

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

BCU Cluj-Napoca
RBCFG202000841

Editura „BIUROULUI UNIVERSAL"
Atanasie I. Nițeanu
Strada Epicol No. 27, București

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

CATALOG

In „Editura Biuroului Universal", At. I. Nițeanu
Strada Epicol No. 27.— București

Au apărut și se află de vânzare următoarele:

1. **Quo Vadis**, ilustrat, de H. Sienkievici, lei 4.50 broșat, 7 lei elegant legat.
2. **Pe câmp de glorie**, de H. Sienkievici, 3 lei.
3. **Fără Credință**, » » 3 lei.
4. **Să'l Urmăm**, » » 1 leu.
5. **Prin Foc și Sabie**, ilustrat, » 5 lei și 75 bani, sau 1 leu și 75 bani volumul întâi, câte 1 leu și 50 bani volumele II și III și 1 leu volumul final.
6. **Potopul**, ilustrat, de H. Sienkievici, 8 lei 50 bani, sau: vol. I: 1 leu 75 bani; vol. II: 2 lei 75 bani; vol. III: 1 leu 50 bani și vol. IV: 2 lei 50 bani.
7. **Hania**, de H. Sienkievici, 2 lei ediția veliă și 1 leu 50 bani ediția populară.
8. **Ultimele zile ale Cetății Pompei**, ilustrat, de Lordul Bulwer Litton, 3 lei.
9. **Cyrano de Bergerac**, de Edmond Rostand, 2 lei 50 bani ediție de lux și 2 lei ediție populară.
10. **Străin în Țara lui...**, de N. G. Rădulescu-Niger, 564 pagini 3 lei.
11. **Tribunul Poporului**, de N. G. Rădulescu-Niger, 404 pagini 4 lei ediție de lux. 3 lei ediție de reclamă.
12. **Măria Sa Ogorul** de N. G. Rădulescu-Niger. 500 pagini. 4 lei ediție de lux, 3 lei ediție de reclamă.
13. **Magistrații noștri**, de N. G. Rădulescu-Niger 548 pagini 4 lei.
14. **Jertfă**, » » » » 1 leu și 50 bani.
15. **Gelozie**, » » » » 1 leu și 80 bani.
16. **Furtună... Trecătoare**, de N. G. Rădulescu-Niger, 1 leu și 75 bani.
17. **Părinți și copii**, de Sofia Nădejde, 3 lei exemplarul ediția de lux și 2 lei ediția populară.
18. **Din Lume—Pentru Lume**, de Sofia Nădejde. 2 lei.
19. **Desmeticiți-vă**, de L. Tolstoi, 1 leu exemplarul.
20. **Cele din urmă**, de L. Tolstoi în care e și Testamentul literar al autorului, 70 bani.
21. **Vagabondul și tovarășul meu de drum**, de M. Gorky, 1 leu.
22. **După ce Ulyse revăzu Itaca...** de Emile Gebhart, 1 leu și 20 bani.
23. **Triumful Crucei**, de Caion. 2 lei exemplarul.
24. **Băncile populare și Nona Metodă practică a Comptabilității lor**, de Vasile N. Oprișănescu, 1.50 exemplarul.
25. **Inchisorile Ruseți**, de George Kennan, 1 leu și 50 bani.
26. **Reînviere** Religioasă, de V. T. Stead, un frumos volum 60 bani.

859-31 (Speranția, Th. D.)

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

814420

No. 1. **GRATIS** *No. 1.*

FEIGHÉLA

Ilustrația de față representă pe Dșóra **TAUBELA**, *fiica lui Faibiș.*

Ilustrația representând pe **FEIGHÉLA**, eroina romanului, este în execuție în străinătate.

ROMAN

DE

TH. D. SPERANTIA

Editura «*Biuroului Universal*» *A. I. NITEANU*
103. — Splaiul Brâncoveanu. — 103.

Toți cititorii primesc un premiu

Cupon No. 1
FEIGHÉLA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

190674

AVIS IMPORTANT

«FEIGHELA» este numele eroineĭ acestuĭ roman.
«FEIGHELA» eroina romanuluĭ este o tînără evreică.
«FEIGHELA» este un roman din viața evreilor din România.

Romanul FEIGHELA apare în fascicule în fie-care Joĭ, cu timpul însă va apare poate de două orĭ pe săptămână; fie-care fasciculă conține o ilustrație și 14 pagini de text; Prețul uneĭ fascicule e de 10 banĭ. Se mencionează că afară de fascicula I care se dă gratis la cerere, toate cele-l'alte fascicule, nu se vor remite dacă cererea nu va fi însoțită și de cost. Se fac însă și abonamente pe un No. de fascicule determinate de ex. 10, 20, 30 fascicule etc. Pentru ca cititoriĭ să poată fi avantajațĭ, am propus a le oferi prin tragere la sorțĭ câte un premiŭ consistând din următoarele objecte:

a) *100 exemplare* Omer întinerit, *de Th. D. Speranță, operă în versurĭ și cu ilustrațiĭ, prețul 2 leĭ.*

b) *50 studiĭ asupra* Cronicarilor Moldoveni *din Secolul XVII din punctul de vedere al limbeĭ, metodeĭ și cugetăreĭ, lucrare premiată de facultatea de litere din Bucureștĭ, al cărui cost e 5 leĭ exemplarul.*

c) *150 abonamente gratuite la revista* «Ecoul Călătoriilor» *al cărei abonament anual e de 5 leĭ*

d) *100 exemplare din conferința:* Organisarea stăreĭ sociale și misiunea statuluĭ român, *al cărui cost e 1 leŭ exemplarul.*

e) *Un ceasornic de aur.*

f) *6 » de argint*

g) *20 bilete de loterie din țară cu care se poate câștiga zeci de mii de leĭ.*

h) 1 *Bicicletă*

i) *1 Mașina de Cusut*

j) *50 de brățarĭ pentru dame*

k) *50 perechĭ cercel*

l) *100 ace de cravată*

m) *100 cravate bărbățeștĭ*

n) *Mai multe tablourĭ.*

Pentru ca cititoriĭ să poată concura la aceste premiĭ vor detașa și păstra toate cupoanele de la No. 1 până la finele romanuluĭ; *fasciculă ultimă însă va costa 50 banĭ în loc de 10 banĭ*; căcĭ numaĭ această deosebire de preț dă dreptul la premiu.

La terminarea romanuluĭ cititoriĭ vor trimite pe adresa editoruluĭ toate cupoanele și va primi în schimb un *Bon de premiu gratuit*. Acest Bon va fi numerotat și semnat de editor, căcĭ cu el cititorul romanuluĭ va putea să câștige un premiu *mic saŭ mare*.

Tragerea va fi aranjată de editor, și se va efectua în fața tutulor persoanelor ce vor voi a lua parte. căcĭ ziua și locul tragereĭ se va fixa imediat după primirea tutulor cupoanelor și se va aduce la cunoștința tutulor atât prin scrisorĭ adresate concurenților cât și prin avise speciale date în revista «Ecoul Călătoriilor». In nicĭ un cas, dupe primirea tutulor cupoanelor, tragerea nu se va amâna, iar objectele se vor elibera câștigătoruluĭ imediat după tragere, în schimbul bonuluĭ de premiu. Objectele se pot trimite și prin poștă, dar portul trebue suportat de câștigător. Orĭ ce câștig, nereclamat în termen de treĭ lunĭ, de la publicarea listeĭ numerilor câștigătoare prin revista «Ecoul Călătoriilor» rĕmân în profitul acesteĭ reviste.

Orĭ-ce cerere de fascicule și orĭ-ce deslușirĭ să se ciară de la

BIUROUL UNIVERSAL A. I. Niţeanu, Șoseaua Brâncoveanu, 103, Bucureștĭ

dar pentru a fi satisfăcută, cererea trebue să fie însoțită și de costul fasciculeĭ și de portul poștal în cas de cereri de deslușirĭ, alt-fel nu se rĕspunde. Fasciculele plătite se trimit franco la domiciliu. Tutulor celor ce vor face 10 abonamente plătite, *li se oferă un abonament gratis*, afară de ultima fasciculă care o va plăti 50 banĭ spre a putea participa la premiu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

FEIGHÉLA

I

— *Ah vâl nişti ! Ah vâl nişti !*

Aşa rĕspunde Feĭghéla de afară cătră mama eĭ care îĭ vorbesce din casă. Ah vâl nişti, adică: Nu voĭŭ.

O casă lungă, veche, vopsită alb, în douĕ rânduri, cu un cerdac de fer, se întinde într'o hudicĭóră care intră din strada mare, în Iaşi, în cósta Mitropolieĭ.

In rândul de jos este un târnaţ cu stâlpĭ, tot aşa de lung cât şi cerdacul de sus.

Sus şi jos staŭ ovreĭ. Sînt vr'o opt camere sus şi vr'o opt jos, înşirate în lung una după alta.

Intre fie-care douĕ camere este câte o intrare care dă în cerdac sus, saŭ jos pe târnaţ.

E prin Februarie, dar e o ḑi aşa de căldurósă nicĭ n'aĭ crede că'ĭ érnă. Zăpadă parcă nicĭ n'a fost, deşi a fost fórte multă érna asta. Cerul e acoperit de norĭ creţĭ şi albĭ, care parcă nu se mişcă nicĭ într'o parte.

Feĭghéla este jos pe târnaţ. Legată la frunte cu o grâmea saŭ tulpan alb, calcă nisce albiturĭ pe o masă aşeḑată în dreptul uneĭ ferestre deschise, şi ascultă pe mama eĭ care din casă îĭ vorbesce în ovreesce lung şi apĕsat oprindu-se din când în când cu câte o întrebare la care pare că aştéptă rĕspuns.

Feĭghéla calcă mereŭ, rĕspunde: ah vâl nişti, şi din când în când îşĭ aruncă ochiĭ în sus în cerdacul caseĭ de peste hudicĭóră.

Peste hudicĭóră este o casă tot aşa de lungă şi tot cu cerdac de fer, însă e maĭ naltă, maĭ nouă, maĭ bună, cu maĭ puţine odăĭ şi vopsită galben.

Casa galbenă e locuită numaĭ sus. Incăperile de jos sînt prinse cu mărfurĭ d'ale negustorilor din prăvăliile

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

din față, din strada mare. Sînt treĭ camere de locuit, cu o sufragerie, o bucătărie și o spĕlătorie. Aci staŭ cu chirie treĭ funcționarĭ ne însurați. Doĭ dintre dînșiĭ sînt în slujbă la gară și ḑiua nicĭ nu daŭ pe-acasă. Cel de-al treilea e funcționar la tribunal. Acesta e D-l Tupescu, vechĭŭ funcționar și maĭ vechĭŭ student la facultatea de drept din Iași. Om nalt, gras, mustața gălbue și mare, la față roșcovan și chel în vârful capuluĭ spre céfă. Are slujbă diminéța de pe la ḑece jumĕtate un-spre-ḑece, de aceea mănâncă în tot-d'a-una pe la ḑece. Acuma, tocmaĭ așteptând să-l cheme baba bucătărița la mâncare, stă pe marginea cerdaculuĭ cu un pisoĭŭ în brațe, flueră și privesce în jos la Feĭghéla. Ce fată frumușică! Nu prea naltă, sveltă dar bine zidită. Se vĕd brațele rotunde prin capoțelul alb cu care e îmbrăcată. Fața albă și ovală. Sprâncenile negre, aprópe drepte, ochiĭ albaștri și marĭ. Nasul arcuit, cam mare și cu nările largĭ. Gura mică, buzele cam subțiriĭ, lasă din când în când să se vaḑă, ca douĕ șiruri de mărgăritar, dinții albĭ și mărunți pe care de obiceĭŭ îĭ ține strînși uniĭ în alțiĭ. Bărbia rotundă și cu o mică gropiță. Pĕrul negru, peptĕnat cu cărare la mijloc e împletit în treĭ, într'o singură cóḑă care se lasă pe spate și atârnă în jos, pe lângă umer până în dreptul genunchiuluĭ mișcându-se cadențat după mișcările ce face Feĭghéla purtând ferul cu care calcă pe masă. Frumósă fată. Ar vrea Tupescu să vorbéscă cu dînsa dar ea nu rĕspunde. A întrebat'o el de ce e legată la cap și ea n'a ḑis nimic. A întâlnit'o de vr'o câte-va orĭ în capul hudicĭóreĭ, venind acasă către sară și ĭ-a ḑis bună sara, dar ea n'a stat de loc, a mulțumit, a zîmbit și s'a tot dus înnainte acasă. Se vede că se teme de mă-sa, că mă-sa într'una stă cu gura pe dînsa și tótă ḑiua o bodrângăesce.

Acum Feĭghélă a oprit ferul. A pus amêndouĕ mânele pe el, pare că ar apĕsa și se uĭtă înnĕuntru pe feréstră, se uĭtă lung apoĭ rĕspunde: Ah vâl nișteĭ, trântesce ferul cu cĭudă, aruncă o căutătură 'n sus spre Tupescu și începe ĭar a călca.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Bucătăréса luĭ Tupescu îl chémă la masă şi el se duce înnĕuntru neteţîndu-şĭ pisoĭul, ĭar mama Feĭghéleĭ începe acuma să strige maĭ tare.

Un moment însă Madam Sura—mama Feĭghéleĭ—se opresce din strigăt. Acuma trebue să facă cozonacĭ—coĭlicĭ—pentru Sâmbĕtă, căcĭ astăţi e Vineri şi a cam întârţiét. Acum ĭea de pe ladă, de lângă sobă, covăţica cu aluatul plămădit de asară şi o aduce pe un scaun lângă masă. Ridică un colţ al şervetuluĭ cu care e acoperită covăţica, vâră o mână înnĕuntru, spune din gură o rugăgiune, rupe o bucăţică de aluat şi o aruncă în cuptorul pregătit pentru copt. După acésta începe să facă coĭlicĭ întinţênd aluatul pe masă şi începe ĭar cătră Feĭghéla:

Eŭ nu sciŭ ce vreĭ tu: Maĭ bine crăpam şi eŭ şi tu de cât s'ajung ţilele astea. De ţilele mele nu m'am aşteptat să am o fată care să nu mĕ asculte până la atâta!... Bĭetul moşu-tĕŭ, frate-meŭ Hascal a umblat, a întrebat, a alergat şi a găsit pe băétul ĕsta care vré să te ĭea, şi ea nu. Şi nu cere zestre, se mulţumesce cu ce aĭ, şi ea nu. Ea nu şi nu!... Nu'ĭ place! Nu vré s'o ĭea un negustor!!... Dar cine vréĭ să te ĭea, Vodă?!... Vreĭ să te ĭea dracu!... Orĭ vreĭ să-mĭ facĭ ruşinea şi să fugĭ cu vr'un creştin cum a făcut fata luĭ Faĭbiş?!... Cine scie! Te-ĭ apuca şi de asta! Vĕd eŭ că te uĭţi mereŭ în sus la chelbosul cel care şedea maĭ adineóră colo în cerdacul din faţă. Aşa a făcut şi fata luĭ Faĭbiş, prietena ta. A tot stat prin cârcĭumă, a cântat şi s'a pupat cu muştereiĭ până ce le-a dogorit obrazul bĭeţilor părinţĭ.

— Nu'ĭ adevĕrat, ţice Feĭghéla, D-ta nicĭ nu sciĭ ce vorbescĭ! Fata luĭ Faĭbiş, asta care a fugit n'a stat nicĭ odată să cânte şi să se pupe prin cârcĭumă, cum ţicĭ d-ta. Cea care stă şi cântă prin cârcĭumă e soră-sa maĭ mare, Malca; dar Malca n'a fugit.

— Şi dacă n'a fugit, ce?! trebue să fugĭ tu cu chelbosul ĕsta care şedea cu mâţa 'n braţe? Ce caută unul ca ĕsta?! A trăit cu atâtea femeĭ! Şi-a bătut joc de fete de creştin şi acuma caută o gogomancă şi o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

próstă ca tine!... Te uĭtaĭ la dînsul cum neteḑia mâţa pe spate, adică ḑicea cum te-ar neteḑi pe tine! Luate-ar dracu, chelbos, să te ĭea!!... Dar veḑĭ că eŭ nu te întreb pe tine, nu mĕ uĭt eŭ în gura ta, eŭ te mărit.

Tot aşa vorbesce într'una Madam Sura, ĭar Feĭghéla îşĭ udă din când în când tulpanul cu care e legată la frunte şi îşĭ cată înnainte de călcat. Dar Feĭghéla scie maĭ bine cum a fost cu fata luĭ Faĭbiş.

Faĭbiş e cârcĭumarul de lângă colţ, din casele luĭ Stavarache despre Dancu. Nu sînt nicĭ douĕ septemânĭ de când Feĭga şi cu Madam Sura aŭ fost acolo într'o sară, că dóră sunt rude: Iţic sin Bercu sin Ghidale, tatăl luĭ Faĭbiş a fost vĕr drept cu Bercu sin Ghidale sin Iţic tatăl Madam Sureĭ şi amêndoĭ aŭ luat douĕ surorĭ, fetele luĭ Wolf ḑis şi Lupu Chĭoru.

Si cât a stăt Madam Sura în casă de vorbă cu Madam Leĭa a luĭ Faĭbiş, Feĭghéla s'a dus în odăiţa cealaltă să stea de vorbă cu fetele. Dar acolo în odăiţă a găsit numaĭ pe Taubĕlă şi cu copiiĭ ceĭlalţĭ, ĭar Malca, fata cea maĭ mare era jos, în odăiţa de la cârcĭumă, a vĕḑut'o chĭar Feĭghéla. Feĭghéla s'a scoborît cu Taube să vadă pe Malca, dar înnainte de a intra s'aŭ uĭtat pe ferestruea de la uşă. Si cum era perdeaua cam îndoită de-o parte, ele aŭ vĕḑut pe Malca cum şedea într'un colţ pe un scaun şi lucra la nisce horboţică şi cânta încetişor şi un domn care şedea alăturea de dînsa, o ţinea cuprinsă cu mâna pe la spate şi cânta şi el, şi pe urmă a sărutat'o. Iar când aŭ intrat şi ele înnĕuntru Malca numaĭ de cât s'a supĕrat şi le-a alungat. Si Taube chĭar se plângea din pricina asta. De ce tată-so şi măsa pe Malca o lasă să stea cu muştereiĭ şi pe dînsa n'o lasă? Dór nicĭ ea nu'ĭ chĭóră, nu'ĭ cârnă, nu'ĭ cine scie cum ca să le fie scârbă muştereilor de dînsa. Póte că ar fi muştereĭ care ar vré să stea de vorbă şi cu dînsa. Si maĭ la urmă póte şi ea are inimă!... Si Malca tot aşa face cu Taube şi când le vin musafirĭ: n'o lasă să stea în casă de vorbă. Malca se teme să nu se mărite Taube

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

înnaintea eĭ. Dar ce, Taube trebue numaĭ de cât s'o aştepte pe dînsa, dacă ea se fasolesce şi tot alege ?... Malca puteă să se mărite până acuma de ḑece orĭ, că îĭ de vre-o douĕ-ḑecĭ şi patru de anĭ, că ea e cu şése anĭ maĭ mare de cât Taube; dar şi Taube e destul de mare. Dar n'a şciut nimenĭ când a fugit Taube. A venit într'o ḑi un tînăr de pe la Odobescĭ, care ḑicea că are de vînḑare nisce vinurĭ vechĭ şi a vorbit cu Faĭbiş şi a vorbit şi cu Taube. După aceea a maĭ fost el de vr'o câte-va orĭ jos în odae de lua câte o litră de vin şi creerĭ ferţĭ saŭ ficat fert. Pe urmă umbla numaĭ pe uliţă sara, fără să maĭ intre înnĕuntru, dar l'aŭ vĕḑut de vr'o douĕ orĭ vorbind cu Taube. Iar Sâmbĕta trecută când să mérgă sara la masă, Taubelă, Taubelă, strigă toţĭ în tóte părţile, dar Taubelă nicĭ răspunse. Atuncea a fugit. Spun ómeniĭ că tînĕrul acela a cerut'o la tată-so, la Faĭbiş, dar Faĭbiş nicĭ n'a vrut s'audă.

Şi Madam Sura se teme să nu se întîmple cu fata eĭ cum s'a întîmplat cu fata luĭ Faĭbiş. Şi se teme încă maĭ mult pentru că fata eĭ e maĭ frumósă de cât tóte fetele luĭ Faĭbiş. Are şi ea treĭ fete; Feĭghéla care e maĭ mare, Idală care e după dînsa, dar păcat că e cam cârnă şi stricată de vĕrsat şi cea mică de tot Rifcală; are treĭ fete, dar maĭ bine să dea Dumneḑeŭ să móră tóte şi să le îngrópe de cât să se întîmple cu ele ce s'a întîmplat cu fata luĭ Faĭbiş. Nu'ĭ vorbă că pe Ida n'o maĭ fură nimene, pe Ida cine scie dacă o şi maĭ cere-o cineva, dar Feĭghéla trebue păzită ca ochiĭ din cap.

Jupânul Hascal, fratele Madam Sureĭ, a făgăduit că dă şi el ceva pentru zestrea fetelor, şi chĭar la dînsul e tótă nădejdea că Madam Sura vĕduvă, n'are de unde că şi pe dînsa tot el o ţine; că ea ce câştigă? Ea dór cât împletesce acolo, la colţunĭ şi cât maĭ câştigă fetele cu cusutul.

Jupânul Hascal a vorbit cu Madam Sura ca mâne sară Sâmbĕtă, tînĕrul pe care l'a găsit el pentru Feĭga să vină cu părinţiĭ şi cu starostele să isprăvéscă vorba

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi să pună la cale cele trebuitóre pentru nuntă. Şi Feïghéla nu vré şi Madam Sura vré şi Madam Sura nu scie ce să maĭ facă dór ar isprăvi cât are de lucru astăḑĭ Vineri. Ce'ţĭ închipuĭ? Aşternuturĭ de înfĕţat coïlicĭ de făcut, mâncare de gătit pentru Sâmbĕtă, blide şi vase de spĕlat, vatra de uns şi câte şi câte, care numaĭ când le facĭ atuncĭ le veḑĭ. Şi pe Feïghéla o dóre capul. Şi mirosul de la fer face s'o dóră maĭ rĕŭ, dar nicĭ ea nu se lasă de călcat. Şi ce'ĭ dacă te dóre capul şi ce'ĭ dacă nu te dóre? In calte de-ar duré o odată aşa de tare ca să plesnéscă să nu maĭ fie!

II

La masa de amĕḑă Feïghéla maĭ n'a mâncat de şi Madam Sura a început să'ĭ vorbéscă maĭ cu binişorul.

Acuma s'a isprăvit totul de lucru. Fetele s'aŭ îmbrăcat frumos ca pentru Sâmbĕtă şi Madam Sura a aşeḑat pe masă pentru sară. A pus într'un colţ al meseĭ cincĭ sfeşnice cu luminărĭ, de rând, şi apoĭ colaciĭ — coïlicĭ, învĕliţĭ cu un şervet curat. Acuma se duce şi ea să se îmbrace de Sâmbĕtă.

Madam Sura e fórte veselă că o să vină frate-sĕŭ jupânul Hascal de la Bâra să petrécă Sâmbĕta împreună.

— Ce bine 'mĭ pare că vine fratele meŭ Hascal!! Ce om sfînt!! Când vine el parcă se luminéză tótă casa.

Si până să isprăvéscă ea, jupânul Hascal a şi venit. A venit dar repede a şi plecat. A stat numaĭ de şĭ-a pus căcĭula cea de Sâmbĕtă şi s'a dus la bae şi apoĭ la scólă adică la Sinagogă să se închine.

Când a fost la aprinsul luminărilor, Sura îmbrăcată frumos, îmbrobodită cu o casâncă de mătasă înnodata odată sub bărbie, s'a apropiét de masă, a aprins luminările, a întins o mână pe de-o parte, şi alta pe de altă parte a şiruluĭ de sfeşnice cu luminărĭ aprinse, a început să spună o rugăciune; a adus de treĭ orĭ mânele în sus în spre faţă, apoĭ s'a îndreptat puţin, a apropiét mânele amêndouĕ cu palmele deschise spre luminărĭ, le-a ţinut un moment aşa, apoĭ a pus amên-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

două mânele cu degetele la ochĭ, a stat puţin aşa şi a isprăvit de ţis rugăciunea lumînărilor. Si când a isprăvit s'a întors cătră fete şi le'a urat: *Ghit Sabĕs.*

Acuma s'a început serbĕtórea. Madam Sura la uşă pe târnaţ stă de vorbă cu o vecină. Fetele se plimbă pe hudicĭóră de la casă până 'n stradă până ce va veni şi jupânul Hascal.

Când a venit şi jupânul Hascal de la şcólă, numaĭ de cât s'aŭ întoas fetele şi Madam Sura şi aŭ intrat în casă şi jupânul Hascal le-a urat: *Ghit Sabĕs.*

Jupânul Hascal ese apoĭ pe târnaţ, ĭea o tinichea cu apă şi se spală: strînge o mână pumn şi tórnă peste dînsa de treĭ orĭ câte puţină apă, cu mâna cealaltă, apoĭ face aşa şi cu cealaltă mână, scutură mânele de apă şi se duce în casă de se şterge. Se apropie apoĭ de masă, ĭea cuţitul de lângă cozonacĭ, face cu el un semn pe de-asupra cozonacilor, ţice o rugăciune apoĭ tae dintr'un cozonac şi gustă. După acésta ĭea un pahar de vin, plin, îl pune pe palmă, îndepărtéză puţin mâna în faţă, şi ţice o rugăciune: kideş, aplecându-se mereŭ înnainte. Gustă apoĭ din vin şi dă şi celorlalţĭ, începând cu Madam Sura. După acésta se aşaţă la masă.

Acuma casa e în plină sĕrbătóre. In mijlocul caseĭ, masa albă şi curată şi cu lumânărĭ aprinse. Prin casă totul curat şi aşeţat la rând. Pe jos spĕlat şi aşternut. Patul cel mare strîns frumos şi acoperit cu alb şi deasupra nisce perine frumóse cu horbotă mare staŭ în pic óre rezemate de părete. Toţĭ sînt veselĭ şi plinĭ de sfinţenie. Se vorbesce frumos şi cu băgare de samă. La masă aŭ pesce—ştĭucă umplută, supă, rasol şi pilăf cu năut: aŭ făcut înadins masă maĭ bună în cinstea luĭ jupânul Hascal.

După masă, jupânul Hascal a cântat aşa de frumos! Işĭ aducea aminte şi Madam Sura de pe când îĭ trăĭa bărbatul—bĭetul jupânul Berlă sin Gherşin.

S'aŭ culcat de vreme, ca spre Sâmbĕtă.

S'aŭ culcat toţĭ şi toţĭ aŭ adormit afară de Feĭghéla.

Feĭghéla nu póte dormi. Şi nu scie de ce nu póte dormi, dar nu'ĭ ese din gând că mâne sară îĭ vine

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.ardelivania.ro/mdrr1901-1932

peţitorul. Si ea nu vré să se ducă după un negustor. Adică de ce pe vară-sa, Haĭa luĭ Iţic Chĭoru s'o ĭea un doctor şi pe dînsa un bĭet negustor? Ce'ĭ Haĭa maĭ mult de cât dînsa? Haĭa a învĕţat la călugăriţe şi scie nemţesce şi franţuzesce. Dar ea n'a învĕţat la călugăriţe? Ea nu scie nemţesce? Ea nu scie franţuzesce cât şi Haĭa şi dacă nu şi maĭ bine de cât Haĭa. In colo ce? Haĭa e maĭ frumósă de cât dînsa?

Feĭghéleĭ nu'ĭ place Haĭa. Dacă ar fi ea un bărbat n'ar lua-o pe Haĭa de-ar sci bine că nu s'ar maĭ însura cât ar trăi: Adevĕrat că Haĭa are zestre, tată-sĕu ĭi dă parale multe, dar Feĭghéla nu vré să se mărite ca s'o ĭea unul pentru parale: cine o lua-o s'o ĭea pentru dînsa. Ah, păcat că n'are ea parale!.. Dar maĭ la urmă, ce, adică tóte fetele câte se mărită aŭ parale? Maĭ bine se făcea călugăriţă, cum ĭi ţicea sora Serafina când era în şcólă la Maĭcĭ. Păcat că n'a trăit tatăl eĭ. Ce mult o ĭubĭa el. El a ţinut'o atâţĭa anĭ în şcólă la Maĭcĭ, şi în fie-care sĕptemână venĭa pe la şcólă s'o vadă cum merge. Ĭĭ plăcea aşa de mult s'o audă vorbind nemţesce şi franţuzesce! Dar după ce a murit el, n'a putut să maĭ stea în şcólă, că trebuĭa plătit. Şi Haĭa dacă a maĭ stat după aceea încă doĭ anĭ în şcólă apoĭ a început să'şĭ închipue că'ĭ o mare învĕţată.

Cu gânduri de acestea Feĭghéla nu póte dormi. Prin casă se vede tot, că tot maĭ arde şi încă cu fum într'un sfeşnic un capĕt de lumînare de-asară, căcĭ celelalte s'aŭ trecut tóte, că de stins nu-ĭ ertat să le stingă.

Feĭghéla se uĭtă cum dorm toţĭ: Jupânésa Sura, în patul cel mare, dórme de nicĭ nu suflă, în schimb însă, jupânul Hascal pe canapea sforăe pare c'ar fi să plece maşina. Fetele dorm liniştite în patul lor de la feréstră, pe care l'aŭ maĭ mărit cu scaune puse la capĕt şi la margine. Rifca, cea mică dórme alăturea cu dînsa, la părete şi Ida la picĭórele lor.

Feĭghéla se uĭtă cum dorm toţĭ împrejurul odăiĭ, dară eĭ nu'ĭ vine somn de loc; ea parcă chĭar degĭaba maĭ stă culcată! Parcă o strînge ceva aşa nu scĭŭ-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cum de cóste, parcă ĭ-ar veni şi eĭ să strîngă, să musce, să se sue pe casă, nu sciŭ ce să facă, dar nu maĭ póte şedé în pat. Ce fericiţĭ sînt ceĭ care dorm, dar şi ce nesimţitorĭ! Aşa dórme Haĭa.

In sfârşit póte să vină peţitorul, dar ea nu vré să se ducă după el, ea nu vré să se mărite. D'abĭa a împlinit 18 anĭ, are încă vreme. Césornicul cel vechĭŭ din părete sună patru césurĭ.

III

A doua ḑi Sâmbĕtă când s'a sculat Feĭghéla jupânul Hascal era la şcólă.

Jupânul Hascal se ducea la şcóla de delavale de Mitropolie.

Când a eşit de la şcólă, el împreună cu alţĭ vr'o cinci şése usgustorĭ aŭ apucat drumul spre Uliţa Mare, pe la Sf. Gheorghe Lozonschi. Şi veníaŭ cu toţiĭ la dél, de rând, cu toţĭ îmbrăcaţĭ cu caftane lungĭ, cu căcĭule de Sâmbĕtă pe cap şi păşíaŭ încet vorbind, cu mânele la spate, şi din buzunarul din dărăt le atârna câte o basma roşie. De pe faţa lor se putea vedé că numaĭ cu trupul erau pe pământ ĭar gândul le era la Dumneḑeŭ în cerurĭ.

Când a ajuns jupânul Hascal acasă şi după ce s'a spĕlat, jupânésa Sura i-a dat un păhar de rachiŭ, apoĭ s'aŭ aşeḑat la masă.

Pentru masă este în coptor mâncare aşeḑată de Vineri. Coptorul a fost încălḑit, apoĭ a pus în el ólele cu mâncare, au pus la gură un capac şi au lipit de asupra. Acum Madam Sura cu un cuţit a disprins căpacul şi a scos ólele ferbinţĭ. Şi acum ese căldură din coptor. Rasolul a fert aşa de tare că s'aŭ desfăcut tóte ósele.

— E-he! Acuma avem şi sarmale! ḑice jupânul Hascal, mâncând rasol şi privind sarmalele din care ese abur.

— Ba, maĭ avem încă ceva, ḑice Rifca.

— Ce, Rifcală.

— Nu vréŭ să spun!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu vreĭ?!... Iți daŭ cinci banĭ.
— Ba dacă 'mĭ daĭ un franc...
— Da?
— Da!.., atunci am să 'ți spun că maĭ avem încă și gugălă.
— Ha-ha-ha!! Bravo, atunci ĭaca iți daŭ francul fără să 'mĭ maĭ spuĭ.
— Bravo! Tare frumos, ḑice Madam Sura, eŭ fac gugălă și d-ta ieĭ francul și nicĭ nu te gândescĭ să împărțescĭ cu mine.
— Și cu mine ḑice Ida.
— Și cu mine ḑice Feiga.
— Atuncĭ și cu mine, ḑice jupânul Hascal.
— Atuncĭ și cu mine ḑice Rifca.
Masa a fost veselă.

După masă au dormit, au făcut citire din Biblie; éră sara după aprinsul luminărilor jupânul Hascal a turnat pe masă rachiŭ, ĭ-a dat foc, apoĭ a udat degetele prin rachiŭ ars, a dat pe după cap, ca să fie sănătos și a dat și prin buzunare ca să fie cu noroc peste săptămână. După dînsul tot așa aŭ făcut și ceĭ-lalți.

După masă aŭ venit peți torii. A venit tînĕrul Calmân feciorul luĭ Zalmân și tatăl luĭ Zalmân și frații luĭ Zalmân și frații nevestiĭ luĭ Zalmân și cumnatele luĭ Zalman și Leĭba Berbecuț care era staroste. Si s'aŭ aședat cu toțiĭ, uniĭ pe scaune la masă, alțiĭ pe paturĭ, pe lăḑi pe unde aŭ găsit. Aŭ început să vorbéscă maĭ întâiŭ partea femeéscă, jupenesele, căutând să se laude fie-care cu ce póte, unele cu musafiriĭ pe care ĭ-au avut, altele cu visitele ce le-au făcut. In timpul acesta ceĭ maĭ mulțĭ dintre bărbați se apucă să fumeze tutun, fiind doriți de fumat de óre-ce răbdaseră o ḑi întrégă, tótă Sâmbĕta, tocmaĭ de Vineri sara.

Și s'a dat maĭ întâiŭ apă și dulcéță, apoĭ li s'a adus turtă-dulce și vin.

Cu vinul a început și vorba maĭ cu temeiŭ. A început tocméla pentru zestre. Si mulți vorbiaŭ, adică vorbĭaŭ toți, dară cum vorbĭa Leĭba Berbecuț, să fie al cĭorilor că-'ĭ mergea gura parcă i se băteau calicii în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

gura luĭ. Madam Sureĭ ĭĭ crescea inima când îl auḑia cum vorbesce. Nu'ĭ vorba că nu prea înţelegea ea tot ce spunea el, dar scia că vorbesce pentru dînsa, adică în folosul eĭ, căcĭ aşa a fost încredinţat'o el. Si ce era vorba? Adică bine, bine, nu scia nimenĭ de ce era vorba, dar vorbĭaŭ toţĭ şi vorbĭaŭ aşa de tare şi băteaŭ cu pumnul în masă, că în amestecul de vorbe şi în nourĭĭ de fum de tutun, turc să fie cine putea înţelege ceva. S'auḑia mereŭ vorba de o sută de galbenĭ.

În mijlocul vorbeĭ însă cine-va intră în casă. Cine era? Haĭa. Haĭa şi cu mă-sa.

Când le vede Madam Sura rĕmâne lemn. Cine naĭba le-a adus tocmaĭ acuma? Când sânt peţitorĭ nu e bine să maĭ fie în casă şi altă fată; trebue să fie numaĭ fata la care aŭ venit peţitorĭĭ. Cum să scape de ele?!...

— Să ne ertaţĭ ḑice Sura, s'a 'ntîmplat să veniţĭ la aşa vreme... şi n'avem când să stăm cu d-vóstră...

— Nu face nimica, rĕspund ele şi se aşaḑă maĭ bine.

Feĭghéleĭ însă ĭĭ pare bine: Ce bine ar fi dacă nu s'ar face nunta asta! Ce bine ar fi dacă ar lua-o pe Haĭa! De aceea Feĭghéla e fórte veselă.

— Ce? Ţĭ pare bine că te măriţĭ? ḑice Haĭa.

— Ba îmĭ pare bine că aĭ venit tu, să ţi-l daŭ ţie, că nu-'ĭ de mine, eŭ sunt fată săracă şi el prea mare negustor.

— Dar veḑĭ că mie nicĭ nu 'mĭ trebue negustor!

Madam Sura auḑind vorba de negustor se întórce repede spre Haĭa:

— Ce negustor ḑicĭ Haĭa? Dacă d-tale nu-'ţĭ place negustor nicĭ nu te rog. Eŭ n'am poftit pe nimenĭ să 'mĭ dea poveţe, maĭ ales acuma.

— Dar ce mătuşă te superĭ?

— Póte să mĕ şi supĕr. Eŭ nu poftesc pe nimenĭ să dea poveţe feteĭ mele! Fata mea trebue să'şĭ ĭea poveţe de la mine, de la mama eĭ, şi să mĕ asculte numaĭ pe mine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mătușă-ta are dreptate, de ce tu, Haïa, te amestecĭ unde nu'ți ferbe óla, ḑice mama Haeĭ.

— Ba voiŭ să mĕ amestec!! Se aude un glas maĭ tare însoțit de un zîngănit de stîrcle dintr'un pahar stricat.

— Ce eștĭ nebun, Dudel?

— Dar ce să fiŭ numaĭ de cât la porunca luĭ Riven? Așa sînt eŭ.

Dudel este frate cu Zalmân, iar Riven e cumnat cu Zalmân, adică frate cu Hana. nevasta luĭ Zalmân.

— Așa eștĭ tu? ḑice Riven; dar tu eștĭ un magar.

— St. Stați să vorbim liniștiți, strigă Leïba Berbecuț, dar vorba luĭ nu se bagă în samă pentru că toți vorbesc acuma care de care maĭ repede și maĭ tare. D'abïa poți prinde câte un cuvînt două care se aud maĭ tare:

— Las să fie așa! Las să fie așa!

— Eŭ nu ḑic nicĭ de unul nicĭ de altul.

— Atâta pagubă! Ducă-se la dracul și unul și altul.

— Nicĭ de tata nicĭ de mama!

— Ba mĕ rog, d-le, să am ertare, nu-ți daŭ voe să vorbescĭ de copilul meŭ.

— O sută în capĕt, nicĭ un ban maĭ puțin.

— Un parșiv! Un parșiv!!

— Ca la ochiĭ din cap.

— Eŭ am avut doĭ-spre-ḑece copiĭ.

— Atâta pagubă! Atâta să trăiască eĭ!!

Așa a mers vorba până pe la vr'o două-spre-ḑece de nópte.

— Iaca, draga mameĭ Feïghélă, ḑice Madam Sura desfăcêndu-se din mijlocul lumiĭ din casă și mergênd cătră ușa unde era Feïghéla, ïacă, dragă, a dat Dumneḑeŭ și s'a hotărît nunta, să'mĭ fiĭ sĕnătósă și să trăescĭ! Sâmbĕta asta orĭ Sâmbĕta viitóre, dacă ne-o ajuta Dumneḑeŭ, facem și logodna. Moșu-tĕŭ Hascal, Dumneḑeŭ să-'ĭ dea sĕnătate, a făgăduit că 'ți dă de zestre șépte-ḑecĭ și doĭ de galbenĭ. Si mirile îți dăruesce de nuntă un șal frumos și un cèsornic de aur,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi d-ta aĭ să-'ĭ dăruescĭ d-sale un inel, şi îţĭ trimite şi o rochie frumósă de mătasă.

— Maĭ bine mĭ-ar trimíte *trahrehum* (strae de mórte), rĕspunde Feĭghélă.

IV

— Sciţĭ ce, fetelor, ḑice Madam Sura, astăḑĭ să mergem dupe masă la vară-mea Beĭla. Ea a fost Sâmbĕtă, aḑĭ o sĕptĕmână la noĭ cu Haĭa. Orĭ cum să fie ea, sîntem rude şi pe urmă sînt şi ómenĭ bogaţĭ, ce vreĭ! Si noĭ n'am fost de vr'o lună...

— Dacă vreĭ d-ta, mergem, rĕspunde Feĭghélă.

Când vorbesc ele acum, sînt chiar la masă. N'apucă să se scóle de la masă când bate cine-va la uşă.

— Ce e?

— De la poştă.

— De la cine să fie? O fi ĭar vr'o nuntă.

— Tocmaĭ, ḑice Ida scoţênd din plicul primit de la pastaş o carte de visită şi citind:

Doctor Julius Horn

şi

Clara Morgenstern

Logodiţĭ

— Cine? Morgenstern şi Julius Horn? întrébă Madam Sura.

— Da, rĕspunde Ida.

— Nu sciŭ! Nu sciŭ nicĭ un Morgenstern. Póte nu'ĭ pentru noĭ.

— Ba chĭar pentru noĭ, uite scris: *Sura luĭ Berl sin Gherşin.*

— Atuncĭ să fie sănătoşĭ.

— Mamă, ḑice Rifca, dar dacă mergem la mătuşa Beĭla merg cu rochiţa asta orĭ să pun pe cea roşie?

— Ba, pune-o pe cea roşie, cine scie, póte ne maĭ întâlnim cu cine-va acolo.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Jupânésa Beila e nevasta luĭ Iţic Chĭoru, care se iscălesce Iţic sin Burăh, dar lumea tótă habar n'are de Burăh, lumea scie numaĭ de Iţic Chĭoru, cârcĭumar în Târgu de sus. Chĭar este şi vorba:

Hoĭsa
La Moĭsa
Célă la Iţic Chĭoru,
Că pe Burlacu
L'a luat dracu.

Iţic Chĭoru are şi han dar are şi vinurĭ vechĭ şi odae pentru ómenĭ maĭ de mâna întâea şi are şi casă frumósă. Şĭ-a mobilat un salon de tótă frumuseţa şi a cumpĕrat şi piano. Ce vreĭ? Are fată mare, începe să'ĭ vină lume. Acuma chĭar are la visită pe d-l Mendelsohn cu Madame Mendelsohn şi pe Madame Zindel cu domnişórele: Rosa, Toni şi Albertina; Albertina e cea maĭ mare şi Rosa cea maĭ mică.

Când vine Madam Sura cu fetele, intră prin săliţa care venĭa din stradă şi deschid la uşa a doua unde intraŭ în tot-d'auna.

— Poftiţĭ, poftiţĭ sus în salon ḑice un glas din odae, cam de după uşă.

Era tocmaĭ Iţic Chĭoru, în papucĭ şi în halat şi pe cap cu un fes de catifea négră pus pe-o ureche ședea lângă feréstră pe-un scaun şi cu picĭórele lungite pe un alt scaun şi citea cu ochelarĭĭ pe nas într'o carte veche şi unsurósă.

— Unde sus?

— Sus, pe scara din stânga cum eşĭ în ogradă, mĕ rog.

Aşa s'a întîmplat că nicĭ Madam Sura nu l'a cunoscut după glas şi nu l'a vĕḑut pe Iţic Chioru nicĭ Iţic Chĭoru pe Madam Sura.

— Ce schimbare s'a făcut aĭcĭ la dînşiĭ; salon sus, acolea jos nu sciŭ cine e, ḑice Madam Sura urcând scara.

Când ajunge sus ĭaca şi jupînésa Beĭla. Ghit Sabeş Beĭla, Ghit Sabeş Sura, poftiţĭ pe colea în salon. Se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

No. 2. 10 BANI No. 2.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

AVIS IMPORTANT

«FEIGHELA» este numele eroinei acestui roman.
«FEIGHELA» eroina romanului este o tînără evreică.
«FEIGHELA» este un roman din viața evreilor din România.

Romanul FEIGHELA apare în fascicule în fie-care Joi, cu timpul însă va apare poate de două ori pe săptămână; fie-care fasciculă conține o ilustrație și 14 pagini de text: Prețul unei fascicule e de 10 bani. Se mencionează că afară de fascicula I care se dă gratis la cerere, toate cele-l'alte fascicule, nu se vor remite dacă cererea nu va fi însoțită și de cost. Se fac însă și abonamente pe un No. de fascicule determinate de ex. 10, 20, 30 fascicule etc. Pentru ca cititorii să poată fi avantajați, am propus a le oferi prin tragere la sorți câte un premiu consistând din următoarele objecte:

a) *100 exemplare* Omer întinerit, *de Th. D Speranță, operă în versuri și cu ilustrații. prețul 2 lei.*

b) *50 studii asupra* Cronicarilor Moldoveni *din Secolul XVII din punctul de vedere al limbei, metodei și cugetării, lucrare premiată de facultatea de litere din București, al cărui cost e 5 lei exemplarul.*

c) *150 abonamente gratuite la revista* «Ecoul Călătoriilor» *al cărei abonament anual e de 5 lei*

d) *100 exemplare din conferința:* Organisarea stării sociale și misiunea statului român, *al caruĭ cost e 1 leu exemplarul.*

e) *Un ceasornic de aur.*

f) *6* » *de argint*

g) *20 bilete de loterie din țară cu care se poate câștiga zece de mii de lei.*

h) 1 *Bicicleta*

i) *1 Mașina de Cusut*

j) *50 de brațari pentru dame*

k) *50 perechi cercei*

l *100 ace de cravată*

m *100 cravate barbătești*

n) *Mai multe tablouri.*

Pentru ca cititorii să poată concura la aceste premii vor detașa și păstra toate cupoanele de la No. 1 până la fiuele romanului; *fasciculă ultimă însă va costa 50 bani în loc de* 10 *bani*; căci numai această deosebire de preț dă dreptul la premiu.

La terminarea romanului cititorii vor trimite pe adresa editorului toate cupoanele și va primi în schimb un *Bon de premiu gratuit*. Acest Bon va fi numerotat și semnat de editor, căci cu el cititorul romanului va putea să câștige un premiu *mic sau mare*.

Tragerea va fi aranjată de editor, și se va efectua în fața tutulor persoanelor ce vor voi a lua parte, căci ziua și locul tragerei se va fixa imediat după primirea tutulor cupoanelor și se va aduce la cunoștința tutulor atât prin scrisori adresate concurenților cât și prin avise speciale date în revista «Ecoul Călătoriilor». In nici un cas, dupe primirea tutulor cupoanelor, tragerea nu se va amâna, iar objectele se vor elibera câștigătorului imediat după tragere, în schimbul bonului de premiu. Objectele se pot trimite și prin poștă, dar portul trebue suportat de câștigător. Ori ce câștig, nereclamat în termen de trei luni, de la publicarea listei numerilor câștigătoare prin revista «Ecoul Călătoriilor» *rămâne* în profitul acestei reviste.

Ori-ce cerere de fascicule și ori-ce deslușiri să se ciară de la

BIUROUL UNIVERSAL A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu, 103, Bucuresti

dar pentru a fi satisfăcuta, cererea trebue să fie însoțită și de costul fasciculei și de portul poștal în cas de cereri de deslușiri, alt-fel nu se răspunde. Fasciculele platite se trimit franco la domiciliu. Tutulor celor ce vor face 10 abonamente plătite, *li se oferă un abonament gratis*, afară de ultima fasciculă care o va plăti 50 bani spre a putea participa la premiu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

deschide uşa. Poftiţĭ. Beĭla remâne un moment afară. Ele intră.

Ghit Sabes ḑice Madame Sura, Ghit Şabes ḑic şi fetele maĭ încet şi se înşiră la uşă pe lângă Madam Sura, care privesce şi la musafirii ce daŭ din cap respunḑênd la Ghit Sabes şi la salonul care i se întinde înnaintea ochilor. Cameră mare, pătrată şi mobilată din noŭ. O garnitură întrégă de mobilă roşie. Masă de marmură albă la mijloc; oglindă mare auritä şi consolă de marmură albă, cu douĕ sfeşnice de argint. Un pianino de mahon, în fund; o sofa mare cu perine brodate şi un dulap cu argintăriĭ.

Musafiriĭ sînt împrejurul meseĭ.

După ce privesce un moment Madam Sura dă mâna cu D-l şi D-na Mendelsohn şi cu Madam Zindel de şi nu 'ĭ cunósce pe nicĭ-unul şi apoĭ trece spre sofa şi vré să se aşeḑe în capĕtul despre uşă, dar parcă 'şĭ ḑice în gând: adică în casă la ruda mea de ce nu m'aşĭ aşeḑa într'un loc maĭ bun? şi părăsind decĭ capĕtul sofaleĭ înnaintéză de se aséḑă drept la mijlocul eĭ. Ida şi Rifca după ce daŭ şi ele mâna se aşéḑă lângă dînsa.

Feĭga a salutat numaĭ şi s'a aşeḑat despre uşă pe un scaun de lângă sofa.

Feĭga aştepta ca Haĭa să le presinte la musafirĭ pentru că nu se cunosceaŭ nicĭ cu unul. Haĭa însă nu le-a presintat.

Madam Zindel, brună, ca de vr'o 46 de anĭ, grósă de umple fotoliul, rotundă la faţă, cu nasul cocârjat asupra gurii, cu buzele marĭ şi cu douĕ bărbiĭ stă bĕţ cu mânele pe braţele fotoliuluĭ şi încântată de persóna eĭ ascultă cu un fel de îngăduélă binevoitóre pe Madam Mendelsohn care povestesce de la Viena.

Madam Mendelsohn, grósă şi ea dar blondă şi cam de vr'o 30 de anĭ povestesce cum a fost la Viena la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Operă şi a vĕḑut pe Impĕratul şi pe Impĕrătésa stătea numaĭ ca de icĭ până colo departe de Impĕrătésa; ĭar într'o ḑi l'a găsit pe Impĕratul la Schönbrun luând cafea cu lapte.

— Da eŭ, ḑice Madam Zindel scoţându-şĭ bărbiile înainte — drept să-ţĭ spun că m'am fost lehămetuit la Viena de-atâta operă şi Schönbrun şi Impărătésă şi Impĕrat!

Jupânésa Beila intrând se aşeḑă pe un scaun din spre sobă.

— Ba eŭ de Viena nu m'aşĭ sătura nicĭ odată, ḑice Madame Mendelsohn.

— Ba, da, ḑice Madam Zindel.

— Ba, da, adaugă Albertina.

— Dar Mademoiselle Albertina a fost la Viena?

— Ba, nu, dar mĭ-a spus maman.

— Veḑĭ ce salon frumos, mamă, ḑice Ida către Madam Sura.

— Dacă aŭ parale! rĕspunde ea.

— Haĭa se duce de închide pianina.

— Aşa ḑĕŭ, ḑice Madam Zindel, maĭ bine să ne cânte D-ra ceva la piano.

— Aş! Ba să cânte D-ra Albertina ḑice Haĭa.

In timpul acesta uşa se deschide şi se vede pe jumĕtate, pe la spate, cu mâna pe clanţa uşeĭ, un domn înnalt, îmbrăcat cu saco şi cu fes negru pe cap.

E jupânul Iţic, care strigă la o servitóre:

— Ba să te ĭea dracu pe tine. Ce, trebue numaĭ de cât să se ţină cine-va de tine să te dea cu nasul? Când veḑĭ că vin musafirĭ în salon şi sciĭ că'ĭ glod afară trebue să viĭ cu petica degrabă şi să ştergĭ pe jos, nu trebue lăsat să se usuce glodul (noroĭul). Haĭde vino maĭ repede.

In salon d. Mendelsohn s'a sculat în picĭóre, să'l primĕscă pe jupânul Iţic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Jupênul Iţic, însă, după cât se vede aştéptă servitórea în uşă.

Până să vină servitórea maĭ vine cine-va de pe scară, vr'o treĭ dame şi doĭ domnĭ, unul maĭ bĕtrân şi altul maĭ tînĕr.

Noiĭ musafirĭ intră în salon şi d-l cel maĭ tînăr se apropie de jupênul Iţic, dă mâna şi ḑice: Vĕ rog, domnu Morgenstern şi pe Madam Morgenstern să primiţĭ felicitările mele cele maĭ călduróse pentru logodna d-şóreĭ Clara.

— Cum?!.. Morgenstern?!.. Clara?!.. întrébă cu mirare Madam Sura ridicându-se de pe sofa şi apucând spre jupânul Iţic. Voĭ sînteţĭ Morgenstern?! Ptĭu, bată-vĕ să vĕ bată!.. Dar cuĭ, dracu, să'ĭ vină în minte!!.. Morgenstern!!..

Un moment s'a făcut tăcere şi nimenĭ nu scia ce să ḑică, apoĭ felicitările s'aŭ urmat maĭ departe căcĭ în adevĕr Iţic Chĭoru îşĭ schimbase acuma numele în Isac Morgenstern, ĭară Haĭa se numĭa Clara şi era logodită, în absenţă, cu doctorul Iulius Horn pe care ea încă nu-l cunoscea pentru că el nu venise încă de la Viena.

D. Morgenstern presintă acuma pe noiĭ musafirĭ d. şi d-na Adelstein, pe d-na şi d-ra Olivenbaum şi pe tînĕrul Leopold Herman farmacist. Apoĭ aşeḑându-se pe un scaun începe:

— Eĭ, ce maĭ faceţĭ? Ce maĭ ḑiceţĭ?

— Tocmaĭ, ḑice d-l Mendelsohn, era vorba ca domnişórele să cânte ceva la piano.

— Nu, ḑice Madam Zindel, n'a fost vorba să cânte d-şórele, ci a fost vorba să cânte d-şóra Clara.

— Apoĭ, ḑice d-l Morgenstern, să cânte că pentru ce a rupt pĭelea de pe mine şi am dat atâtea parale pe piano şi plătesc şi profesóră.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
cimsibiu.ro/mdrr1901_1932

Şi d-şóra Clara adică Haïa a trebuit să cânte.

— Haïde, ḑice Madam Beïla, adică Madam Berta Morgenstern, haïde dragă Claricu, haïde şi cântă cântecul cela care puï mânele aşa una peste alta, să vadă şi d-lor cât e de frumos ?

Şi Clara a cântat o bucată din *La Prière d'une Vièrge* şi apoï *Hora luï Popazu.*

Şi Clara cânta şi Madam Morgenstern, adică jupênésa Beïla parcă nu maï era pe pământ, dădea din cap ca şi cum ar fi dansat şi făcea mereŭ din ochï când la unul când la altul să asculte ce frumos cântă Claricu.

— Ce e şi moda asta la ómenï ! ḑice d-l Morgenstern. Să daï mulţime de parale să cumperï piano şi să plătescï ïar parale să te înveţe a cânta şi când cânţï un flléc !

— Cum fléc, ḑice Madam Morgenstern.

— Iaca flléc ! Ce aista'ï cântec ?!.. Eŭ nu daŭ un lăutar pe-o sută de piane.

— Ba eŭ, drept să spun, sînt o mamă fericită. Treï lucrurï am dorit în lumea asta : Să am un salon frumos, sciï elegant de tot, să'mï cânte fetiţa mea la piano, să'mï fie sănătósă—şi să am un ginere doctor, să'mï trăéscă, şi mulţumesc luï D-ḑeŭ tóte mi s'aŭ împlinit.

— Dar, mĕ rog, ḑice Madam Sura, v'aş întreba şi eŭ ceva. Adică de când v'aţï civilisat aşa tare ? Adică dacă Haïa s'a logodit cu un doctor apoï era grabă sa cânte la piano Sâmbĕta ? Nu putea lăsa să cânte în altă ḑi ?

— Dar nu face nimic, nu face nimic respund care de care.

— Póte să nu facă nimic, ḑice Sura, dar de ce să cânte Sămbĕta ?

— Apoï eŭ, drept să spun, ḑice jupênul Iţic nicï

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nu mai sciŭ pe ce lume sînt, aşa m'aŭ zăpăcit d-lor. Până ce-oĭŭ vedé logodnicul acela, doctorul acela, ce fel de chilipi o fi aicĭ dumnĭalor şi-aŭ bătut joc de mine, m'aŭ făcut să cheltuesc să mĕ rup în coş.

Se aduce dulcéţa.

Cea dintâiŭ căreĭa i se face cinste e Madam Olivenbaum. Madam Olivenbaum e aristocrată mare şi domnişóra Matilda Olivenbaum e grozav de îngrijită de toţĭ. Când vine sluga cu dulcéţa pe-acolo deodată sare şi Madam Morgenstern şi Clara şi Dl. Morgenstern:

— Dă la D-ra Olivenbaum! Da la D-ra Olivenbaum! Dă la D-ra Olivenbaum!

S'aŭ adus apoĭ turtă dulce şi prăjiturĭ în nisce coşuleţe de argint. S'a adus şi vin.

Tótă lumea a început să ĭea câte ceva din prăjiturĭ şi toţĭ staŭ de vorbă unii într'o parte, alţii în alta.

Feĭga n'a luat nicĭ apă nicĭ dulcéţă şi acuma vorbesce cu Toni fetiţa cea mai mică care s'a dus lângă dînsa.

D-ra Albertina stă de vorbă cu Clara şi nu slăbesce din ochĭ pe Toni căreĭa mereŭ îĭ strigă: Toni, mai încet! N'auḑi, Toni? Toni lasă mâna 'n jos!

D-şoreĭ Olivenbaum toţĭ îĭ îndésa prăjiturĭ.

Madam Morgenstern uitându-se pe cine să mai poftéscă chémă pe Toni de'ĭ mai dă prăjiturĭ şi apoĭ ḑice către Feĭga:

— Dar tu Feĭghélă nu ĭeĭ ceva, ha?

— Nu, nu ĭéŭ, mersi.

— Da, de ce nu ĭeĭ? ḑice Clara. Aţĭ făcut şi voĭ prăjiturĭ?!

Într'un moment Feĭghélă trece în odaea de-alăturea unde era uşa deschisă.

Fetele celelalte trec şi ele după dînsa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da bine, Haïa, tu te pregătescĭ de nuntă şi te logodescĭ şi viĭ pe la noĭ şi nu ne spuĭ nimica, ḑice Feïga.

— Apoĭ n'am spus pentru că n'am voit să spun până ce n'o fi hotărît cu totul.

— Se 'nțelege, ḑice D-ra Olivenbaum.

— A! Dar ce-a fost cu logodna asta!... Vaĭ, când v'aş spune! ḑice Clara.

— Ḑĕŭ?!

— Da. Că Doctorul Iulius Horn avea maĭ multe partide şi era aprópe gata să isprăvéscă, sa ĭea pe-o Domnişóră, fata unuĭ bancher de aicĭ şi când a vĕḑut fotografia mea de-odată a rupt!!... Şi bancherul dădea zestre mult maĭ mare. Tata a spus că dă banĭ gata şése miĭ de galbenĭ şi a ținut aşa; ĭar bancherul îĭ dădea opt miĭ şi era gata să dea şi ḑece miĭ, de galbenĭ, şi el, Doctorul Horn, n'a vrut. Şi bancherul până acum încă tot maĭ trăgea nădejde, dar când ĭ-am trimis cărțile de logodnă—că ĭ-am trimis şi luĭ—cred că s'a liniştit. Şi să vedeți ce'mĭ scrie el, D-rul!..

Aci D-ra Clara scóte o scrisóre scrisă în nemțesce, citesce o mare parte din ea şi accentuéză în deosebĭ vorbele: «*nu pot să ḑic altă de cât că privesc în «acéstă fotografie o frumusețe răpitóre şi un chip «îngeresc!!...*»

— Ce-ar ḑice D-ra... bancheruluĭ când ar citi rândurile astea?!...

Apoĭ îndreptându-se cătră Feïga şi jucându-se cu scrisórea şi vînturând'o de-un colț:

— Eĭ, ce ḑicĭ Feïga? Citesce-ne şi tu vr'o scrisóre de la logodnicul tĕŭ. Unde e el? La Paris?

Feïga se uită odată drept în ochiĭ Clareĭ şi nu ḑice nimic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— Dar de ce eşti aşa mâhnită întrébă D-ra Olivenbaum pe Feïga.

— De, cum să fie? ḑice Clara.

— Tu ce zestre aï Matildo?

— Eu, de-acasă am cincï miï de galbenï, şi mătuşa îmï maï dă o mie, frate-meŭ cincï miï şi soră-mea şi ceïlalţï care de care!...

— Apoï veḑï? Una ca tine şi ca mine, adecă noï astea-lalte care sîntem fete cu zestre, ce ne pasă. Cât sîntem la părinţi avem ce vrem; când ne măritäm luäm pe cine vrem. Iaca pe mine câţi m'aŭ cerut!!.. Era un inginer, era un bancher, eraŭ vr'o doï arhitecţi, era un moşier, un farmacist şi eŭ am vrut să ïeŭ doctor şi un doctor mï-am ales. Aşa aï să facï şi D-ta, aşa o să facă şi D-şoara Albertina, de-aceea sîntem vesele, dar biéta Feïghéla de ce să fie veselă? Pentru c'o să'ï dea zestre şépte-ḑecï şi doï de galbenï?

Aci Feïghélă se ridică de pe scaun, şi ḑice: Las, dragă, că Dumneḑeŭ pórtă de grijă la fie-care.

— Şi ce vreï să spuï cu asta, întrébă Clara.

— Vréŭ să spun că... nu cunoscï tu róta lumiï.

— Aici nu se potrivesce róta lumiï.

— Ba se potrivesce la fie-care, că nimenï nu scie ce o să ajungă.

— Dar ce? acuma vĕ luaţï la cértă ḑice D-şóra Olivenbaum.

— E invidiósă, ḑice Clara. Iï pare rĕŭ că ïeŭ un doctor!

— Ba, mĕ rog, ţineţi-l, nu sînt invidiósă de loc.

— A! Uite duoĕ mirese care se cértă, ḑice D-şóra Olivenbaum.

— Da de ce să se certe ḑice Albertina, că am auḑit că şi D-nia-eï se logodesce şi ïea un băét bun!...

Din salon s'aude:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Claro, Claricu, ĭaŭ adă scrisórea şi fotografia luĭ Dr. Horn.

Clara şi după dînsa D-şóra Olivenbaum şi Albertina trec în salon; ĭar Feĭghéla ḑice cătră soră-sa cea mică:

— Rifca, du-te şi spune mameĭ să mergem acasă că mĕ dóre capul, mĭ-e rĕŭ, nu maĭ pot sta.

In salon toţĭ se uĭtă la fotografia luĭ Dr. Horn, o pórtă din mână 'n mână şi ḑic că D-rul e om frumos, fórte frumos chĭar şi samĕnă cu D-ra Clara.

Clara citesce scrisórea şi accentuează şi maĭ apăsat cuvintele: *«nu pot să ḑic altă de cât că privesc în acéstă fotografie o frumuseţă răpitóre şi un chip îngeresc»*.

Jupânésa Beĭla, căreĭa i se muéseră ochiĭ de lacrimĭ, în timp ce Clara citesce scrisórea, se uĭtă să citéscă în ochiĭ tuturor să vaḑă cum le place şi ce ḑic, şi când Clara isprăvesce, ea, ca şi cum n'ar fi fost auḑit nimica, ḑice:

— Dar aĭ citit şi acolo unde ḑice el....?

— Ce? întrébă Clara, care se face că nu pricepe.

— Acolo unde ḑice el... cu îngerĭ şi cu frumuseţă...!

— Unde? Aice? *«Nu pot să ḑic alta de cât că privesc în acéstă fotografie o frumuseţă răpitóre şi un chip îngeresc.*

— Da, da, *un chip îngeresc* şi...? şi încă maĭ ce?.., întrébă jupânésa Beĭla.

— *O frumuseţă răpitóre şi un chip îngeresc* repetă Clara.

— Aşa da, închee, jupânésa Beĭla: *un chip îngeresc şi o frumuseţă răpitóre*, să'mĭ trăéscă şi să'mĭ fie sănătósă, puicuţa mameĭ, şi să fie sănătos şi tata să'ĭ dea parale s'o facă fericită.

Si toţĭ se grăbesc cu felicitărĭ din tóte părţile şi ma-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dam Morgenstern, adică jupênésa Beïla mulţumesce fórte graţios felicitând la rândul eï pe madam Olivenbaum şi pe Madam Zindel să'şi găséscă ginerï după *dorinţa inimeï*. Iar d-l Morgenstern umple paharele cu vin.

— Vaï! ţice Madam Morgenstern, fiind-că vorbim de astea, sciţï ce am auţit de fata luï Faïbiş, de Taube?

— Ţice că a scris cine-va de pe acolo, de la Focşanï.

— Nu de la Focşanï, întrerupe madam Adelştein, de la Odobescï.

— Ba, eŭ de la Focşanï, aşa am auţit; ţice că a scris cine-va de acolo că acel care a furat pe Taube a botezat'o şi s'a cununat cu dînsa.

— Apoï, de, ţice Madam Olivenbaum, fie-care trage la viţa luï. Se vede că fata luï Faïbiş a fost din creştinï! Aci Madam Faïbiş e vinovată...

— Aş! ţice Madam Zindel, asta nu se scie, nu e numaï de cât adevĕrat, că sciŭ că Madam Faïbiş e femee cuminte; nu cred să fie de vină. Dar acolo la Faïbiş vine lume multă şi s'a găsit unul care a momit fata cu minciunï şi ïaca totul.

— Ba, da, da, adaugă Madam Olivenbaum, asta e lucru cunoscut şi sciut, ce să maï vorbim!! Taube a fost numaï rătăcită printre noï, dar nu era a nóstră; şi s'a dus înderĕt la legea eï.

În sfârşit cu una cu alta aŭ stat de vorbă şi aŭ petrecut până sara, că a maï venit şi altă lume, cum se vine de se felicită pentru logodnă.

Ba între alţiï a venit şi nepotul lor, — adică al jupêneseï Beïla şi al jupêneseï Sureï carï eraŭ surorï — *Albert Ştul*, adică *Aizic Strul* care e un nebun şi jumĕtate, şi a făcut atâtea comediï de a rĕsturnat casa cu susa 'n jos. A cântat, a jucat şi a făcut şi pe ceïlalţï să jóce; a jucat'o şi pe Madam Zindel. Când aŭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
eşit de acolo credeaĭ că es de la nuntă aşa eraŭ de aburiţĭ.

Feĭga, vĕḑênd că Madam Sura nu vré să plece, a luat pe soră-sa Rifca şi a plecat maĭ nainte, ḑicênd că o dóre capul.

V

— Nu, nu, nu! S'a isprăvit; eŭ pe la Haĭa nu mĕ maĭ duc. La ce să mĕ duc? S'o aud cum se laudă cu zestrea şi s'o vĕd cum se sucesce şi se fâţâe şi'şĭ arată inelele şi braţeleta?!.

Tot-d'auna a fost aşa, tot-d'auna caută să se arăte grozavă înnaintea mea: ea să fie un fel de boeróĭcă, o cucónă şi eŭ o slugă, ba încă maĭ rĕŭ; pe lângă dînsa eŭ nu sînt nimică şi ea o prinţesă, o împĕrătésă, o dracu s'o ĭee. Şi D-ta, mamă, dupĕ ce o veḑĭ că şede şi se uĭtă şi nu ne presintă la nimenĭ, D-ta încă te ducĭ şi daĭ mâna cu ómenii străinĭ pe care nu'ĭ cunoscĭ, cu Madam Mendelsohn şi cu dînsul şi cu Madam Zindel!!... Dómne, feresce, Dómne!

— Ian tacĭ tu, Feĭghélă, tu eştĭ nebună!!.. Ce-am perdut eŭ dacă am dat mâna?!

— Dar ce-aĭ câştigat?!...

— Maĭ întâĭŭ, am dat mâna pentru că aşa se face: când te 'ntâlneştĭ cu cine-va trebue să daĭ mâna.

— Dar să daĭ mâna cu străinĭ pe care nu'ĭ cunoscĭ?!.

— De ce să nu daŭ şi cu străinĭ? Când mĕ duc şi daŭ mâna cu dînsul asta să chémă ca şi cum ĭ-aşĭ ḑice: să sciĭ că şi eŭ sînt ceva pe-aice, adică pot şi eŭ ceva aice 'n casa asta, sînt rudă cu stăpânii caseĭ nu sînt o slugă!

— Da, fórte bine, numaĭ ĭan să 'ntrebĭ pe Madam Zindel orĭ pe Mendelsohn să vedem aşa aŭ înţeles!..

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— In sfârşit eŭ n'am învĕţat ca tine la pension, la maĭcĭ, şi fac şi eŭ cum mĕ duce capul.

— Se 'nţelege că D-ta aşa facĭ, dar eŭ pe la Haĭa nu mĕ maĭ duc, s'a isprăvit!

Vorbind ast-fel Feĭga stătea lângă feréstră şi cosea, avea de lucru de la o prăvălie. Madam Sura stătea dinnaintea foculuĭ şi gătĭa mâncare pentru amĕdă.

Când să se aşeţle la masă ĭacă şi Albert Stul, nepotul Madam Sureĭ, copilul uneĭ surorĭ a eĭ care şéde la Botoşanĭ şi e vĕduvă.

— Sărut mâna mătuşă.

— Ce maĭ facĭ Aĭzic? Tot nebun?

— Tot, mătuşă. Printre atâţia cuminţi n'aĭ chip să trăescĭ, dacă nu'ĭ fi nebun. Dar aţĭ mâncat orĭ aveţĭ de gând, că eŭ am venit să mănânc aicĭ.

— Poftim, tocmaĭ acuma mergem şi noĭ la masă, poftim.

— Eĭ, dar fetele ce maĭ fac? Ce maĭ ţicĭ tu Feĭghéla? Mirésă, ha? Eŭ îl sciŭ pe Simon pe mirele tĕŭ. Băét fórte bun, fórte detrébă şi strîngĕtor. Ĕsta are să facă banĭ, o să veţĭ! Nu-ĭ aşa de deştept, nu-ĭ învĕţat dar e harnic.

— Tréba luĭ, ţice Feĭga.

— Cum tréba luĭ?!.. Ce? Nu cum-va ţi-ĭ ruşine? Facĭ pe mirésa ruşinósă? Draga bădieĭ fată!.. Na, să te sĕrut. Am sĕrutat şi eŭ o mirésă.

— Ian lasă-mĕ 'n pace.

— Dar ce'ĭ, mă Feĭghélă?!.. Ce? Tu eştĭ supĕrată? Ce aĭ?

— O întrebĭ ce are, ţice Madam Sura, întréb'o maĭ bine ce n'are.

— Aş! N'are nimică! Nu-ĭ aşa Feĭghélă? Da vorbesce, bre! Fiĭ veselă colo! Uĭte cum sînt eŭ! o sută-opt-ţecĭ de leĭ pe lună, încălţit şi luminat şi pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

partea mâncării liber, pot să mănânc cu stăpânii dacă sînt cu ei la masă, ori pot să răbd, ori să mĕ duc în târg să mănânc. Dar acum de-o bucata de vreme mi-am luat grija, am găsit eŭ o combinație făină.

— Ce combinație, întrébă Feïga.

— Eh! O combinație... care nu voïŭ s'o spun.

— Iar vr'o porcărie de-ale tale, ḑice Madam Sura. Bine facĭ că n'o spuĭ.

— Așa, pot s'o spun. Uite ce. Sara fórte de multe orĭ se 'ntîmplă să nu fiŭ acasă pe vremea când mânâncă d-lor, că sînt pe la móră, și bucătărița nicĭ odată nu'mĭ păstra mâncarea caldă și cum trebue, așa că n'o puteam mânca. I-am spus stăpânuluĭ și el a ḑis că nevasta ĭ-a spus că bucătărița are după masă altă trébă și n'o póte pune să maĭ facă și o adoua masă. Acuma însă lucrurile s'aŭ schimbat pentru că a venit o bucătăriță nouă care 'mĭ păstréză mâncarea caldă și până a doua ḑi.

— Și tu te uĭțĭ la o bucătăriță la o slugă?!

— Voĭ ce să facĭ mătușă? Să morĭ de fóme? S'apoĭ să nu'țĭ închipuĭ că'ĭ o bucătăriță așa de rând!! O-ho! s'o veḑĭ ce fercheșă e și curată și tînără!!

— Du-te la dracu! Sciam eŭ că trebuïa să fie vr'o porcărie.

— A! Staĭ! Să lăsăm asta, să'țĭ spun alt ceva. Mĕ rog, mătușă, d-ta aĭ fost pe la Fălticenĭ, cunoscĭ ómenĭ de pe-acolo?

— Eĭ?

— Eĭ, cunoscĭ d-ta pe unul Marcu Leizeróeĭ?

— Marcu Leĭzeróeĭ? Nu Marcu Leĭzeróeĭ, póte Marcu Zelmănóeĭ?

— Nu, Marcu Leĭzeróeĭ. Marcu Leĭzeróeĭ acela avea o fată, fată mare și fórte frumósă și le era dragă ca ochiĭ din cap. Maria, așa o chema.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Şi a murit?

— Nu. A fugit cu un sergent de pompierĭ.

— Aĭ, aĭ, aĭ!... De cât să aĭ o fată de măritat maĭ bine... maĭ bine să vie mórtea să te strîngă de gât!... Veḑĭ!? Şi domnişóra mea, domnişóra Feĭga se supĕră pe mine că mĕ grăbesc s'o mărit.

— Eŭ, nu sciŭ mamă, ḑice Feĭga; nu sciŭ de ce d-ta câte le auḑĭ le daĭ tot pe capul meŭ!!

— Da! D-ta nu sciĭ, dar eŭ sciŭ. Eŭ sciŭ că fata luĭ Faĭbiş a făcut ruşinea părinţilor; eŭ sciŭ că chelbosul cela de colo din cerdac tóta ḑiua şede şi se uĭtă încóce şi netezesce mâţa pe spate; eŭ sciŭ că tu eştĭ o nebună şi mie îmĭ tremură inima 'n mine de fricĕ şi de grijă. Şi am să te mărit şi pace bună.

Eĭ, şi ce s'a făcut păcătósa ceea?

— Ce să se facă! E la sergent acasă.

— La sergent?!

— D'apoĭ! Acum vr-o câte-va ḑile, am fost la sergent, că m'a invitat la dînsul la masă, şi am vĕḑut'o şi eŭ. E fórte nostimă.

— Şi tu te ducĭ încă la aşa măgar?!.

— De ce să nu mĕ duc, dacă mĭ-e prieten.

— Prieten. Si tu eştĭ tot ca dînsul! Şi părinţiĭ n'o caută?

— Cum nu! A fost tată-sĕŭ pe acolo, dar sergentul nu vré s'o dea înnapoĭ; şi nicĭ ea nu vré să se ducă.

— Şi cum o să remână?! Cum?! Nu-ĭ nicĭ o dreptate în ţara asta?!

— Ce dreptate să fie! Dreptate o fi e..., dar veḑĭ că tată-seu nu vré să'şĭ caute dreptate pentru că nu vré să facă sgomot că ĭ-ĭ ruşine.

— Eu ĭ-aş suci gâtul dac'ar fi a mea.

— Aş! Suci gâtul! Ba tatu-seu vré să intre la toc-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mélă cu sergentul ca să ĭ-o dea înderĕt; am audit că vré să'ĭ dea vr'o doue-ḑecĭ de galbenĭ sergentuluĭ.

După aceste vorbe Albert se apropie de Feigbéla.

— Ce staĭ tu aşa? Ha? Ce staĭ tu aşa? Ian spune drept: tu iubescĭ pe cine-va, de aceea nu vreĭ să te mărițĭ, ha? Spune drept. Pe cine ĭubescĭ? Mătuşă, Feĭghélă ĭubesce pe cineva.

— Ian fu ĭ de-acolea.

— Ce să fug? Tu ĭubescĭ pe cineva!

Are haz că mĕ ĭubescĭ pe mine!

— Ian du-te la dracu!

— Ba, ḑeu, mătuşă, mi se pare că Feĭgala mĕ iubesce pe mine! Sciĭ ce? dă-mĭ-o mie.

— Ţie?! nu ţĭ-aş da nicĭ sluga mea! Unuĭ ticălos ca tine să daŭ eŭ fata, s'o laşĭ adoua-ḑi?!..

— Ba, nu, ḑeu; pe dînsa n'aş lăsa-o.

A! ba sciĭ una mătuşă. Aĭ vĕḑut acolo la moş Iţic pe tînerul cela farmacistul, Leopold Herman?

— Da!

— Uĭte tînerul acela mi se pare că s'a amorezat de Feĭga.

— Ian fugĭ de-acolo cu mincĭunele tale.

— Ba, ḑeu, fără şagă, mĭ-a spus mie ca'ĭ place Feĭga şi a ḑis că ar veni pe-aicĭ pe la d-ta dacă nu vĕ superaţĭ.

— Ce să ne superăm, ḑice Madam Sura, dacă vré să vină, poftéscă: noĭ nu ne supĕrăm pe ómenĭ carĭ vin la noĭ.

— Tocmaĭ ḑicea că Joĭ sara e liber şi póte să vină.

— Să poftéscă, dacă vré, că şi la noĭ în casă vine lume destul de bună şi din aristocraţie!

Acuma poftiţĭ la masă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistasilvania.mdrr1901-1932

10 BANI No. 3.

No 4 din Feighéla va apare Joia viitoare 12 Ianuarie

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

AVIS IMPORTANT

«FEIGHELA» este numele eroinei acestui roman.

«FEIGHELA» eroina romanului este o tînără evreică.

«FEIGHELA» este un roman din viața evreilor din România.

Romanul FEIGHELA apare în fascicule în fie-care Joi, cu timpul însă va apare poate de două orĭ pe săptămână: fie-care fasciculă conține o ilustrație și 14 pagini de text: Prețul uneĭ fascicule e de 10 banĭ. Se menționează că afară de fascicula I care se dă gratis la cerere, toate cele-l'alte fascicule, nu se vor remite dacă cererea nu va fi însoțită și de cost. Se fac însă și abonamente pe un No. de fascicule determinate de ex. 10, 20, 30 fascicule etc Pentru ca cititoriĭ să poată fi avantajațĭ, am propus a le oferi prin tragere la sorțĭ câte un premiŭ consistând din următoarele objecte:

a) *100 exemplare* Omer întinerit, *de Th. D Speranță, operă în versurĭ și cu ilustrațiĭ, prețul 2 leĭ.*

b) *50 studiĭ asupra* Cronicarilor Moldoveni *din Secolul XVII din punctul de vedere al limbeĭ, metodeĭ și cugetăreĭ, lucrare premiată de facultatea de litere din București, al cărui cost e 5 leĭ exemplarul.*

c) *150 abonamente gratuite la revista* «Ecoul Călătoriilor» *al cărei abonament anual e de 5 leĭ*

d) *100 exemplare din conferința:* Organisarea stăreĭ sociale și misiunea statuluĭ român. *al cărui cost e 1 leŭ exemplarul.*

e) *Un ceasornic de aur.*

f) *6 » de argint*

g) *20 bilete de loterie din țară cu care se poate câștiga zeci de miĭ de leĭ.*

h) *1 Bicicletă*

i) *1 Mașina de Cusut*

j) *50 de brățarĭ pentru dame*

k) *50 perechĭ cercel*

l) *100 ace de cravată*

m) *100 cravate barbatești*

n) *Mai multe tablouri.*

Pentru ca cititoriĭ să poată concura la aceste premiĭ vor detașa și păstra toate cupoanele de la No. 1 până la finele romanuluĭ; *fasciculă ultimă însă va costa 50 bani în loc de 10 bani*; căcĭ numaĭ această deosebire de preț dă dreptul la premiu.

La terminarea romanuluĭ cititoriĭ vor trimite pe adresa editoruluĭ toate cupoanele și va primi în schimb un *Bon de premiu gratuit.* Acest Bon va fi numerotat și semnat de editor, căcĭ cu el cititorul romanuluĭ va putea să câștige un premiu *mic sau mare.*

Tragerea va fi aranjată de editor, și se va efectua în fața tutulor persoanelor ce vor voi a lua parte căcĭ ziua și locul tragereĭ se va fixa imediat după primirea tutulor cupoanelor și se va aduce la cunoștința tutulor atât prin scrisorĭ adresate concurenților cât și prin avise speciale date în revista «Ecoul Călătoriilor». In nicĭ un cas, dupe primirea tutulor cupoanelor, tragerea nu se va amâna, iar objectele se vor elibera câștigătoruluĭ imediat după tragere, în schimbul bonuluĭ de premiu. Objectele se pot trimite și prin poștă, dar portul trebue suportat de câștigător. Orĭ ce câștig, nereclamat în termen de treĭ lunĭ, de la publicarea listeĭ numerilor câștigătoare prin revista «Ecoul Călătoriilor» rămân în profitul acesteĭ reviste.

Orĭ-ce cerere de fascicule și orĭ-ce deslușirĭ să se ciară de la

BIUROUL UNIVERSAL A. I. Nițeanu, Șoseaua Brâncoveanu, 103, București

dar pentru a fi satisfăcută, cererea trebue să fie însoțită și de costul fasciculeĭ și de portul poștal în cas de cereri de deslușirĭ, alt-fel nu se respunde. Fasciculele plătite se trimit franco la domiciliu. Tutulor celor ce vor face 10 abonamente plătite, *li se oferă un abonament gratis*, afară de ultima fasciculă care o va plăti 50 bani spre a putea participa la premiu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VI

Faĭbiş a început să prindă la minte, îşĭ mărita fata, mărită pe Malca, să teme să nu păţéscă şi cu asta cum a păţit'o cu cea maĭ mică Taubela. Destulă ruşine ĭ-a făcut aceea că a fugit din casă şi încă a fugit cu un creştin.

Faĭbiş mărită fata, şi nevasta luĭ jupenésa Leĭa, acuma de Hamân tótă ţiua a stat la bucătărie. Aşa e sărbătórea asta—Hamân, e sărbătóre veselă: se mănâncă, se bé, se petrece. Hamân, e ţiua când se serbéză isbânda luĭ Mordechaĭ şi a Estherei contra luĭ Aman. In acéstă ţi se face şi un fel de prăjitură care se numesce pălăria luĭ Haman, un fel de prăjitură rotundă ca o pălărie, facută din cocă şi cu oŭ, ĭar fundul pălărieĭ e umplut cu povidlă (majun). Si jupénésa Leĭa a făcut mulţime de prăjiturĭ de tot felul, a umplut vr'o câte-va tave cu vârf. Acuma pregătes e să trimită încóce şi în colo la vr'o câte-va prietene.

Acopere o tavă cu un servet curat, pune fel de fel de prăjiturĭ şi o sticlă cu vin roş şi o acopere pe desupra c'un alt servet maĭ mare de spênţură colţurile în jos. Chémă băétul din cârcĭumă şi'ĭ dă tava.

— Ţine, Idel. Prinde cu amêndoue mânele şi du-o aşa frumos la jupenesa Hana luĭ Moti sin Ghidale, colo lângă cişmea. Aĭ înţeles?

— Da.

— Aşa, du-te şi se aducĭ tava înderĕt.

Aci jupenésa Leĭa a trimis şi o pâcălélă, căcĭ e prietenă bună cu jupenésa Hana. A trimis o prăjitură care în loc de zahăr e presărată pe de-asupra cu orez. Ce-o să maĭ rîdă de asta când s'o întâlni cu Hana!

Jupenèsa Leĭa a poftit pe sara de Hamân şi vr'o câţĭ-va dintre rude şi prietenĭ. Fratele eĭ, Jacob Grün

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1901-1932

era cel dintâiŭ poftit. Jacob Grün îĭ făcea cea maĭ mare cinste. Vorbĭaŭ domnişórele de dînsul de'şĭ lingeaŭ buzele. Era şi băét frumos, semëna leit cu jupenêsa, şi pe urmă era chĭar în aristocraţie: era contabil la bancherul Seidelmayer şi mâne poĭmâne bancher şi el.

*

In sara de Hamân, tocmaĭ când Jacob Grün se ducea spre Faĭbiş ĭată întâlneşce în stradă pe Leopold Herman.

— Buna sara, Herman; da'ncotro?

— Pe stradă, dar tu?

— Şi eŭ pe stradă şi pe urmă mĕ duc la soră-mea să m Hamân împreună. Mergĭ încolo la vale?

— Si la vale şi la dél unde vreĭ.

Amêndoĭ întorc colţul de sus din strada Lăpuşnénu ? şi apucă spre Mitropolie.

Herman ar fi voit să se ducă undeva şi cu tóte acestea nu vré să se ducă acolo unde îĭ venĭa să se ducă.

Sĕptĕmâna trecută; Joĭ sara s'a fost dus, cu Albert Stul, acasă la Madam Sura şi a fost petrecut sara acolo. Aŭ luat céĭŭ, s'aŭ jucat în cărţĭ concina şi tabinetul şi aŭ stat până pe la douĕ-spre-ḑece césurĭ, şi parcă ar fi vrut să maĭ stee, parcă n'ar fi voit să plece. Nu sciŭ cum i s'a părut luĭ Feĭghéla, fata cea maĭ mare a Madam Sureĭ că parcă nu se maĭ sătura să se uite la dînsa. Ce spunea ea, ce făcea, tóte eraŭ bune, tóte eraŭ noŭĕ şi nimerite, tóte eraŭ la locul lor, tóte îĭ plăceaŭ luĭ şi nu se maĭ sătura s'o urmăréscă încotro se întórcea. A fost vĕḑut'o el în casă la Isac Morgenstern, încă de-atuncĭ îĭ rĕmăsese în minte momentul în care şĭ-a întâlnit privirile cu ale eĭ. Avea o privire aşa de dulce şi de rugătóre, şi în acelaş timp

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aşa de pătrunzĕtóre că el, cum tocmaĭ atuncĭ felicita pe Morgenstern, îşĭ perdu într'un moment şirul vorbiriĭ. Şi acuma de când a fost la dînsa acasă ĭ-a rĕmas în minte o privire a eĭ. Tocmaĭ când eşĭa el pe uşă, după ce şĭ-a luat buna-sara, aşa nu sciŭ cum s'a uĭtat la el, că luĭ nu-ĭ maĭ ese din minte, parcă mereŭ o vede uĭtându-se la dînsul cum s'a uĭtat atuncĭ; o vede uĭtându-se aşa, cu o privire care parcă ţice: te ducĭ? Şi nóptea aceea tótă nóptea a visat'o; o viséză în tóte noptile şi tótă ţiua nu-ĭ ese din gând. Şi s'ar duce mereŭ s'o maĭ vadă şi nu vré să se maĭ du ă, să teme să nu cumva să se amoriseze de ea. Şi cu tóte acestea îĭ vine greŭ să nu se ducă. Iată chĭar în astă sară, a trecut prin strada mare, prin capĕtul hudicĭóreĭ pe unde şedea ea; şi s'a oprit ca vr'un sfert de cés pe-acolo; A trecut odată la vale, s'a uĭtat în hudicĭóră şi n'a vĕţut pe nimenĭ. Era cât p'acĭ să intre, dar a trecut înnainte. După ce a mers vr'o câţĭva paşĭ, s'a întors şi s'a uĭtat înnapoĭ, parcă aştepta s'o vadă eşind din hudicĭóră orĭ venind de undeva să trécă acasă. S'a întors apoĭ îndĕrĕt, s'a uĭtat ĭar în hudicĭóră. A maĭ mers vr'o câţĭ-va paşĭ şi ĭar s'a oprit şi ĭar s'a uĭtat şi nu maĭ sciŭ de câte orĭ a trecut şi s'a oprit, când de-o parte, când de alta, până când s'a depărtat de acolo. Si aşa păţesce în fiecare sară: de câte orĭ trece pe-acolo trebue să stea să străjuéscă la hudicĭóră. Parcă nu se póte despărţi de locul cela. Si în fie-care sară trebue să trécă pe acolo. Şi acuma ĭăr într'acolo se duce. Şi cu tóte acestea n'ar fi vrut să se ducă. Iar când Iacob Grün l'a îndemnat să mérgă la vale, parcă ĭ-ar fi ridicat un bolovan din spate, s'a uşurat óre-cum; în mintea luĭ, tot păcatul cădea acum pe Iacob Grün, că dacă nu era Iacob Grün el nu s'ar maĭ fi dus. Şi acum el se duce, dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în gând se hotărăsce ca din ce în ce să trécă maĭ rar pe acolo până ce va ajunge să nu maĭ trécă de loc. Si dacă, din întîmplare va fi nevoiţ să trécă, atuncĭ va întórce capul şi se va uĭta în altă parte. Dó ă nu-ĭ un prost, un băeţoĭŭ să se amoreseze aşa repede, să i se aprindă călcâele ca prin romane. El n'a citit romane, el e om, are aprópe douĕ-ḑecĭ şi doĭ de anĭ. El nu vré să se amoriseze pentru că nu vré să se însóre şi maĭ cu samă pentru că nu vré să ĭea o fată săracă. Parinţiĭ luĭ póte nu s'ar împrotivĭ, dar s'ar împrotivi mătuşa luĭ, Madam Leĭzarovicĭ. Madam Leĭzarovicĭ vré ca el să se însóre să ĭea o fată cu zestre mare, măcar cu vr'o cincĭ miĭ de galbenĭ şi să'ĭ maĭ dea şi dînsa vr'o cincĭ miĭ ca să aĭbă vr'o ḑece miĭ în cap să pótă să deschidă o farmacie şi cu drogherie. Si mătuşa e fórte hotărîtă, când apucă într'o parte, n'o întorcĭ, Dónme feresce. Eĭ, ce te facĭ dacă te amorisezĭ şi ea nu vré să te lasă să te însorĭ?!

— Eĭ, acum...? întrébă Iabob Grün, oprindu-se dinnaintea uşeĭ luĭ Faĭbiş.

— Ce să fac? Petrecere bună, rĕspunde Herman.

— Sciĭ ce? Haĭ şi tu.

— A! Cum să merg? ḑice Herman, care tocmaĭ se gândia ca, dispărţindu-se de Iacob Grün, să trécă pe la hudicĭóra unde sta Feĭghéla.

— Fórte bine, mergem amêndoĭ, dór merg în casă la soră-mea. De îmbrăcat eştĭ îmbrăcat bine, ce maĭ vreĭ?!

Herman umbla tot-d'auna îmbrăcat bine, dar acum de când fusese acasă la Feĭghéla, când eşĭa în oraş eşĭa în tot-d'auna îmbrăcat ca de visită.

Iacob Grün stărue maĭ mult şi Herman îşĭ ḑice în gând:

— De cât să mă maĭ duc ĭară să străjuesc pe la Hu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901_1932

dicióră, maĭ bine haĭde să mĕ duc aice: cu atât maĭ bine, încep chĭar de pe acuma să mĕ obicĭnuesc a nu mĕ maĭ duce pe la hudicióră.

— Haĭde, dar, să merg, ḑice Herman şi intră împreună cu Iacob Grün.

*

Madam Sura a primit cu mare bucurie pe Herman când a venit el acolo cu Albert. I-ar fi plăcut să aĭbă un ginere ca dînsul, dar, de, cine scie, Herman o fi căutând zestre? Şi, pe urmă, dintre tineriĭ ĕştia, din clasa maĭ de sus, sînt uniĭ ca şi creştiniĭ, umblă numaĭ de învêrtesce capetele fetelor. Li se pare că le ĭubesc, că nu şciŭ ce maĭ spun eĭ, şi la urmă, nu sciŭ n'am vĕḑut şi numaĭ auḑĭ că se însóră cu alta. Din acéstă pricină ĭ-a şi ḑis feteĭ:

— Ascultă, Feĭghélă, tu sciĭ că nu se mânâncă tóte câte sbóră. Fiĭ cu băgare de samă. Sînt fel de fel de ómenĭ în lumea asta şi nu te poţĭ lua nicĭ după haĭnă nicĭ după vorba omuluĭ. Paza bună trece primejdia rea.

Feĭga înţelegea ce spunea maĭcă-sa, dar ĭ-ar fi plăcut grozav s'o ĭee un farmacist. Un farmacist e ca şi un doctor! ba câţĭ doctorĭ sînt ca vaĭ de capul lor, pe când farmacistul stă tot-deauna bine. Haĭa nu maĭ póte de bucurie cu doctor Horn şi ĭar doctor Horn! Cine scie ce doctor o maĭ fi şi doctorul Horn! Doctor, Doctor, până ce vine din străinătate şi după ce vine nu 'l chiamă nicĭ dracu. Uĭte Goldenberg farmacist şi Grünfeld doctor!! dar ajunge Grünfeld cu nasul la Goldenberg?

Feĭga ar fi voit grozav să afle ce gândesce Herman şi ce este în inima luĭ. Nu 'ĭ da mâna să se uĭte drept la dînsul dar îl urmărĭa în tóte mişcările şi în tóte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
privirile. Ochiĭ maĭ ales îĭ urmăriа. Iĭ părea eĭ că prin ochĭ se póte descoperi maĭ bine inima şi gândul omuluĭ.

La vedere Herman se arată un băét bun, plăcut la chip, vesel, curat la inimă, dar óre ar vré el să ĭea o fată fără zestre, şi maĭ nainte de tóte vrea el să se însóre orĭ umblă şi el ca alţiĭ, cum ţice mama, să învêrtéscă numaĭ capetele fetelor?! Orĭ vrea numaĭ să 'şĭ petrécă vremea ?!... Nu sunt atâţĭ tinerĭ care cu câte fete vorbesc la tóte le spun vorbe frumóse şi le fac să crédă că se prăpădesc după ele şi când colo nicĭ habar n'aŭ?!...

— Nu sciŭ ce vré orĭ ce gândesce Herman—ţice ea cătră soră-sa Ida—dar aş vré cel puţin să se strice să nu se maĭ facă nimic cu Simon ĕsta care vré să mĕ ĭea acuma.

*

Intrând în casă la Faĭbiş, Herman păşi pragul ca un triumfător. Iĭ părea bine că a început să 'şĭ tae obiceĭul de a maĭ umbla în préjma loculuĭ pe unde şedea Feĭga. Pare că sub acèstă părere de bine se simţea ridicându-se şi ceva părere de rĕŭ, dar el căuta să o înăbuşéscă. Durerea se simte cu atât maĭ mult cu cât eştĭ singur, îşĭ ţicea el în gând, de aceea cel maĭ bun léc pentru a te vindeca de lipsa unuĭ om este ca să fiĭ între alţiĭ maĭ mulţĭ. Sînt şi petrecerile bune la om că alt-feĭ de ce le-ar maĭ face ómeniĭ.

Cu aceste gânduri ca şi cum ar fi fost vindecat orĭ schimbat în alt om, Herman intră în casă spunênd chĭar luĭ Iacob Grün o vorbă de glumă.

Iacob Grün îl presintă, ĭar el deodată rĕmâne lemn, a vĕţut pe Feĭghéla. A vĕţut pe Feĭghéla şi a rĕmas cu ochiĭ la ea ca un copil vinovat. Se simte vinovat de cea maĭ mare vină, se simte vinovat că a pus gând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

viclén împotriva eĭ! A încercat s'o uĭte, a încercat să fugă de ea şi ea l'a descoperit! L'a descoperit şi'ĭ spune din ochĭ că scie ce-a făcut el. Si el ce să ḑică? Cum să'şĭ capete ertare? Cum s'o împace? Un nod i-se ridică în gât şi îl ţine, pare că'l înnécă. Veselia cu care intrase în casă acuma s'a dus.

Feĭghéla când îl vede deodată i-se pare că se'nşală, că nu e el. Nu se aştepta să l vaḑă acolo. Se maĭ uĭtă odată bine parcă vré să facă un pas spre dînsul şi o veselie neobicĭnuită ĭĭ umple sufletul: e el!

Herman dă mâna cu toţĭ ceĭ din casă şi Feĭgăi d'abĭa ĭĭ întinde mâna, parcă se sfiesce. Feĭga însă fără a se gândi ĭĭ strânge mâna cu lăcomia ce-ţĭ deştéptă vederea uneĭ persóne de mult dorite.

E pe la orele opt şi jumĕtate. In casă e maĭ multă lume şi e şi Nathan Schwartz viitorul ginere, logodnicul Malcăĭ, mare comerciant, cu prăvălie frumósă în strada Mare, firma: Fraţiĭ Schwartz.

Câţĭ sînt în casă toţĭ sînt veselĭ. Cea maĭ mică vorbă e bine-venită şi toţĭ râd şi fac haz ca de cine scie ce.

Cu încetul bărbaţiĭ s'aŭ ales de-o parte şi femeile de altă parte. Tineriĭ umblă când de-o parte când de alta, dar se încurcă maĭ ales pe lângă fete. Albert Ştul acuma vré să le convingă pe fete că le-ar şedé maĭ bine dacă ar avea mustăţĭ.

— Atunceĭ m'aşĭ însura şi eŭ, ḑice el.

— Ba eŭ, ḑice Nathan Schwartz, atuncea nu m'aş însura de loc, mi s'ar părea că mĕ 'nsor cu un bărbat. Femeile sînt frumóse aşa cum sînt.

Domnişóra Fainberg se încércă însă a dovedi că bărbaţilor le-ar şedé maĭ bine dacă n'ar avé mustăţĭ.

— Ce frumuseţă e să aĭ mustăţĭ?! Pare că aĭ fi un motan!! Şi la ce sînt bune mustăţile? La mâncat supă, ca să le moĭ în lingură?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Bărbații vorbesc între dînșii despre împărați și vor să scie care e cel mai puternic. Apoi se întrébă cum e mai bine, să fii supus turc ori supus austriac? Iacob Grün ca contabil de bancher e cel mai priceput în aceste lucruri de aceea mai mult el vorbesce.

Herman stă și el între bărbați dar mai mult trage cu ochiul spre fete unde e Feïghéla, și vĕdênd'o pe ea veselă s'a înveselit și el.

Femeile vorbesc tóte deodată.

Madam Holtzstein și Madam Fainberg amêndouĕ gróse și grase povestesc cât de greŭ aŭ fost bolnave:

— Și mĕ durea capul și picĭórele și mânile și șélele și tot, și țipam, scii cum țipam?! dice madam Holtzstein.

— Și pe mine mĕ dureaŭ picĭórele și mânele și capul și țipam....!

— Aș, ce țipai! Ce te durea pe d-ta, Madam Fainberg! Cum te durea pe d-ta nu era nimic! Să fi vĕdut cum mĕ durea pe mine, că țipam de se audĭa până peste drum!

— Aș, dar eŭ cum țipam că s'a fost speriét și doctorul!

— Dar la mine nu s'a speriét bĭetul d-rul Spritz și a chemat numai decât de a fácut consult.

— Și la mine nu era să facă consult? Mĕ rog, de ce vorbescĭ și d-ta dacă nu scii. Bóla mea a fost întocmai, cum a fost bolnavă, nu fie-de o mĕsură madam Herșcovicĭ care a murit!

— Aș ce se potrivesce bóla madam Herșcovicĭ și cu-a mea?! Aceea a fost bólă?

Amêndouĕ aŭ fost bolnave și fie-care a fost mai rĕŭ bolnavă decât cealaltă.

Madam Silber are patru copiĭ, douĕ domnișóre Rosa și Rebeca și doĭ mai micĭ. A venit cu toți în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

astă sară şi ceĭ maĭ micĭ sînt îmbrăcaţĭ în costume naţionale: băĕtul e cu cămaşă largă, cu iţarĭ, cu brâŭ roş şi cu pălărie négră şi chĭar stă cu pălăria pe cap. Fetiţa are cămaşă cu fluturĭ şi fotă negră şi e împletită cu codiţĭ pe după ureche. D-l Silber când a fost la Bucurescĭ a vĕḑut pe Elisabeta Dómna îmbrăcată în costum naţional şi ĭ-a plăcut aşa de mult că ĭ-a ḑis madam Silber să le facă şi ea copiilor: pe fetiţă o chémă Raşel şi pe băĕt Aron. Şi sunt aşa de deşteptĭ...! Madam Silber tocmaĭ vré să povestéscă cât sînt de deşteptĭ şi n'are chip de vr'o două dame de lângă dînsa care aŭ şi ele copiĭ şi ţin numaĭ decât că şi aĭ lor sînt deştepţĭ.

Madam Gold povestesce ce bine trăesce şi ce maĭ de *cadourĭ* iĭ face bărbatul:

— Când am avut fetiţa cea dintâiŭ Sarafina, mĭ-a adus barbatu-meu o braţeletă şi un inel cu briliante, dar sciĭ ce briliante!...

— Ba, ḑice madam Zuker, mie mĭ-a adus inel şi cerceĭ tot cu briliante.

— Veḑĭ, ca şi mie, ḑice alta.

Şi tóte vorbesc de cadourĭ şi la tóte le-aŭ adus briliante şi le pare rĕŭ că nu le vine în gând ceva maĭ scump de cât briliantele.

Madam Blat povestesce ceva maĭ încetişor, şi deodată tóte cele care-o ascultă încep să rîdă în hohot! Ce e?

— Auḑiţĭ ce face Madam Gabelman? Sciţĭ că Madame Gabelman se laudă mereŭ că e económă şi că la dînsa o rochie ţine câte patru cinci anĭ!...

— Eĭ, eĭ?! Ce face?

— Ea în totdeauna când îşĭ face rochie, face două rochiĭ la fel; dar cu totul la fel şi materia şi cusutul tot. Croitoriţa eĭ a spus. Şi dacă are două rochiĭ la fel îmbracă odată una şi odată alta şi în loc să ţie

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

una doĭ anĭ de ḑile, amândouĕ ţin patru anĭ. Şi bărbatu-sĕŭ o laudă grozav că e económă şi scie să păstreze bine.

Şi madam Rotenberg adică jupânésa Leĭa cu chipul vesel şi plin de mulţumire, îmbrăcată cu un robe-de chambre cu códa lungă făcut din'un şal turcesc, trece când într'o parte când în alta printre musafirĭ târînd cu multă demnitate códa pe care Aron copilaşul cel deştept al madam Silber o găsesce fórte potrivită pentru călărie.

Numaĭ într'un singur moment s'a înnorat fruntea senină a Madam Leĭa. Madame Silber în avîntul ce 'şĭ luase lăudându-şĭ deşteptăcĭunea copiilor se adresă si la Dumnĭaeĭ s'o întrebe de fata care 'ĭ fugise cu un creştin.

— Dar, ḑice ea mĕ rog, să nu te superĭ, Madame Rotenberg, maĭ sciţĭ ceva despre Taube?

— Ce să sciŭ?! Nicĭ nu voiŭ să sciŭ, rĕspunde Leĭa. Dar ar fi bine ca ómenĭĭ, care aŭ fete, să nu rîdă, ci să se bată peste gură şi să ḑică Dómne feresce.

Până acuma s'a dat dulcéţă şi apă şi toţĭ aşa sînt prinşĭ la vorbă de nicĭ nu sciŭ când trece vremea.

Lumea este adunată în rândul de sus, d'asupra cârciumeĭ în odaea cea mare, un fel de salon în care se află însă şi un scrin, douĕ garderóbe de nuc şi un pat de lemn, plin de aşternuturĭ, acoperit cu un macat lucrat de mână şi d'asupra înşirate în picióre vr'o treĭ perne brodate cu lână, de-o parte şi de alta, şi una cu mărgele în mijloc. Pe cele de pe marginĭ e brodat câte un papagal roş pe fondul negru; ĭar pe cea din mijloc, cu mărgele un leŭ cu ochĭ albaştrii, pe-o cracă de trandafir.

După salon vine o altă cameră, apoĭ un antreu şi în sfârşit bucătăria.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

De-alungul tuturor odăilor se întinde un cerdac cu gĭamurĭ, adică un gĭamlâc în care dă şi uşa de la antreŭ şi o uşă din salon. In fundul gĭamlâculuĭ, despre salon, este o lampă care luminéză şi gĭamlâcul şi scara care vine în sus.

Un sunet de ţimbală face pe toţĭ ceĭ din salon să tacă.

— Lăutarĭ? !

— Da rĕspunde Madam Rotenberg, aşa e Faĭbiş, când vré el s'o facă apoĭ o face.

Eraŭ în adevĕr lăutarĭ pentru că nu mult după acordul ţimbaleĭ încep să ḑică un vals.

La sunetul valsuluĭ Albert numaĭ de cât a înhăţat pe Malca, mirésa, şi a început să danseze.

Incă vr'o doĭ tinerĭ îl imitéză, dară dănţuitoriĭ sînt nevoiţĭ să-şĭ întrerupă de-o cam-dată danţul. In odae, pe jos sînt aşternute covóre. Tineriĭ dănţuitorĭ părăsesc un moment pe damele şi domnişórele cu care începuseră a dansa şi, pardon Madam König, pardon Madam Silber, pardon Madame Leĭba, încep să tragă covórele de pe jos şi să le ducă pe uşă, uniĭ în odaea de alăturea, alţiĭ în cerdac.

Intr'o clipélă covórele s'aŭ scos, masa şi scaunele sunt date pe lângă părelţĭ odaea prefăcută în sală de dans şi perechile de dănţuitorĭ ocolesc sala în sunetul musiceĭ.

Albert e cel dintâiŭ cu d-ra Silber, Iacob Grün cu d-ra Dudel, Herman cu Feĭghélă, tînĕrul Sain cu Madam Holtzstein.

După vals urméḑă polca, apoĭ quadril, apoĭ ĭar vals, apoĭ tot aşa până aprópe de meḑul nopţiĭ când uşa despre odaea de alăturea se deschide şi musafiriĭ vĕd întinsă o masă mare care le face cu ochĭul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Madam Rotenberg poftesce pe musafirĭ să trécă alăturea.

Tinerii cavalerĭ conduc la brat pe dame şi d-şóre ĭară domniĭ vin în urmă. Albert Stul aşédă pe toţĭ la locurĭ. Pe Schwartz îl aşadă lângă d-şóra Malca, pe Herman lângă Feĭghéla, ĭar el dice:

— Cine vré să trĕéscă bine să se aşeḑe lângă gazdă! Eŭ staŭ lângă Madam Rotenberg.

Masa e încărcată cu mâncările cele maĭ gustóse; pesce dulce — caras (cărăcudă), ştiucă umplută, crap prăjit, friptură de gâscă, pilaf de puiŭ, castraveţĭ muraţĭ saladă şi saladă de varḑă roşă, strudel cu mere, torturĭ, turtă dulce şi apoĭ felurite compoturĭ, şi vin din pimniţa luĭ Faĭbiş, că dóră unul e Faĭbiş.

Toţĭ mănâncă cu mare poftă. Bărbaţiĭ laudă vinul şi femeile prăjiturile şi dulcĭurile.

— Mĕ rog, Madam Rotemberg dar cine ţĭ-a gătit aşa bine?

— Heĭ, cine! Am avul pe Hana!

— Care? Hana bĕtrâna!

— D'apoĭ.

— Mĕ miram eŭ! Am avut'o şi eŭ când am măritat pe Maria. Fórte bine gătesce. O să te rog, dacă eştĭ aşa de bună să mĭ-o trimiţĭ la soră-mea că are de făcut şi ea nisce prăjiturĭ de vr'o cincĭ ocă de zahăr, pentru cumĕtrie,

Mĕ rog, Madam Faĭbiş, dar grăsime de unde aĭ cumpĕrat?

— A! Madam Silber, eŭ tot-d'auna am pentru gătit bucate, untura de gâscă cea maĭ bună, pentru că eŭ singură îmĭ îngraş gâsce.

Toţĭ mănâncă şi vorbesc, fie-care cu ceĭ de lângă el.

Herman vorbesce cu Feiga. Luĭ îĭ place fórte mult teatrul, maĭ ales opera: tótă érna a fost la operă. I-a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

povestit Feĭgăĭ până acuma Curierul de Lion, şi Cinel-Cinel al luĭ Alexandri. Acuma Feĭga îĭ povestesce. Si eĭ îĭ place fórte mult teatrul, dar a fost numaĭ odată anul ĕsta şi a vĕḑut pĭesa: *A pacĭ far a pacĭ*, fórte frumósă. Se făcea că era o fată pe care voĭaŭ s'o mărite după un habotnic şi fata nu voĭa pentru că ea ĭubĭa pe un tinĕr de ĕştĭa-l'alţĭ maĭ civilisaţĭ şi vrea să'l ĭea.

Din pricina asta habotnicilor le era cĭudă pe tinărul ĕsta şi când se duce el odată după treburĭ în străinătate, la Lipsca, eĭ scot vorbă că el s'a botezat şi s'a şi însurat cu o nemţóĭcă. Şi atunce familia luĭ numaĭ de cât s'a pus la pămînt să plângă ca după mort.

Când vine el din străinătate şi se duce acasă toţĭ îl alungă şi'ĭ strigă *mişimĕt* *) şi nicĭ nu vor să vorbéscă cu dînsul. Şi tatăl feteĭ ḑice că nicĭ nu vré să auḑă de el, şi'ĭ spune şi feteĭ să nu maĭ pomenéscă de el.

Du pă asta se întîmplă însă că tatăl feteĭ se duce şi el în străinătate. Atuncĭ tinĕrul face să le vie o scrisóre de la un rabin că tatăl feteĭ a murit. Şi toţĭ se pun atuncĭ ĭar la pămînt ca după mort. După aceea când se 'ntórce el din străinătate, se întîmplă de ajunge acasă nóptea. Bate la uă, îl întrébă cine'ĭ şi când spune că e el toţĭ încep să ḑică rugăcĭune pentru morţĭ—Kadeş—îĭ închid uşa şi fug de dînsul. După asta s'a împĕcat cu tinĕrul şi ĭ-a dat fata.

Maĭ încolo Madam Sura se plânge că érna asta aŭ fost fórte scumpe lemnele şi gâscele.

Madam Fainberg se plânge că nu scie ce să maĭ gătéscă de mâncare, că trebue să maĭ schimbĭ din când în când că nu poţĭ s'o ducĭ numaĭ în supă, rasol şi compot, supă rasol şi compot!

---

*) Botezat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Când ajunge la friptură, Albert ĭea un pahar și ĭse ridică în picĭóre:

Domnilor și Dómnelor,

In anul acesta ca și în anul trecut, mĕ simt fórte fericit că mĕ aflu în mijlocul D-vóstre. Aduc felicitările mele cele maĭ sincere domnișórelor carĭ sunt logodite și în deosebĭ domnișóreĭ Malca Rotenberg. Sîntem cu toțiĭ încântațĭ de acésta și sînt convins că maĭ curând orĭ maĭ târdiŭ D-șóra Malca trebue să facă acest pas, pentru că acesta este așa zicênd scopul principal al vieții, de aceea trebue să-l facă, după cum se ḑice: maĭ bine târdiŭ de cât nicĭ o-dată. Doresc la toțĭ an bun și cu noroc, și la anul viitor să fie logodite și cele-l'alte domnișóre și chĭar și măritate. Ridic dară acest tost în sĕnătatea D-vóstre, și prin urmare trăéscă Faĭbiș.

— Bravo, bravo! strigă câțĭ-va bătênd în palme, și aruncând în el cu câte un mĕr saŭ cu câte o portocală. Unul maĭ de aprópe ĭĭ trage un pumn.

— Dă și pentru mine, strigă altul că ți-oĭŭ da înderĕt.

— Să dea D-ḑeŭ un an bun și cu noroc și ție să'ți dea D-ḑeŭ minte!

— Dar ce eștĭ tu, mă? Vodă?!...

— A! Vi-ĭ necaz că v'am apucat înainte, rĕspunde Albert, apoĭ începe a se uita în lungul meeeĭ pare că ar fi căutat ceva.

— Mĕ rog, dar brânzș nu este pe aĭce?!...

— Ce brânză, mĕ?... Brânză după carne?!... ḑice Haĭm Davidovicĭ.

— Ce, d-ta mânăncĭ brânză după carne?!... întrĕbă madam Hirsch.

— Cum să nu mănânc?!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

No. 4. *10 BANI* *No. 4.*

FEIGHÉLA

ROMAN

DE

TH. D. SPERANTIA

Editura «*Biuroului Universal*» *A. I. NITEANU*
103. — Splaiul Brâncoveanu. — 103.

Toți cititorii primesc un premiu

Cupon No. 4
FEIGHÉLA

In fasciculă următoare vom da o foarte frumoasă ilustrație.

No. 5 din FEIGHÉLA, va apare Joia viitoare 24 Ianuarie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

AVIS IMPORTANT

«FEIGHELA» este numele eroinei acestui roman.

«FEIGHELA» eroina romanului este o tînără evreică.

«FEIGHELA» este un roman din viața evreilor din România.

Romanul FEIGHELA apare în fascicule în fie-care Joi, cu timpul însă va apare poate de două ori pe săptămână; fie-care fasciculă conține o ilustrație și 14 pagini de text: Prețul unei fascicule e de 10 bani. Se mencionează că afară de fascicula I care se dă gratis la cerere, toate cele-l'alte fascicule, nu se vor remite dacă cererea nu va fi însoțită și de cost. Se fac însă și abonamente pe un No. de fascicule determinate de ex. 10, 20, 30 fascicule etc. Pentru ca cititorii să poată fi avantajați, am propus a le oferi prin tragere la sorți câte un premiu consistând din următoarele objecte:

a) *100 exemplare* Omer întinerit, *de Th. D. Speranță, operă în versuri și cu ilustrații, prețul 2 lei.*

b) *50 studii asupra* Cronicarilor Moldoveni *din Secolul XVII din punctul de vedere al limbei, metodei și cugetarei, lucrare premiată de facultatea de litere din București, al cărui cost e 5 lei exemplarul.*

c) 150 *abonamente gratuite la revista* «Ecoul Călătoriilor» *al cărei abonament anual e de 5 lei*

d) *100 exemplare din conferința:* Organisarea stării sociale și misiunea statului român. *al cărui cost e 1 leu exemplarul.*

e) *Un ceasornic de aur.*

f) *6* » *de argint*

g) *20 bilete de loterie din țară cu care se poate câștiga zeci de mii de lei.*

h) 1 *Bicicletă*

i) *1 Mașina de Cusut*

j) *50 de brățări pentru dame*

k) *50 perechi cercei*

l) *100 ace de cravată*

m) *100 cravate bărbătești*

n) *Mai multe tablouri.*

Pentru ca cititorii să poată concura la aceste premii vor detașa și păstra toate cupoanele de la No. 1 până la finele romanului; *fascicula ultimă însă va costa 50 bani în loc de* 10 *bani*; căci numai această deosebire de preț dă dreptul la premiu.

La terminarea romanului cititorii vor trimite pe adresa editorului toate cupoanele și va primi în schimb un *Bon de premiu gratuit.* Acest Bon va fi numerotat și semnat de editor, căci cu el cititorul romanului va putea să câștige un premiu *mic sau mare.*

Tragerea va fi aranjată de editor, și se va efectua în fața tutulor persoanelor ce vor voi a lua parte căci ziua și locul tragerei se va fixa imediat după primirea tutulor cupoanelor și se va aduce la cunoștința tutulor atât prin scrisori adresate concurenților cât și prin avise speciale date în revista «Ecoul Călătoriilor». In nici un cas, dupe primirea tutulor cupoanelor, tragerea nu se va amâna, iar objectele se vor elibera câștigătorului imediat după tragere, în schimbul bonului de premiu. Objectele se pot trimite și prin poștă, dar portul trebue suportat de câștigător. Ori ce câștig, nereclamat în termen de trei luni, de la publicarea listei numerilor câștigătoare prin revista «Ecoul Călătoriilor» rămân în profitul acestei reviste.

Ori-ce cerere de fascicule și ori-ce deslușiri să se ciară de la

BIUROUL UNIVERSAL A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu, 103, Bucureşti

dar pentru a fi satisfăcută, cererea trebue să fie însoțită și de costul fasciculei și de portul poștal în cas de cereri de deslușiri, alt-fel nu se răspunde. Fasciculele plătite se trimit franco la domiciliu. Tutulor celor ce vor face 10 abonamente plătite, *li se oferă un abonament gratis*, afară de ultima fasciculă care o va plăti 50 bani spre a putea participa la premiu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar D-ta nu sciĭ că nu se cade să mănâncĭ brânză după carne?

— Ba sciŭ, dar sciŭ că 'ĭ prostie! Să mănâncĭ brânză 'ntâĭŭ şi pe urmă carne se póte!!; ĭar carne întâĭŭ şi pe urmă branză, nu!!.. In pântece nu tot se întâlnesc?!

— Se schimbă lumea pe ḑi ce merge, ḑice Iancu Roşu, umplêndu-şĭ paharul.

— Da, adaugă madam Altman, cine scie dacă copiiĭ noştri or maĭ ţiné legea aşa cum am apucat'o noĭ de la părinţĭ!!..

— Heĭ, e greŭ să fiĭ evreŭ curat! închee Madam Hirsch.

*

Masa e isprăvită. Damele şi domnişórele nu maĭ mănâncă. Bărbaţiĭ fuméză şi aŭ început să'ĭ dea cu vinul: dar Albert ar maĭ vré ceva:

— Madame Rotenberg, brânză nu vreĭ să daĭ; atuncĭ să te rog altă-ceva. Aĭ D-ta ceva bun.

— Ce? Dragă Albert.

— Dar daĭ?

— Cum nu.

— Eĭ, atuncĭ, sciŭ că aĭ bune, şi încă fórte bune; dă-ne nisce mere murate.

La vorba de mere murate toţĭ isbucnesc în hohot de rîs; iar Madam Rotenberg, nu sciŭ ce face, ce drege, că acuş se aduc pe masă vr'o câte-va farfuriĭ cu mere murate.

— Mere murate! Mere murate! strigă toţĭ ridêndu, dar în acelaş timp întinḑêndu mâna să ĭea. In câte-va minute par'că n'aŭ maĭ fost mere murate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.arhivania.ro/mdrr1901-1932

Lăutarii încep să cânte un vals.

— Brâul, strigă Albert, şi luând pe tînĕrul Solomonică de umĕr începe a juca brâul şi jucând trec în odaea cea-l'altă.

Se începe iar dansul.

Lumea se împarte în amêndouĕ odăile. Bărbaţii rĕmân acolo unde e masa, pe lângă sticlele cu vin, ĭar damele şi tineretul trec dincolo, la dans. Uşile însă rĕmân deschise şi Albert reuşesce din când în când să adune lumea la un loc, când se isprăvesce câte-un fel de dans. Odată a făcut scamatorii: a umplut o pălărie de ruble, pe care le prindea de prin aer; a tăét o batistă şi a lipit'o la loc; a făcut să trécă o rublă prin masă, şi a scos din nasul luĭ D-l Altman câtă ţi ĭ cartofa.

Odată a cântat: *Es war ein mal ein Kleiner mann.* Odată s'a îmbrăcat femeesce. Odată şĭ-a pus o perină în spate şi una la pântece, s'a făcut ghebos, şi a cântat bucăţĭ nemţescĭ.

Pe la patru césurĭ diminéţa era cel maĭ mare joc: jucaŭ brâul[1]). D-l Faĭbiş era în frunte şi ceĭ-l'alţi toţĭ după dînsul. Treceaŭ din odaea mare în odaea cea-l'altă, pe lângă masă, apoĭ în antreŭ, apoĭ în cerdac şi iar în odaea mare şi tot aşa. D. Faĭbş nu maĭ putea de bucurie că era socru mare.

Herman în tot timpul a fost dansat cu Feĭga. Acuma simte că el fără dînsa nu maĭ póte trăi, el o ĭubesce şi dacă o ĭubesce trebue s'o ĭea. Şi de ce nu ĭ-ar spune şi eĭ? Şi de ce nu ĭ-ar spune în astă sară? Şi de ce nu ĭ-ar spune chĭar acuma?!

Acuma toamaĭ e timpul când póte vorbi cu dînsa

---

1) Sêrba.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în tótă voea. Uite colo, unii dormitézá, alţii vorbesc şi ei, şi habar n'aŭ de ce mai fac alţii. In adevĕr cásătoria e lucru mare şi serios şi póte ar fi mai bine dacă s'ar mai gândi, dar poţi să te ţii? Cum şedé el acum cu dênsa şi a cuprins'o de mijloc; cum o ţine aprópe de el şi o simte caldă lângă dênsul, cum să se despartă de ea, fără să'i spună că o ĭubesce? Şi cum să nu'i spună când pare că şi ea aştéptă?

— Mĕ rog, aş vré să te 'ntreb ceva.

— Orĭ-ce.

— Ceva fórte serios.

— Cu-atâta mai bine.

— Dar nu te superi?

— De loc.

— Dar îmi rĕspunḑi?

— Cum nu, numai dacă sciŭ.

Acestea le vorbesc ei plimbându-se prin cerdacul cel cu gĭamurĭ unde acuma nu mai era nimenĭ, ĭar frigul nu se mai simte.

Merg o bucată aşa tăcutĭ fără să ḑică nicĭ un cuvînt şi se oprise tocmai în fundul cerdaculuĭ.

— Iată ce este, începe el, privind'o în faţă. Eŭ sciŭ că D-ta eştĭ logodită.

— Nu sînt logodită.

— Bine nu eştĭ încă, dar...

— Ba nicĭ n'o să fiŭ cu-acela...

— E vr'un altul?

— Ba, nu e nimenĭ, eu nu sciŭ.

— Ei ĭată ce e: eŭ te ĭubesc şi voĭŭ să te ĭéŭ. Ce ḑicĭ? Se póte?

Feĭga roşesce deodată, se uĭtă în pămînt şi nu rĕspunde. El aştéptă un moment apoĭ o privesce. Din ochiĭ ei alunecă o lacrimă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Luĭ i-se face óre-cum milă, i-se pare că a atins'o, că i-a făcut rĕŭ. Maĭ bine nu 'ĭ vorbĭa acuma de asta.

Dar chĭpul eĭ nu se arată nemulţumit.

— Ce ţicĭ? Se póte? repetă el apropiind braţul cu sfiélă de mijlocul eĭ.

— Da, rĕspunde ea încet; îngălbenesce, lacrimile o podidesc maĭ tare şi cu grabă îşĭ apropie batista de ochĭ.

— Da? repetă el întrebător, apropiind'o de dînsul şi sărutând'o pe frunte. Ce bine 'mĭ pare! Dar plângĭ?!

— Nu, rĕspunde ea tremurând şi zimbind tot odată, nu plâng dar aşa mĭ-a venit.... nu sciŭ de ce.

— Vré să ţică de-acuma eştĭ a mea? închee el sărutând'o.

— Să mergem înĕuntru. Dacă ne-o fi zărit cineva?

— Puţin îmĭ pasă! Strigând'o lângă dînsul apucă spre uşă.

*

In casă acuma se dăduseră ĭar cafele negre.

— O cafea ferbinte pe vremea asta prinde fórte bine, maĭ ales ceva maĭ amară.

— Da, îţĭ maĭ deschide gustul la un pahar de vin.

Cu tóte cafelele negre însă lumea se îmbracă şi încheind câte ca cu un «a ghiten Pirîm» plécă.

— Grozav mi s'a maĭ uscat gâtul ţice Albert îmbrăcând paltonul.

Herman plécă împreună cu Madam Sura şi cu fetele: ţice că are acelaş drum. Albert merge cu eĭ.

Rifca şi cu Ida aŭ apucat înnainte. Albert a luat la braţ pe mătuşa Sura şi aŭ luat'o pe trotuar în partea despre părete. Feĭga şi cu Herman merg în rând cu eĭ, însă Herman pe la margine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

E întuneric de nu se vede mâna, tocmaĭ de aceea şi Herman o póte ţine de mână pe Feĭghéla.

Din când în când o cuprinde de mijloc şi aşa o strînge şi o apropie de el că o ridică pe sus.

Se apropie de hudicĭóră.

Ce păcat că drumul li 'ĭ aşa de scurt.

Ajung la hudicĭóră.

— La cine e cheea, fetelor ?

— La mine, mamă, rĕspunde Ida.

— Du-te înnainte, dragă, şi aprinde lumînarea.

Prin hudicĭóră Herman şi cu Feĭghéla rĕmân ceĭ din urmă.

Ce fericit e Herman că hudicĭóra e aşa de îngustă păcat că nu e maĭ lungă.

Aŭ ajuns la uşă, dar Ida nu póte deschide.

— Lasă-mĕ pe mine să deschid, ţice Madam Sura apropiindu-se de uşă.

Ce moment dureros pentru Herman. După ce a venit până acuma alăturea de Feĭghéla acum să se întórcă singur ! Se opresce decĭ cu dînsa jos lângă târnaţ, parcă pentru a'ĭ ţice adio şi voind s'o privéscă în faţă ĭĭ simte suflarea eĭ ca ceva a próspĕt şi cu un miros pare că a morcov crud, aşa de plăcut că fără să se gândéscă o apropie de el şi o sărută cu atâta lăcomie pare că ar voi s'o sórbă şi să nu maĭ rĕmână nimic de care să se despartă.

Uşa e deschisă şi fetele aŭ aprins lumînarea.

— Poftim înnĕuntru, domnu Herman, ţice Madam Sura.

— Vino să maĭ facem o ţigară, adaogă Albert.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VII

— Ce însurat ?! Ce vorbescĭ tu, ţice tatăl luĭ Herman, cătră fiul sĕŭ. Tu eştĭ de însurat ? Vus ? Die mişighener !... Un copil acolo, n'a apucat să deschidă ochiĭ în lume şi auţi, să se însóre !!..

Tatăl luĭ Hermán e bijutier. Pe când fiul sĕŭ Leopold îĭ vorbesce, el stă la bĭuroŭ şi îşĭ face socotelĭ în condicĭ.

— Bine, tată dar alţiĭ s'aŭ însurat şi maĭ tinerĭ de cât mine.

— Alţiĭ pot să facă ce vor, alţiĭ pot să se şi spînţure, nu voĭŭ să sciŭ, nu mĕ intereséză ce fac alţiĭ. eŭ vorbesc de tine, nu de alţiĭ. Nicĭ nu şĭ-a făcut o carieră, nicĭ nu şĭ-a isprăvit studiile, poftim să se însóre !! Si cu cine ? Cu o bĭată fată acolo, de pe la mahala, săracă, próstă...

— Ba, asta nu e adevĕrat, şi îmĭ pare rĕŭ că d-ta te grăbescĭ să vorbescĭ de dînsa fără s'o cunoscĭ.

— Ţĕŭ ?..

— Apoĭ da, că nu e próstă cum ţicĭ d-ta. N'are banĭ adică n'aŭ zestre, dar a învĕţat cu fete d'ale celor maĭ bogaţĭ, scie nemţesce, scie franţuzeşte, nu se póte ţice că e o próstă !...

— Va să ţică nu e o próstă dar e din ómenĭ de rând.

— Da, la d-ta se chémă ómenĭ de rând aceĭ care n'aŭ parale, sciŭ eŭ.

— Apoĭ chĭar aşa.

— Bine, dar aşa cum e, mie îmĭ place. Cred că am şi eŭ atâta drept, să 'mĭ aleg femeea pe care voĭŭ s'o ĭeŭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Poţĭ să facĭ ce vreĭ dar eŭ nu voĭŭ să sciŭ. Şi să te vĕd ce o ţice maĭcă-ta şi mătuşi-ta.

— Mĕ rog cu D-lor oĭŭ vorbi eŭ, acuma e vorba să vreĭ D-ta.

— Eŭ nicĭ nu voĭŭ să sciŭ.

— Ba eŭ te rog să vreĭ, adecă te rog să te gândescĭ că lucrurile nu sînt aşa cum ţi se par D-tale, saŭ cum le ĭeĭ D-ta.

Ţicĭ că nu mĭ-am făcut cariera şi nu mĭ-am isprăvit studiile. Dar cine mĕ împiedecă să mi le isprăvesc? Ce maĭ am de făcut? Am de făcut doĭ anĭ la universitate la Bucurescĭ şi apoĭ să trec licenţa. Eĭ bine eŭ cred că fiind însurat voĭŭ face studiile încă maĭ bine şi voiŭ lucra cu maĭ multă seriositate. Căcĭ altă-ceva e un om însurat care îşĭ are casa luĭ, şi altă-ceva un băĕt ne însurat pe care îl ispitesc fel de fel de distracţiĭ şi îl fac să 'şĭ pérdă vremea.

— Da, da, însurat facĭ studiile cu maĭ multă seriositate, când îĭ maĭ avè vr'un copil saŭ doĭ. şi ţi-o maĭ

Şi ' evasta bolnavă şi tu nu 'ĭ avé de cheltuélă... o să veţĭ încă cu ce seriositate.

— Bine, aşa dacă vrem să ne închipuim fel de fel de prăpastiĭ şi să ne temem de bolovanul de pe horn care póte într'o ţi să cadă peste capul copiluluĭ care nu s'a născut...

— In sfârşit eŭ nu voĭŭ să maĭ vorbesc şi nicĭ nu voĭŭ să aud.

— Bine. D ta vreĭ să 'ţĭ facĭ gustul să nu 'mĭ daĭ consimţimîntul, dar eŭ, orĭ cum o fi, tot o s'o ĭéŭ.

— Aşa? Eşĭ afară. *Mişighin* *).

*

*) Nebun.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

D-l Herman, tatăl luĭ Leopold, nu e om căruĭa să'ĭ placă a vorbi mult. Nicĭ cu muștereiĭ în pravălie nu se tocmesce: face prețul care 'ĭ convené și după aceea sănătate, vorba multă sărăcie, de și adese orĭ el perde din pricină că nu vorbesce maĭ mult saŭ nu stă mult la tocméllă. Muștereul când se tocmesce și scóte un preț maĭ mic se simte de douĕ orĭ mulțumit: e mulțumit din punct de vedere economic, dar e mult maĭ mulțumit din punct de vedere moral, ĭĭ pare bine că a eșit óre-cum învingĕtor, se bucură că îșĭ simte valórea personală. Și D-l Herman, ca și muștereiĭ ține și el fórte mult la ast-fel de mulțumire, ĭĭ place să vadă că remâne pe a luĭ și că ómeniĭ îl cred pe cuvînt. Acesta este și motivul care îl face să curme scurt vorba cu fiu-seŭ Leopold. Apoĭ vorbind cu D-na Herman:

— Auḑĭ, fecĭoru-tĕŭ, Leopold, că vré să se 'nsóre.

— Sciŭ, și ce ĭ-aĭ ḑis?

— L'am dat afară.

— Așa i-se cade. Auḑĭ, om de însurat!.... Și încă cu o cusătoriță!

— E nebun! Dacă m'aș potrivi la tóte prostiile luĭ.

— O să umble sbârnâind vr'o câteva ḑile până ĭ-or trece gărgăuniĭ și pe urmă o să-mĭ spună că am avut dreptate. Copil prost.

*

Tata socóte că asta e o copilărie, îșĭ ḑice în gând tînĕrul Herman stând în farmacie și făcênd nisce pilule. Tata crede că sînt tot copil și mĕ țin de flécurĭ. Si mama se ĭea după dînsul și ḑice cum ḑice D-luĭ, ĭĭ ține hangul! D-luĭ nu crede că e lucru serios! Și ce maĭ serios să fie când am vorbit cu fata, am vorbit cu mama feteĭ?!... Si mătușa ce 'mĭ ḑice?! Heĭ, dragă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Leopold, tată-tĕŭ are dreptate, el e om cuminte, el scie maĭ bine de cât tine şi de cât mine lucrurile astea. Dacă ar vedé el că ceea-ce vreĭ să facĭ e bine, creḑĭ tu că el te-ar împedeca? Socoţĭ tu că ar vré el să 'ţĭ facă rĕŭ?!... Lasă-ţĭ şi tu gândurile astea şi caută-ţĭ de trébă şi isprăvesce'ţĭ studiile şi fă-ţĭ o carieră şi atuncĭ o să veḑĭ că nu o să se maĭ împrotivéscă nicĭ tată-tĕŭ, nicĭ maĭcă-ta nicĭ nimenĭ. Şi eŭ voĭŭ fi cea dintâiŭ care te voĭŭ ajuta. Ce te temĭ că nu'ĭ maĭ găsi fete?!... Fete, slavă luĭ D-ḑeŭ. O să întâlnescḑ atâtea fete frumóse şi de condiţie că n'o să sciĭ pe care s'o alegĭ! Uĭte chĭar eŭ mĕ prind să 'ţĭ găsesc atâtea fete că tu numaĭ să staĭ să 'ţĭ alegĭ. Aşa 'mĭ vorbesce mătuşa. Că ea nu vré să se ameştece, că ea e de părerea tateĭ şi a mameĭ! Ce sînt şi femeilea astea! Nu te pot ajuta la nimică, n'aŭ nicĭ o iniţiativă! A ḑis tata aşa, aşa ḑic şi ele! A apucat una înnainte merg tóte după dînsa, ca oile, orĭ maĭ bine ca gâscele!!... Dar ce mĕ fac eŭ?!... A! eŭ trebue s'o ĭéŭ pe Feĭga! Şi dacă nu e alt mijloc, o fur, ḑeŭ o fur, orĭ îmĭ trag un glonte, orĭ înghit nisce stricnină şi mé duc draculuĭ...

VII

— Se vede că n'am noroc, ḑice madam Sura, stând de vorbă, la ea acasă, cu D-l Hascal şi cu Albert. Când îmĭ trimite D-ḑeŭ un băét aşa de bun, să-l ĭéŭ de ginere, hop, trebue să se ivéscă numaĭ de cât altă pedecă.

— Şi ce bănósă e Farmacia. Uite unul Fainsilber, un băét sărac, vaĭ de capul luĭ şi a învĕţat acolo ce a învĕţat, a eşit farmacist şi acuma ce avere are!!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Apoĭ mie să 'mĭ spuĭ, moşule!? Să 'ţĭ arĕt eŭ farmacişţĭ bogaţĭ...

— Ce să maĭ spuĭ tu, Albert, de alţiĭ; de pe aĭurea, ascultă, Hascal, D-ta nu cunoscĭ pe Goldenberg?

— Cum nu!

— Eĭ, apoĭ?

— De, mătuşă, D-ta sciĭ că eŭ am dat mână de ajutor ca să 'ţĭ vie Herman în casă şi pot să ḑic că eŭ l'am adus; dar ce să facĭ, dacă părinţiĭ nu vor să 'ĭ dee consimţimîntul?!... Cum s'a găsit el, o da D-ḑeŭ şi s'o maĭ găsi şi un altul. Dacă nu se póte, nu se póte.

— Mĕ rog, dar ĭan să te întreb şi eŭ ceva.

— Poftim, moşule.

— Mĕ rog, la ce e bun consimtimîntul? Adecă fără consimţimînt nu se póte?!...

— Veḑĭ bine că nu se póte.

— Şi de ce nu se póte?

— Pentru că legea ḑice că la căsătorie trebue consimţimînt.

— Şi dacă eŭ n'am consimţimînt?

— Dacă D-ta n'aĭ consimţimînt atuncĭ Ofiţerul stăriĭ civile nu te cunună.

— Cine? Ofiţerul?!

— Da.

— Dar ce am eŭ nevoe să mĕ duc la ofiţer?

— Apoĭ aĭ nevoe pentru că alt-fel căsătoria nu e valabilă.

— Cum nu'ĭ?...

— De, nu-ĭ valabilă, cum vreĭ să'ţĭ spun?

— Adecă trebue numaĭ de cât să mĕ blagoslovéscă ofiţerul acela?

— Da.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Si dacă nu mĕ cunună el nu'ĭ bună nunta?

— Nu.

— Atunce dragă Albert să'mĭ daĭ voe să'ţĭ spun că eştĭ un prost.

— Pentru ce?

— Pentru că nu sciĭ ce vorbescĭ! Dacă sînt uniĭ proştĭ şi vreŭ numaĭ de cât să 'şĭ ducă mirésa la primărie s'o arăte ofiţeruluĭ, apoĭ creḑĭ D-ta că tótă lumea face ca dînşiĭ?!...

— Da, trebue să facă.

— Ba nu face! Ce? Leiba Barabulis a fost la ofiţer?! Lupu luĭ Iosup a fost la ofiţer?! Marcu Gheţu a fost la ofiţer?! Si nu de mult Leĭbulésa care s'a măritat cu Marcu Berlă a fost la ofiţer?! Şi de când trăesc, aŭ şi copiĭ! Ce, a venit cine-va şi le spună că eĭ nu sînt căsătorĭţĭ.

— Cu tóte acestea căsătoria lor nu e bună.

— Póte după capul D-tale, orĭ al unuĭa ca D-ta.

— Ian să te 'ntreb şi eŭ ceva, Albert.

— Poftim, mătuşă.

— Mĕ rog, dragă Albert, dacă se face o nuntă, cum se face la noĭ la şcólă, atuncĭ nunta asta nu'ĭ bună?!..

— Nu.

— Auḑĭ, Hascal?!..

— Aud, dar ce să'ĭ fac?!

— Apoĭ, dragul mătuşeĭ, până acum ḑiceam în glumă, dar acuma îţĭ spun cu tot dinadinsul...

— Că sânt nebun... Sciŭ, mătuşă, ar cu tóte astea căsătoria religiósă fără cea civilă nu e valabilă, nu e bună. Si nu vĕ sfătuesc să lăsaţĭ: Feĭga să se mărite fără căsătoria civilă. Herman e băét fórte bun, e băét cinstit şi serios, şi pe fată o ĭubesce, dar, multe se întâmplă în lume, de aceea eŭ nu vĕ sfătuesc să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigitaltransilvania.ro/mdrr1901-1932

faceţĭ fără consimţimînt şi fără căsătorie civilă. Dar în sfârşit maĭ întrebaţĭ şi pe alţiĭ.

— Tocmaĭ am să întreb pe Leĭba Barabules şi pe Marcu Berlă.

— Aş, Hascal ! Dar la ce nevoe?! Să maĭ baţĭ toba prin târg?!...

Aci Fe'ga amestecându-se în vorbă ḑice:

— Dar dacă s'o întîmpla ca Albert să aĭbă dreptate şi să fie aşa cum ḑice el?

— Ba, o să fie pe dracu !! ḑice Madam Sura. O să fie cum ḑice Albert! Ba o să fie cum ḑice chelbosul, cel cu mâţa, de sus !! Cine te întrébă pe tine? Tu, cap mare !! Maĭ pricepută de câĭ mine şi de cât moşu-tĕŭ Hascal !..

IX

E 'n amurgul seriĭ. Vremea, ca de obiceĭŭ în luna luĭ Marte, moĭnósă. Pe stradele Iaşuluĭ a început să mişune lumea ceva maĭ mult. Vremea meseĭ: uniĭ să'şĭ maĭ cumpere ceva pentru sară; alţiĭ din târg, de pe la treburĭ, se întorc spre casă maĭ prin mahalale.

In strada Podu-Vechĭŭ chĭar acuma, venind din spre hală a intrat un cârd de vr'o şépte saŭ opt femeĭ. Tóte bine îmbrăcate; dar îmbrăcate nu ca de visită orĭ de plimbare, ci ca omnl care e nevoit să ésă din casă pe vreme rea: maĭ tóte îmărobodite cu şalurĭ.

P rintre ele sînt şi maĭ bĕtrâne şĭ maĭ tinere, ĭar una căreĭa îĭ ḑic Matilda, e tînără de tot.

Vĕḑêndu-le, fără voe te întrebĭ de ce umblă? de unde vin? Unde se duc? Maĭ ales îţĭ vine să te întrebĭ când le veḑĭ cum merg, orĭ cum se ţin în mersul lor. Merg aşa: mândre, vesele, dar maĭ mu't bu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

curóse orĭ mulţumite, de cât vesele: că nu sînt vesele să rîdă orĭ să se sbeguéscă aşa ca nisce copiĭ nebunaticĭ, ci se vĕd mulţumite ca omul care scie că a făcut o faptă bună. Mulţumirea, de care se vĕd stăpânite, arată că aŭ făcut o faptă mare, o faptă sfîntă.

Douĕ fete, adică douĕ fetişcane care merg pe stradă sglobiĭ, ţinêndu-se de braţ, le întâlnesc, trec repede pe lângă dînsele, şi cum trec din colo, vorbesc între ele:

— Aĭ vĕḑut'o ce rumenă era la faţă ?

— Da. O aduc de la *micfă* [1]).

Feteşcanele aveaŭ dreptate. Tóte aceste femeĭ veniaŭ de la bae, de la Sarata.

Madam Olivenbaum mărită pe fiică-sa, domnişóra Matilda şi astăḑĭ Joĭ aŭ dus'o la bae, — adecă la *micfă.*

Şi madam Olivenbaum a fost cu Matilda şi cu dînsele aŭ fost şi Madam Weisberg şi Madam Rotenberg ca naşe şi Madam Zindel, Madam Rotenstain, Madam Sura şi încă una, nu sciŭ cum o chémă, ca rude şi cunoscute.

Tóte vin acuma de la bae, şi se opresc dinnaintea uneĭ case galbene din Podul-Vechĭŭ.

— Poftiţĭ, ḑice Madam Olivenbaum deschiḑênd uşa.

E acasă la Madam Olivenbaum.

*

— Póte nunta asta s'o facă şi pe Feĭghéla să capete alt curaj. Nu sciŭ ce are fata asta ! L'a auḑit pe nebunul cel de Albert că nunta dacă nu se face la primărie, nu e bună, şi de-atuncĭ parcă tot îĭ plouă şi îĭ ninge. O vĕd eŭ singură că ar vrè să se mărite şi maĭ vîrtos cu Herman. Herman îĭ place eĭ, dar, nu sciŭ

1). micfă = *bae.*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cum, tot stă așa cu inima îndoită; să se mărite, să nu se mărite. Și asta nu e bine, nu e bine să fie așa chiar de la început. Si se póte și altă ceva: se póte că și băetul, Herman, vĕdînd'o pe dînsa așa, să dee și el înnapoĭ și să nu maĭ vré s'o ĭea! Se prea póte și ar fi păcat: ce?.. un farmacist e puțin lucru?! Și apoĭ Herman e băét bun! Trebue și eŭ să'ĭ fac eĭ curaj, să vree și ea cu tótă inima să se mărite.

Așa îșĭ ḑice în gând Madam Sura mergênd cu pașĭ repeḑĭ, cum veniа acasă de la Madam Olivenbaum.

Acasă la dînsa e lumină. Ida a pus masa. Feĭghéla la o masă despre ferestre stă și cósă, ĭar cea mică, Rifca îșĭ învață lecțiile pe a doua ḑi.

— Bună sara, ḑice Madam Sura, intrând pe ușă încet și cu un aer plin de măreție și de sfințenie.

— Bună sara, mamă, rĕspund fetele și tustrele se reped la ea să o îmbrățișeze.

Ținuta eĭ drépță și împunĕtóre și mirosul de aer prospĕt și rĕcoros cu care intrase în casă deștéptă în inima fetelor uu sîmțimînt de relegiositate și de sfințenie. Feĭga nu se póte opri de a o privi maĭ cu de-a mĕruntul. Negrul în care e îmbrăcată, bĕtrâna: mantel negru lung și șal negru pe cap, mânele amêndouĕ băgate într'un manșon negru pe care îl ține înn[illegible]te, o fac pe Feĭga să i se pară că se află înnaintea [illegible] ḑeităț ori cel puțin înnaintea uneĭ preotese antice.

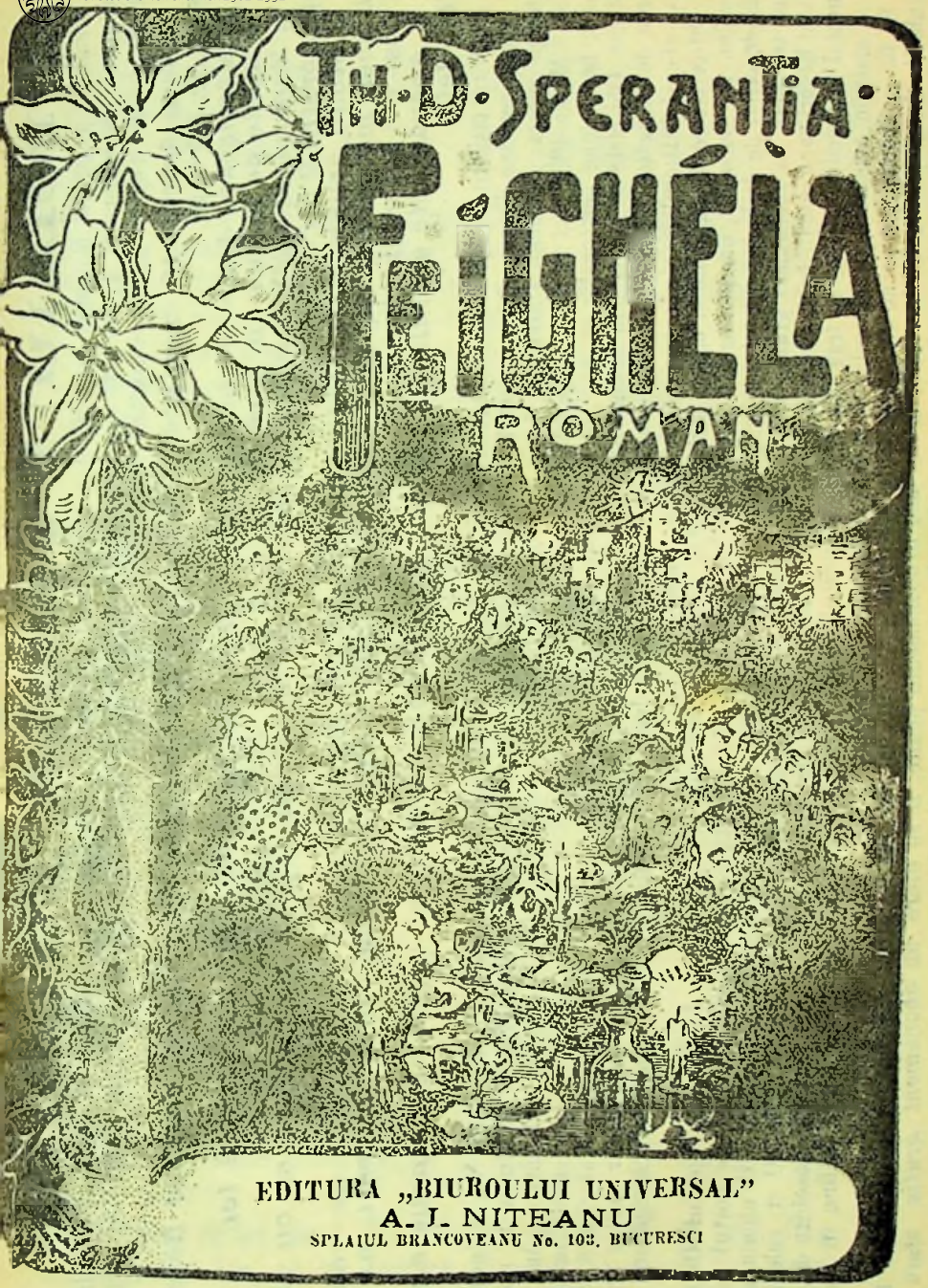
— Să trăiț, dragele mameĭ și tu Feĭghélă să dea D-ḑeŭ să fie cum am vĕḑut pe Matilda.

Ḑicênd aceste cuvinte și cuprinḑênd pe Feĭga cu mâna drépță o sărută lung și îndesat.

— Când mĕ uĭtam la Matilda, parcă 'mĭ crescea inima! Așa de cuminte, așa de ascultătére, așa de bună!

— Aț dus'o la bae?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Premiu! Premiu! Premiu!

Pentru a putea cât mai mult să avantajem pe cititorii romanului „*Feighéla*“, am propus ca pe lîngă premiile acordăm la finele romanului şi care sunt cele prevăzute în fascicolele 1, 2 3 şi 4, acum să dăm prin tragere la sorţi d 10 în 10 numere, câte un premiu consistând din următoarele obiecte:

3 Serii de câte 10 cărţi postale ilustrate, dintre cele mai picante, costând fie-car serie 1 fr. 50 bani.

2 Mărţişoare din cele mai drăguţe şi fine, valorând fie-care marţişor 2 lei.

3 Bilete de loterii din ţara cu care se poate câştiga ḑeci de mii de lei.

3 Exemplare OMER întinerit, de Th. D. Sperantia, opera în versuri şi cu ilus traţii, preţul 2 lei.

3 Studii asupra Cronicarilor moldoveni din secolul XVII din punctul de veder al limbei, metodei şi cugetarei, lucrare premiata de facultatea din Bucureşti, al ca rui cost e 5 lei exemplarul.

6 Abonamente gratuite la revista „Ecoul Calatoriilor“ al carui abonament anua e de 5 lei.

Pentru ca cetitorii să poată concura la aceste premii, vor detaşa şi păstra toate cupoanele de la No. 1 până la No. 10 inclusiv

Aceste cupoane dimpreună cu o notă în care să se arate clar numele şi locuinţa cititoruluĭ—să se trimită în un pli deschis pe adresa: *Biuroului Universal A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureşti,* cel târziŭ până Du minică 3 Martie 1902 căcĭ în ziua de Mercurĭ 6 Martie se va efectua tragerea în localul „Biurouluĭ Universal“ la ora p. m. în faţa tutulor persoanelor ce vor voi a lua parte. Resultatul tragereĭ se va publica în „Ecoul Călătoriilor“ de 10 Martie. Objectele se vor elibera căştigătoruluĭ imediat după tragere; ele se pot trimite şi prin poştă, dar portul trebu suportat de căştigător. Orĭ-ce căştig nereclamat în termen de una lună de la publicarea listeĭ numerilor căştigătóre pri revista «Ecoul Călătoriilor» rĕmân în profitul acesteĭ reviste.

Orĭ-ce cerere de fascicule şi orĭ-ce deslusirĭ să se cerĕ de la «Biuroul Universal» A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureştĭ, dar pentru a fi satisfăcută cererea trebue să fie însoţită şi de costul fasciculeĭ şi de portul posta căcĭ în cas de cererĭ de deslusirĭ, *alt-fel nu se răspunde.* Fasciculile plătite se trimit franco la domiciliu. La 10 abonament plătite se oferă **un abonament gratis.** Preţul uneĭ fascicule e de 10 banĭ, afară de fasciculile 10, 20, 30 şi cele-lalte din 10 în 10 carĭ vor fi câte 15 banĭ, iar ceea de la finele romanuluĭ va costa 50 banĭ—căcĭ numaĭ această deosebire de pre în dreptul la premiile micĭ ce se trag din 10 în 10 fascicule, cum şi la premiile marĭ ce se va trage la fine în modu ca se arată în avisul de la fasciculile 1, 2 şi 3 carĭ rémâne în vigoare.

Se fac şi abonamente pe un No. de facicule determinate de: 10, 20, 30, 50 fascicule. Abonaţiĭ va plăti tot 10 ban fasciculă şi adăoga premiu. Tutulor celor ce vor face 10 abonamente plătite, *li se oferă un abonament gratis* afară de ultima fasciculă care o va plăti cu 50 banĭ ca şi abonaţiĭ spre a putea participa la premiu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.muzeuldigitalalromanului.ro

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Se 'nțelege, nu e Joĭ astădĭ? Nu trebue mânĭ să fie nunta?

— Ian spune, mamă, cum aţĭ dus'o la bae, dice Rifca.

— Eĭ, spune cum a dus'o la bae!... îngână Feĭga, de asta e acuma nevoe mare!! Ce, socoţĭ c'a dus'o de mână ca pe orbĭ! Las'o pe mama să mănânce, las'o că uĭte, nicĭ nu s'a desbrăcat de mantel.

— Bine, atuncĭ după ce s'o desbrăca, aşa-ĭ mamă? maĭ adaoge cea mică coprinḑênd pe maĭcă-sa în braţe şi privind'o drept în'ochĭ.

— Aşa, dragă Rifcală, dar ce vreĭ să'ţĭ spun?

— Să 'mĭ spuĭ tot, tot cum a fost din capĕt, de când aĭ plecat de acasă şi până când aĭ venit acum. Vreŭ să sciŭ şi eŭ cum se duc miresele la bae.

— Apoĭ, uĭte, cum a fost, începe Madam Sura. Când m'am dus de-aicĭ şi am ajuns la Madam Olivenbaum le-am găsit pe tóte acolo, gata să plece la feredeŭ.

— Care tóte, mamă?

— Care tóte, care tóte! ḑice Feĭga supĕrată; adică tu, Rifca, nu înțelegĭ odată să daĭ pace mameĭ?! Care tóte! Care!! Haĭ la masă, mamă.

— Şi adică tu, Feĭghélă, ce tot sarĭ de-acolo cu gura şi staĭ umflată?!..

— Ba, eŭ nu staŭ umflată, mamă, dar de ce nu te lasă 'n pace?!

— Ba nu 'ĭ pricina asta. Pricina e că aşa eştĭ tu, rea şi a draculuĭ. Ţie vară-ta Haĭa nu'ţĭ place, mătuşă-ta Beĭla luĭ Iţic, nu'ţĭ place; Madam Olivenbaum nu'ţĭ place; dar cine, naĭba, 'ţĭ place?!... Iţĭ place dracu să te ĭea?!...

— De, ce să fac! Nu mĕ pot duce aşa să mĕ bag în sufletul lor, să le vĕd că se uĭtă la mine d. [illegible] şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

eŭ să mĕ gudur împrejurul lor să aĭbă bunĕtate să 'mĭ dea voe să mĕ şterg pe lângă ele ca sa mĕ umplu şi eŭ de aristocraţie de la dînsele.

— Apoĭ da, să sciĭ că sînt aristocrate. Ce, Madam Olivenbaum nu 'ĭ aristocrată? Sciĭ ce avere are ea?

— Să 'ĭ fie de bine şi s'o mănânce sănătósă.

— Apoĭ da, să 'ĭ fie de bine, dar e bogată! Şi mătuşă-ta Beĭla, slavă luĭ D-ţeŭ, când e în visită cu Madam Olivenbaum!

— Da, grozav lucru! în visită cu Madam Olivenbaum! în visită cu împĕrătésa! Şi eŭ să mĕ duc să 'ĭ staŭ sluj!...

Cel puţin dacă mĭ ar fi cine scie ce ném.

— Apoĭ nu sîntem némurĭ?

— Némurĭ, da, cum ţic Românii, ném de pe épa cea albă, orĭ şépte ape şi-o chisăliţă.

— Eştĭ o nebună! Să te ieĭ de mână cu vĕru-tĕŭ Albert. La Madam Olivenbaum după ce am stat puţin şi am luat câte o dulcéţă, am plecat la bae. Când am ajuns colo, deodată a venit femeea de-acolo şi ne-a deschis uşa şi ne-a poftit înnĕuntru. Şi înnĕuntru câtu'ĭ odaea ceea de mare eraŭ numaĭ căţĭ, şi maĭ eraŭ şi alte dame şi tóte se uĭtaŭ la noĭ, sciĭ cum!!... Si după acea noĭ ne-am ales fie-care câte o cadă şi Matildeĭ ĭ-a dat o cadă tocmaĭ la mijloc, între Madam Rotenŭerg şi între Madam Weisberg care sînt naşe; ĭar eŭ am avut o cadă chĭar lângă cada Matildeĭ alăturea cu Madam Olivenbaum. Si după ce am făcut bae frumos, pe urmă a venit femeea şi a luat'o pe Matilda şi ne-am dus în basin, şi femeea şi cu dînsa aŭ ţis rugăciunea şi apoĭ ea s'a acufundat de treĭ orĭ în apă şi pe urmă când a isprăvit şi a eşit ĭ a strigat: *Cuşer*[1]). Dar ce cuminte a fost Matilda, îţĭ era

1) Curat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

maĭ mare dragul s'o privescĭ! Altele se prostesc, fac marafeturĭ, nu vor să se afunde, orĭ când intră în apă intră numaĭ până la frunte de se vede pĕrul; ĭar Matilda s'a afundat cum se cade, de treĭ orĭ şi a stat până când s'a liniştit bine de tot apa de-asupra capuluĭ.

— Şi nu s'a udat pe cap, mamă?

— Ba s'a udat, Rifcală, dar aşa trebue, aşa e bine; dar era cu capul acoperit.

— Şi pe urmă aţĭ venit acasă?

— Da, dar când ĕşim noĭ din bae, ĭaca şi sluga de la Madam Olivenbaum, cu un coş cu turtă dulce, şi franţelă şi friptură de puĭŭ şi vin, şi am luat cu tóte şi am mâncat şi a prins aşa de bine. Si a împărţit şi acolo turtă dulce şi banĭ.

— A! De-aceea nu te grăbescĭ d-ta să mergem la masă! ḑice Feĭga.

— Póte şi de aceea, dar eram să uît ceva: Când am ajuns noĭ la bae, tocmaĭ atuncĭ eşiaŭ patru dame, treĭ maĭ în vârstă şi una tînĕră. Si femeea de la bae ne-a spus că crede că acea tînără era mirésă, dar ele aŭ tăgăduit, aŭ ḑis că 'ĭ măritată, se vede ca să nu dee bacşiş.

Si mie mi se pare că le sciŭ cine s'nt: mi se pare că era fata şi cu nevasta luĭ Dudel de la Barboĭŭ.

După aceea ne-am dus de-am petrecut pe Madam Olivenbaum până acasă şi acolo am găsit şi pe logodnícul Matildeĭ, Doctorul Moritz Hirsch.

Am stat puţin de vorbă, am maĭ luat o dulcéţă şi am venit acasă.

— Si nunta e mâne?

— Se 'nţelege, Rifcală, dóră mâne e Vineri. Mâne sară se face cununia.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Nu degĭaba le ajută D-ḑeŭ, de sînt aşa de bogaţĭ că şi eĭ aşa ţin legea şi fac tot cum scrie la lege.

*

E Vineri ḑiua nunţiĭ.

Pe trotuar, în stradă, în săliţă, în ogradă la Madam Olivenbaum, e numaĭ lume. Lume multă ca la nuntă, că e nuntă mare, nuntă de aristocrat, fiica luĭ Olivenbaum!

Casele sînt nisce case marĭ galbene, cu o săliţă care intră din stradă şi merge până în curte. In săliţă sînt patru uşĭ, douĕ de-o parte şi douĕ de altă parte.

Tóte odăile sînt pline, că de pe la douĕ-spre-ḑece césurĭ, de la amédă a început să se adune lume.

Odăile de primire sînt în partea dréptă a săliţiĭ.

La uşa întâea e salonul. La uşa a doua e odaea unde sînt lăutariĭ. Intr'o odae de lângă cea cu lăutariĭ, dansază acum fetele, domnişórele şi damele tinere, prietenele miresiĭ. In altă odae, care vine între cea cu dansul şi între salon, e mirésa cu maĭ multe prietene şi rude, parte femeéscă numaĭ, care o îmbracă, adică o ajută pe mirésă la îmbrăcat.

In od ea de dans se vede şi Feïga, ĭar Madam Sura e în odaea unde se îmbracă, mirésa. Numaĭ odată a venit Madam Sura prin odaea pe unde se danséză şi a vorbit cu Feïga:

— Dar tu de ce nu dansezĭ?

— D-ta nu sciĭ că eŭ nu sciŭ a dansa;

Nu dansa Feïga, dar în schimb dansaŭ cele-lalte. Să le fi vĕḑut, eraŭ roşe ca gotca şi aprinse la faţă, de credeaĭ că se aprind. Si unele se maĭ odihniaŭ câte puţin, maĭ şedeaŭ pe scaun ĭar altele jucaŭ într'una când ca domnişóră când ca domn. Aşa d-şóra Fainberg şi cu domnişóra Silber de pe la 12 de când venise nu s'aŭ maĭ fost pus jos. Şi când conteniaŭ lăutarĭi de cân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tat, ele tot n'aveaŭ astêmpĕr, atuncĭ îşĭ cântaŭ singure, dar tot jucaŭ. Şi nu numaĭ înnĕuntru se dansa; afară în ogradă eraŭ treĭ dansurĭ. Toţĭ copiiĭ vecinilor eraŭ acolo. De-o parte jucaŭ băeţiĭ, de altă parte fetele, ĭar maĭ încolo un băĕt al unuĭ chiriĭaş, Iancuşor al luĭ Dom Petrovicĭ, apucase de labe pe-un bĭet câne şi juca şi el la nuntă. Singura deosebire între jocul din casă şi cel de afară e că pe când în casă, după cântecul lăutarilor, se dansa cadrilul, afară în curte fetele jucaŭ hora, ĭar băeţiĭ brâul. Jucaŭ fetele, adică domnişórele marĭ şi copiiĭ, uniĭ în casă, alţiĭ afară, dar şi uniĭ şi alţiĭ mulţumiţi: domnişórele mulţumite cu jocul şi din când în când câte c'un pahar de apă cu dulcéţă, ĭar copiiĭ cu jocul şi maĭ ales câte cu-o bucată de turtă dulce. Copiiĭ îşĭ făceaŭ jocul maĭ mult în partea stângă în curte pentru că era maĭ aprópe şi de bucătărie şi de odăile cele-lalte în care stăteaŭ numaĭ ceĭ de casă fără musafirĭ şi unde se găsĭa turta dulce şi felurite lucrurĭ de ale mâncăriĭ. Eraŭ însă şi uniĭ nemulţumiţi, aceştea eraŭ băeţoiĭ şi feteşcanele. Aceştia nu 'şĭ găsiaŭ locul nicĭ cu ómeniĭ, nicĭ cu copiiĭ şi tot ce puteaŭ face era să alerge când într'o parte când în alta, trântind uşele supĕraţĭ şi bodrăngăind din gură. Eĭ dădeau tóte explicaţiile, eĭ rĕspundĭau orĭ cuĭ, fără să'ĭ întrebe; eĭ făceaŭ poliţia ne poftiţĭ de nimene. Pe dinşiĭ îĭ auḑiaĭ prin săliţă, pe la uşă, pe la bucătărie:

— Eĭ? Ce cauţĭ acolo?! Eşi afară! Nu-ĭ voe de intrat;

saŭ:

— N'auḑĭ tu, Ruxando, surdo?! Unde te ducĭ? De nu viĭ odasă când te chem eŭ?!. Cu cine te trezescĭ?!.

Maĭ cu samă tînĕrul Isac Gold, nepotul Madam Olevenbaum, un băĕt de vre-o şeĭ-spre-ḑece anĭ şi d-ra Freida Olivenbaum, sora mireseĭ nu'şĭ maĭ găsesc loc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Isac Gold, cu pălăria pe ochĭ cu mânele în buzunare la pantalonĭ, umblă cu sprâncele încruntate şi buzat, parcă ae vré să'l crédă lumea că el e mirele. Aci închide o uşă aci o deschide, aci ocărĕsce, aci dă câte-o palmă la copiiĭ ceĭ maĭ micĭ pe care 'ĭ întâlnesce.

D-ra Freĭda, de vre-o patru-spre ḑece anĭ, vîntură tóte odăile, umblă când în casă când afară şi vré să stea de vorbă şi să se preumble tot cu domnişórele cele marĭ şi chĭar cu damele tinere pe eare le ĭea la braţ şi le tutuesce şi-ĭ pare rĕŭ că nu vor s'o bage în samă. După cât s'arată ar vré şi ea ca lumea să créḑă că ea e mirésă. Iat'o cum se privesce şi se gătesce la oglindă; păcat numaĭ că rochia 'ĭ e prea scurtă.

Dar de ce nu vré să jóce Feĭga? De ce? Iat'o chĭar acuma vorbesce cu soră-sa Ida:

— Eŭ nu voiŭ să joc pentru că am vĕḑut'o pe Clara făcênd semn Reginei să mĕ ĭea să dansez. Şi eŭ nu voiŭ să-şĭ facă pomană cu mine Clara. Ce? Pentru că eŭ nu-s ca dînsele îmbrăcată scump şi nu-s plină de inele şi de bijuteriĭ de aceea să şi facă ele pomană?!. Maĭ vîrtos Clara ?!.

Pe de altă parte eŭ voiŭ să scie şi mama şi Herman că sînt supĕrată.

Herman e cam móle şi de aceea ca să umble să'şĭ capete consimţimîntul trebue să fie îmboldit...

Feĭga nu vré să jóce dar la urmă tot jócă pentru că tóte sar pe dînsa şi o rógă şi o sărută să jóce Craiovénca, nu joc ţĕrănesc pe care Feĭga îl scie fórte bine. Si a jucat Feĭga Craiovénca aşa de frumos că toţĭ din tóte părţile se adunaseră să-o privéscă. Iar când a isprăvit, de-o dată a început, ca la teatru, o plóe de aplause. Atuncĭ s'a deschis şi uşa cătră odaea unde se îmbracă mirésa.

Cu îmbrăcatul mireseĭ merge cam încet.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

In odaea unde se îmbracă mirésa s'aŭ adunat mulţime de cucóne. Si Madam Olivenbaum a dischis tóte dulapurile. Si când a deschis ea dulapurile parcă le-ar fi fermecat pe tóte cucónele, tóte aŭ rĕmas cu ochiĭ ţintă la dulapurĭ, parcă ar fi voit să pătrundă cu ochiĭ până în fund, să sórbă tot ce era prin şifoniere şi prin garderóbe.

Acuma Matilda e numaĭ în fustă albă, ĭar Madam Olivenbaum acuma stă înnaintea uneĭ şifoniere şi scóte mereŭ şi rĕscolesce şi le arată la tóte care nu sciŭ cum să se uĭte maĭ lacom şi tot odată să nu se arate că le interesaze.

— Da, haĭ maĭ currênd, mamă, ţice Matilda.

— Haĭde, haĭ, rĕspunde Madam Olivenbaum şĭ ĭar urméză maĭ departe vorba cu cele-lalte, care nu sînt grăbite ca Matilda. Si tóte vorbesc de numaĭ înţelegĭ ce spun. De aĭ fi fost pe-acolo, pe la vr'o uşă, aĭ fi auţit un fel de lepăélă ca de gâsce, ţece, douĕ-spre-ţece glasurĭ deodată, din care din când în când şi óre cum pe de-asupra aĭ fi prins câte o vorbă aşa:

— Da l-am făcut Matildeĭ câte m'am priceput şi câte mĭ-aŭ venit în gând, mulţumesc luĭ D-ţeŭ. Să dea D-ţeŭ să facă şi ea la fetele eĭ.

— Si eŭ am făcut pentru Ghesela.

— Si eŭ pentru Haĭa.

— Si eŭ pentru Băbicu.

— Da ce-am făcut eŭ pentru Surca !!

*

— Uite, plătcuţele astea pentru Matilda am dat de le-a cusut cucóna Mănuşica, arméncă. Am plătit un galben de fie-care plătcuţă.

— Da, şi eŭ am făcut.

— Şi eŭ, dar era un model de brodărie, să veţĭ o frumuseţă !...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Pentru a mea mĭ-a cusut Hana din colț.

— I-am făcut și eŭ la amea numaĭ să fie sănătósă.

— Astea sînt mâcaturĭ de pichet tot pentru Matilda, le-am cumpĕrat de la o fabrică din străinătate când am fost la băĭ.

Tot din asta, chĭar din bucata asta a cumpĕrat și împĕrătésa luĭ Franț Iosef.

— Da. Și eŭ am cumpĕrat nisce batiste de care a cumpĕrat împĕrătésa și încă împĕrătésa era acolo și s'a uĭtat la mine. Dar dacă mĭ-a plăcut așa de mult...

Cam așa s'aude și așa vorbesc. Și vorbesc și cercetézà mereŭ prin dulapurĭ. Și madam Olivenbaum plină de mândrie arată mereŭ și cele-lalte, tot așa de mândre, privesc.

Cu mare greŭ în sfârșit ajunge de se îmbracă mirésa.

Se isprăvesce mirésa de îmbrăcat și când maĭ este numaĭ un cés până 'n sară, ușa dintre salon și dintre odaea unde se îmbrăca mirésa, se deschide și mirésa trece în salon.

In mijlocul salonuluĭ se pune un scaun și pe scaun o așaḑă pe mirésă și cu acésta începe ceremonia împletituluĭ.

Acuma se deschide și ușa despre lăutarĭ și lăutarii încep un cântec trist de te tae la inimă.

Și tóte femeile se adună acolea, maĭ ales femeile maĭ bĕtrâne. Tóte vin s'o plângă pe mirésă, orĭ după cum se ḑice în limba lor: *bevein di cală.*

Aci s'aŭ adunat atâtea bĕtrâne că nicĭ nu 'țĭ închipuĭ de unde aŭ eșit, parcă le-a adus apa de undeva.

Numaĭ de abĭa aŭ așeḑat'o pe mirésă pe scaun și ele aŭ și început să se strâmbe de plâns și să icnéscă. Iară când începe chĭar despletitul, urlă de se prăpădesc. Dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

când încep şi lăutarii? Că unul din lăutarĭ cântă din gură un cântec trist care după înţeles ar fi cam aşa:

„Plângĭ mirésă, că omul în lumea asta trece prin „treĭ stărĭ: când se nasce, când se căsătoresce şi când „móre. Tu aĭ ajuns la a doua stare, şi după asta să „nu uĭţĭ că vine starea din urmă, mórtea, şi să te pre„gătescĭ să mergĭ curată înaintea luĭ D-zeŭ.

Şi la fie-care pausă care o face lăutarul, la fie-care strofă saŭ cuplet saŭ încheere s'aude şi din basul cel mare câte o trăsătură de arcuş aşa de tristă şi de sfâşietor că te arde la suflet. Şi tot timpul cât ţine ceremonia acésta numaĭ atâta s'aude: vorbele triste ale lăutaruluĭ, arcuşul sfâşiitor al contrabasuluĭ şi urletul de plâns amestecat cu suflăturĭ de nas ale babelor.

Şi madam Sura şede chĭar lângă mirésă şi plânge şi suflă nasul de n'o întrece nicĭ una din celelalte. Ce să facă, dacă e rudă cu madam Olivenbaum? Dacă n'or plânge rudele apoĭ cine să plângă? cine e maĭ cu durere?!... Işĭ face datoria s'o plângă pe mirésă şi plânge ea că odată a fost şi ea mirésă când s'a măritat de l'a luat pe jupânul Berlă, D-ţeŭ să-l erte. Şi ce om a fost jupânul Berlă, şi cum a murit! Odată s'a măritat şi ea şi n'a avut parte nicĭ de acela. Şi câte nenorocirĭ a avut! Acuma nicĭ nu 'şĭ maĭ aduce aminte de ele, le-a uĭtat maĭ pe tóte, dars cie că a suferit multl... A suferit aşa de mult că 'ĭ e milă eĭ singure de ea.

Plânge madam Sura, plânge din fundul sufletuluĭ, plânge că o dóre, dar maĭ mult îĭ vine a plânge când maĭ vede plângând şi pe altele care n'aŭ suferit nicĭ pe sfert ca dinsa. Aşa se uĭtă ea la Ghéţélóea şi îşĭ ţice în gând:

— Uite asta, ce se maĭ goĭdesce şi se strâmbă? Are bărbat, are avere, n'are copiĭ, n'are nicĭ o grijă şi uĭte-o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cum plânge!! Apoĭ dacă plânge ea aşa, apoĭ eŭ să nu plâng, să plâng până ce m'o lua dracu!!...

Şi madam Davidovicĭ plânge că bărbatu-sĕŭ s'a încurcat în datoriĭ şi care din cotro îl string de gât cu poliţele şi vor să-l scóţă mofluz.

Şi madam Uşer plânge că toţĭ care 'n cotro îşĭ mărită fetele, numaĭ ea, din patru, nu póte mărita nicĭ una şi fetele îmbĕtrânesc vĕdênd cu ochiĭ, pentru că din pricina asta tânjesc şi ele mititelele...

Şi madam Iosub plânge că în loc să-l fi luat pe Iosub ar fi putut să-l fi luat pe Zeĭda şi ar fi nimerit'o maĭ bine.

Tóte plâng şi care de care plânge maĭ tare, până când se aude:

Vine mirele să facă *bedeken di cală*[1]).

*

Cel care vestesce că vine mirele să facă *bedeken di cală* cine putea să fie altul de cât Isac Gald, nepotul madam Olivenbaum. Vine mirele, strigă el grăbit şi cu pălăria pe ochĭ.

In adevĕr pe-afară se şi aud nisce glasurĭ de copiĭ cere strigă:

Hiĭ berbec la berbecărie!
Hurdu-berbec!
Hurdu! Hurdu!! Hurdu!!!...

Copiĭ eraŭ nisce băeţĭ, nisce ţigănuşĭ din mahalaua de din jos de palat.

Eĭ îşĭ găsiseră jocul tocmaĭ la Barboĭŭ, în ograda bisericeĭ. Acolo se jucaŭ eĭ nu sciŭ de-a ce, şi tocmaĭ când ese din ograda bisericeĭ să se ducă spre sfîntul Lazăr, în mahala, ĭaca trece pe-acolo şi tăbonul de negustorĭ: Iacob Weisberg, Simon Rotenberg, Herşcu

1) Inhobotarea mireseĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Finkel, Jean Nadler, Leopold Herman, Iosef Peritz, Ştrul Avram, Iosef Moses, Bercu Berkman, Idel Simo, Oişiĭ Hamer, Dudel Idel, Lupu sin Iosub, şi mulţĭ alţĭ *comercianţĭ* şi *negustorĭ* însemnaţĭ, póte la vr'o douĕ-ţecĭ şi cincĭ, împreună cu mirele—Doctorul Moritz Hisch. Weisberg, Rotenberg, Finkel, Peritz, Hamer, Herman, Nadler, şi alţiĭ eraŭ îmbrăcaţĭ în haĭne obicĭnuite — haĭne nemţescĭ, ĭar ceĭlalţĭ maĭ toţĭ, ca al de Ştrul Avrum, Idel Simon, Lupu sin Iosub eraŭ toţĭ îmbrăcaţĭ ca de Sâmbĕtă, cu caftan, încinşĭ pe de-asupra cu brâŭ negru cu capetele supuse de-oparte şi de alta, şi pe cap cu acea căcĭulă de paradă—cu blană pe 'mprejur numită *ştraml* şi dedesubtul eĭ cu obicĭnuitul fes de catifea numit *ĭarmurcă*.

Când iĭ vĕd băeţiĭ, maĭ ales pe ceĭ cu *ştraml* pe cap, haĭde după eĭ, sărind în sus şi jucând şi strigându-ie, ca de obiceĭŭ:

Hurdu berbec!! Hurdu!
Hurdu berbec la berbecărie
Hurdu, Hurdu, Hurdu.

Aşa încep băeţiĭ, şi aşa le strigă mergênd după dînşiĭ, şi cu aceste strigăturĭ iĭ petrec tot drumul până la Olivenbaum, şi băeţiĭ póte n'ar fi mers atâta după eĭ dacă n'ar fi fost Leĭba sin Aizic.

Leĭba şi Aizic, era om scurt de stat, dar scurt de tot, de-abia dacă era aşa de nalt cât o femee din cele maĭ micĭ. Era mic dar avea un cap mare şi maĭ ales o barbă aşa de mare că dacă ar fi fost unde-va după un gard şi ĭ-aĭ fi vĕḑut numaĭ capul aĭ fi socotit că e un uriéş.

Leĭba sin Aizic era scurt, de stat dar era şi cam ţicnit la minte. Când s'aŭ luat băeţiĭ după dînşiĭ strigând:

Hurdu berbec la berbecărie,
Hurdu, hurdu, hurdu!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ce lalți, adică ceilalți negustori cari eraŭ cu mirele, aŭ tăcut și și-aŭ căutat de drum, ĭară el, adică Leĭba Aizic a început să se ĭea după băeți, să-ĭ fugărească și să'ĭ ămenințe.

Si băeților atâta le trebuia:

Când se uĭtaŭ eĭ la Leiba Aizic și î' vedeaŭ colo scurt și cu capul mare și cu *stramlu* colo câtu'ți e băhnata pe cap și când îl maĭ vedeaŭ că se fugărește după eĭ, că adica se pune cu dînșiĭ, ca și cum ar fi în mintea lor, atâta le ers destul: se țineaŭ de eĭ și le strigaŭ într'una:

Iliĭ, berbec!
Hurdu berbec la berbecărie!
Hurdu, hurdu!...

Și tdți negustoriĭ îĭ făceaŭ semn luĭ Leĭba Aizic și-ĭ ziceaŭ să nu se uĭte la copiĭ, să se facă și el că nu'ĭ vede; dar el nu înțelegea, că așa'ĭ era obiceiul luĭ, că era cam smintit. De aceea pe dînsul nicĭ nu-l poftise nimenĭ la nuntă. Venise el singur ne poftit și n'avea ce'ĭ face, că și el era alt-fel din familie bună, cununat dóră cu Alter Alterovicĭ. Nu-l poftise și el venise. Nu înțelegea să nu se pună cu copiiĭ și copiiĭ se țineaŭ grapă și strigaŭ într'una: Hurdu berbec!

Așa aŭ strigat până la ușa luĭ Olimbaum.

Toți acești negustori veniaŭ acum cu mirele Dr. Moritz Hirsch să facă *bedeken di cală*, că până acuma mirele a trebuit să stea într'o casă deosebită de acea în care era mirésa, sub un alt acoperământ. Iacob Weisberg și Simon Rotenberg eraŭ nași, ĭar ceilalți, prietenĭ și cunoscuți care formaŭ suita mireluĭ.

*

Vin, vine mirele, se aude în casă. Din tóte bărțile se aude *vine* și *bedecken di cală*, *bedecken di cală*.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Uşile salonuluĭ care daŭ în săliţă se deschid marĭ. Tótă lumea de prin tóte odăile se repede la salon. Domnişórele aŭ încetat jocul şi s'aŭ îngrămădit în uşa salonuluĭ. Unele s'aŭ suit pe scaune, pe canapele, ca să vadă maĭ bine. Uşa salonuluĭ, despre odaea unde fusese dansul, e zidită de jos până sus numaĭ de capete de fete. Printre ele se vede şi Feiga.

Mirésa îmbrăcată frumos, în alb şade pe scaun în mijlocul salonuluĭ. Pe braţele eĭ se vede un fel de maramă de mătasă înfloritä cu florĭ de aur.

De o-dată uşa despre sală se întunecă. Tótă lumea îşĭ îndréptă privirile într'acolo: Vine Mirile! Mirile, ţice lumea şi pe uşă se vede intrând cu paşĭ rarĭ şi cu pălăria pe ochĭ Isac Gold, nepotul Madam Olivenbaum.

Mirésa, care până a i se uĭta în jos, întórce puţin capul spre uşă.

— Bravo, Isac, tare frumos, ţice Madam Olivenbaum cu necaz contra nepotu-sĕŭ. Chĭar pentru tine s'a deschis uşa, nu-ĭ aşa?

Ceĭ din sală zîmbesc şi şoptesc câte-ceva, când deodată bagă de same că sala s'a umplut de lume. Iacob Weĭsberg şi Simon Rotenberg aŭ intrat în salon şi staŭ despre uşă unul în dréapta şi cel-lalt în stânga. Printre dînşiĭ trece mirele şi dupe mire vin ceĭ-lalţĭ.

Mirele cum intră, merge drept la mirésă, ĭea marama de mătasă de pe braţele eĭ, şi ĭ-o pune pe cap aşa ca să-ĭ acopere faţa, adecă drept ţicênd ĭ-o pune maĭ mult pe faţă, şi colţurile de sus ĭ-le înnódă în vârful capului din-dĕrĕt. Naşele vin îndată şi ajută să prindă maĭ bine marama şi o maĭ prind şi ele cu spelcĭ saŭ ace de păr; ĭar cealaltă lume aruncă asupra mirelui unĭi cu nisce cofeturĭ rotunde ca mazăre, alţĭi cu orez.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

De-acuma îndată merg la cununie, la *hîpă*.

Madam Olivenbaum doria fórte mulţi să facă cununia chiar la sinagogă, însă mirele, D-rul Hirsch n'a voit, de-aceea s'a adus acasă *hîpa* adecă cortul saŭ baldachinul, şi cununia se face din dos în ogradă.

Acum aŭ încetat de aruncat cu cofeturi.

Lăutariĭ, din săliţă, de la uşa salonuluĭ, cântând un cântec de jale încep să mérgă în curte din dos. După dînşiĭ trece mîrele dus de braţ de ceĭ doĭ naşĭ, apoĭ mirésa dusă la braţ de cele două naşe, şi în sfârşit toţĭ ceĭlalţĭ ca şi naşiĭ cu lumînărĭ aprinse.

Când ajung în grădiniţa din fundul curţiĭ găsesc *hîpa* saŭ cortul întins cu ceĭ patru stâlpĭ ţinuţĭ de maĭ mulţĭ bărbaţĭ şi băeţĭ între care se vedea şi Isac Gold.

Sub *hîpă* în mijloc Rabinul aşteptă.

Când ajung acolo Rabinul îĭ primesce cu începutul rugăcĭunelor.

Se fac rugăcĭunele, se învêrtesc împrejur de treĭ orĭ şi apoĭ mirele pune mireseĭ inelul pe deget.

Rabinul ĭea în mână un pahar de vin, citesce, îl închină; dă mireluĭ de gustă, dă şi mireseĭ; pune apoĭ o batistă peste pahar, pune paharul jos; şi mirile, Dr. Hirsch dă cu picĭorul de strică paharul, ĭar lumea pe dată uréză strigând: *Mazil-tov*! (noroc bun).

Mazil-tov rĕsună în tóta curtea până pe la bucătărie, şi copiiĭ sar în sus şi strigă *Mazil-tov*, ĭar lăutariĭ zic un marş vesel.

Acuma cununia s'a sfârşit şi cu toţiĭ veselĭ şi uniĭ jucând se întorc în casă.

Mirele duce de braţ pe mirésa înhobotată, ĭar el şi cu mirésa sînt susţinuţĭ de naş.

Când ajung acuma în casă, Dr. Hirsch rĕmâne printre lume care îl felicitézĕ, ĭar pe mirésa naşele o ĭéŭ de-o parte în odaea din fund unde s'a fost îmbrăcat

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Numărul viitor va apare Joia viitóre 7 Februarie, 19 02

Toți cititorii primesc un premiŭ

Cupon No. 6
FEIGHÉLA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistasistem.ro/index.php/1932

Premiu! Premiu! Premiu

Pentru a putea cât mai mult să avantajem pe cititorii romanului „*Folghóla*“, am propus ca pe lingă premiil acordăm la finele romanului şi care sunt cele prevăzute în fascicolele 1, 2 3, 4 şi 5, acum să dăm prin tragere la sort 10 în 10 numere, câte un premiŭ consistând din următoarele obiecte:

3 Serii de câte 10 cărţi postale ilustrate, dintre cele mai picante, costând fie-ca serie 1 fr. 50 bani.

2 Mărţişoare din cele mai drăguţe şi fine, valorând fie-care marţişor 2 lei.

3 Bilete de loterii din ţara cu care se poate câştiga deci de mii de lei.

3 Exemplare OMER întinerit, de Th. D. Sperantia, opera în versuri şi cu ilustraţii, preţul 2 lei.

3 Studii asupra Cronicarilor moldoveni din secolul XVII din punctul de ved al limbei, metodei şi cugetarei, lucrare premiata de facultatea din Bucureşti, al rui cost e 5 lei exemplarul.

6 Abonamente gratuite la revista „Ecoul Calatoriilor“ al carui abonament an e de 5 lei.

Pentru ca cetitorii să poată concura la aceste premii, vor detaşa şi păstra toate cupoanele de la No. 1 până la No. 10 incl

Aceste cupoane dimpreună cu o notă în care să se arate clar numele şi locuinţa cititoruluĭ—să se trimită în un deschis pe adresa: *Biuroului Universal A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureşti*, cel târziŭ până minică 3 Martie 1902 căcĭ în ziua de Mercurĭ 6 Martie se va efectua tragerea în localul „Biurouluĭ Universal“ la c p. m. în faţa tutulor persoanelor ce vor voi a lua parte. Resultatul tragereĭ se va publica în „Ecoul Călătoriilor“ 10 Martie. Obiectele se vor elibera căştigătoruluĭ imediat după tragere; ele se pot trimite şi prin poştă, dar portul t suportat de câştigător. Orĭ-ce câştig nereclamat în termen de una lună de la publicarea listeĭ numerilor câştigătóre revista «Ecoul Călătoriilor» rĕmân în profitul acesteĭ reviste.

Orĭ-ce cerere de fascicule şi orĭ-ce deslusirĭ să se cerĕ de la «Biuroul Universal» A. I. Niţeanu, Splaiul Brâ veanu No. 103 Bucureşti, dar pentru a fi satisfăcută cererea trebue să fie însoţită şi de costul fasciculeĭ şi de portul p în cas de cererĭ de deslusirĭ, *alt-fel nu se răspunde*. Fasciculile plătite se trimit franco la domiciliu. La 10 abonan plătite **se oferă un abonament gratis**. Preţul unoĭ fascicule e de 10 banĭ, afară de fasciculile 10, 20, 30 şi cele din 10 în 10 carĭ vor fi câte 15 banĭ, iar ceea de la finele romanuluĭ va costa 50 banĭ—căcĭ numaĭ această deosebire de dă dreptul la premiile micĭ ce se trag din 10 în 10 fascicule, cum şi la premiile marĭ ce se va trage la fine în n cum se arată în avisul de la fasciculile 1, 2 şi 3 carĭ rémâne în vigoare.

Se fac şi abonamente pe un No. de fascicule determinate de: 10, 20, 30, 50 fascicule. Abonaţiĭ va plăti tot 10 [illegible] **un abonament gratis** afară

Muzeul Digital al Romanului Românesc
și acolo o femee îi tae părul, în semn că a ajuns femee și de-acĭ înnainte nu maĭ póte să umble cu capul gol.

Acuma pentru mine și mirésă care aŭ postit tótă ḑiua, se pune o masă tot în odaea din fund și li se aduce *di goldene ĭauch*, adecă supa de aur, numită ast-fel pentru că mănâncă amêndoĭ din aceeașĭ farfurie.

După asta tótă lumea *ghit ṣabes, ghit ṣabes*, și se duce pe-acasă fiind că începe Sâmbĕtă.

La Olivenbaum remân numaĭ câțĭva care sînt rude, și nașiĭ cu nașele.

Cu toțiĭ se așaḑă la masă, ca Vineri sara spre Sâmbĕtă.

Madam Sura ar fi voit să rĕmână și ea ca rudă, dar Feĭghéla n'a voit s'o lase, a luat'o pe sus. Și ea a mers, a trebuit să mérgă, maĭ ales că cu ele mergea acum și Herman.

*

— Ce bună copilă e Matilda, ḑice Madam Sura.

Madam Sura e acum prin Podul-Vechĭŭ aprópe de Tre-Sfetitele.

Se întórce acasă de la nuntă de la Olivenbaum cu cu Feĭgéla și cu Herman. Merg repegĭor și vorbesc, adică maĭ mult vorbesce Madam Sura.

— Dĕŭ, bună copilă e Matilda! Si aĭ băgat de samă că aduce puțin cu Feĭgéla mea? E frumușică și ea. Dar Madam Olivenbaum era cât p'aci să n'o mărite după doctor, că și Madam Olivenbaum și bărbatu-seu sînt de ném de rabinĭ, și încă el e din rabinĭ de la Ștefănescĭ.

— Eĭ, și cum acuma de-o mărită cu doctor?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Apoĭ o mărită pentru că s'a aflat că şi doctorul Hirsch e din ném de rabinĭ. Dar ce bună copilă e Matilda, cum a stat ea de frumos acolo la despletit! şi cum a plâns ea! că sciĭ cum plângea? Eu sciŭ dór, că eŭ stăteam drept lângă dînsa, şi ce-am maĭ plâns şi eŭ !!.. Dar unele plângeaŭ chĭar degĭaba!... Dar Leibulésa tot una mĕ întreba ce-a făcut Matilda când a venit mirele? Fişelóea îmĭ spunea că Matilda şi a întors capul şi s'a uĭtat la mire. Dar nu-ĭ adevĕrat. A întors odată capul când a intrat spênduratul cel de nepot al Madam Olivenbaum-Isac Gold, dar asta nu se chĕmă că s'a uĭtat la mire. S'a uĭtat că l'a vĕdut pe acela intrând aşa. De aceea şi Madam Olivenbaum s'a supĕrat pe dînsul de ĭ-a dis: „Bravo, Isac, tare frumos! chĭar pentru tine s'a deschis uşa, nu-ĭ aşa?!.. Dar Matilda a stat curat ca o adevĕrată mirésă. Când a intrat colo mirele — că dór eram acolo şi am vedut tot, că mĕ uĭtam la dînşiĭ cum mĕ uĭt la voĭ; şi când a intrat colo mirele, ea nicĭ nu s'a mişcat: cum şedea cu ochiĭ în jos, în pămînt, aşa a remas. Tare bună copilă! De-aceea să vedĭ că şi D-deŭ o să-ĭ ajute.

— Apoĭ aşa staŭ tóte miresele, dice Herman.

— Aş, ce spuĭ d-ta, respunde Madam Sura. Ba sînt fel de fel!! Nu sciĭ ce-a făcut fata Lupuleseĭ?

— Care?

— Care s'a dus după Vexelberg.

— Ce-a făcut?

— Apoĭ aceea, Rosa 'ĭ dicea, şi era scurtă şi grósă, parcă-o ved, şi blondă şi cu ochiĭ verdĭ; aceea când a intrat mirele, Vexelberg, ea a întors căpul la dînsul şi a început să rîdă şi el când a luat colo s'o acopĕră pe obraz, să facă *bedeken di cală*, înnainte de-a o acoperi el se plécă şi o sărută.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Eĭ ş'apoĭ?!

— Cum ş'apoĭ?!.. Dar asta e o ruşine aşa de mare cum nicĭ nu se maĭ póte. O fată mare să facă asemenea lucrurĭ! Dar mirésa n'are voe nicĭ să vadă faţa mireluĭ, şi nicĭ să nu-l cunóscă: aşa scrie la lege.

— Nu înţeleg de ce.

— De ce, pentru că-ĭ ruşine.

— Ruşine! Ba prostie. Póte odată în vremea de demult să fi avut vr'un rost aşa obiceĭŭ, dar acuma...

— Acuma, uĭte tótă lumea a rîs şi a vorbit pe socotéla eĭ.

— Dar Domnişóra Feĭghéla ce ţice:

Feĭghéla. care mergea la braţ cu Madam Sura, nu respunde nimic. Herman o privesce, i-se pare că întrebarea luĭ a contrariét'o şi'ĭ pare rĕŭ că a maĭ întrebat. Intrebarea luĭ fusese numaĭ ca să intre în vorbă cu dînsa. N'a isbutit, ĭĭ pare rĕŭ, dar se gândesce dacă nu cumva e superată pe el din vr'o altă pricină. Ar vré să scie pricina.

— Domnişóra Feĭghéla ce să ţică, respunde Madam Sura. Domnişóra Feĭgéla trebue să ţică aşa cum ţice mama eĭ, că nimene n'o învaţă maĭ mult de bine şi nimene nu-ĭ vré binel maĭ mult de cât mama.

— Despre asta nicĭ nu se maĭ încape vorbă, respunde Herman; dar acestea nu sînt lucrurĭ aşa de marĭ. Póte să facă aşa cum se cere şi cu tóte acestea să póte să nu-ĭ placă. De ce folos este ipocrisia asta? Să nu vadă faţa mireluĭ!!.. De ce să n'o vadă când l'a maĭ vĕţut de atâtea orĭ şi îl cunósce de maĭ înnainte?

— Mĕ rog, dacă-ĭ aşa datoria?! Şi pe urmă o fată în totdeauna trebue să se arate în lume ceva maĭ sfiósă, maĭ ruşinósă...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar nu e mai bine să se arate aşa cum este? Çâte nu se arată sfióse şi ruşinóse şi când colo...

— Bine, ce-o fi pe urmă, e altă vorbă. Las că Rosa Lupuleseï era un puiŭ...

— Bine, dar să putea şi să nu fie puiŭ, cum ḑicï d-ta.

— Da. Apoï să vĕ spun ce mi s'a întîmplat mie, când eram acasă. Dar, înţelegï, pe atuncï era altă lume, ómeniï eraŭ altfel. Altfel eraŭ ómeniï, altfel eraŭ părinţiï, altfel eraŭ şi copiiï. Aud într'o sară pe tata vorbind cu mama:

— Dar tu sciï, Mario, că fata nóstră Surca a împlinit acuma şeïspreḑece anï?

— Sciŭ.

— Apoï óre n'ar trebui s'o măritĕm?

— De, sciŭ eŭ.

— Mĕ rog, eŭ te întreb pe tine, că tu trebue să sciï mai bine că staï mai mult cu dînsa. Tu trebue s'o cunoscï mai bine de cât mine. N'aï băgat de samă în vorba eï, în apucăturele eï? Asta e un lucru firesc şi se cunósce, se simte. Dintr'o singură vorbă spusă odată mai fără băgare de samă, omul se dă pe faţă de orï-ce vré să facă el, orï cât de meşter ar fi el să se ascundă.

De, nu sciŭ ce să ḑic. Dar uite ce să facem. Să potrivescï tu odată, aşa pe neaşteptate şi s'o întrebï dacă nu vré să se mărite şi după rĕspunsul eï s'o înţelegï.

— Cum?

— Iaca cum. Dacă o ḑice că vré să se mărite atuncï o să veḑï că încă e copil şi nu scie ce vorbesce; iar dacă o încunjura şi o ḑice că nu, atuncï o să pricepï că ea vré în adevĕr, adică o să pricepï că ea scie de ce e vorba şi că se sfiesce să'ţï spună drept, şi atuncï trebue să o măritĕm.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine. Asta nu e rĕŭ de încercat. Să vedem. S'o întrebăm chĭar mâne dupĕ masă.

Tata ḑice că nu e rĕŭ de încercat şi eŭ mĕ gândesc că-ĭ fórte bine.

Şi credeam că-ĭ fórte bine pentru că îmĭ părea fórte bine că am fost aflat planul lor. După câtă minte aveam atuncĭ, eŭ aşĭ fi vrut să mĕ mărit. Vedeam mereŭ fete măritându-se, adevĕrat că tóte eraŭ fete marĭ dar vrém şi eŭ să vĕd cum e măritatul. Până atuncĭ mĕ gândisem eŭ câte odată cum o fi când m'oĭŭ mărita şi eŭ; dar în tot-d'auna mĕ vedeam departe de măritat, mĕ vedeam mică şi tot ḑiceam: când oĭŭ fi şi eŭ mare, destul de mare ca să ḑică şi ómenĭĭ că sînt mare? Şi par'că nu'mĭ venĭa a crede că voĭŭ maĭ fi şi eŭ mare, aşa de mare, aşa de mare ca să ḑică chĭar ómenĭĭ că sînt mare şi să vorbéscă de mine ca de un om mare. Şi acuma, când aud pe mama şi pe tata, ḑic, bravo, dacă e aşa, haĭ să mĕ mărit. Mâne când m'o întreba dacă voĭŭ să mĕ mărit eŭ, am să ḑic nu.

Şi ce uşor e de ḑis nu! şi eŭ ḑic nu şi eĭ ḑic că sînt mare şi mĕ mărită.

Şi mi se părea un an până a doua-ḑi la masă. Tótă nóptea n'am putut dormi. Mĕ gândĭam cum o să fiŭ când oĭŭ fi mirésă. Cum o să fiŭ îmbrăcată şi cum o să merg, şi ce-o să fac şi ce-o să ḑică lumea de mine şi cuu o să mă uĭt eŭ la lume; şi cum o să-ĭ ḑic eŭ bărbatuluĭ; şi dacă n'o să-mĭ fie ruşine să ḑic că sînt măritată. Şi mĕ vedeam parcă mirésă şi mĕ vedeam tocmaĭ la despletit şi mĕ vedeam şi plângênd şi lăutarĭĭ cântând de jale şi o mulţime de femeĭ bĕtrâne plângênd cu mine. Fusesem eŭ odată la o nuntă, la nisce prietenĭ aĭ părinţilor meĭ şi acuma îmĭ închi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

puĭam că şi nunta mea o să fie întocmaĭ ca şi nunta aceea şi în locul miresei aceleĭa mĕ puneam pe mine.

Şi, cum ţic, tótă nóptea m'am svârcolit şi n'am putut dormi şi m'am gândit numaĭ la nuntă şi la măritat.

A doua-ţi la masă, tata se ţine de vorbă şi numaĭ ce îl aud:

— Da tu, Surcă ce maĭ ţicĭ, ce-ţĭ maĭ fac păpuşele?

Când aud eŭ vorba asta, de-odată o fierbinţélă grozavă îmĭ cuprinde faţa şi nu sciŭ ce să fac, cum să mĕ ascund să nu mĕ vadă la faţă. Sciam ee-o să mĕ întrebe şi parcă, mĕ simţiam vinovată că sciŭ.

Aş fi voit să mĕ bag sub masă, dar masa nóstră era o mĕsuţă de cele rotunde cu picĭórele scurte, care se pune pe pat, că atuncĭ la masă eram puţinĭ, numaĭ tata şi mama şi eŭ. In sfârşit ne-avênd ce face alta, de degrabă am ridicat pestelca (şorţul) şi mĭ-am pus'o pe faţă şi am început să tuşesc ca şi cum m'aşĭ fi înnecat. Şi am nimerit'o bine.

— Dar ce este? întrébă tata.

Eŭ nu ĭĕspund.

— Ce este, te-aĭ înecat? întrébă mama.

— Nu sciŭ, rĕspund eŭ, tot cu peste'ea pe ochĭ.

— Eĭ, bea nisce apă şi n'o maĭ fi nimica, ţice mama.

Eŭ îmĭ torn apă, ĭar tata fără maĭ mult încunjur, începe:

— Ian ascultă, Surco; ce ţicĭ tu, nu vreĭ să te mărĭţĭ?

Eŭ cum aud vorba, şi cum eram cu paharul în mână încep repede să mĕ sucesc şi să mĕ strâmb şi să daŭ când dintr'un numĕr când din altul şi să ţic

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nu sciŭ cum aşa pe nas şi din gât : î... î... nu vréŭ, nu vréŭ.

Tata când mĕ vedé aşa, se uĭtă la mine lung şi apoĭ adăugă:

— Eĭ, bine, nu te supĕra. Eŭ te-am întrebat ca să sciŭ.

Din vorba tateĭ însă am înţeles că n'am rĕspuns cum se aştepta el şi că mĭ-am stricat rostul de măritat. Şi chĭar nu m'a măritat atuncĭ. Am maĭ stat încă vr'o doĭ anĭ dupĕ aceea.

— Dar, veḑĭ chĭar din vorba d-tale ese că tot e maĭ bine cá omul să se arate aşa cum este, pentru că şi dacă se preface tot se ounósce.

— Póte să se cunóscă orĭ-cât de mult dar tot e maĭ bine ca fata să fie maĭ sfiósă. Dar eŭ de copiiĭ meĭ, n'am ce să mĕ plâng.

Fetele mele să'mĭ fie sănătóse, aş vré sa aĭbă tótă lumea aşa copiĭ !..

Eŭ chĭar mĕ uĭtam la Feĭghéla mameĭ, când o da D-ḑeŭ şi oĭŭ vedé-o şi pe dînsa mirésă. Când era ea la şcólă la călugăriţĭ aşa o ĭubĭaŭ maĭcile !!!

Când am luat-o de la şcólă tóte maicile aŭ plâns după dînsa. Tare o iubĭaŭ pentru că era cuminte şi ascultătóre. De-aceea las că şi D-ḑeŭ ĭ-o da noroc.

Vorbind cam de-acestea ajnng acasă la Madam Sura.

Herman îşĭ ĭea bnnă-sara şi nu maĭ merge pe la ele. Se despărţesc aicĭ. Dar o despărţire nu ca altă dată : Madam Sura vorbise şi prea vorbise, dar Feĭgéla nu vorbesce maĭ nimică.

Herman băgă de samă acésta şi se desparte de ele cam pe gânduri; mâne însă la nuntă, va face tóte chipurile să vorbéscă maĭ de-aprópe cu Feĭghéla.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

La Olivenbaum, după ce s'aŭ întors de la *hîpă*, adică după cununie, s'aŭ aşeḑat cu toţiĭ la masă într'o odae mare din partea stângă a săliţiĭ, uşă în uşă cu odaea unde aŭ stat de aŭ cântat lăutariĭ.

Dar când s'aşéḑă eĭ la masă şi încep să mănânce ĭaca şi Albert Stul.

— A ! Buna masă. Iată-mĕ-s şi eŭ şi după mine vine şi prietenul Leopold Herman. Dar, după cât vĕd, pe nepotul Albert nu-l aşteptaţĭ, mâncaţĭ aşa ca'n târgul luĭ Cremene !...

— Ba, poftim, poftim, ḑice Madam Olivenbaum.

— Da, se 'nţelege că poftesc şi chĭar m'aş mira dacă n'aş fi poftit eŭ cel maĭ ĭubit nepot al d-tale şi-al moşuluĭ, şi-al mătuşeĭ şi al tuturor moşilor şi mătuşilor care mĕ aŭ pe mine de nepot. Si dóră am tot moşĭ ómenĭ marĭ, ca de pildă răposatul Lupu Chĭoru, de pildă moşu Iţic Chĭoru poreclit şi Morgenstern. Numaĭ nu sciŭ cum se potrivesce Chĭoru şi cu Morgenstern. Morgenstern mi se pare că însemnéḑă *stea de diminéţă*, ĭar chĭor însemnéḑă Chĭor, adică acel care are numaĭ un ochĭŭ. A ha ! Staţĭ că am descoperit cheea : Chĭoru se potrivesce Stea, adică Morgenstern, pentru că şi el are numaĭ un ochiŭ şi stéua e un ochĭŭ. Dar d-stră să nu bănuiţĭ că vorbesc aşa de moşu Iţic Chĭoru în lipsa luĭ. Eŭ sînt băét sincer : cu alt prilej am să vorbesc tot aşa şi despre d-stră.

Aşa începe Albert cum vine la masă şi aşa o ţine într'una. Aci vorbesce cu unul, aci înteţesce la vorbă pe altul, aci nu-ĭ ajunge mâncare, aci nu-ĭ ajunge de bĕut : maĭ la urmă s'apucă de ţinut discurs :

Domnilor şi Dómnelor şi Domnişórelor,

Maĭ întâĭŭ de tóte ţin să vĕ mărturisesc că în totdeauna am fost de idee că domnişórele trebue să se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mărite pentru că dacă nu s'ar mărita atuncĭ sînt sigur şi vĕ asigur şi pe d-tră că ar rămânea nemăritate. De aceea aduc felicitările mele tinerilor părechĭ, dorindu-ĭ viéţă lungă şi fericită, atât de fericită; atât de fericită până le-o fi scârbă de atâta fericire. Să trăiţĭ! Trăéscă Madam Hirsch, Trăéscă Dr. Hirsch!... Trăéscă familia Olivenbaum şi noĭ cu toţiĭ.

Aci Albert cĭocnesce paharul cu toţĭ ceĭ de la masă, ĭară când ajunge la Dr. Hirchs adaugă:

Să trăescĭ Doctore! Iţĭ doresc bună reuşită în tóte întreprinderile d-tale, începînd chĭar de-acuma din astă séră. Ura şi *Màzăl-tof!*

Ceĭ de la masă bufnesc de rîs.

— Mĕ miram şi eŭ ca Albert să nu'şĭ dea în petic, ţice Madam Olivenbaum.

— Ce vreĭ, mĕ rog, eŭ sînt om sincer, ţice Albert.

— Ba rĕspunde madam Olivenbaum, eştĭ un...

— Un?... Adică un măgar, ţice Albert. Fie şi-aşa.

Cu Albert şi cu vorbele luĭ masa se lungesce maĭ mult de cât e obiceĭul Vineri sara.

S'a fost lungit cam mult masa şi într'un moment vr'o câte-va dame se ridică de la masă, dar Madam Olivenbaum le maĭ opresce: este o pedică óre-care.

Madam Olivenbaum vorbesce de-o parte cu fata din casă:

— Eĭ, ce mĭ-aĭ făcut, Adelo? Ce mĕ fac eŭ acuma? Cine să-mĭ aprindă acum lampa acolo în odae la duduca Matilda?

— De, sciŭ eŭ! Dacă nu sciŭ unde-ĭ Mariţa.

— Cum nu sciĭ unde-ĭ? Nu ţĭ-am spus să aĭ grijă să vorbescĭ cu dînsa?! Cine să'mĭ aprindă lampă şi lumânărĭ acuma Sâmbĕtă? Tu nu sciĭ că noĭ nu se cade să aprindem?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morr1901-1932

— Ba sciŭ, şi am vorbit, cu dînsa şi a ţis că vine şi acuma... s'o ĭea dracu.

— Bine, s'o ĭea dracu pe dînsa şi să te ĭea şi pe tine dar ce mĕ fac eŭ?

— Dar ce este? întrébă Dl. Olivenbaum.

— Ce să fie, rĕspunde Madam Olivenbaum. Am pus pe Adela să vorbéscă cu Mariţa asta, fata din casă de la Dl. Petrovicĭ, chirgiul nostru să vină să ne aprindă lumânărĭ.

— Şi?

— Şi acuma ĭea-o pe Mariţa dacă aĭ de unde?

— Şi unde vĕ trebuĭaŭ lumînărĭ? întrébă Albert.

— Uite, colea în odaea de-alăturea şi în odăile celelalte ee peste săliţă.

— Aşa? Las că ţi-o găsesc eŭ pe Mariţa. Unde sînt lumînările?

— Lumînările sînt în odaea de icĭ de peste săliţă, dar ce vreĭ?

— Vream să sciŭ dacă aveţĭ lumînărĭ că pe Mariţa v'o aduc eŭ.

Albert apucă spre uşă.

— Und'te ducĭ?

— S'aduc pe Mariţa.

— De unde?

— Ce vĕ pasă?

Albert ese.

— Póte c'o scie el unde e, ţice Madam Weisberg.

— Aş, rĕspunde Madam Olivenbaum.

Ian maĭ du-te tu, Adelo, du-te peste drum, póte găsescĭ pe baba cea de la Vasiliu.

Adela se duce şi lumea rĕmâne cam pe gândurĭ. Aşa e cu păcătósele astea de femeĭ, de *goĭ**).

* ne-evreĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Să te ferească D-ḑeŭ să aĭ nevoe de ele! Leneşe, păcătóse, mincĭunóse şi maĭ ales mincĭunóse!

Vorbind astfel Madam Olivenbaum apucă spre odaea de alăturea şi deschide uşa, dar când deschide uşa de odată se dă îndĕrĕt cu spaĭmă.

— Dar ce e asta?!

Toţĭ se duc de se uĭtă în odaea de alăturĭ.

In odae e lumină şi Albert suit pe-un scaun, aşaḑă sticla de la lampă.

— Dar ce e asta, mĕ rog? maĭ întrébă odată Madam Olivenbaum cu mirare şi supĕrare.

— Ce să fie, rĕspunde Albert trecênd dincóce, Mariţa a venit şi a aprins lămpĭ şi lumânărĭ pe unde trebue. Acu'na poftiţĭ, aveţĭ lumină.

Toţĭ se uĭtă la Albert cu despreţ.

— Ba să 'ţĭ spun drept, ḑice d-l Olivenbaum; cât e sagă, sagă să fie, dar de asta chĭar ĭmĭ pare rĕŭ. D-ta scĭĭ că unuĭ *goĭ* poţĭ să poruncescĭ să 'ţĭ lucreze ceva Sâmbĕtă dar unuĭ *id**) nu se póte, că păcătuescĭ singur, ĭeĭ păcatul asupra ta.

— Eĭ, bine, rĕspunde Albert, eŭ ĭéŭ păcatul asupra mea.

— Ba nu-ĭ aşa, că nu-ĭ pe voea d-tale să ţi-l ĭeĭ or, să nu ţi-l ĭeĭ; asta e pe voea luĭ D-ḑeŭ.

— Ba e chĭar pe voea mea, pentru că păcatul ĕstaĭ dacă e păcat, l'am făcut eŭ singur din voea mea, nu m'a pus nĭmene altul, nu m'aĭ pus d ta.

— Da, dar e lucrul meŭ şi e în casă la mine.

— E-he! Dacă e vorba aşa atuncĭ ajungem departe. Va să ḑică ce păcat fac eŭ când sînt casă la d-ta rĕmâne pe sama d-tale; şi dacă d-ta aĭ o moşie, atuncĭ orĭ-cine va face un păcat pe moşia d-tale, rĕmâne pă-

*) evreŭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
catul al d-tale. Apoĭ sciĭ d-ta că atuncĭ pe moşia d-tale eŭ pot să'ţĭ ĭéŭ toţĭ baniĭ şi să te omor şi eŭ să rĕmân curat şi drept ĭar d-ta şi mort şi cu păcatele făcute de mine!

— Bine, bine, dar asta e advocăţie şi înnaintea luĭ D-ḑeŭ advocăţia nu face parale.

Aci se încinge o vorbă maĭ lungă între Albert şi d-l Olevenbaum şi ceĭ de faţă.

*

In vremea asta Albert şi cu d-l Olivenbaum vorbesc cu foc. Madam Olivenbaum cu Matilda şi cu cele douĕ naşe trec în odaea de alăturea şi apoĭ în odaea unde a fost stat ḑiua de s'a îmbrăcat.

Aci sînt paturile făcute pentru nópte... Douĕ paturĭ frumóse, de bronz, cu înfloriturĭ bogate. Aşternuturile sînt numaĭ brodăriĭ şi dantele. Oghĭalurile (plapomele) sînt de mătasă rosă.

Naşele ajută pe Matilda să se desbrace şi o culcă.

Maĭ vorbesc ele şi ceva maĭ pe şoptite, maĭ încetişor cu Matilda, dar din tótă vorba de abĭa se aude:

— Acuma eştĭ nevasta luĭ şi el e bărbatul d-tale.

Dupĕ acésta naşele o sărută şi plécă.

Madam Olivenbaum o sărută şi ea lung şi apoĭ ştergêndu-şĭ ochiĭ şi înnecând un suspin închee:

— Fiĭ cu minte, puişorul mameĭ.

*

Când se întorc naşele, în odaea unde stătuseră la masă se auḑĭa numaĭ gura luĭ Albert:

— Prostiĭ, prostiĭ, tóte sînt prostiĭ.

Sînt prostiĭ tóte regulele astea ale vóstre pe care voĭ căutaţĭ să le ţineţĭ aşa de strict şi cu atâta sfinţenie. Sînt prostiĭ, cu tóte acestea, să vĕ spun drept, mie îmĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc

pare rĕŭ că sînt aşa apucat de felul meŭ şi nu le pot ţiné cu atâta sfinţenie ca voĭ. Imĭ pare rĕŭ că nu le pot ţiné pentru că eŭ în inima mea le respect, le ĭubesc, le ador. Sciŭ că D-ḑeŭ nu pretinde de la ómenĭ asemenea nimicurĭ, asemenea flécurĭ, dar aceste nimicurĭ îşĭ aŭ însemnătatea lor în viéţă poporuluĭ evreŭ. Nu vĕ puteţĭ închipui cât de mult aŭ ajutat ele ca poporul evreŭ să trăéscă şi să ajungă până în ḑiua de astă-ḑĭ. Să vĕ spun ceva:

Eŭ sînţ un măgar pentru că fac câte odată prostia de calc în picĭóre aceste obiceĭurĭ sfinte şi respect din tótă inima pe aceĭ care le ţin şi le respectă, de aceea vĕ cer ertare. Eŭ ţin la ele pentru că sciŭ că trebue ţinute, pentru că de ţinerea lor atârnă tótă viéţa nóstră, ca popor. Eŭ ţin la ele pentru că sînt bun evreŭ. Sînt bun evreŭ, sînt bun jidan. Iacă pentru ce îmĭ pare rĕŭ, nu pentru că D-ḑeŭ ţine la ele ci pentru că sciŭ că noĭ trebue să ţinem la ele, dacă ţinem la noĭ.

Aş avé eŭ multe de spus, dar lasă pe altă dată, maĭ ales că sciŭ că voĭ nicĭ habar n'aveţĭ de ce vĕ grăesc eŭ. Atâta voĭŭ să vĕ spun, însă:

Ţineţi-vĕ obiceĭurile dacă vreţĭ ca poporul nostru să trăéscă. Dacă întâlniţĭ câte un păcătoş ca mine care într'un moment îşĭ bate joc de ele, alungaţi-l dintre voĭ, despreţuiţi-l. Alungaţi-mĕ şi pe mine chĭar. Eŭ am un păcat că nu pot suferi formalităţile şi de-aceea câteodată alunec şi unde nu trebue; dar în altfel eŭ sînt un bun evreŭ.

Acuma vĕ rog să mĕ ertaţĭ şi buna sara: *a ghiten Ṣabes*. Vĕ rog, când treceţĭ uşa nu uĭtaţĭ să sărutaţĭ cele ḑece poruncĭ. Puneţĭ mâna pe uşorul uşeĭ, o să daţĭ cu mâna de ceva aşa ca o cutiuţă lată de tinichea bătută în douĕ cue şi pusă cam sprăvălatic, şi cu o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

gaură de asupra. Acelea să sciţi că sînt *dece poruncĭ*. *Puneţĭ* degetele în găurică şi sărutaţi apoĭ degetele. Sărutaţi căcĭ sînt lucrurĭ sfinte. Sînt lucrurĭ sfinte pentru că sînt obiceĭurĭ trebuitóre şi de folos ca tóte obiceĭurile. Iaca, să vĕ uĭtaţi la mine cum le sărut eŭ. Încă odată *a ghiten Şabes*.

— Lasă, lasă, nu maĭ purta grijă că asta o scim şi noĭ.

Aşa ţice nu sciŭ care şi lumea plécă, ţicênd fie-care câte un A ghiten Şabes şi sărutând cu sfinţenie mâna cu care atingea cele *dece poruncĭ* de la uşă, după cum făcuse şi Albert.

— Acuma mĕ duc să-ĭ spun luĭ Leopold Herman că am mâncat şi pentru dînsul — ţice Albert ieşind.

N'apucă el, însă, bine să ésă în stradă şi deodată strigă:

— Ho! staĭ! Uite-l a sărit de pe feréstră!..

Iar ţicênd aceste vorbe apucă fuga pe stradă, în spre Târgul-Cuculuĭ.

Albert fuge, ĭar ceĭ-alţĭ şi ceĭ de casă caută să vaţă ferestrele.

Că a sărit cine-va pe feréstră şi a fugit aŭ maĭ vĕţut şi alţiĭ, dar cine-a fost? Pe care feréstră a sărit? Asta n'o scie nimene.

Toţĭ staŭ pe gânduri, maĭ ales ceĭ de casă fórte îngrijaţi. Ba chĭar şi ceĭlalţĭ. Toţĭ aştéptă pe Albert. Matildeĭ i s'a făcut rĕŭ.

Albert însă nu maĭ vine. Ceĭ străinĭ parcă nu pot pleca şi ceĭ de casă parcă nu îndrăznesc să se culce.

* *

A doua ţi, Sâmbătă sara, după nuntă, la Olivenbaum masă mare (*a groisă vecere**).

S'a poftit mulţime de lume.

*) Veţĭ ilustraţia fasciculeĭ 5.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

Tînăr Speranția

FECIÓRA

ROMAN

EDITURA „BIUROULUI UNIVERSAL"
A. I. NITEANU
103.—Splaiul Brâncoveanu.—103
BUCUREȘCI

Numărul viitor va apare Joia viitóre 14 Februarie, 1902

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/omer-1932

Premiu! Premiu! Premiu!

Pentru a putea cât mai mult să avantajem pe cititorii romanului *„Feîghéla“*, am propus ca pe lîngă premiile ce le acordăm la finele romanului şi care sunt cele prevăzute în fascicolele 1, 2 3, 4, 5 şi 6 acum să dăm prin tragere la sorţi din 10 în 10 numere, câte un premiu consistând din următoarele obiecte:

3 Serii de câte 10 cărţi postale ilustrate, dintre cele mai picante, costând fie-care serie 1 fr. 50 bani.

2 Mărţişoare din cele mai drăguţe şi fine, valorând fie-care marţişor 2 lei.

3 Bilete de loterii din ţara cu care se poate câştiga zeci de mii de lei.

3 Exemplare OMER întinerit, de Th. D. Sperantia, opera în versuri şi cu ilustraţii, preţul 2 lei.

3 Studii asupra Cronicarilor moldoveni din secolul XVII din punctul de vedere al limbei, metodei şi cugetarei, lucrare premiata de facultatea din Bucureşti, al carui cost e 5 lei exemplarul.

6 Abonamente gratuite la revista „Ecoul Calatoriilor“ al carui abonament anual e de 5 lei.

Pentru ca cetitorii să poată concura la aceste premii, vor detaşa şi păstra toate cupoanele de la No. 1 până la No. 10 inclusiv.

Aceste cupoane dimpreună cu o notă în care să se arate clar numele şi locuinţa cititoruluĭ—să se trimită în un plic deschis pe adresa: *Biuroului Universal A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureşti,* cel târziu până Duminică 3 Martie 1902 căcĭ în ziua de Mercurĭ 6 Martie se va efectua tragerea în localul „Biurouluĭ Universal“ la ora 4 p. m. în faţa tutulor persoanelor ce vor voi a lua parte. Resultatul tragereĭ se va publica în „Ecoul Călătoriilor“ de la 10 Martie. Objectele se vor elibera căştigâtoruluĭ imediat după tragere; ele se pot trimite şi prin poştă, dar portul trebue suportat de câştigător. Orĭ-ce câştig nereclamat în termen de una lună de la publicarea listeĭ numerilor câştigătóre prin revista «Ecoul Călătoriilor» rĕmân în profitul acesteĭ reviste.

Orĭ-ce cereri de fascicule şi orĭ-ce deslusirĭ să se ceră de la «Biuroul Universal» A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureştĭ, dar pentru a fi satisfăcută cererea trebue să fie însoţită şi de costul fasciculeĭ şi de portul postal în cas de cererĭ de deslusirĭ, *alt-fel nu se răspunde.* Fasciculile plătite se trimit franco la domiciliu. La 10 abonamente plătite **se oferă un abonament gratis.** Preţul uneĭ fascicule e de 10 banĭ, afară de fasciculile 10, 20, 30 şi cele-lalte din 10 în 10 carĭ vor fi câte 15 banĭ, iar ceea de la finele romanuluĭ va costa 50 banĭ—căcĭ numaĭ această deosebire de preţ dă dreptul la premiile micĭ ce se trag din 10 în 10 fascicule, cum şi la premiile marĭ ce se va trage la fine în modul cum se arată în avisul de la fasciculile 1, 2 şi 3 carĭ rémâne în vigoare.

Se fac şi abonamente pe un No. de facicule determinate de: 10, 20, 30, 50 fascicule. Abonaţiĭ va plăti tot 10 banĭ fascicula şi adăoga premiu. Tutulor celor ce vor face 10 abonamente plătite, *li seoferă un abonament gratis* afară de ultima fasciculă care va plăti cu 50 banĭ ca şi abonaţiĭ spre a putea participala premiu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Madam Sura şi cu Feïghéla a venit chïar de la început.

Feïghéla nu prea ţinea să vină aşa de vreme, dar Madam Sura nu putea întârdié: dacă n'or veni rudele apoï cine să vină? Madam Sura era rudă.

Leopold Herman a venit şi el, şi aştéptă să găséscă la masă aşa cumva un loc ca să stea lângă Feïghéla, să pótă vorbi cu dînsa.

Ḑi frumósă.

Din dos în curte s'aŭ întins mese lungï de scânduri, pentru lumea maï nevoéşă, care nu póte să maï încapă în casă.

Inněuntru în casă sînt mese întinse în douě odăï marï: în aceea unde în ḑiua nunţiï eraŭ lăutariï şi în cea în care fusese dansul.

Lumea se aşaḑă la masă şi Herman îşï capětă un loc bun, tocmaï lângă Feïghéla.

Ce mulţumit e el că o să pótă vorbi. De-o cam dată însă o vecină îl ţine de vorbă pe dînsul.

In casă şi afară se dă de mâncare sarmale, friptură, puï fripţi şi vin.

Un rând de lăutarï cântă în curte şi alţiï la uşă pentru masa din casă.

Herman nu póte vorbi nimic cu Feïghéla din pricina vecineï.

După masă, lăutariï toţï se adună la uşa caseï şi lumea de la mesele din curte intră în casă pe unde maï găsesc loc şi umplu şi odăile şi săliţa de n'aï pe unde te maï înturna.

Intre Herman şi Feïghéla s'aŭ înghesuit vr'o patru cincï inşï.

Lăutariï cântă un cântec pentru *darul de nuntă*.

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Incep să se dea daruri. Mai întâiŭ daŭ ceĭ din familia mireseĭ şi apoĭ ceĭ din familia mireluĭ.

Unul din lăutarĭ strigă în gura mare numele persóneĭ şi darul ce a dat. Aşa, de pildă, se aude strigând:

Cinstitul nostru fruntaş Iancu Şmilovicĭ: patru sfeşnice de argint; vestita nóstră aristocrată şi mare binefăcĕtóre Madam Hana Feldman un inel de briliante; vestitul nostru aristocrat Simon Grünberg o lampă mare de atârnat pentru salon. Frumósa nóstră binefăcĕtóre Ghisela Friedman un servicĭŭ de argint pentru céĭŭ.

— Ce plictisélă şi cu darurile astea, îşĭ ḑice Herman în gând. Si lumea asta se îndésă acolea unul peste altul parcă aŭ să ĭea dinşiĭ darurile! Cum aş puté óre să mĕ apropiĭŭ de Feĭghéla ca să-ĭ vorbesc? Cred însă că de-acuma trebue să se isprăvéscă.

Strigătul darurilor însă a ţinut póte vre-un cés. Intre alte nume s'a auḑit şi: Mndam Sura luĭ Berlă sin Gherşin, un inel de diamant.

— Mĕ rog, după daruri ce maĭ urméză, ce să maĭ face? întrébă Herman pe un bĕtrân care scie obiceĭurile.

— După daruri se începe dansul, se începe jocul, ḑice bĕtrânul.

— Aha, se gândesce Herman, atuncĭ o să pot vorbi şi eŭ cu Feĭghéla. De nu s'o puté alt-fel atuncĭ am s'o ĭéŭ să dansez cu ea şi, după ce o ĭéŭ, pe urmă o ţin de vorbă.

După strigarea darurilor uşele salonuluĭ se deschid şi lumea trece acolo.

Se începe dansul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Herman plécă spre Feïghéla să o ïea la dans.

Unul din lăutarï strigă, însă, acuma pe cel ce trebue să vină să danseze cu mirésa, şi începe cu cineva din familia mireseï şi anume cu unul care să pótă să dee un bacşiş maï mare pentru lăutarï.

Aşa, lăutarul strigă:

— Să poftéscă acuma tînărul şi frumosul şi bogatul nostru aristocrat Iacob Grün să danseze cu mirésa şi să arunce şi la lăutarï vr'o câte-va sute de galbenï.

— Bravo! se gândesce Herman, acum d'abia începe altă comedie.

Si Iacob Grün vine şi danséză cu mirésa micï jocurï care se obicïnuesc anume la nuntă. Si fiind că nu se cade ca bărbatul şi femeea care jócă să'şï atingă mânele, de aceea eï aŭ la joc o basma şi bărbatul, adecă cavalerul ţine de un colţ şi damá, adecă mirésa de celalt colţ.

După Iacob Grün urméză apoï alţiï mulţï între care şi Leopold Herman şi Albert Stul.

— Dar după asta ce se maï face? întrebă Herman pe un vecin.

— După asta se jócă şi alte jocurï.

— Fórte bine, îşï ţice Herman, şi de îndată ce lăutariï încep să cânte un vals, el se gândesce să se ducă să ïea pe Feïghéla.

Vré să ïea pe Feïghéla dar bagă de samă că acuma femeile jócă numaï ele în de ele şi bărbaţiï eï în de eï.

— Haï să jucăm, Herman, ţice Albert.

— Ce să jucăm, ţice Herman; ïan ascultă: mult o să maï ţină aşa?

— Ce?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Jocul, aşa: bărbaţiĭ de-o parte şi femeile de alta? Asta ţine până la urmă.

— Aşa!

— Dar ce e?

— E că eŭ aş vré să ĭéŭ pe Feĭghéla la joc, că am de vorbit cu dînsa.

Apoĭ ĭea-o.

— Cum?! Când toţĭ ceĭlalţĭ jócă deoparte, numaĭ eŭ să...

— Ce, ţi-ĭ ruşine? Haĭde că încep eŭ.

Când vorbesc eĭ aşa ĭacă şi vr'o câţĭ-va tineri români—studenţĭ, funcţionarĭ.

— Este voe? mĕ rog, întrébă unul dintre tine ĭ.

— Poftiţĭ, poftiţĭ, rĕspunde cine-va, uşile sînt deschise la tótă lumea.

Albert şi Herman încep numaĭ de cât să vorbéscă cu ceĭ d'ntâĭ noiĭ veniţĭ cu care se cunosc şi în curênd Albert şi noiĭ veniţĭ încep sĕ danseze cu domnişóre.

Herman care era gata să ĭea şi el pe Feĭghéla, tocmaĭ stă şi se gândesce:

— Are haz acuma să mĭ-o ĭea pe Feĭghéla vre-unul din aceştĭ musafirĭ.

Nu sciŭ cum s'a făcut însă că n'a luat'o nĭmenĭ pe Feĭghéla, ci a luat'o Herman.

In momentele de linişte ale dansuluĭ Herman începe să vorbéscă cu dînsa.

Ḍilele astea Feĭghéla se arĕtase cam rece faţă de Herman. Rĕcéla eĭ îl făcu să créḑă că ea e supĕrată, că el ĭ-a greşit póte cu ceva, că a nemulţămit'o cum-va, că póte nu trebue să se maĭ pórte aşa cum-va cu dînsa, că în sfârşit e ceva la mijloc şi din aceste pri-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cinĭ vrênd ne-vrênd, adică vrênd să fie maĭ cu băgare de samă faţă de dînsa, el începe să fie maĭ rece.

Ea băgând de samă răcéla luĭ, începe şi ea să'şĭ ḑică :

— A ! Dar el are nu sciŭ ce asupra mea? O fi auḑit ceva de mine, orĭ póte i-s'a părut, orĭ am făcut eŭ ceva, orĭ cine scie ce este. Dacă e aşa trebue să mĕ feresc, trebue să aştept să vĕd ce este. Şi cu aceste gânḑurĭ începe şi ea să se arate maĭ rece faţă de dînsul.

Unul pe altul se crede supĕrat, şi unul şi altul se arată rece nesciind ce are cel-alt şi de-asară până acum răcéla s'a întărit îndestul.

Când aŭ venit în astă-sară la nuntă se uĭtaŭ unul după altul, şi el care căuta prilej să vorbéscă cu dînsa vĕḑênd'o îşĭ ḑicea în gând :

— Uite-o cum şéde colo ! Dacă ar fi şi la dînsa ceva tragere de inimă, dacă ar căuta şi ea să se apropie de mine şi să putem vorbi, negreşit că am izbuti maĭ uşor; dar aşa: eŭ umblu s'o ajung şi ea fuge să scape !!..

La rîndul eĭ, dînsa îşĭ ḑice şi ea în gând :

— Ian privesce-l cum şéde colo şi nicĭ nu gândesce să se apropie de mine. Par'că ar vré să alerg eŭ dupĕ dînsul !!.. Are ceva în inima luĭ, este vr'o pricină care îl îndepărtéză de mine.

Şi acum când încep să vorbéscă, cum vorbesc ?

— De când umblu să'ţĭ pot vorbi.

— Da ? întrebă ea.

— Da, rĕspunde el.

Ea: *da*? el: *da* şi cu aceştĭ doĭ *da* se închee tótă vorba.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce să'ĭ maĭ vorbesc, îşĭ ḑice el, n'auḑĭ cum mĕ 'ntrébă: da? Mĕ întreabă cu aşa neîncredere ca şi cum ar ḑice: D-ta să'mĭ vorbescĭ mie? Dar de unde şi până unde? Ce este între noĭ doĭ ca să aĭ nevoe să mĕ întrebĭ?!.. Fugĭ d'acolea D-le cu întrebatul D-tale! Nu ţi se trec astea pe la mine.

Ast-fel, dînsul închee vorba.

Ea vĕḑênd că dînsul n'o maĭ întrébă nimic tace şi îşĭ ḑice numaĭ în gând:

— Auḑi-l că umblă să-mĭ vorbéscă şi acuma tace. Heĭ, a voit el s'o drégă dar nu se póte, a voit să se arate că nu-ĭ supĕrat dar n'a putut. Degĭaba e, ce are el are.

Cu atâta vorbă s'a ales acuma Herman, şi cu atâta s'a ales şi până diminéţă când s'aŭ împrăştiét toţĭ de la nuntă.

A mers el Herman de-a petrecut'o pe Feĭghéla, dar n'a putut să-ĭ maĭ vorbéscă nimica.

— Ce să-ĭ spun acuma? Ce să-ĭ vorbesc acuma aşa în drum să-mĭ rĕspundă ĭar vr'un *da?*

A petrecut'o pe dînsa şi pe Madam Sura până în capĕtul hudicĭóreĭ.

X

— Vaĭ! ḑice Madam Sura. Dar pe unde sînt eŭ!? Ce drum e acesta! Ce case sînt acestea! Case pustiĭ! N'aŭ nicĭ uşĭ, nicĭ ferestre, nicĭ acopereminte!! Şi uliţa!? Dar nicĭ nu este uliţă, nu este drum printre casele astea! Tóte casele amestecate, îngrămădite una peste alta parcă le-ar fi adus apa. Pe unde sînt eŭ? Am rătăcit drumul! Şi înserédă, se întuneca; Şi fetele mĕ aştéptă ca să stăm la masă. Ce locurĭ! Şi nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sciŭ cum înseréḑă astă-ḑĭ, că maĭ încolo e lumină şi pe lângă mine, întuneric!!... Şi n'am pe cine să întreb! Ba da, ĭată cine-va venind încóce.

— Mĕ rog, pe unde aş puté să apuc? Am rătăcit drumul şi voĭŭ să es în Strada Mare lângă Mitropolie, să mĕ duc acasă.

— Dar ce să maĭ caţĭ acasă?

— Cum ce să caut? Mĕ aştéptă fetele cu masa.

— Aş, fetele nu te maĭ aştéptă. Fetele d-tale s'aŭ dus, nu maĭ este niciĭ una acasă la d-ta.

— Vaĭ de mine! Ce spuĭ, Domuule?!...

— Spun ceea ce este, spun că fetele d-tale s'aŭ dus: una e la mine, Ida; cea mică, Rifca, e la Constantinopol, a luat'o Hana, vara luĭ bărbatu-tĕŭ, a luat'o s'o vîndă unuĭ turc.

— Dar Feĭghéla?

— Feĭghéla a fugit cu chelbosul cel ce şade peste drum de d-ta şi neteḑesce mâţa pe spate.

— Dar d-ta de unde le sciĭ tóte?

— Cum să nu le sciŭ, dacă sîntem némurĭ!

— Némurĭ?!

— Da. Frate cu bărbatul-tĕŭ, cu Berlă.

— A! Tu eştĭ Froĭca?!...

— Da.

— Froĭca care s'a botezat, s'a făcut *mişimĕt*[1])?

— Da.

— A! Te cunosc, te cunosc, dar... uĭte o vĕd şi pe Hana, uĭte-o trece pe colo de lângă casa cea albă; trece repede şi numĕră: numĕră casele şi pe care o numeră lovesce cu mâna întrînsa, lovesce cu mâna de

1) botezat, lepădat de lege.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

perete de s'aude tocmaĭ de-ĭcĭ; ĭar auḑĭ: douĕ-ḑecĭ şi şépte, poc! douĕ-ḑecĭ şi opt, poc! douĕ-ḑecĭ şi nouĕ, poc!... şi pe care n'o lovesce aceea trebue să móră. Şi mie ĭmĭ pare aşa de bine, şi uĭte ce frumos dansez şi mĕ ĭnvêrtesc aşa încet, încet cu capul aplecat pe umĕr ca să nu se supere numĕrul. Vaĭ! dar uĭte fetele mele, se duc la Constantinopol! Staţĭ, staţĭ copiiĭ fetelor! Să daŭ repede după ele să le ajung. Dar nu pot merge destul de repede! Am ḑat într'o mocirlă! Uĭte cum mĕ ĭnnămolesc!!... Şi eŭ trebue să merg repede să le ajung pe fete: Feĭghéla, Feĭghéla, Feĭghéla, Feĭghéla!

— Ce este, mamă?

— Staţĭ, staţĭ!

— Dar ce spuĭ mamă? Se vede că vise zĭ?

— Dar unde sîntem noĭ?

— Unde să fim? Sîntem în casă, în pat, dormim.

Madam Sura visa.

Adouaḑi diminéţă se scólă bolnavă.

*

Madam Sura e bolnavă de vr'o treĭ ḑile, dar doctorul ĭ-a dat nisce prafurĭ de luat în apă şi acuma e maĭ bine.

S'a bolnăvĭt de-atuncea de când a visat că juca şi mergea printr'o mocirlă; că jocul şi mocirla, adică noroĭul în vis, prevestesce supĕrare. Dar visul a fost adevĕrat.

Negreşit, ḑicea ea, tótă supĕrarea luĭ Herman trebue să vie de-acolo că a aflat că între némurile bărbatuluĭ meŭ, sînt şi aceştĭ păcătoşĭ: Hana care ţine la Constantinopol casă necinstită şi Froĭca, păcăto-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sul care s'a botezat. Noĭ credeam că e numaĭ părere şi când colo Herman era chĭar supĕrat. Adecă nu pntem ḑice supărat, pentrŭ că dór nu ĭ-am făcut nimică să-l supere; dar era rĕcit de noĭ, adică e rĕcit şi acuma pentru că negreşit că vré să se retragă să nu maĭ ĭea pe Feĭghéla. Dar cine să fi fost óre acela care s'a apucat numaĭ de cât să spue că în némul nostru este un *mişimet* şi o femee necinstită? Eŭ socot că tréba asta trebue s'o fi făcut Simon, de necaz că Feĭghéla n'a voit să se ducă după dînsul.

Madam Sura a fost bolnavă şi acuma e maĭ bine.

E maĭ bine Madam Sura, dar e necăjită că, pe cât îĭ pare eĭ, Herman s'a rĕcit şi are de gând să nu să maĭ însóre cu Feĭghéla.

S'a maĭ întêmplat ceva:

In casele unde şéde Madam Sura, tocmaĭ în fundul curţiĭ, despre Feredeul turcesc şéde Blima, o bĭată femee vĕduvă şi cu o casă de copiĭ.

Blima a venit astăḑĭ la Madam Sura. A venit de s'a plâns că nu scie ce să maĭ facă cu atâtea nevoĭ când n'are nicĭ o para în buzunar, şi în casă n'are nicĭ de unele.

Madam Sura a ascultat'o pe bĭata Blima şi a plâns cu dînsa şi maĭ pe urmă ĭ-a ḑis:

— Ascultă, dragă, nicĭ eŭ nu sînt bogătaşă, dar de multe, multe orĭ m'am făcut *gabătă* *) pentru fetele de măritat şi pentru fel de fel de nevoĭ. Earna trecută, chĭar m'am făcut *gabătă* şi am măritat două fete. Nu sînt bogătaşă, dar sînt şi eŭ din ómenĭ şi am cunoscinţele mele la care la vreme de nevoe pot să

*) Adunătóre de milostenii.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îndrăsnesc. Iți făgăduesc ajutorul meŭ și de aceea du-te acasă cu inimă bună și aĭ nădejde în bunătatea luĭ Dumnezeŭ care nu trece cu vederea pe ceĭ care sînt în suferință. Eŭ am tot dorul și tótă tragerea de inimă să te ajut, Dumnezeŭ o să mĕ ajute pe mine și eŭ o să te ajut pe D-ta.

Cam așa a vorbit Madam Sura cătră Blima și nu mult după acea s'a îmbrăcat cuviincios, a luat în mână o batistă albă în care să pună ceea ce-o putea aduna de pomană și a pornit prin târg pe la cunoscuți.

— M'am făcut eŭ *gabătă*, ține Madam Sura eșind de-acasă, m'am făcul *gabătă* pentru Blima, dar să-mĭ ajute D-ḑeŭ să aflu și eŭ cine a fost ticălosul care s'a apucat și a spus luĭ Herman mincĭunĭ. Am să vĕd maĭ întâiŭ dacă nu cumva a eșit vorba asta de pe la Haĭa, de și nu'mĭ vine a crede, pentru că Haĭa e tot din familia nóstră și cum mĭ-e rușine mie să afle cineva că sînt rudă cu Froĭca și cu Hana, tot așa trebue să-ĭ fie și Haeĭ, dar orĭ-cum, tot trec eŭ pe la Haĭa, cine scie—vorba românuluĭ: dracu nu face biserică. In sfârșit ca *gabătă* umblând din casă în casă trebue să descoper eŭ ceva.

*

Madam Sura s'a făcut *gabătă* pentru bĭata Blima și până acuma a umblat printr'o mulțime de locurĭ. Pentru Blima tot a adunat ceva. In batista care o ține în mână, se vede ca vr'un pumn de parale maĭ mult gologanĭ, dar sînt și parale albe. N'a aflat însă nimica despre vorba cu Herman.

Acum, Madam Sura se duce spre Faĭbiș, acolo dacă n'o afla ea ceva. Inima parcă'ĭ spune ceva de Faĭbiș,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de aceea şi ea se grăbesce maĭ tare într'acolo şi i se pare aşa de mult până să ajungă la Faĭbiş de şi acuma e aprópe, că ce depărtare este din ulicĭóra de la sf. Ioan până la Faĭbiş.

Acum ajunge în Strada Băncii şi vré să apuce la vale spre Banu, dar în colţul uliţiĭ ĭacă şi Madam Silber.

Madam Silber are şi ea în mână o batistă, se vede că şi ea e *gabătă* acuma.

— Bună ḑiua, Madam Silber.

— Bună ḑiua, Madam Sura.

— Eştĭ *gabătă*?

— Da, ca să mărit o fată a uneĭ femeĭ care mi-aduce mie pene de gâscă, puf...

— Care. Care aduce pene? Póte Zăidăróea?

— Tocmaĭ.

— Mărită fata?

— Da, o dă după un cismar. Dar d-ta pentru cine?

— Eŭ prntru una Blima, o femee văduvă şi cu-o casă de copiĭ. Dar de unde viĭ acuma?

— Acuma am fost pe la bĭata Leĭa luĭ Faĭbiş.

Aci Madam Sura se desparte de Madam Silber, dar nu-şĭ póte închipui pentru ce Madam Silber a ḑis: bĭata Leĭa luĭ Faibiş. De ce să-ĭ ḑică *bĭata*? Slavă luĭ D-ḑeŭ dacă şi Leĭa maĭ póte fi de căinat apoĭ ce să maĭ ḑicĭ de altele care trăesc aşa de greŭ şi aŭ atâtea necazurĭ?

Cu gândurĭ de acestea Madam Sura ajunge din dos, la pórta luĭ Faĭbiş.

*

— Dar ce-ĭ asta Leĭa? ḑice Madam Sura intrând în casă la Faĭbiş.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Madam Leïa şi cu toţi aï caseï adică ea şi cu Faïbiş şi cu copiiï toţi numaï în cïorapï şed jos la pămînt ca după mort. Cu dînşiï în casă maï sînt şi vr'o câţi-va cunoscuţi şi rude de prin târg, care staŭ pe scaune.

Când ţice Madam Sura: „Dar ce-ï asta Leïa“ deodată Madam Leïa se uïtă la dînsa, apoï plécă faţa în jos, pune mânele la ochï şi începe a plânge cu glas.

Faïbiş, care nicï n'a ridicat capul îşï şterge şi el lacrimile.

Madam Sura vré să maï întrebe odată: ce este, dar vĕdĕnd pe ceïlalţi plĕngând, lacrimile o podidesc şi pe dînsa aşa că nu maï póte întreba ci de-abïa póte să se sprijine de un dulap, şi se lasă aprópe în nesimţire pe capĕtul uneï canapele.

Ceï de casă plâng, Madam Sura plânge, şi ceïlalţi în mijlocul acesteï jălaniï plâng şi eï.

— Iacă, ţice Leon Wolf, care e vĕr cu Faïbiş, ïaca ce vré să ţică să aï copiï şi să le porţi grija să-ï crescï, ca să-ţi rupă inima şi să te facă de rîsul lumiï. Poftim fericire de părinte şi rĕsplată de la copiï.

Cu aceste vorbe Leon Wolf ridică de pe masă o scrisóre şi o aruncă apoï cu necaz.

— Ce e aceea? întrébă Madam Sura, venindu-şi în fire.

— Ce e asta? ţice Wolf, bucurie de la Taubela. Iaca ce scrie:

3 Martie, 1874. Focşanï.

Scumpiï meï Părinţi,

Aflaţi că scrisórea acésta este de la mine, fiica vóstră Taubela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mdr1901-1932

Poté că nu vĕ fac plăcere dar mĕ simt datóre să vĕ înscliinţez că sînt măritată cu un român şi sînt creştină.

Am făcut pasul acesta fără voea vóstră, dar vĕ rog din inimă să nu încetaţĭ de a fi părinţiĭ meĭ şi să mĕ ertaţĭ, căcĭ eŭ vĕ ĭubesc ca şi maĭ nainte. Dacă mĕ ertaţĭ, vĕ rog să-mĭ rĕspundeţĭ.

Fiica vóstră care vĕ ĭubesce
Eufrosina Podgoricénu

— Aĭ-aĭ-aĭ-aĭ-aĭ-aĭ-aĭ! Mişimet!... ţice Madam Sura punênd mâna la frunte, ĭar în mintea eĭ se gândesce:

„Acuma să maĭ audă Herman şi de asta!

„Aĭ-aĭ-aĭ-aĭ-aĭ-aĭ-aĭ!!..

XI

— Ian te uĭtă, mĕ rog!.. Mă! dar ta·e maĭ sîntem grăbiţĭ!!

Aşa ţice Iehet către Blima care trece pe drum, ducênd de mână deoparte un băeţel îmbrăcat cu haĭne de catifea destul de frumuşele, dar prea marĭ pentru el; şi de partea célaltă două fetiţe una ca de şépte şi alta de vr'o doĭ-spre-ţece anĭ.

— Ghit Şabes, Iehet.

— Ghit Şabes, Blima, da 'ncotro te ducĭ?

— Ia, păn colea la Zisel, că ea a fost de-atâtea orĭ la mine şi eŭ n'am maĭ avut când să merg la dînsa.

— Aĭ dreptate să te ducĭ la Zisel dacă atâta prietenă aĭ în tot Iaşul.

Eŭ e-eĭ! Apoĭ îmĭ pare rĕŭ dacă vreĭ s'o ĭeĭ aşa. Aveam de gând să mĕ duc întâiŭ pe la Zisel, să staŭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

acolo vr'o jumĕtate de cés, să 'mĭ mântuĭ urechea de dînsa şi pe urmă să mĕ 'ntorc aice la voĭ să stăm la vorbă în tot bunul.

Cu acetse vorbe, Blima lasă drumul şi apucă spre stânga începênd a urca dâmbul spre Iehet.

Iehet e o femee scurtă şi grósă; de vârstă maĭ bine de cincĭ-ḑecĭ de anĭ, dar aşa de grósă că numaĭ bine trece pe uşă. Acuma a ezit tótă uşa că şede tocmaĭ pe prag, din faţă, la uliţă.

E un după prânz din cele maĭ frumóse din luna luĭ Aprilie. Sóre, cald potrivit, şi un cerĭŭ sâniliŭ pe care numaĭ spre apus se vĕd câte-va straturĭ de nourĭ sbârciţĭ şi albĭ.

Aci e delavale de Mitropolie, cum mergĭ spre Galata. Uliţa n'are nume, dar lumea când vorbesce ḑice: Drumul pe la Chiriac saŭ Drumul pe la Capiştea Veche.

Iĭ ḑice numaĭ drum şi nu stradă saŭ uliţă pentru că d'abĭa drum dacă este, dar de stradă nicĭ vorbă nu e. Ba şi drum este el când este, este de pildă cum e acuma că 'ĭ vremea uscată, ĭar când dă Dumneḑeŭ de stropesce vr'o bură de ploe încolo pe sus, prin târg pe la Mitropolie, atuncĭ tótă apa se scobóră aice şi în loc de drumul de pe la Capiştea Veche veḑĭ cât veḑĭ, cu ochiĭ, nu apă, nicĭ noroiŭ ci un fel de cĭorbă, prin care se primbă cu mersul lor regulat gâscele evreilor din mahala, şi prin care horhăesc într'una, parcă ar căuta nisce diamante, vârând botul până 'n géna ochilor porciĭ ţiganilor din vecinătate.

Acuma, Slavă luĭ Dumneḑeŭ, însă, nu-ĭ glod (noroiŭ) dar a început să fie colb, (praf) de ajuns, ĭar apă este numaĭ prin şanţurile de de-o parte şi de alta a dru-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.muzeuldigital.ro

Numĕrul viitor va apare Joia: viitore 21 Februarie, 1902

Toţi cititorii primesc un premiŭ

Cupon No. 8
FEIGHÉLA

Premiu! Premiu! Premiu!

Pentru a putea cât mai mult să avantajem pe cititorii romanului *„Felghéla“*, am propus ca pe lîngă premiile ce acordăm la finele romanului şi care sunt cele prevăzute în fascicolele 1, 2 3, 4, 5, 6 şi 7 acum să dăm prin tragere la sorţi din 10 în 10 numere, câte un premiŭ consistând din următoarele obiecte:

3 Serii de câte 10 cărţi postale ilustrate, dintre cele mai picante, costând fie-care serie 1 fr. 50 bani.

2 Mărţişoare din cele mai drăguţe şi fine, valorând fie-care marţişor 2 lei.

3 Bilete de loterii din ţara cu care se poate câştiga ţeci de mii de lei.

3 Exemplare OMER întinerit, de Th. D. Sperantia, opera în versuri şi cu ilustraţii, preţul 2 lei.

3 Studii asupra Cronicarilor moldoveni din secolul XVII din punctul de vedere al limbei, metodei şi cugetarei, lucrare premiata de facultatea din Bucureşti, al carui cost e 5 lei exemplarul.

6 Abonamente gratuite la revista „Ecoul Calatoriilor“ al carui abonament anual e de 5 lei.

Pentru ca cetitorii să poată concura la aceste premii, vor detaşa şi păstra toate cupoanele de la No. 1 până la No. 10 inclusiv.

Aceste cupoane dimpreună cu o notă în care să se arate clar numele şi locuinţa cititoruluĭ—să se trimită în un plic deschis pe adresa: *Biuroului Universal A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureşti,* cel târziŭ până Duminică 3 Martie 1902 căcĭ în ziua de Mercurĭ 6 Martie se va efectua tragerea în localul „Biurouluĭ Universal“ la ora 4 p. m. în faţa tutulor persoanelor ce vor voi a lua parte. Resultatul tragereĭ se va publica în „Ecoul Călătoriilor“ de la 10 Martie. Objectele se vor elibera câştigătoruluĭ imediat după tragere; ele se pot trimite şi prin poştă, dar portul trebue suportat de câştigător. Orĭ-ce câştig nereclamat în termen de una lună de la publicarea listeĭ numerilor câştigătóre prin revista «Ecoul Călătoriilor» rémân în profitul acesteĭ reviste.

Orĭ-ce cerere de fascicule şi orĭ-ce deslusirĭ să se ceră de la «Biuroul Universal» A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureştĭ, dar pentru a fi satisfăcută cererea trebue să fie însoţită şi de costul fasciculeĭ şi de portul postal în cas de cererĭ de deslusirĭ, *alt-fel nu se răspunde.* Fasciculile plătite se trimit franco la domiciliu. La 10 abonamente plătite **se oferă un abonament gratis.** Preţul uneĭ fasciculo e de 10 banĭ, afară de fasciculile 10, 20, 30 şi cele-lalte din 10 în 10 carĭ vor fi câte 15 banĭ, iar ceea de la finele romanuluĭ va costa 50 banĭ—căcĭ numaĭ această deosebire de preţ dă dreptul la premiile micĭ ce se trag din 10 în 10 fascicule, cum şi la premiile marĭ ce se va trage la fine în modul cum se arată în avisul de la fasciculile 1, 2 şi 3 carĭ rémâne în vigoare.

Se fac şi abonamente pe un No. de facicule determinate de: 10, 20, 30, 50 fascicule. Abonaţiĭ va plăti tot 10 banĭ fascicula şi adăoga premiu. Tutulor celor ce vor face 10 abonamente plătite, *li seoferă un abonament gratis* afară de ultima fasciculă care o va plăti cu 50 banĭ ca şi abonaţiĭ spre a putea participala premiu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

muluĭ. Sînt şanţurĭ pentru că sînt maĭ bine de ₫ece anĭ de când s'a plănuit să se facă stradă, şi până să se facă stradă, fiind-că nu se hotărîse cu ce să se paveze strada, s'aŭ săpat deodată şanţurile, pentru că dacă aĭ şanţurĭ e ca şi cum aĭ avea stradă pavată. Sînt şanţurĭ pline de un fel de apă verde, un verde mult maĭ deschis de cât cel care se vede pe şesul Bahluĭuluĭ şi pe délul plin de viĭ şi de grădinĭ cu pomet al Galatei.

E cald, e sóre, e lumină. Glasul bróscelor din şanţurile verdĭ se îngână cu glasul cuculuĭ de la Galata; ĭar zefirul aduce din grădinele de la Galata miros de liliac şi îl amestecă cu mirosul de verdéţă din şanţurĭ.

Şi în acéstă bae de căldură şi de lumină, în acest cântec, în acest miros hălăduesce acuma lumea de pe la Capiştea Veche.

De-o parte şi de alta a drumuluĭ sînt dughene (prăvălii), şi în faţa fie căreĭ prăvăliĭ este câte un podeţ peste şanţ.

In partea dréptă cum mergĭ spre Galata, locul e maĭ jos, ĭar în partea stângă, locul e sus, e un fel de dâmb care se vede că se ţine de délul Mitropolieĭ. Şi casele în partea stângă sînt pe dâmb. Şi ceĭ carĭ sînt cu casele pe dâmb se ţin maĭ sus de cât ceĭ care sînt în vale, după cum şi este în adevĕr.

Şi Iehet şéde pe dâmb. Şi acuma tocmaĭ, ca Sâmbĕtă după prânz, ne-avênd ce face, şi ne-avênd nicĭ cu cine sta de vorbă pentru că ea de patru anĭ şi douĕ lunĭ e vĕduvă, a eşit şi ea de stă pe prag, legată numaĭ cu-o casâncă albă la cap şi încolo numaĭ cu o flanelă roşie de lână şi în fustă şi în papucĭ şi cál-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistadarhivania.ro/mdrr1901-1932

ţunĭ (cĭorapĭ). Stă pe prag şi mănâncă trosnind mereŭ în dinţĭ seminţe de Sarea-Sóreluĭ. Mănâncă seminţe de Sarea-Sóreluĭ şi stă pe gânduri uĭtându-se la cele-lalte case de pe dâmb şi de peste drum că la tóte casele e acuma lume pe-afară. Pe la tóte casele, adecă pe la tóte dughenele veḑĭ numaĭ tărăbile ridicate în sus şi închise, ĭar uşele deschise tóte şi dinnaintea uşeĭ pe târnaţurĭ (peróne) o mulţime de lume, mâncând toţĭ la seminţe de Sarea-Sóreluĭ, orĭ la sâmburĭ de bostan (dovléc). Mănâncă mereŭ şi vorbesc, şi vorbesc şi mănâncă. Când te-aĭ uĭta de departe te-aĭ mira ce fac eĭ căcĭ pe toţĭ îĭ veḑĭ purtând pe dinnainte câte o mână aşa parcă ar învârti ceva, de şi nu pórtă mâna împrejur rótă, ci o pórtă aşa parcă ar face un triunghĭŭ. Când te apropiĭ însă veḑĭ că mâna în învârtitura eĭ face treĭ mişcărĭ: Cu o mişcare ĭea semînţa din póla orĭ din cea-laltă mână; şi cu altă mişcare duce semînţă de la mână la gură ca să o crape în dinţĭ; şi cu altă mişcare aruncă jos cója. Dinaintea fie-căruĭ ins veḑĭ câtă mi-ţi-i grămada de cojĭ, şi pe toţĭ îĭ auḑĭ cranţa-cranţa, cranţa-cranţa, un crănţenit de parcă aĭ fi într'o şoricărie orĭ într'o lume de şoricĭ.

— Reĭzel, adă 'ncóce afară un scăunel, ḑice Iehet, şi Reĭzel fetiţa eĭ aduce din casă un scăunel de cele micĭ ca de copiĭ.

Blima se aşaḑă pe scăunel lângă Iehet care cu mâna stângă ĭea dintr'o farfurie de alăturea şi-ĭ pune în mână un pumn de sĕmînţă de Sarea-Sóreluĭ.

— Haĭ, copiĭ, duceţi-vĕ şi vĕ primblaţĭ frumos pe colo pe drum, ḑice Blima către copiiĭ eĭ, punându-le la fie-care în mână câte-ceva semînţă de Sarea-Sóreluĭ.

— Nu, nu, las că daŭ eŭ copiilor, ḑice Iehet.

— Ba, las că le-am dat eŭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Atuncĭ na-ţĭ înnapoĭ.

Acum Iehet şi cu Blima se pun la vorbă şi vorbesc şi spun, şi vorbesc din ce în ce maĭ repede şi cu cât vorbesc maĭ repede mănâncă şi la Sarea-Sóreluĭ. Le umblă mânele cu seminţele la gură parcă dépănă, şi cojile cât le aruncă cu mâna, cât le scuipă de-a dreptul din gură: le s'ar cojile din gură parcă sbóră. In acest timp copiiĭ: băeţelul şi fetiţele Blimeĭ staŭ frumuşel de rând, în picióre tustreĭ, şi crănţănesc cu tótă sfinţenia la seminţe de Sarea-Sóreluĭ parcă ar fi datorĭ ca numaĭ de cât să le mănânce pe tóte acolo de faţă.

— Duceţi-vĕ şi vĕ primblaţĭ frumos pe colo pe drum, ḑice Blima către copiiĭ.

— Las că ne ducem, rĕspund copiiĭ, uitându-se dincolo de Iehet unde era farfuria cu seminţele.

— Reĭzel, du-te tu şi te primblă cu copiiĭ, uĭte tótă lumea se primblă. Aşa ḑice Iehet punând ĭar în mâna fie-căruĭ copil câte-ceva seminţe.

Reĭzel ĭea copiiĭ şi scobóră la drum.

— Pe drum a început chĭar să se primble lumea, ḑice Iehet.

Iehet are dreptate. In faţa caseĭ chĭar trece un rând de vr'o treĭ tineriĭ, toţĭ cu bastóne şi cu mănuşĭ. Cel de al treĭ ea care ţine pălăria în mână şi se şterge de sudóre pe frunte, ce frumos e peptănat şi cum e de pomăduit parcă ar fi un spiţer. Tustreĭ bine îmbrăcaţĭ se vede că sînt din lumea bună: cel din mijloc dóră e din magasinul de strae gata al luĭ Şae Zwiebel, din strada Mare.

Să nu crédă cineva că mahalaua asta e aşa de nebăgat în samă, or că eĭ maĭ pe jos de cât Podul-Roş. Tineriĭ de la magasiile cele maĭ marĭ vin sărbătórea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pe-aicĭ de fac visite pe la domnişóre şi fac cunoscinţĭ şi se uĭtă la ele la primblare.

Colo maĭ înnainte se vĕd vr'o patru fete, domnişóre de-aice din mahala.

Maĭ încolo treĭ dame. Cea naltă cu rochĭe de mătasă şi cu perucă e nevasta luĭ Lehrer, care are móră de caĭ la Podul luĭ Ipsilante. Ce mândră se ţine şi cum îĭ şéde peruca peptănată pe temple parcă ar fi chĭar pĕrul eĭ.

— Uĭte, ţice Iehet, uĭte Lehreróea ce fudulă, parcă numaĭ ea are perucă.

— A! Tocmaĭ, sciĭ de Olivenbaum? întrébă Blima.

— Ce.

— A! Nu sciĭ- A fost o comedie întrégă.

— Cu ce?

— Cu ce? că Madam Olivenbaum vré ca Matilda să pórte perucă şi dr. Hirsch, adică ginerile nu vré.

— Dar se vede că n'aŭ avut vorbă înnainte de nuntă?

— Se vede.

— Apoĭ de ce n'aŭ vorbit, închee Iehet privind spre Galata.

Incolo în spre Galata se vede mulţime de lume.

Dintr'acolo se vĕd venind şi vr'o doĭ bărbaţĭ, mergênd încet, cu mânele la spate, uĭtându-se în pămînt şi fie-care îngânând încet şi dus pe gândurĭ câte un cântec de Sâmbĕtă. Cel maĭ bĕtrân e Iancu Herşcu, ĭar celalt maĭ tînĕr şi cu barba roşie e Herşcu Lupu.

Cele doue dame care vin după eĭ, una e nevasta a doua a luĭ Iancu Herşcu, ĭar cea laltă e fata luĭ, nevasta luĭ Herşcu Lupu.

— Iau te uĭtă la nevasta luĭ Herşcu Lupu, ce cerceĭ marĭ de aur are în ureche şi ce maĭ de inele pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

degete, şi cum tot dă din mână ca să i-se vadă inelele!

Aşa ţice Blima către Iehet când cele două dame ajung în dreptul podeţuluĭ din faţă.

— Da, răspnnde Iehet, dar sciĭ de unde sînt inelele şi cerceiĭ?

— De unde?

— De unde! Ce socoţĭ că i le-a cumpĕrat bărbatu-seŭ?!.. Atâta să aĭbă ea ochĭ în cap.

— Dĕŭ?!

— D'apoĭ. Dar ĭan ghicesce cine?

— De, sciŭ eŭ.

— Gândesce-te bine. Nu pe departe.

— Nu sciŭ.

— Nu sciĭ! Dar cu cine tot umblă bărbatu-sĕŭ?

— Vreĭ să ţicĭ de Chifa?

— D'apoĭ?

— Bĕtrânul?!...

— Bĕtrânul.

— Ptĭu! batăl Dumneţleŭ! Om bĕtrân?!

— Bĕtrân el, dar ea tênĕră! şi unde sînt parale este şi cbef. Cine 'ĭ dă parale luĭ bĕrbatu-sĕŭ?

— Si óre el bărbatu-seu scie?

O ho-ho! Maĭ bine de cât mine. Dór cine 'l aduce 'n casă pe Chifa?!

— Auţlĭ, mĕ rog!

— Da. De cât ţice că ea l'a încredinţat pe bărbatu-sĕŭ, pe Herşcu, să n'aĭbă nicĭ o grijă că Chifa 'ĭ bĕtrân de tot.

— Si are să se călugăréscă?

— Se vede. Dar ce'ĭ pasă luĭ Herşcu? Are Chifa parale? Are. Dacă are ce maĭ vreĭ?

A! Dar de Hanrieta ce maĭ sciĭ.

— Care Hanrieta, Iehet?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Care Hanrietă ! ! Hanrieta.

— Nu sciŭ care.

— Eĭ, mĕ rog, Hanrieta, Madam Hanrieta, nevasta luĭ Adolf Bergher.

— A-ha ! Hona ? Honală ?

— Da.

— Eĭ, ce vreĭ să sciĭ de ea ?

— Ce ? Vréŭ să sciŭ ce-a maĭ fost.

— Dar ce sciĭ c'a fost ?

— Eĭ, sciŭ că bărbatu-sĕŭ a fost prins o scrisóre care ĭ-o trimesese eĭ, cum îl chémă ?... cel de la tribunal care stă acolo peste drum de voĭ....

— Tupescu. ?

— Da.

— Eĭ, ce Tupescu ! Tupescu n'a fost nimica. Acuma chĭar ḑilele astea a fost ceva frumos de tot.

— Ce ?

— Heĭ ! ḑice Blima pregătindu-se la povestit, adică pregătindu-se a povesti ceva lung, ceva noŭ, ceva interesant, pe care numaĭ ea scie să'l povestéscă tocma cum a fost şi tu nicĭ nu sciĭ ce chilipir saŭ ce noroc aĭ că aĭ dat peste dînsa să-ţĭ povestéscă ea, pe larg şi pe aşeḑat.

— Uĭte. Sciĭ că acum vr'o şése lunĭ, Honală adică Harienta d-tale era cât p'aci să se desparţă de Bergher ?

— Eĭ, sciŭ, când a fost istoria cu căpitanul cela....

— Da. Eĭ, după aceea ea a ḑis că nu-ĭ adevĕrat, că n'a fost nimica ; mă-sa tot aşa ; tată-sĕŭ a maĭ dat vr'o douĕ sute de galbenĭ luĭ Bergher şi Bergher dacă a vĕḑut paralele s'a împĕcat.

— Eĭ, după aceea ?

— După aceea nu s'a maĭ auḑit nimica. Nu s'auḑia nimica şi lumea începuse a vorbi că Honală s'a cu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

minţit, şi bărbatu-sĕŭ în tóte părţile o laudă că'ĭ gospodină şi 'ĭ económă şi câte şi maĭ câte.

Imĭ aduc aminte că într'o ḑi, eram la Marcus, şi Madam Marcus îĭ cerea nisce parale să plătéscă la o cusătorésă, care ĭ-a fost cusut nisce feţe de perine şi nisce capoţele pentru copiĭ; şi Marcus îĭ imputa că hojma tot îĭ cere parale.

— Apoĭ ce să fac, ḑice Madam Marcus, cer pentru că trebue.

— Trebue, trebue, ḑice Marcus; dar de ce nu maĭ rupĭ şi tu din cóce şi din colo de la cheltuelĭ. Imĭ spunea Adolf Bergher că nevasta luĭ face atâtea economiĭ de te speriĭ: îşĭ cumpĕră inele, îşĭ cumpĕră haĭne numaĭ din economiĭ. Şi 'ţĭ închipuĭ din ce economiĭ, că ce e Adolf Bergher? Ce léfă are?

La urma urmeĭ nu-ĭ de cât un contabil. Ce se potrivesce el cu noĭ! Dar ḑice că ea se duce şi la hală, se duce singură de târguesce. Ḑice că se scólă dis-de diminéţă, pe la şépte césurĭ şi se duce la hală.

— Eĭ, şi chĭar se ducea, întrébă Iehet.

— Se ducea cum de nu. Aşa ḑice că se ducea, numaĭ atât că într'o ḑi Bergher primesce la bĭuroŭ acolo, la contuar, o scrisóre în care îĭ ḑice aşa:

Domnule Adolf Bergher,

„Aĭ o nevastă fórte bună, să'ţĭ trăéscă, dar când se duce diminéţa la hală poţĭ să te ducĭ şi d-ta pe urma eĭ să veḑĭ ce frumos târguesce. Şi dacă te ducĭ nu uĭta să te uĭţĭ în partea despre Beilic, în colţ, dacă este acolo şi un cupeŭ frumos cu doĭ caĭ negri. Dacă veḑĭ cupeul, atuncĭ nu'l perde din ochĭ şi poţĭ să 'ţĭ oprescĭ la îndĕmână şi vr'o birjă ca la nevoe să te

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

poţi lua după cupeŭ. Multe închinăciuni de la un prieten care nu vre să se iscălèscă!"

— Aşa ţicea în scrisóre?

— Tocmaĭ aşa.

— Eĭ, şi ce-a fost? Blima.

— Apoĭ ce să fie, lehet. Adolf Bergher după ce a primit scrisórea a tăcut. A tăcut parcă n'ar fi sciut nimica. A tăcut; ĭar a doua-ţi diminéţă, după ce a pornit ea cu sluga la halĕ, cum a eşitea pe uşă, haĭde repede şi el, se îmbracă şi fuga după dînsa. Merge până ce o zăresce şi apoĭ se lasă maĭ încet ca să nu-l vadă ea.

Ea merge aşa cu sluga până ce ajunge în dreptul hăliĭ, colo în strada sf. Vinere. Acolo se opresce, scóte punga din busunar, îĭ dă slugiĭ, maĭ spune nu sciŭ ce din gură şi apoĭ plécă înnainte spre Tătăraşi.

— Dar bărbatu-sĕŭ?

— Bărbatu-sĕŭ merge tot în urma eĭ, ĭar când o vede că se opresce cu sluga, atunci el cotesce numaĭ de cât la stânga prin măĭdén, se bagă printre nisce care şi trece în halĕ; ĭar în halĕ cum ajunge numaĭ de cât şi vede în partea de dincolo cupeul.

— Era acolo?

— Da-a-a! Acolo, lângă trotuar, cu doĭ caĭ negri, frumoşĭ, tocmaĭ aşa cum ţicea în scrisóre.

— Şi ce face el, Bergher?

— Ce să facă el? Când vede cupeul de-odată se gândesce: cupeul e acolea, dar óre unde să fie nevasta? Şi când se gândesce aşa o ĭea repede la picĭor de trece hala şi ajunge în partea de dincolo. Apoĭ se opresce acolo la uşă lângă zebrele şi se uĭtă şi la cupeŭ şi se uĭtă printre lume s'o vadă pe dînsa.

— Pe Hanrieta?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da, pe Honală. Şi cum se uĭtă el aşa, pe dinsa n'o vede nicăerĭ, şi tocmaĭ se gândesce: are haz că eŭ o aştept acolea şi ea s'o fi întors înnapoĭ în cotro a trimes sluga. Póte că ea a trimis pe slugă numaĭ să vadă ceva şi ĭ-o fi ḑis să vină înnapoĭ sĕ mérgă tot amêndouĕ la târguit. Ce mĕ fac eŭ acuma? Dacă aş maĭ avé pe cineva l'aş lăsa aicĭ să se uĭte la cupeŭ şi eŭ m'aş duce să vĕd unde-'ĭ ea. Orĭ póte ar fi maĭ bine să trimit pe cineva după dînsa? Dar cine o cunóşte? să-ĭ spun cum e îmbrăcată? Cu pălărie, cu rochie négră?

Dar câte n'or fi cu rochie négră şi cu pălărie. Tot ar fi maĭ bine să mĕ uĭt chĭar eŭ să vĕd dacă n'oĭŭ zări-o unde-va. Iată colea un băét. Să-ĭ ḑic să se uĭte la cupeŭ şi când o vedé pe cine-va...?

— Eĭ? Şi a pus pe băét şi n'a făcut nimică, ḑice Iehet.

— Nu, rĕspunde Blima. Tocmaĭ când vré să deschidă gura să-ĭ ḑică băétuluĭ, iaca o damă se apropie de cupeŭ.

— Cine era? Ea?

— Tocmaĭ ea. Se apropie de cupeŭ.

— Şi se sue?

— Nu. Stăĭ.

— Aştéptă. Se apropie de cupeŭ şi cum se apropie ĭaca şi un fecĭor vine şi deschide uşa cupeuluĭ....

— Şi ea se sue.

— Stăĭ. Ea apucă frumos rochia cu mâna, pune picĭorul pe scară, plécă capul şi se sue înnăuntru.

— Şi plécă.

— Ba nu. Maĭ întâiŭ fecĭorul închide uşa cupeuluĭ apoĭ se sue şi el pe capră şi haĭde.

— Dar Bergher?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bergher până acum se uĭta la dînsa şi îl luaŭ toţĭ draciĭ; nu scia ce să facă să n'o scape, că nu vedea pe-acolo nicĭ o trăsură. Iară când pornesce cupeul, atuncĭ pornesce şi el la fugă ca un nebun. Şi cupeul fuge repede şi el fuge cât póte şi cupeul deodată cotesce şi apucă pe strada Podul-Vechĭŭ. Acuma Bergher ţice: s'a isprăvit, când tocmaĭ ĭaca o trăsură prin Podul-Vechiŭ. Stăĭ birjar. Birjarul apucă să vină spre el. Stăĭ acolo nu maĭ veni. Dar birjarul a apucat acuma spre dînsul. Ah! Ce birjar prost! I am ţis să stea şi el tot vine!! Până când o veni, până o maĭ întórce înderĕt cupeul ajunge cine scie unde!

— Eĭ şi a maĭ vĕţut cupeul?

— Stăĭ să veţĭ. Când ajunge birjarul. Bergher se sue în trăsură şi-ĭ ţice: întórce repede.

— Şi, birjarul întórce...

— Birjarul întórce şi când ese în Podul Vechĭŭ îĭ face semn să apuce în cotro trecuse cupeul: Ascultă birjar, să mergĭ tot înnainte dupĕ cupeul cel care a trecut acuma încolo. L'aĭ vĕţut? — Nu.

— Nu-l vĕţuse birjarul?

— Nu.

— Cum să nu-l fi vĕţut dacă chĭar atuncĭ trecuse?!..

— De: nu-l vĕţuse.

— Şi ce-aŭ făcut?

— Ce să facă! Aŭ mânat, am mânat până ce de la o vreme aŭ zărit cupeul...

— Şi atuncĭ s'aŭ luat după dînsul?...

— Da, s'aŭ luat după dînsul...

— Şi unde a mers cupeul?

— Cupeul unde să mérgă? merge drept la Neculaĭe Varţariu.

— A!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da, merge la Neculaï Varḑariu şi intră pe pórtă, că pórta era deschisă.

— Eï!

— Dar am uïtat să spun că Bergher când a vĕḑut că cupeul intră în curte la Varḑariu, el repede a ḑis birjaruluï să lase la pas, la pas de tot, ca să pótă vedé ce face ea. Şi ca să nu-l cunóscă ea dacă şï-ar arunca ochiï din întîmplare, el şï-a ridicat gulerul în sus peste obraz şi şï-a tras pălăria pe ochï.

— Eï, şi ea după ce a intrat pe pórtă?

— După ce a intrat pe pórtă a tras frumos la scară.

— Şi ea s'a dat jos...

— Ba nu. A venit feciorul şi ï-a deschis uşa de la cupeŭ, frumos...

— Frumos.

— Şi s'a suit pe scărï frumos,

— Frumos.

— Şi a desshis uşa frumos.

— Şi a intrat frumos în casă?

— Intrat parcă-a fost de-acolo.

— Pe urmă?

— Pe urmă... ce să maï grăesc?...

— Bine, dar bărbatu-seŭ?

— A! Bărbatu-seŭ? Bărbatu-sĕŭ după ce a vĕḑut'o c'a intrat acolo s'a dus drept la procuror.

— A-ha!

— Şi a luat pe procuror şi s'a dus cu procurorul la Varḑariu şi când aŭ intrat colo ï-aŭ găsit, sciï cum să ḑic, că eï nicï nu se gândïaŭ măcar la una ca asta.

— Eï şi?

— Eï, şi procurorul a scos condica luï, şi a scris în condică cum a găsit'o pe dînsa cu Varḑariu, şi a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ocărît'o bine și ĭ-aŭ is: nu 'țĭe-ruşine obrazuluĭ să fugĭ de-acasă de la bărbat și să te ducĭ pe la alțiĭ?! Si a ocărăt'o și ĭ-a ŭis: neruşinată și căței, fie eĭ acolo, și ĭ-a ŭis în tot felul.

— Bine ĭ-a făcut. Aşa ar trebui să le facă la tóte, să se sature de stricat casele ómenilor. Dar eŭ, dacă eram în locul procurorului celuia, îĭ trăgeam și vr'o câte-va palme să'ĭ plesnéscă ochiĭ și o puneam și la închisóre, să țină minte, să se'nveţe de altă dată. Ce? socoțĭ că bărbaţiĭ sînt vinovaţĭ?..

— Aș!

— Nu. Ele sînt vinovate, că ele le ese înnainte și le țin calea. Nu-ĭ vorbă că eŭ nu mĕ tem de bărbatul meŭ; dar de ce să nu şadă și ele acasă cinstite cum staŭ eŭ.

— Aşa-ĭ.

— Ce, pe mine mĕ întrébă cineva?!

— Aș, de unde?!

— Dar ĭan să vréŭ și eŭ să fac ca dînsele...

— De, atuncĭ ar fi altă vorbă. Dar eŭ de dînsa atîta am auŭlit: am auŭlit că a ocorît'o de nu făcea douĕ parale, dar sciŭ eŭ póte să-ĭ fi dat și vr'o palmă.

— Dar luĭ Varŭariŭ ce i-a făcut?

— A, l'a ocărît și pe dînsul, i-a ŭis: îmĭ pare rĕŭ că eștĭ boerĭŭ și te apucĭ să stricĭ casele ómenilor și încă la ce ómenĭ, la unul ca Dl. Adolf Bergher — că luĭ Adolf Bergher, procurorul numaĭ Dl. Adolf Bergher îĭ ŭicea, adică luĭ îĭ ŭicea Domn, ĭarl uĭ Varŭariu îĭ ŭicea numaĭ Varŭariu, și chĭar i-a spus: ĭaca luĭ D-l Adlof Bergher îĭ ŭic Domn ĭar d-tale nu'țĭ maĭ ŭic domn pentru că nu meriţĭ să'țĭ maĭ ŭică cine-va Domn, dacă îndrăznescĭ să stricĭ casa unuĭ om ca Dl. Adolf Bergher, că dacă îndrăzniţĭ și la unul ca dl. Adolf Bergher atuncĭ ceĭlalțĭ ce să maĭ facă?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Aşa-e; că bărbaţii sînt de vină; că dacă n'ar îndrăsni eĭ la femeĭ, femeile şi- r căuta şi ele de trébă. Se'nţelege că eŭ nu vorbesc de bărbatul meŭ...

— Da, se'nţelege. Şi pe urmă Bergher a luat'o pe dînsa în trăsură şi s'a dus drept acasă la socri, la părinţiĭ eĭ şi le-a ţis: ĭaca ce fată detrébă aveţĭ, numaĭ să vĕ fie în obraz. Na-v'o! Cum aţĭ învĕţat'o şi cum aţĭ crescut'o aşa ţine-ţĭ-o. Aveţĭ-vĕ parte de dînsa. Şi după aceea a trântit uşa şi a eşit. Şi după aceea s'a stârnit o comedie întrégă: ea plânge şi mama ĭ plânge şi tată-sĕŭ supĕrat pe amêndouĕ...

— Eĭ, şi acuma se despărţesc?

— Dar la ce să se despartă? că a spus şi ea şi a spus şi Varţariu că ea numaĭ de douĕ orĭ a fost la dînsul, adică numaĭ acuma, data asta şi odată maĭ nainte, adică peste tot numaĭ de douĕ orĭ.

— Eĭ, apoĭ dacă a fost numaĭ de douĕ orĭ atuncĭ la ce să se maĭ despartă?!

— Se'nţelege. De-aceea chĭar, ţice că aŭ intrat în vorbă de împăcăcĭune; dar ţice că nu s'aŭ ajuns încă; ţice că socrul, tatul eĭ vrea să maĭ dee luĭ Bergher treĭ sute cincĭ-ţecĭ de galbenĭ şi Bergher a ţis că din cincĭ sute de galbenĭ nu lasă nicĭ o para.

— Apoĭ trebue să se 'mpace eĭ, Blima?

— Da, se împacă, Iehet; se împacă. n'aĭ grijă; dar ĭan să se fi întîmplat asta uneĭa care n'are părinţĭ cu dare de mână, să veţĭ se maĭ împăcaŭ.

— Şi Varţariu ĭĭ dădea eĭ parale?

— D'apoĭ cum: Ce eraŭ dóră economiile pentru care o lăuda bărbatu-sĕŭ?

— A draculuĭ! Cum l'a găsit ea tocmaĭ pe Varţariu care are atîtea parale!!..

— De, noroc; dar negreşit a ales şi ea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Se'nţelege, vorba ceea: dacă mănâncĭ carne de porc, încaile să mănâncĭ până ţi-o curge din gură. De-aceea, veḑĭ, l'a ales ea pe Varḑariu şi nu pe unul ca chelbosul cel de la voĭ.

— A, tocmaĭ: chelbosul cela, Tupescu a vorbit cu baba Zeĭda şi ĭ-a dat o carbóvă ca s'o facă pe Feĭghéla Sureĭ să vorbĭască într'o ḑi cu dînsul.

— Eĭ, şi a făcut'o?

— Aş. Ea m'a rugat pe mine să intru eŭ în vorbă cu Feĭghéla, dar atîta să trăéscă ea, auḑĭ eŭ să fac tréba şi ĭea să ĭea carbóva!

Să-mĭ dee şi mie o jumĕtate de carbóvă şi atuncĭ poftim.

— Aş, nu te maĭ teme, nu dă ea.

— Nu dă? Dacă nu dă jumĕtate de carbóvă atuncĭ nu ĭea galbenul, căḑacela i-a făgăduit că dacă ĭ-o face-o să vorbéscă cu el, atuncĭ îĭ dă un galben.

— Mamă, haĭde acasă, ḑice cătră Blima fetiţa eĭ cea maĭ mică venind la fugă din stradă înnaintea celora lalţĭ copiĭ care de-abĭa trec podeţul de peste şanţul din faţă.

— Haĭde, haĭ, ḑice Blima cătră copiĭ, apoĭ adaugă cătră Iehet: eŭ sciŭ de ce mĕ îndémnă să merg acasă.

— De fóme?

— Da. Ce vreĭ?! Până s'o ridica afuresenia asta şi-o fi slobod să cumpĕrăm carne, o să fie fórte greŭ să trăim fără carne.

— Mamă, dar ce e afuresenia? întrébă fetiţa cea maĭ mare.

— Afurisenia, ḑice Iehet, este de pildă cum a fost acuma.

— Dar ce-a fost acuma? întrébă fetiţa.

— Acuma uĭte ce-a fost. Acuma s'a prins de veste

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Numărul viitor va apare Joia viitóre 28 Februarie, 1905

Toți cititorii primesc un premiŭ

Cupon No. 9
FEIGHÉLA

Muzeul Digital al Românului Românesc
www.muzeuldigital.ro/mdr/1-1937

Premiu! Premiu! Premiu!

Pentru a putea cât mai mult să avantajem pe cititorii romanului „*Felghéla*“, am propus ca pe lingă premiile acordăm la finele romanului şi care sunt cele prevăzute în fascicolele 1, 2 3, 4, 5, 6, 7 şi 8 acum să dăm prin tragere la sorţi 10 în 10 numere, câte un premiŭ consistând din următoarele obiecte:

3 Serii de câte 10 cărţi postale ilustrate, dintre cele mai picante, costând fie-ca serie 1 fr. 50 bani.

2 Mărţişoare din cele mai drăguţe şi fine, valorând fie-care marţişor 2 lei.

3 Bilete de loterii din ţara cu care se poate câştiga ḑeci de mii de lei.

3 Exemplare OMER întinerit, de Th. D. Sperantia, opera în versuri şi cu ilu traţii, preţul 2 lei.

3 Studii asupra Cronicarilor moldoveni din secolul XVII din punctul de vede al limbei, metodei şi cugetarei, lucrare premiata de facultatea din Bucureşti, al c rui cost e 5 lei exemplarul.

6 Abonamente gratuite la revista „Ecoul Calatoriilor“ al carui abonament anu e de 5 lei.

Pentru ca cetitorii să poată concura la aceste premii, vor detaşa şi păstra toate cupoanele de la No. 1 până la No. 10 inclus

Aceste cupoane dimpreună cu o notă în care să se arate clar numele şi locuinţa cititoruluĭ—să se trimită în un p deschis pe adresa: *Biuroului Universal A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureşti,* cel târziŭ până l minică 3 Martie 1902 căci în ziua de Mercurĭ 6 Martie se va efectua tragerea în localul „Biurouluĭ Universal“ la or p. m. în faţa tutulor persoanelor ce vor voi a lua parte. Resultatul tragereĭ se va publica în „Ecoul Călătoriilor“ de 10 Martie. Obiectele se vor elibera câştigătoruluĭ imediat după tragere; ele se pot trimite şi prin poştă, dar portul tre suportat de câştigător. Orĭ-ce câştig nereclamat în termen de una lună de la publicarea listeĭ numerilor câştigătóre p revista «Ecoul Călătoriilor» rĕmân în profitul acesteĭ reviste.

Orĭ-ce cerere de fascicule şi orĭ-ce deslușirĭ să se cerĕ de la «Biuroul Universal» A. I. Niţeanu, Splaiul Brân veanu No. 103 Bucureşti, dar pentru a fi satisfăcută cererea trebue să fie însoţită şi de costul fasciculeĭ şi de portul po în cas de cererĭ de deslușirĭ, *alt-fel nu se răspunde.* Fasciculile plătite se trimit franco la domiciliu. La 10 abonam plătite **se oferă un abonament gratis.** Preţul uneĭ fascicule e de 10 banĭ, afară de fasciculile 10, 20, 30 şi cele-l din 10 în 10 carĭ vor fi câte 15 banĭ, iar ceea de la finele romanuluĭ va costa 50 banĭ—căci numaĭ această deosebire de p dă dreptul la premiile micĭ ce se trag din 10 în 10 fascicule, cum şi la premiile marĭ ce se va trage la fine în mo cum se arată în avisul de la fasciculile 1, 2 şi 3 carĭ rémâne în vigoare.

Se fac şi abonamente pe un No. de faciculе determinate de: 10, 20, 30, 50 fascicule. Abonaţiĭ va plăti tot 10 b fascicula şi adăoga premiu. Tutulor celor ce vor face 10 abonamente plătite, *li se oferă un abonament gratis* afară ultima fasciculă care o va plăti cu 50 banĭ ca şi abonaţiĭ spre a putea participala premiu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că mai mulţi măcelari vênd carne care nu e *cuşeră* şi când s'aŭ dus ómenii la şcólă—adică la sinagogă—aŭ găsit o hârtie de afurisenie.

— Dar ce e hârtia de afurisenie?

— Hârtia de afurisenie este o hârtie pe care scrie, adică blestem asupra unuĭ om orĭ asupra unuĭ lucru.

— Şi ce face blestemul?

— A! Blestemul face mult. Dacă e un om afurisit, toţĭ trebue să se feréscă de dînsul că alt-fel e păcat, cade blestemul şi asupra lor. Dacă e un lucru, tot aşa. De pildă acuma dacă a eşit afurisenie asupra cărniĭ, nimenĭ nu maĭ cumpĕră carne. Maĭ deună ḑi s'a afurisit o carte a unuĭ némţ care scrie că evreiĭ la Pascĭ mănâncă sânge de creştin.

— Şi dacă a afurisit'o ce-a fost?

— Ce să fie, nĭmic, dar cartea n'a maĭ citit'o nimenĭ, nicĭ un evrĕŭ.

— Şi cine scrie afurisenia?

— Asta nu se scie.

— Dor n'o scrie Rabinul?

— Nu se scie.

— Şi câtă vreme ţine afurisenia?

— Apoĭ, dĕ, asta e cum se 'ntîmplă: odată póte să ţină pentru totdeauna cum a fost cu cartea némţuluĭ; altă dată póte fi aşa numaĭ vremelnic; o ḑi. douĕ, treĭ, ĭar altă dată póte fi pân la deslegare.

— Cum, pân la deslegare.

— Până la deslegare, adică până până s'o da voe, cum trebue să fie acuma cu carnea: trebue să se dea voe să cumpĕrăm carne, că n'o să remână dór aşa să nu maĭ mâncăm carne.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mĕ rog, dar Feĭga Sureĭ ce maĭ face, să mărită orĭ nu cu băĕtul luĭ Herman?

— De, aşa ḑice că se mărită, dar nu sciŭ ce este între dînşiĭ, că Sura mĭ-a spus să mĕ duc la dînsa ca să facem ceva.

— Ce să faceţĭ?

— De, a învĕţat'o nu sciŭ cine să facă un fel de descântec, un fel de farmece.

— Iaca, mamă, ḑice Reizel venind din casă şi adu când o farfurie cu linte fértă şi presărată cu sare.

— A! Bravo Reizel, ḑice Iehet; cu asta chĭar aĭ nimerit'o. Haĭ să dăm şi la copiĭ.

Iehet împărţesce linte la copiĭ, dar de-odată se opresce cu lintea în mână:

— Ian ascultă, Blima; dar cu cel care a sărit pe feréstră din casă de la Olivenbaum ce-a fost?

— De, ḑice că era un soldat care căuta pe Mariţa care e o slugă acolo la unul Petrovicĭ, şi dacă a vĕḑut că n'o găsesce la bucătărie el s'a suit cu picĭórele pe prichicĭul de la părete ca să se uĭte înnĕuntru pe feréstră. Şi tocmaĭ când să urcă el la feréstra, hop, atuncĭ ese din casă şi Albert Stul şi cu ceilalţĭ. Şi el sare de pe prichicĭŭ şi o rupe la fugă şi Albert strigă prinde-ţi-l şi se ĭea după dînsul.

— Da Matildeĭ de ce i s'a făcut rĕŭ?

— Ea s'ă speriét că l'a auḑit sgăriind pe la feréstră şi la lumina de la felinar ĭ-a vĕḑut umbra capuluĭ prin perdéua albă a ferestreĭ; adică prin storurĭ, că are storurĭ de pânză subţire, albă.

— Şi tu le creḑĭ tóte astea?

— De, eŭ aşa am auḑit.

— Atâta să trăéscă eĭ cât ĭ-aşa.

— Ḑice c'aşa a spus Albert.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ehĭ, Albert! Albert spune aşa; dar lumea spune că acel care a fost acolo nu venise la Mariţa, el venise curat ca s'o fure pe Matilda.

— Bine, de asta am auḑit şi eŭ.

— Şi nu se pótc?

— De de ce să nu se pótă?

— Ba, se prea póte. Tótă lumea spune că ea, adică Matilda când a venit Dr. Hrisch să facă *bedeken di Cală* ea a întors capul şi s'a uĭtat la uşă.

— Da, am auḑit şi de asta.

— Aşa? Apoĭ dacă aĭ auḑit şi dacă a întors ea capul, apoĭ socoţĭ că s'a uĭtat ea să vadă dacă vine Hirsch? S'a uĭtat ea curat dacă nu cumva vine celalt, care pe urmă a venit la feréstră.

— De, dar a fost chĭar Dr. Hirch când l'a prins pe soldat.

— Aş! Cə te potrivescĭ?! Cine scie ce soldat aŭ prins eĭ!!

Acuma s'apucă pe lângă vorbă de mâncat linte férтă. Şi lintea e móle nu se maĭ aude trosnind în dinţĭ ca semințele de Sarea-Sóreluĭ; dar se vĕd numaĭ cojile albe pe care le scot din gură şi le aruncă jos după ce maĭ întâĭŭ aŭ scos cu dinţiĭ meḑuul din ele.

XII

— Adică să-l pótă face pe tată-meŭ să-mĭ dea consimţimîntul? Să-l pótă îndoi pe dînsul?!.. Mare minune ăr fi!..

Asta ar avé haz chĭar: tata să'mĭ dea consimţimântul să mĕ 'nsor şi Feĭgéla să nu vré să mérga după mine. Asta ar fi frumos.

Ce Dumneḑeŭ! Leon cred că mĭ-a vorbit serios; cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lucruri de-astea nu se jócă nimeni. Leon e copilăros dar e sincer, saŭ mai bine aș putea ḑice că e serios: dacă mi-a spus el așa, apoi așa trebue să fie.

Cam așa își ḑice în gând Leopold Herman.

E sara, nópte chiar, și încă nópte de aprópe un cés. Afară e întunerec. Leopold Herman numai în cămașă de nópte și c'un pardesiu, stă în mijlocul odăii dinaintea unei mese, și cu mânele la spate privesce pe masă la o mașină de spirt în care apa a început să se acopere de aburi albăstrii amestecați cu alb care de pe suprafața apei deslipindu-se ca nisce șuviṭe fumurii se întrunesc la un loc, se ridică în sus, și se învârtesc și se sucesc în sus până ce nu se mai vĕd.

Camera în care se găsesce Leopold Herman în momentul acesta, e o odae mare de tot, în strada Armană. Odae mare, jósă și de jur împrejur numai cu scaune vechi de nuc, înalte în picióre, cu spĕtarul încovoét îndĕrĕt ca gâtul unui cal care de nerăbdare își frământă zăbala de face spumă și bate cu piciorul în pământ; scaune de alt-fel boerescĭ îmbrăcate cu nisce adamască albastră cu alb.

Aici stă Leopold Herman de când s'a supĕrat cu părinții din pricina consimțimîntului.

Aici stă Leopold Herman pentru că în farmacia unde lucréză el sînt doi asistenți și loc de dormit acolo la farmacie este numai pentru unul. El ține odaea aacésta în tovărășie cu cel-alt și dorm pe rând când aicé când la farmacie și anume cel care e de serviciŭ dórme la farmacie iar cel liber aici.

Pentru dormit este în fundul odăei și un pat mare de lemn, pat pe care cucóna Silvica proprietăresa, îl are de la nunta D-sale, de pe vremea volintirilor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mare minune ar fi să-l facă pe tata să'mĭ dea consimţiméntul, ḑice Leopold Herman în gândul luĭ, când de-odată pe afară se aud nisce paşĭ, care se opresc la uşă afară, unde se aud câte-va cĭocănĭturĭ.

— Cine e acolo, întrébă Leopold.

— In numele legiĭ deschide.

— Ian mai ḑi odată în numele legiĭ adaugă el şi deschide uşa.

In sală era întuneric şi afară nu era lumină, ĭar la uşă se simt că sînt maĭ mulţĭ inşĭ care şi încep să intre.

Sînt maĭ mulţĭ prietenĭ de aĭ luĭ între care şi Emil Axil nepotul luĭ Dr. Axĭl.

— Dar ce facĭ tu, Herman? Cine te-a închis acolea?

— Ce ferbĭ aicĭ în ibric? Vreĭ să te otrăvescĭ?

— Ce e acolea în hârtie, cĕĭŭ?

— Ba vĕd jaborandi. Eştĭ rĕcit?

— Da, tot nu sînt biue şi m'am fost hotărît să ĭéŭ jaborandi ca să asud.

— Ascultă, Herman, daĭ aldămaş?

— Daŭ dacă am pentru ce.

— Aĭ.

— Am? Pe respunderea ta?

— Da.

— Bine, dar spune-mĭ şi mie.

— Ce să'ţĭ maĭ spun? Tu nu sciĭ că'ĭ vorba de consimţimîntul tĕŭ?

— Ba, sciŭ dar nu cred.

— Bine, te încredinţez eŭ.

— Fórte bine, dar tu sciĭ că ouĕ şi nucĭ se cumpĕră pe nevĕḑute ĭar pesce nu.

— Eĭ, bine o să veḑĭ.

— Când voĭŭ vedé...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ba chiar o să veḑĭ, uĭte ce: erĭ ţĭ-am spus numaĭ în trécĕt, ascultă să'ţĭ spun acuma:

Tată-teu vine mâne la moşa-mea, la d-rul Axil, cred că vré să'ĭ vorbéscă de băétul Madam Perlitz ca să-l scape de armată.

— Bine, sciŭ.

— Cum sciĭ?

— Adecă nu sciŭ, nu mĭ-a spus nimene dar mĭ-am închipuit erĭ când mĭ-a spus d-rul Axili pentru că sciŭ că mama ţine fórte mult şi tata..

— Da, şi mama ta şi tatul tĕŭ ţin fórte mult la Madam Perlitz, şi moşul-meŭ dr. Axil ţine fórte mult la tată-teŭ şi tatu-tĕŭ s'a înnădit la moşu-meŭ...

— Cum înnădit?

— Se înţeleqe, pentru câţĭ nu l'a rugat tată-tĕŭ să-ĭ scape¿ Uĭte, pe tine nu ţe-a scăpat tot el?

— Eĭ, şi?

— Si, moşu-meŭ sciindu-l cât de mult ţine să scape pe băétul esta s'a hotărît să-ĭ céră şi el să'ţĭ dea şi el ţie consimţimîntul. Si mâne diminéţă pe la ḑece, tată-teŭ vine la moşul. Înţelegĭ?

— Da, dar..

— Dar?

— Dar mĕ tem ca n'o să facă nimic.

— Eĭ n'o să facă nimica!. Şi dacă n'o să facă nimica ce te dóre? Ce? Aĭ băgat căpital?

— Da, da, strigă de-odată toţĭ ceĭlalţĭ care până acuma tăceaŭ şi ascultaŭ cum se tălmăcĭa Emil şi cu Leopold Herman. Da, da! Emil are dreptate, că dór n'aĭ băgat capital, haĭde să daĭ aldămaş.

— Aşa, ḑice Emil, haĭ cu noĭ, dă draculuĭ oblojelele astea.

— Ce oblojele? Acesta e jaborandi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar póte să fie şi resjaborandi. Haï cu noï, haï la bal-mascat.

— La bal-mascat.

— La bal-mascat.

— La bal-mascat.

*

A doua ḑi diminéţă la ḑece ceasurï Leopold Herman era la d-rul Axil.

Odaea luï Emil era tocmaï lângă bïuroul doctoruluï şi Emil îl adusese pe Leopold Herman în odae la el.

— Uite, ḑice Emil, de-aicï poţï să asculţï în voea cea bună, ba poţï să şi veḑi la nevoe; uïte gaura cheiï Şi eştï şi în siguranţă că uşa asta nu se deschide.

In adevĕr, uşa dintre odaea luï Emil şi dintre bïuroul doctorului era închisă cu o canapea; ïar de pe canapea numaï dacă puţin te sprijiniaï pe spĕtarul canapeliï, ajungeaï, cu ochïul drept la gaura cheiï.

Doctorul era în bïurou, stătea de vorbă cu un militar, un maïor cu trese albe şi cu mustăţile albe, dar mustăţï nu glumă că ajungeau până le urechï.

Cât vorbesce doctorul cu maïorul, Leopold fuméză şi stă şi el de vorbă cu Emil.

— Ar avea haz s'aştept degïaba... saŭ stăï, mi se pare... ba chïar a venit tata.

Ḑicênd aceste vorbe Leopold se lungesce repede pe canapea şi aşéḑă ochïul la gaura cheiï.

— Tata e, Dă mâna cu doctorul. Ian auḑï, acuma îï presintă pe maïorul. Maïorul s'a sculat în picïóre! Acuma dă mâna cu tata. Acuma îşï potrivesce mustăţile. Acuma s'aşaḑă înderăt pe scaun. Tata s'â aşeḑat şi el. Maïorul face ţigară. Pe cât vĕḑ, n'are gând să plece şi tata negreşit că n'o să vorbéscă de faţă cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dinsul. Cine l'a mai adus şi pe maiorul ĕsta tocmaĭ acuma! Ian auḑi-l acuma s'a apucat de povestit Aşa! Povesteşte o istorie cu lupiĭ: De asta m'am grăbit eŭ să vin aicĭ să ascult poveştĭ de lupi?!

In adevĕr maiorul, povestea cu mare foc şi cu mare gust, iară Leopold asculta cu mult necaz şi cu cea mai mare nerăbdare şi Emil apropiindu-se şi el pe canapea lângă uşă, aude numaĭ pe maiorul care povestesce şi pe Leopold care de nerăbdare face şi el din când în când întreruperile luĭ. Astfel s'aude.

— Dar să vĕ spun ce mi s'a întîmplat mie odată acum vr'o donĕ-ḑecĭ de anĭ, ḑice maiorul.

— Ian auḑi-l.

— Imĭ pare bine că nu sinteţĭ grăbiţĭ.

— Da, şi nouĕ că nu eştĭ d-ta grăbit.

— Mĕ rog, uĭte cum a fost. Era ĕrnă şi eŭ mergeam de la Flămânḑĭ la Iaşĭ. Dar era o iarnă, şciţĭ ce ĕrnă? Era o ĕrnă grozavă.

— Haĭ, haĭ, maĭ spune ca dór s'o maĭ lungi.

— Şi eŭ mergeam de la Flămânḑĭ la Iaşĭ.

— Aşa, maĭ spune odată de la Flămânḑi la Iaşĭ.

— Şi aşa, ca să scurtez vorba, trebue să vĕ spun numaĭ că am întârḑiat nóptea pe Lunga spre Spinósa. Şi eram cu sania cu un om din Storescĭ. El mergea la Iaşĭ cu nisce cépă de vînḑare şi de la Lătăĭ m'a luat şi pe mine în sanie, că harabagiul cu care veniam eŭ n'a voit să plece că ḑicea că vrĕ să-şĭ odihnéscă bine caiĭ. Şi am vĕḑut că înoptăm dar fiind că era vreme bună şi încă de cu sară lună şi frumos am mers maĭ departe ca să ajungem măcar până la Spinósa orĭ la crâşma de la Holm. Sara, cum ḑic, frumos, drumul bun, că tot câmpul era alb de zăpadă, póte zăpada să fi fost aprópe la doĭ coţĭ; dar drumul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

era netid ca în palmă şi sania aluneca de socotiaĭ că sbóră. Şi bĭetul omul cel cu sania avea doĭ caĭ, nisce căişorĭ mărunţĭ dar ĭuţĭ ca focul. Şi cum era afară frig şi drumul bun şi caiĭ ĭuţĭ noĭ sburam nu alt-ceva.

— Cine l'a adus tocmaĭ acum pe maĭorul ĕsta?!.

— Cum mergeam noĭ aşa numaĭ ĭacă de-odată caiĭ încep a sforăi. E-he! ḑice omul. Asta e semn rĕŭ! Da, de ce? Apoĭ s'apropie dihania. Ce dihanie! Păĭ dihăniile—Ce dihĕniĭ? De, ce dihăniĭ! Le miróse cailor a lup! N'auḑĭ cum sforăesc? Şi în adevĕr că nu isprăvim noĭ vorba când deodată numaĭ ĭacă treĭ lupĭ sar înaintea cailor şi încep să-ĭ ţese pe dinainte când într'o parte când în alta. Caiĭ se sperie şĭ-o ĭéŭ la fugă. Noĭ în sanie. Ce-o vré Dumneḑeŭ! Că ce să ḑicĭ altă! Eŭ pusesem mâna pe sabie, dar ce să facĭ cu sabia la lupĭ? Lupiĭ umblă cât umblă ţesênd pe dinnaintea cailor de-a curmeḑişul drumuluĭ până ce încep să ne ţese şi în lungul drumului. Acum 'ĭ maĭ rĕŭ ḑice omul. Da, de ce? întreb eŭ. Apoĭ maĭ rĕŭ pentru că spurcăciunea de dihanie trece chĭar pe lângă om.

In adevĕr, întocmaĭ cum ḑicea omul, trecând din nainte în urmă adică de la caĭ în spre noĭ, orĭ din urmă înainte, de la noĭ spre caĭ aşa se repeḑĭaŭ de trecĕŭ pe lângă noĭ cum ar trece o săgétă şi când treceaŭ pe alăturea aşa de aprópe treceaŭ că se ştergeaŭ pe fânul din sanie şi câteodată parcă chĭar se isbĭaŭ nu sciŭ cum în fân.

— Dar tata se uĭtă acuma drept în ochiĭ maĭorului, acuma negreşit că habar n'are de ce spune maĭorul de şi maĭorul maĭ mult luĭ îĭ povestesce.

— De la o vreme parcă mĕ şi temĭam să mĕ maĭ uĭt după dînşiĭ. Imĭ ḑiceam şi eŭ d'acuma ce-o vré D-ḑeŭ. Şi nicĭ n'avéĭ ce să facĭ alta. Biata sănioră

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ceea, jósă de tot, póte ca de vr'o două palme de la pământ. Mai era pe dînsa şi ceva fên şi vr'o două rânduri de sacĭ, dar c -ĭ era lupuluĭ a sări până acolo?

— Eŭ vĕd că povestea maĭoruluĭ nu-ĭ place tateĭ; îl vĕd că începe a perde răbdarea.

— Dar cum mergem noĭ aşa, ĭaca de-odată cade un sac din sanie de la noĭ. Lupiĭ cum îl vĕd se r ped la dînsul şi încep să-l ţese şi să-l apuce cu gura. Si'l ţese acolo destul de mult că în vremea asta noĭ mergem o bucată bună. Vĕdênd noĭ asta începem a ne îngriji dacă n'aŭ să vină lupiĭ ĭar după noĭ. Ba vin, dice omul; de-acuma nu scăpăm de eĭ până la ziuă. Atuncĭ pregătesc eŭ un snop bun de fân şi când v n lupiĭ ĭar, eŭ îĭ daŭ drumul fânuluĭ. Lupiĭ se ĭéŭ iar după fân şi ĭar rĕmân în urmă. In sfârşit am dat aşa la legăturĭ de fân până ce n'am maĭ avut de unde scóte fân şi atuncĭ am luat un sac de cépă. Dar în loc să daŭ drumul saculuĭ să cadă jos să rĕmână pe drum, am legat sacul cu-o frânghie şi l'am lăsat să se târéscă în urma sanieĭ.

— Dar c fel de ómeni sînt uniĭ!! Şed şi-ţĭ bat capul cu poveştile lor... Şi uĭte tata vré să plece.

— Acuma să fi vĕdut lupiĭ! Cum sacul mergea târându-se în urma sanieĭ, eĭ alergaŭ şi eĭ la fugă de se ţineaŭ de sac şi din când în când tot apucaŭ cu gura de sac. Iar apucând mereŭ cu gura de sac, de la o vreme sacul a început să se rupă şi acuma lupiĭ apucând cu gura de sac numaĭ ce se pomeniaŭ că remâneaŭ câte cu o cépă în dinţĭ şi atuncĭ stătea în loc şi începea să tuşéscă şi să dea cu laba să scótă cépa din dinţĭ.

— Iaca tata, s'a sculat în picĭóre, vré să se ducă.

Doctorul opresce pe tata. Maĭorul nu sciŭ ce maĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

spune. In sfârşit se duce maĭorul. Acuma trebue să se înc épă vorb . Ah, cât aş da să vĕd sfârşitul şi cu tóte astea parcă mĕ tem sa ajung la sfârşit.

Aşa ḑice Leopold Herman către Emil şi se apropie maĭ mult de uşă ca să pótă auḑi tot ce vor vorbi.

După ce petrece pe maiorul, D-rul Axil se întórce către D-l Herman şi îl prinde uşor cu mâinele de braţe:

— Eĭ, ce frumóse noutăţĭ auzim astă-ḑĭ de la D-l Herman?

— De, maĭ întâiŭ bună pace..

— Bun! Bună pace să dea D-ḑeŭ.

Dar despre ce era vorba?

— De, ce să ḑic? Cine are prietenĭ are şi avalele.

— Apoĭ tocmaĭ acesta e restul prieteniei. Prieten e acela care poate să te ajute orĭ să te uşureze cu ceva la vreme de nevoe. Eŭ unul sciŭ că simt cea maĭ mare plăcere când pot să fac un bine cuĭ-va şi maĭ ales unuĭ prieten. Pentru mine datoriile de prietenie sînt totatât de marĭ ca şi datoriile de familie. Eŭ ţĭ-o spun drept că în faţa unuĭ prieten parcă mĕ simt dator ca datoriile de familie să le las pe trépta a doua.

— Apoĭ D-le D-r, să-ţĭ spun: aceste două felurĭ de datoriĭ se întreţesc aşa de tare că de multe orĭ nu le maĭ poţĭ deosebi unele de altele. Iată eŭ, de pildă acuma printr'o datorie de prieteşug viŭ la D-ta ca să ajut pe altul într'o datorie de familie.

— Fórte bine, D-le Herman, şi se póte ca chiar pentru familia nóstră un prieten să nu dea un sfat maĭ bun, orĭ maĭ luminat, daca-aş putea ḑice. Sciĭ, noĭ adesea-orĭ în familia nóstră vedem lucrurile prea de aprópe, ne oprim prea la amănunte şi scăpăm din vedere lucrurĭ maĭ de samă pe care le pot vedea numaĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

prietenii nepărtinitori şi devotaţi care le vĕd mai de departe şi óre cum în tótă întregimea lor.

— Apoi, D-le, Dr, eŭ în tóte ale mele mĕ sfătuesc cu prietenii şi ce să ḑic mulţumesc prietenilor buni, care m'a ajutat în tot în tot-de-auna.

— A! Iaca nisce mulţumiri la care eŭ nu pot să ĭéŭ parte.

— De ce?

— De ce? Pentru că nu le merit.

— Cum nu le meriţi?

— Pentru că nu le-am meritat.

— D-ta?

— Eŭ.

— D-ta, care în tot-deauna aĭ făcut atâta pentru mine că nu maĭ sciŭ cum să'ţi mulţumesc.

— Ehĭ! Făcut, făcut! Ce-am făcut câte-odată acolo câte-un fléc ce mĭ-aĭ cerut D-ta pentru alţiĭ, dar chĭar pentru D ta n'am făcut nimica de şi aş fi dorit să am cinstea de a mi se da prilejul să fac şi pentru D-ta.

— Nu ţi-am dat prilejul?

— Nu.

— Eŭ?!

— D-ta.

— Pentru mine?

— Pentru D-ta.

— Nu pricep.

— De!

— Dar nu pricep de loc.

— Ce să fac!

— Nu aşa, eŭ te rog să fiĭ aşa de bun şi să-mĭ spuĭ în tótă sinceritatea.

— Ce să'ţĭ spun?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Să'mĭ spuĭ... de, cum să ḑic? Să-mĭ spuĭ nemulţumirea d-tale...

— Nemulţumire? Dor eŭ n'am nicĭ o nemulţumire.

— Să-mĭ spuĭ atuncĭ, cum aĭ ḑis d ta prilejul acela cum i-aĭ ḑis.

— Prilej ar fi fost pentru mine, dar pentru d-ta se vede că n'a fost nimica orĭ cel puţin n'aĭ simţit nevoe de prietenia mea orĭ de părerea unuia prieten ca mine.

— Să-mĭ creḑĭ că nu sciŭ nimica.

— Prin urmare, s'o lăsăm de-o parte.

— Ba, eŭ n'aş voi s'o lăsăm pentru că şi respectul şi ĭubirea şi încrederea ce am eŭ în d-ta...

— Dar, ce? socotiţĭ că fac vr'un cas din asta? Ferésca D-ḑeŭ. Să nu creḑĭ că faţă de d-ta mĕ voĭŭ schimba câtuşĭ de puţin. Fer scă D-ḑeŭ. Voĭŭ fi gata în totdeauna la vorba d-tale să sar şi în foc.

— Da, dar veḑĭ că nu sînt eŭ mulţumit cu socotéla asta.

— Nicĭ o socotélă.

— Ba, da.

— Ba nicĭ o socotélă. Nu este socotélă, ci a fost din partea mea o singură greşală, am îndrăznit să am pretenţiĭ maĭ marĭ de cât putea să le aĭbă cineva care ar fi fost în locul meŭ faţă de d-ta.

— Mĕ rog?

— Sciĭ ce? Haĭ să'ţĭ spun. Iţĭ spun, dar să sciĭ că n'am absolut nicĭ o pretenţie şi nicĭ nu voĭŭ să maĭ mĕ amestec acuma chĭar dacă m'aĭ ruga.

— Mĕ rog, să vedem.

— Uĭte ce. Nu de mult d-ta aĭ luat o hotărîre fórte seriósă într'un cas care m'ar fi interesat şi pe mine

— Eĭ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Eĭ, ce maĭ eĭ? E vorba... Spune drept eşti orĭ nu amoresat?

— Eŭ amoresat?

— Veḑĭ bine.

— Eŭ?

— Dar eŭ?

— De, sciŭ eŭ! Cum vĭeĭ D-ta? cum îţĭ vine D-tale maĭ bine?

— Mie îmĭ vine maĭ bine să fiĭ.

— Bine, sînt.

— Aş! Vorbă să fie; glumesc şi eŭ.

Am fost luat'o prea... cum să ḑic, prea pe cértă. Dar ce maĭ faceţi? Nu ne-am vĕḑut de mult.

— Bine, mulţumesc.

— Madam Herman? Copiiĭ?..

— Bine, mulţumesc, bine toţĭ.

— Am zărit maĭ erĭ, alaltă-erĭ pe Leopold; se vede că nu s'a dus încă la Bucurescĭ să-şĭ isprăvéscă studiile.

— Se vede.

— Nu ĭeĭ o ţigară?

— Ţigară?..

— Dar ce te uĭţĭ aşa la mine.

— Apoĭ mĕ uĭt pentru că acuma îmĭ pare că încep a te înţelege. Şi chĭar te înţeleg, pentru că ved că rîḑĭ. Sciu acnma de cine e vorba.

— Póte.

— Ba, ce maĭ póte, chĭar sînt sigur. E vorba de magarul meu cel mare. I-am refusat consimţimîntul fără să mĕ maĭ sfătuesc cu nimene. Şi că n'am vorbit şi nu m'am sfătuit cu alţiĭ nu'ĭ nimică; dar că nu m'am sfătuit cu d-ta îmĭ pare reu. Nu m'am sfătuit însă nicĭ cu d-ta pentru că, drept să'ţĭ spun, îţĭ cunosc

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistelebucovinei.ro/index/1901-1932

No. 10. 15 BANI. No. 10.

FEIGHÉLA

ROMAN ORIGINAL

DE

TH. D. SPERANTIA

Editura „*Biuroului Universal*“ **A. I. NITEANU**
103. — Splaiul Brâncoveanu. — 103.

Toți cititorii primesc un premiŭ

Cupon No. 10
FEIGHÉLA

Premiu! Premiu! Premiu!

Pentru a putea cât mai mult să avantajem pe cititorii romanului *„Feighéla“*, am propus ca pe lîngă premiile ce acordăm la finele romanului şi care sunt cele prevăzute în fascicolele 1, 2 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 şi 10 acum să dăm prin tragere la sorţi din 10 în 10 numere, câte un premiu consistând din următoarele obiecte:

3 Serii de câte 10 cărţi postale ilustrate, dintre cele mai picante, costând fie-care serie 1 fr. 50 bani.

2 Mărţişoare din cele mai drăguţe şi fine, valorând fie-care marţişor 2 lei.

3 Bilete de loterii din ţara cu care se poate câştiga ḑeci de mii de lei.

3 Exemplare OMER întinerit, de Th. D. Sperantia, opera în versuri. şi cu ilustraţii, preţul 2 lei.

3 Studii asupra Cronicarilor moldoveni din secolul XVII din punctul de vedere al limbei, metodei şi cugetarei, lucrare premiata de facultatea din Bucureşti, al carui cost e 5 lei exemplarul.

6 Abonamente gratuite la revista „Ecoul Calatoriilor“ al carui abonament anual e de 5 lei.

Pentru ca cetitorii să poată concura la aceste premii, vor detaşa şi păstra toate cupoanele de la No. 1 până la No. 10 inclusiv.

Aceste cupoane dimpreună cu o notă în care să se arate clar numele şi locuinţa cititoruluĭ—să se trimită în un plic deschis pe adresa: *Biuroului Universal A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucu eşti,* cel târziu până Duminică 3 Martie 1902 căci în ziua de Mercurĭ 6 Martie se va efectua tragerea în localul „Biurouluĭ Universal“ la ora 4 p. m. în faţa tutulor persoanelor ce vor voi a lua parte. Resultatul tragereĭ se va publica în „Ecoul Călătoriilor“ de la 10 Martie. Objectele se vor elibera câştigătoruluĭ imediat după tragere; ele se pot trimite şi prin poştă, dar portul trebue suportat de câştigător. Ori-ce câştig nereclamat în termen de una lună de la publicarea listeĭ numerilor câştigătóre prin revista «Ecoul Călătoriilor» rémân în profitul acesteĭ reviste.

Orĭ-ce cerere de fascicule şi orĭ-ce deslusiri să se ceră de la «Biuroul Universal» A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureşti, dar pentru a fi satisfăcută cererea trebue să fie însoţită şi de costul fasciculeĭ şi de portul postal în cas de cereri de deslusiri, *alt-fel nu se răspunde.* Fasciculile plătite se trimit franco la domiciliu. La 10 abonamente plătite **se oferă un abonament gratis.** Preţul uneĭ fascicule e de 10 banĭ, afară de fasciculile 10, 20, 30 şi cele-lalte din 10 în 10 carĭ vor fi câte 15 banĭ, iar ceea de la finele romanuluĭ va costa 50 banĭ—căci numaĭ această deosebire de preţ dă dreptul la premiile micĭ ce se trag din 10 în 10 fascicule, cum şi la premiile marĭ ce se va trage la fine în modul cum se arată în avisul de la fasciculile 1, 2 şi 3 carĭ rémâne în vigoare.

Se fac şi abonamente pe un No. de facicule determinate de: 10, 20, 30, 50 fascicule. Abonaţiĭ va plăti tot 10 banĭ fascicula şi adăoga premiu. Tutulor celor ce vor face 10 abonamente plătite, *li seoferă un abonament gratis* afară de ultima fasciculă care o va plăti cu 50 banĭ ca şi abonaţiĭ spre a putea participala premiu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Proiect finanțat prin MCINN din PNCDI 2021-2027

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ideile D-tale şi m'am temut să nu mĕ convingĭ, orĭ cel puţin să mĕ facĭ să'ţĭ promit într'un fel şi apoĭ eŭ să fac în altfel. Să nu creḑí că nu m'am gândit la D-ta; m'am gândit, he, heĭ, de când, şi de câte orĭ m'am gândit, dar n'am voit să te întreb şi n'am voit nicĭ să deschid vorba.

— Eŭ cred că facĭ rĕŭ.

— Se póte.

— Şi mĕ mir pentru că te cunosc, cred, destul de bine şi nu te sciŭ să fiĭ un om interesat orĭ un om care alérgă morţiş după banĭ, după avere.

— Mĕ rog, nu sciŭ cum sînt, că eŭ nu mĕ pot judeca. nu'mĭ pot închipui cum voĭŭ fi părênd eŭ altora, dar orĭ cum aş fi, mie 'mĭ pare, adecă nu 'mĭ pare ci eŭ vĕd că el vré să facă o prostie din cele maĭ marĭ. Şi eŭ nu voĭŭ să facă prostia cu ajutorul meŭ.

Nu vré să mĕ asculte facă ce vré, facă prostia singur, eŭ nu-ĭ daŭ consimţimîntul la prostiĭ.

— Adică eŭ nu sciŭ de ce prostie? Un băét vré să ĭea o fată care 'ĭ place luĭ. Băétul însă e prea tînĕr saŭ maĭ bine e cu cariera nefăcută. D-ta ca om cu minte şi cu socotélă ḑicĭ: băete, nu te însura acuma câtă vreme nu ţĭ-aĭ făcut încă o carieră, căcĭ facĭ prostie.

Aştéptă să'ţĭ aĭ cariera făcută şi atunci te poţi însura cât veĭ pofti. Aşa ḑicĭ D-ta ca om cu socotélă: dar eŭ un om aşa cum m'a lăsat D-ḑeŭ aş vré să întreb: dar óre dacă va părăsi acuma acéstă dragoste. óre maĭ în olo când îşĭ va isprăvi studiile şi îşĭ va avé cariera făcută şi va voi să se însóre óre îşĭ va maĭ găsi atunci entusiasmul tineresc în care acuma dă cu picĭorul saŭ peste care calcă orĭ pe care îl sugrumă?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Şi óre fericită va fi o căsătorie fără entusiasm, fără amor, fără suflet, fără...?

— Mĕ rog, doctore, îmĭ daĭ voe să... să... să lăsăm vorba asta...

— Da, dar căsătoria fără entusiasm e o neghiobie, e un corp fără viaţă, e o hărbuitură...

— Te rog doctore, dacă ţiĭ la mine...

— E un păcat...

— Doctore, dar nu te supĕra...

— Da, un păcat! Şi acel care sugrumă entusiasmul uneĭ căsniciĭ face un păcat de mórte, este un criminal.

— Doctore!

— Mĕ rog asta 'ĭ părerea mea.

— Bine, te înţeleg, aĭ dreptate să'ţĭ aperĭ ideile, dar eŭ de data asta ţin la prostia mea.

— Şi nu vreĭ să-ĭ daĭ consimţimîntul?

— Nu.

— Hotărît?

— Hotărît.

Hotărît, ţice Dl. Herman; dar d'abia isprăvesce cuvîntul, când din odaea de alăturea s'aude glasul luĭ Leopold Herman:

— Eştĭ un om fără de inimă, fără de suflet!...

XIII

— Vra să ţică, ĭan spune, Blima, cum se face aceea ce spunea Rivenóea, ca să putem întórce pe Leopold Herman către Feĭghéla.

Aşa vorbesce Madam Sura cătră Blima.

Blima e acum acasă la Madam Sura.

Blima stă pe-un scaun lângă sobă şi Madam Sura pe un alt scaun în faţa eĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

E nópte, târdiŭ, póte să fie pe la césurile ḑece.

Fetele: Feĭghéla şi cu Ida cóse la lampă, lângă masa de la feréstră. Cea mică — Rifca s'a culcat.

— Apoĭ cum să se facă, Madam Sura, ḑice Blima. Maĭ întâiŭ trebue să aĭ un semn de la dînsul, să aĭ un lucru cu care a umblat el prin mânĭ.

— Bine, avem. Avem o batistă a luĭ.

— Bine. Batista e bună. După aceea ĭeĭ apă neîncepută şi o ferbĭ la foc până ce dă în clocot de treĭ orĭ, adică clocotesce şi ĭar o tragĭ de-o parte şi ĭar maĭ clocotesce şi ĭar o tragĭ de-o parte. Apoĭ o laşĭ puţin să se recoréscă şi pe urmă puĭ pe fată, adică puĭ pe Feĭghéla să se spele pe faţă, să se spele pe mânĭ.. în sfârşit, să se spele pe faţă. se spele cum vré .. şi la urmă să se spele şi pe picióre. Iar după ce s'a spĕlat pe urmă ĭea semnul de la dînsul şi dă cu el prin tóte părţile pe unde s'a spĕlat.

Şi cum e acuma că Feĭghéla are chiar batistă de la dînsul, apoĭ ea după ce s'o spĕla trebue să ĭea batista şi să se ştérgă cu dînsa peste tot locul pe unde s'a spĕlat. Pe urmă după ce s'a şters bagă batista în foc, o ţine până se aprinde şi cum e aprinsă o bagă de-o stinge în apa în care s'a spĕlat. Iar când bagă batista în apă ḑice:

Dor n'aĭ
Dor să aĭ
Dorul să te-aducă la mine,
Şi numaĭ la picĭórele mele
Să ţi-se stingă focul dorului téŭ.

Pe urmă semnul, adică batista o daĭ pe foc să arḑă ĭară apa, sapă o gropiţă în pământ şi o tórnă ac lo şi de-asupra puĭ la loc pămînt.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Eĭ, Blima, dar apă ne'ncepută cum o să căpĕtăm noĭ?

— De, Madam Sura, de apă ne'ncepută drept să-ţĭ spun e maĭ greŭ. Maĭ întâiŭ e greŭ pentru că pe-aicĭ n'aĭ fântâniĭ şi trebue să te ducĭ cine scie unde şi apoĭ când te ducĭ aşa departe nicĭ nu sciĭ când te pomenescĭ cu cine-va care îţĭ ţice o vorbă şi atuncĭ s'a stricat totul, nu se maĭ chĕmă apă ne'ncepută.

— Dar, mĕ rog, ce trebue la apa ne'nceputá?

— Ce să trebuéscă. La apă ne'ncepută trebue ca, de când aĭ eşit din casă şĭ aĭ pornit să aducĭ apă şi aĭ venit cu apa 'napoĭ, să nu vorbescĭ cu nimenĭ nimic, adică nu numaĭ să nu vorbescĭ dar nicĭ alţiĭ să nu'ţĭ ţică nimică.

— Dar dacă 'ţĭ ţice?

— Dacă 'ţĭ ţice atuncĭ apa nu maĭ este apă ne'ncepută.

— Şi ce facĭ atuncţ?

— Ce să facĭ? Aruncĭ apa jos şi te ducĭ de aducĭ alta.

— Apoĭ asta e rĕŭ şi e şi greŭ.

— Greŭ, dar are léc şi uĭte cum. Când pornescĭ la apă îţĭ ĭeĭ la tine acolo în buzunar şi o bucăţică de pâne şi puţină sare. Şi dacă pe drum se întmplă de'ţĭ ţice cineva o vorbă, atuncĭ ca să nu te întorcĭ tocmaĭ acasă, cine scie unde de departe, scoţĭ din buzunar o fărămitură de pâne şi un praf de sare şi facĭ o gropiţă, orĭ o sgârietură pe pământ, pe acolo pe aprópe, unde vreĭ să staĭ şi puĭ acolo pânea şi sarea şi ţicĭ:

Unde are omul pânea şi sarea
acolo este casa luĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Stai acolo așa vr'o minută două și apoi te ducĭ înděrĕt la apă. Și tot așa facĭ până când îți poți aduce apă ne'nceputa. Eŭ ți-o spun că m'aș duce chĭar eŭ, dar aĭ audit că maĭ bine e să te ducĭ d-ta cel puțin, dacă duduca Feĭghéla nu vré să se ducă.

— Aș! Ce vorbă!! să se ducă ea, nóptea!....

*

— Dă doamne măcar acuma să am noroc, ḑice Madam Sura ridicându-se de pe scara de pétră de la ușa farmacieĭ din colțul unde se tae strada Bănceĭ cu strada care vine de la biserica Dancu de trece pe lângă primărie, în sus pe la Sf. Ion Botezătorul.

Madam Sura se scólă de pe pétră și plécă pe strada Bănceĭ înnainte spre Golia.

Lângă pétra de la ușa farmacieĭ se věd vr'o câte-va bucățele de pâne și pe lângă fie-care bucățică de pâne dacă te-aĭ uita aĭ vedé și câte puțină sare.

Madam Sura se duce la Golia să aducă apă ne'ncepută, într'o sticlă, adecă într'o garafá négră, cum se zice pe acolo.

De vr'o treĭ orĭ s'a fost întors Madam Sura de a poposit aci la ușa farmacieĭ.

Odată, întâea óră se întorsese aci tocmaĭ de la Institut, de la leagăn. Vré să trécă prin capĕtul stradeĭ Armene când numaĭ de-odată aude pe un birjar: Heĭ, păzesce.

Dacă i-a strigat birjarul așa, ce să maĭ facă ea? s'a întors înnapoĭ căutând un loc să se oprească. Și loc maĭ bun, unde să pótă sta, a găsit numaĭ acolea în colț la farmacie.

A doua óră s'a întors maĭ de pe aproape pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că s'a întâlnit cu o cunoscinţă care i-a dat bună sara. Iar a treia-óră s'a fost întors tocmaĭ de dincolo de Institut pentru că un soldat a fost întrebat'o pe unde să mérgă în strada Sărărieĭ.

Când pornise de-acasă, Madam Sura mergea cu óre care grijă; îşĭ ţinea cu o mână şalul strâns dinainte, sub bărbie, parcă pentru ca să nu 'ĭ se prea vadă faţa. s'o cunoască cineva; ĭar sticla pentru adus apă o ţinea ascunsă sub şal. Acuma însă mergea cu şalul desfăcut, cu mantelul descheét şi cu sticla în mână fără nicĭ o grijă.

— Dă, Dómne, să am noroc acuma să nu mĕ maĭ întâlnesc cu nimenĭ. Aşa ḑicea Madam Sura şi mergea repede ca dór o da D-ḑeŭ si'o scăpa măcar de data asta.

Merge Madam Sura cu ochiĭ făcuţĭ în patru-ḑecĭ. Merge şi cum vede pe cineva pe-o parte de uliţă orĭ pe trotuar, ea repede apucă pe partea célaltă, să nu se maĭ întâlnéscă cu nimenĭ.

Merge Madam Sura, şi ajunge în sfârşit cişméua de la Golia.

— Bine c'a dat D-ḑeŭ, ḑice ea şi repede pregătind sticla se apropie să o umplă.

— Stăĭ, Madamă, ce te bagĭ peste mine? ḑice acum un ţigan care şedea pe o doniţă şi vorbĭa cu alţĭ vr'o doĭ inşĭ şi cu vr'o douĕ fete şi vr'o doĭ soldaţĭ.

Când aude Madam Sura vorbele astea, maĭ de grabă s'ar fi prins să-ĭ dea douĕ palme! Rĕmâne aşa cu sticla în mână şi nu scie ce să facă. Unde să se ducă ea acuma? Si cât să maĭ aştepte? Să aştepte până când n'o maĭ fi nimene la cişmea? Dar de unde sciĭ că la cişmea nu vine lume toată nóptea? Cine şi-ar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fi închipuit atâta greutate ca să poţi căpăta apă de 'ncepută?

Madam Sura fără să se gândéscă ce face, s'a fost dat puţin la o parte, iar apoi îşi luase drumul spre farmacie.

— Dar, adică de ce m'aş mai duce eŭ tocmaĭ până la farmacie? Oamenii aceştia câţi sînt aci nu cred să stee aşa mult. Ţiganul care m'a alungat pe mine se vede că'ĭ grăbit şi ceĭ-laĭţi doĭ cred că n'aŭ gând să dórmă acolo. Fetele cele douĕ eraŭ numaĭ câte c'o cană; ĭar soldaţiĭ nicĭ n'aveaŭ de luat apă, eĭ stăteaŭ acolo numaĭ în prejma fetelor.

Cu aceste gânduri Madam Sura trece strada şi se aşadă pe pragul uneĭ căsuţe de peste drum.

— Aşa, dice ea în gând, aice pot să pun acuma pâne şi sare şi să staŭ până ce s'or duce toţi de la cişmea.

*

— Cine să fie óre acela care vine încóce, în spre mine?

Aşa se întrébă acuma în gând Madam Sura venind pe strada Băncii cu sticla de apă ne începută şi apropiindu-se de farmacia din colţ unde poposise la ducere.

Aşa se întrébă Madam Sura şi grăbesce mereŭ pasul parca ar fugi de ceva, parcă ar fi vinovată or ar fi furat ceva

Parcă ar fi Herman, se gândesce ea, dar de-o bucată de vreme de când s'a supĕrat pe noi şi nu l'am maĭ vĕdut mereŭ tot mi se pare că-l vĕd. Cine scie cine o fi acesta.

De-acuma bine că m'am vĕdut până aice!

De-aice nu-ĭ mult până acasă. Apuc numaĭ pe co-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lea la stânga, spre Dancu ; merg până colo la colţ, la han, s'apoĭ apuc la drépta spre Mitropolie şi iată-mĕ-s în strada Mare şi acasă. Ah, ce bine 'mĭ pare că m'am căpĕtat cu apă ne 'ncepută ! Imĭ pare aşa de bine parcă mi-ar fi dăruit cine-va o moşie orĭ parcă cine scie ce mi-ar fi dat. Dómne, dă dómne sa fie de lĕc apa astal Fiĭ milostiv, dómne, şi aĭ milă de străduinţa mea, de sbuciumul meŭ, de alergătura şi grija uneĭ biete mame! Nu te 'ndura dómne de Feĭghéla mea şi blagoslovit să fie numele tĕŭ şi de ţerna óselor mele. Nu te uĭta, dómne, la Hana, care ţine casa necinstită la Constantinopol ; nicĭ nu te uĭta la păcătosul de Froĭca, să mĕ pedepsescĭ pe mine şi pe bĭata copila mea pentru dînşiĭ. Lasă-ĭ pe Hana şi pe Froĭca să ĭ ĭea dracu şi Tu, dómne fiĭ milostiv cu noĭ.

Dar cel care vine 'ncóce din nainte chĭar samĕnă cu Herman ! Herman!.. şi eŭ cu sticla asta 'n mână ?! Ce mĕ fac eŭ ?!.. Dómne, m'a pri...

M'a prins ! vré să ţică Madam Sura dar de-odată cade jos fără să pótă isprăvi vorba. Ea cade, sticla se lovesce de astfalt şi un lac de apă se întinde pe trotuar

Cel care venía din nainte spre dînsa alérgă acum cu fuga să vadă ce este.[1])

*

— Da eŭ nu sciŭ ce face mama de zăbovesce atâta! Se potrivesce să umble nóptea cine scie pe unde după nisce flécurĭ, după apă ne 'ncepută ! ! Socotiţĭ ca sînt bune la ceva tóte comediile astea ?

— De duducă Feĭghéla, cine scie unde e norocul ! Se póte şi un lucru de nimica să ajute cum nicĭ nu te gândescĭ.

1) Vedĭ ilustraţia din faţă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Las, Blima, că până acuma încă n'am vĕḑut pe nimenĭ procopsit de pe urma descântecelor şi a vrăjilor.

— Şi ce socotescĭ d-ta, Duducă Feĭghéla că acel care s'a procopsit aşa o să vină să'ţĭ spună d-tale?

Feĭghéla cam îngrijată că nu maĭ vine Madam Sura lasă din mână cusutul şi se ridică să apuce spre uşă, când de-odată s'aude o trăsură.

— Cum? Trăsură pe-aice? Şi încă nóptea?

— Da, trăsură chĭar, s'a oprit aice.

Feĭghéla deschiḑênd repede uşa ese afară. Ida şi Blima ese şi ele.

După cât se póte vedé pe întuneric un domn se dă jos din trăsură şi ajuta şi pe-o damă să se dea jos.

— Mama?! Herman?! Dar ce este?!...

— Nimic, nimic, n'aveţĭ grijă, rĕspunde Leopold Herman ajutând pe Madam Sura.

Feĭghéle se apropie de eĭ.

— Nu-ĭ nimica, dragă, ḑise Madam Sura.

Nu-ĭ nimica.

Herman şi cu Madam Sura intră în easă.

Feighéla se uită la eĭ, îĭ privesce un moment apoĭ o podidesce un şiroiŭ de lacrămĭ şi un rîs de care nu se poate stăpîni. Parcă ar plânge de vr'o nenorocire care i-s'a întâmplat Madam Sureĭ, dar maĭ mult i-se pare că plânge de bucurie că l'a vĕḑut pe Herman.

— Iată-l, parcă 'şĭ ḑice ea în gând; iată-l a venit! De-acuma nu maĭ plécă, de-acuma este al meŭ.

Şi Herman privindu'ĭ lacrămile eĭ, de o-dată îl podidesc şi pe dânsul lácrămile.

— Ce prost am fost s'o cred supĕrată pe mine. Se póte supĕra vr'odată Feighéla pe cineva?!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

XIV

— Heĭ, bună ḑiua, boerilor, sărut mâna mătușă Sură, sărut mâna Moș Hascal, bună ḑiua fetelor, bună ḑiua Herman. Bună ḑiua și bună masă.

— Bună ḑiua, poftim cu noĭ Albert.

— Dacă chĭar oĭŭ veni, că încă n'am mâncat.

— Ți-ĭ tare sócra.

— Da, și ce bine 'mĭ pare că-ĭ tare că altfel ar fi trebuit să mĕ duc să mănânc la birt. De-aceea nu mĕ însor eŭ că mănânc pe socotéla sócreĭ, în loc să am neplăceriĭ de la sócră.

— Dar de unde te-aĭ luat pe-aicĭ, Albert?

— De unde? De pe drum, vin de la Băcăŭ și mĕ duc la Fălticenĭ și pe urmă la Botoșani. Mĕ rog, ce bag eŭ de samă? Pàrcă aĭ fi gata de ducă? Imbrăcaĭ ca de drum! Gémantane! Ce sânt astea?

— Tu nu'ți închipuĭ?

— De, mătușă ce să'mĭ închipuĭ?

— Eĭ, ḑi atunci *mazil-tov*.

— Eĭ, *mazil-tov* să dea D-ḑeŭ, dar spune ce-ĭ.

— Apoĭ, uĭte, dacă mĭ-o ajuta D-ḑeŭ acuma copiiĭ, să'mĭ fie sănătoșĭ, Feĭghéla și cu Leopoldicu, se duc să se cunune.

— Bravo! Mazil-tov! dar unde se duc?

S'aŭ apucat să se cunune clandestin.

— Cum aĭ ḑis?

— Vor să se cunune pe ascuns?

— Aș! Dumnia-lor se duc să se cunune la Cernăuțĭ.

— Așa? Eĭ, la Cernăuțĭ maĭ merge, dar m'am fost speriét că vor să se cunune pe ascuns.

— Eĭ, și pe ascuns ce era?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Apoĭ ce să fie, Moș Hascal? Maĭ întâiŭ era că dacă îĭ prindea, adică dacă afla de unde-va poliția și-ĭ găsea îĭ turna la închisóre. Pe urmă se întîmpla și alt-ceva: cununia era desfăcută.

— Eĭ, apoĭ, uĭte, maĭ mult din pricina ta și a guriĭ tale se duce la Cernăuțiĭ, să nu maĭ fie vorbă.

— De Mătușă, vorbă tot póte ea fi și cu Cernăuțiĭ.

— De ce?

— Dĕ, căsătoria tot póte să fie atacată.

— Cum ḑicĭ?

— Ḑic, Moș Hascal, că de pildă tatăl luĭ Herman póte să facă proces ca să strice căsătoria.

— Eĭ, póte să facă proces! Așa póte să facă proces și celuĭ din Lună și luĭ D-ḑeŭ, dar să vedem ce câștigă!

— Nu, asta nu cred s'o maĭ facă tata. Tata n'a vrut să'mĭ dea consimțământul și atâta tot. Nu l'am auḑit eŭ ce-a ḑis la d-rul Axil? Vré Leopold să facă prostia, fac'o singur, să nu céră să-ĭ ajut și eŭ.

— Eĭ, bine, tu Herman, îțĭ cunoscĭ maĭ bine pe tată-tĕŭ n'am ce ḑice. Eŭ vorbiam numaĭ că chiar și cununia de la Cernăuțĭ póte fi atacată când e fără de consimțământ.

— Ia nu maĭ bate iar capul cu consimțământul tĕŭ! Tu socoțĭ că toțĭ sînt nebunĭ ca tine.

— Nu, mătușă, asta n'o cred; dar pot să fie mulțĭ și ca mine. Eĭ, și ce facețĭ? Plecațĭ cu trenul?

— Da.

— Acuma?

— Da. Mergĭ cu noĭ?

— Dĕ, Herman, sciŭ eŭ.

— Ḑĕŭ Albert, n'ar fi răŭ să te ducĭ. Tu aĭ maĭ fost la drumurĭ așa lungĭ, aĭ umblat prin străinătate;

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

iar d-lor n'aŭ fost până acuma încă peste graniță.

— Sciĭ că m'aș duce?!... Ḑĕŭ m'aș duce dar sciĭ unde? M'aș duce la Dresda, m'aș duce la Berlin, m'aș duce la Paris. Heĭ, când m'aș maĭ vedé odată pe-acolo! M'aș mulțumi acuma măcar și cu Viena. Mĭ-aș maĭ aduce aminte de când am fost și eŭ o bucată de student.

— Veḑĭ Albert cât aĭ fost tu prin strĕinătate, nu ți-aĭ luat și tu un titlu.

— Aș, titlu!! Titlu, dragă, ḑea cine vré să câștige, să trăéscă cu titlul: doctor în medicină, orĭ inginer; dar eŭ ce titlu să fi luat? Eŭ mĕ interesam de antropologie, de sciințĭ politice: ce să fac eŭ cu un titlu de-acestea? Să'mĭ fie rușine să maĭ slujesc? Să mor de fóme? Ce rêḑĭ? Nu-ĭ așa? Când ĭĭ avea titlu, când ĭĭ fi doctor în ceva îți maĭ dă mâna să te bagĭ contabil la d-l Vexler?

— Dar, auḑĭ, dragă Feĭghéla, să ne scriĭ.

— Se 'nțelege, mamă.

— Dar aĭ luat.... sciĭ... n'aĭ uĭtat?

— Da.

— Cum?

— Am luat, nu ți-am maĭ spus?!.

— Dar de ce staĭ tu așa, dragă Feĭghélă?

— Cum? mamă.

— Așa, nu sciŭ cum, fără curaj. Ți-ar fi plăcut maĭ bine să facĭ nunta colea acasă, lângă mama ta...

— Ba, nicĭ de cum! La ce adică? Să'mĭ vie bogătașele și aristocratele nóstre să mĕ maĭ judece? Ba tocmaĭ dacă mĕ bucur de ceva, apoĭ mĕ bucur de asta că n'am să le maĭ vĕd pe dînsele. Și póte n'am să le vĕd multă vreme.

— Dar de ce Feĭga?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— De ce Albert? Pentru că nu ne mai întórcem în Iaşi.

— Da? Dar unde vĕ duceţi.

— Ne ducem aĭurea în alt oraş. El şi-a găsit un loc la o farmacie şi de la Cernăuţi ne întórcem acolo. Lucrurile le-am împachetat şi ni le trimite mama acolo.

— Dar unde, în ce oraş. Roman, Vasluiŭ, Bĕrlad, Bacăŭ, Botoşanĭ, Târgul Frumos, Podul-Ilóĭe.

Cucte 'n treĭ minute!?..

Cam pe-acolo.

— Ba, ḑĕŭ, draga mameĭ, parcă tu eştĭ cam supĕrată, cam nemulţumită? Póte încă tot nu vreĭ să te cumunĭ?

— Ba, de-acuma, da, s'a isprăvit. Nu maĭ lungesc. Ce-o fi să fie.

— Ce, ce-o fi să fie? Nu ţĭ-am spus?

— Ba, da, tocmaĭ.

— Ce ĭ-aĭ spus, Herman?

— Ce să-ĭ spun, Albert. I-am spus ceea ce este. I-am spus că acum de-o cam dată o să fac la Cernăuţĭ căsătoria religiósă şi când voiŭ ajunge m jor atunceĭ am s'o fac aice şi pe cea civilă şi ĭaca socotéla is răvită.

— Mĕ rog, tocmaĭ în privirea asta aş vré să vĕ întrec ceva cine mĕ aude?

— Poftim.

— Nu pe tine Herman; eŭ aş vré maĭ bine s'o întreb pe mătuşa Sura.

— Poftim, dragă Albert.

— Uĭte ce, mătuşă. Mĕ rog D-ta aĭ băgat de samă ce vorbĭam noĭ acolea?

— Da.

— Şi sciĭ tot ce s'a vorbit?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cum nu, dar ce e?
— Uite ce: mĕ rog eŭ aş maĭ vré un pahar de vin.

XV

Cernăuţi 25 Aprilie 187..

Sura Gherşin
Strada Mare
casa..... No.....
Iaşi.

Tot bine. Eŭ şi nevasta sănătoşi. Plecăm mâine acolo. Trimeteţi bagage. Sărutări.

Leopold.

Sfârşitul părţiĭ I-iŭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ATENTIUNE!

Atenţiune! Atenţiune!

Rezultatul tragerei Premiilor acordate la fascicula **10** — care s'a efectuat la 6 Martie corent—după ce această fasciculă **11** a apărut, se va publica în

„Ecoul Călătoriilor" No. 15

ce va apare la **10 Martie corent.**

Redacţia şi Administraţia la „Biroul Universal"
A. I. Niţeanu, Splaiul Brâncoveanu, 103.

Preţul unui No. 10 bani; abonamentul anual 5 lei

In **fascicula 12** se va publica o nouă combinaţie de premii ce vom acorda cetitorilor la **fascicula 20.**

ATENTIUNE!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PARTEA II-a

XVI

.... Aşa, va să zică, de-aceea nu se mai duce Bianca pe la Rosa?

— Apoĭ se înţelege. Şi ce? n'are dreptate?

— Cum nu! Mĕ rog, dar cum îţĭ place spiţeraşul acest noŭ, Herman?

— De, cum să'mĭ placă? Un băĕt, un om acolo.... dar nevasta luĭ... valeŭ ce ţifnósă! Nu se duce aprópe la nimenĭ. Se duc numaĭ pe la familiĭ marĭ: a fost la Kleinmann, la Davidovicĭ şi la Marcus; şi de câte orĭ ese, numaĭ în trăsură o veḑĭ.

— Eĭ, şi sciĭ cine-ĭ D-nia-eĭ?

— Cine?

— He, heĭ! E din lumea mare, e dintre bogătaşĭ, dintre aristocraţĭ.

— Da?

— Se 'nţelege, numaĭ că la Iaşĭ când era acasă la părinţiĭ d-sale, ne-avênd ce face, lua de cusut de la prăvăliĭ!

— Apoĭ dar e din aristocraţiĭ marĭ de tot.

— Da, de tot, de tot.

Aşa vorbesc două prietene din orăşelul în care şéde Herman, însurat acuma cu Feïghéla şi gospodar, la casa luĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Herman e asistent în farmacia de aci, dar ţine casă cu chirie unde stă cu nevasta.

Cele două prietene, vorbesc mai mult între ele, apoi îşi aduc iar aminte de Herman şi de Feïghéla şi încep a'şi descărca mai mult inima :

— Dar sciï ce-am auḑit eŭ ?

— Ce ?

— De, ḑice că pân nu este foc nu ese fum.

— Eï ?

— Mĕ rog, să rĕmână vorba între noï :

— Eï ?

— Ḑice că Nathan, fecïorul luï Marcus, se cam învêrtesce pe-acolo pe la Madam Herman.

— Ian tacï ?

— Ḑeŭ.

— Se póte, că mereŭ îl vĕd pe Nathan îmbrăcat şi gătit şi cu baston şi cu mănuşï, sciï cum umblă el în tot-d'a-una.

— De. Dar de unde aï auḑit ?

— Eï, am prins şi eŭ o vorbă aşa de undeva. Adecă am auḑit pe cine-va ḑicând că Nathan se parfuméză.

— Eï ?

— Eï, când am auḑit de parfumat numaï de cât m'am gândit : adică ce înţeles are vorba asta ?... şi după aceea m'am şi gândit la farmacie.

— Da, se prea póte, că ea socote că-ï cea maï frumósă din tot târgul, parc'o veḑï cum umblă fudulă parcă-ar fi o prinţesă, cu ochiï ceia albaştri şi cu nasul cela cu nările ca de cal. Dar eŭ am auḑit ceva şi de dînsul.

— De Nathan.

— Nu, de bărbatul eï, de Herman.

— Ce ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

De, ţice că şi el se duce cam des pe la Kleinman?

— Pe la Kleinman? Dar ce să caute acolo.

— Cum, ce să caute? Apoĭ nu'ĭ acolo sora luĭ Kleinman vĕduva?

— A-ha!! Bine ţicĭ! Da, că şi aceea trebue să fie bună bucăţică..

XVII

— Da, şi maĭ faşĭ, Catrino?

— Uĭti, ţĭ-am eşît cu dişĕrtu, măĭ Neculaĭ; mĕ-c la apă.

— Da pi undi maĭ eştĭ?

— Puĭ s'acolo la spiţerĭu şĭal tînĕr, la d-nu Herman.

— Eĭ, o duşĭ ghini?

— Dĕ, din partea mâncăriĭ ghini, şi sâ dzic? am deajuns şi de rĕmas, dar să-ţĭ maĭ chişi, ştiĭ, sâ-ţĭ cadă aşa câti şeva, di loc. I-o sgârşită Hermănóea asta di nişĭ sórişiĭ n'aŭ di undi s'înfrupta.

— D-zĕŭ?

— Da. Tăti li ţini 'nchisî şĭ'ţĭ dă numaĭ cu mĕsurâ.

— Iĭ bĕtrână?

— Nu, di undi? Tinĕrâ tari: de-aghe s'o măritat póte de vr'o jumĕtate de an. Şi tătâ dziua numa sê dragostesc parc'ar şi nişti ibovnişĭ, cându-ĭ el acasâ, ĭar când nu-ĭ acasâ, vaĭ di capu gneŭ.

— Da, di şi?

— Di şi? pintru că tătâ dziua nu maĭ scuturâ şî ştergi şi aşadzâ, şî numaĭ şĭ-o aud: uĭti, Catrino, aişĭ n'aĭ şters, uĭti calb; ĭe petica digrabâ şi ştergi. Cum treşi pi unde-va, pi lângă o feréstră, pi lâng'un prichişĭŭ numa şĭ-o veḑĭ că dă cu degitu şî-ţĭ aratâ: uĭti cole colb, Catrino, ĭe petica digrabâ şi ştergi.

Da eu am sâ-mĭ cat alt loc...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

XVIII

— Uite, Catrino, până ce isprăvesc eŭ de făcut pârjolele la bucătărie tu matură şi curaţă bine prin casă. Scóte paharele cele cu tablaua de colo, ĭea surtucul cela al cuconaşuluĭ ; scutură faţa cea de masă de fărmăturĭ, şi şterge bine colbul. Sciŭ că în rândul celalt când aĭ şedut la mine nu'ţĭ prea plăcea să ţiĭ curat.

— E! Duducă atunşia eram o próstă, da amu înĭ plaşi şĭ nie curat ; chĭar maĭ mult de-aşeĭa am vinit înnapoĭ la mata.

— Bine, să te vĕd. Dă repede că acuş e amĕdă şi vine cuconaşul la masă.

O casă mică dar frumuşică, cu douĕ odăĭ şi bucătărie ; asta e locuinţa luĭ Herman.

Casa e cam în faţa farmacieĭ.

Casa are treĭ odăĭ de rând. Cea de la stradă care acuma e salon, e despărţită de cele lalte printr'o săliţă. Lângă săliţă e odaea de culcare, unde staŭ şi la masă, ĭar a treĭa odae e bucătărie. Bucătăria are uşă şi 'n curte.

In salon perdele albe cu o jumĕtate de garnitură de mobilă roşă. Oglindă de mahon cu mesuţă şi în mijloc sub lampă o masă ovală acoperită : mobilă puţină şi modestă dar pusă cu gust.

Din salon se vede, în odaea de culcare, un pat de nuc acoperit cu un macat lucrat de mână ; ĭar lângă pat se vede o sofa mare. Pe jos, ca si în salon, e aşternut covor.

N'o fi maĭ mult de jumĕtate de cés de când s'a dus Feighela în bucătărie şi acuma vine înderĕt.

— Eĭ, Catrino, eŭ am isprăvit, tu eştĭ gata ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Amuş duducă.

— Apoĭ, haĭde, dă-ĭ repede; eŭ socotĭam să mĕ 'ntrecĭ.

— Eĭ, şi? Mĕ pun eŭ cu mata?

— De ce nu? Tu eştĭ maĭ mare, maĭ sdravĕnă..

— Da, dar mata eştĭ inimósă.

— Eĭ, haĭde să'ţĭ ajut şi eŭ.

*

— Acuma, Catrino, ĭea sama de mâncare că acuş trebue să vină şi cuconaşul, că e aprópe amĕdă.

*

Imbrăcată c'un robe-de-chambre alb, Feighéla vine din odaea de culcare în salon.

Mersul eĭ măreţ şi graţios, fruntea sus; şi haĭna albă cu care e îmbrăcată, faţă de roşul mobileĭ din salon, tóte acestea la un loc îţĭ daŭ ochilor un tabloŭ feeric.

In salon se opresce un moment în faţa oglinḑiĭ, apoĭ se aşadă pe un scaun lângă masa din mijloc.

De aci, de pe scaun se vede drept în uşa farmacieĭ.

Feighéla se uĭtă la farmacie.

— Acuş, ḑicea ea, trebue să-l vĕd şi pe Leopold eşind de acolo şi venind repede acasă Sciĭ că nu e uşor să fiĭ farmacist. Să te scolĭ dis de diminéţă şi apoĭ să staĭ în picĭóre tótă ḑiulica! Nu e vorbă, pentru farmacist, adică pentru şef, pentru stăpân nu-ĭ aşa de greŭ, că dacă are asistenţĭ şi practicanţĭ atuncea el stă în farmacie cât vré. Dar e greŭ de bĭeţiĭ asistenţĭ cum e Leopold. Şi Leopold ce băét bun e! Adecă, ce bun? prost de bun! Cine maĭ face tréba asta? Să se amoreseze de o fată săracă şi dupe aceea să rabde şi el şi să tragă sărăcie şi neajunsurĭ din pricina eĭ. Poftim, să mĕ ĭea el pe mine, când putea fórte bine

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să găséscă ḑece şi o sută de fete cu zestre şi încă cu zestre grasă; şi cu zestre şi frumóse. Cred şi eŭ că tocmaĭ urîtă n'oĭŭ fi eŭ de tot: dar sînt unele care sînt chĭar frumóse şi sînt altele care sémănă chĭar cu mine şi sînt şi frumóse; eĭ bine, eĭ bine, el putea să ĭea una de acelea care ar fi avut şi banĭ. Adevĕrat e însă că unuĭ om ĭĭ place un altul nu numaĭ după frumuseţa feţeĭ, ci după tóte apucăturile luĭ: ĭaca mie, de pildă, când eram în şcólă, ce dragă îmĭ era sora Serafina. Şi cu tóte acestea sora Serafina, de alt-fel era urîtă de închega apa. Sciŭ că mie când am vĕḑut'o întâeaşĭ dată mi s'a părut grozav de urîtă. Dar care tînĕr, în ḑiua de aḑĭ se maĭ uĭtă numaĭ la de-astea? Toţĭ caută banĭ, şi o fată săracă greŭ póte să pună mâna pe un băĕt bun. In privirea asta e drept că eŭ am avut noroc...

Pe când gândesce Feigéla ast-fel, deodată faţa i se înveselesce şi ea privesce drept spre farmacie; privesce drept acolo şi nările i se umflă parcă ar vré să sórbă cu mirosul din depărtare; privesce şi se apropie de ferestră. Se uĭtă la Leopold Herman cum vine spre casă.

— Aş vré, ḑice ea în gând, aş vré să vĕḑ pe Doctorul Clareĭ ce fel de palimă o maĭ fi?.. In fotografie am vĕḑut acolo un cap mare cât ḑiua de mâne şi o faţă de măcelar, cu nisce mustăţĭ gróse şi lungĭ, ca de sergent de pompierĭ. Leopold e om: chip ales, frumos, plăcut, impunĕtor chĭar, nobil ochiŭ, pătrunḑĕtor, şi deştept dar blând. Nu numaĭ Clara dar şi Matilda ered că nu s'ar fi dat în lăturĭ să se ducă după unul ca Leopold; maĭ ales una cum e Clara. Clara, ce? are tatu-sĕŭ parale, dar încolo?... Leopold e din familie. Clara ce? O cârcĭumărésă! Veḑĭ, fetele astea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

din prostime, adică din ómenĭ de rând care aŭ ajuns să strîngă parale, aŭ găsit un meşteşug. Pentru că unul ca Leopold saŭ un alt tînĕr de familie n'o să se ducă să ïea pe fata unuĭ cârcĭumar, de-aceea fata cârcĭumaruluĭ, cu paralele tătêne-sĕŭ îşĭ comandă în streinătate, un doftor şi găsesc slavă luĭ Dumneḑeŭ! Câţĭ pârliţĭ nu sînt pe la Viena care când aud de banĭ se duc şi în pétra-sacă şi aşa de odată se ridică în grad, se face nobilă! Nevastă de doftor! doftorésă!

Aşa se gândesce Feighéla privind pe Leopold care se apropie de casă.

Acum se apropie maĭ tare de feréstră, pune degetul pe buze şi privesce pe Leopold ca şi cum l'ar chema.

Intr'o clipă amêndouĭ se întâlnesc în uşa salonuluĭ şi el o sărută aşa de lung şi de nesfârşit parcă n'ar fi vĕḑut'o de vécurĭ.

Ce tineri! Ce frumoşĭ! Ce dragĭ îşĭ sînt! Ce pereche potrivită!

*

— Eŭ cred c'o să fie băét, dar tu, Feïghela ce ḑicĭ?

— De, Leopold, şi eŭ parcă tot băét îmĭ vine să cred. Cum o să'ţĭ pară când ţi-o ḑice: tată?

— Dar ţie când ţĭ-o ḑice mamă?

Leopold şi Feighéla staŭ amêndoĭ la masă, în odaia de la mijloc. Sînt veseliĭ amêndoĭ şi vorbesc d'ale lor, când Catrina intră:

— Duducă, o vinit o scrisóri di la poştă.

— Ad'o 'ncóce. Scrisóre de-acasă; cunosc mâna Rifcăĭ. Ian să vedem ce maĭ este pe-acolo. Imĭ pare rĕŭ că nu póte veni pe-aice şi mama.

— Să ne vadă gospodăria.

— Ba, s'o maĭ vĕd pe ea, orĭ maĭ bine să ne vadă pe noĭ, că de gospodărie ce să vadă aşa deosebit! O

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

căsuţă modestă, două odăiţi; un fel de gospodărie de student. A! Dar ce văd?!..

— Ce?

Feïghéla aci apropie scrisórea mai tare de ochi şi citesce cu băgare de samă. Sprâncenile i-se îmbină deodată apăsându-se asupra ochilor, ca un nor îi acopere faţa şi ea îşi muşcă buza dedesubt.

— Dar ce este? întrebă Herman.

Ea nu răspunde ci privesce mereu la scrisóre, dar se vede că ochii ei nu mai urmăresc rândurile scrise. Ea se gândesce aiurea.

— Ce este? mai întrebă Herman ridicându-se de pe scaun şi îndreptându-se spre scrisóre.

Feïghéla fără a ţice nici un cuvînt îi întinde scrisórea, şi îl privesce drept în ochi.

Herman ia scrisórea, urmăresce cu grabă rândurile scrise şi oprindu-se pe faţa a treia a srisorii, citesce tare:

«Nu sciu, dragă Feïghélá, dacă este adevărat, dar am auţit că tatăl lui Leopold i-a făcut proces ca să vă strice căsătoria.

— Ei, ce ţici? întrébă Feïghéla.

— De, ce să ţic? răspunde Leopold. Se póte, dar cu tóte acestea nu'mi vine a crede. Oamenii, când n'aŭ ce face iscodesc atâtea comedii, atâtea minciuni, pe care mai la urmă ajung de le cred chiar ei singuri.

— Dar dacă o fi adevărat?

— Mie nu'mi vine a crede, ţice Leopold scoborând ochii în jos şi privind în farfurie ca şi cum ar fi voit cu nepăsare să încépă a'şi căuta mai departe de mâncare. In gândul lui însă îşi ţice: Auţi ce om tiran? Nu cu nici un chip nu vre să mă lase în pace!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Mĭ-a făcut negreşit, proces dar nu pot să'ĭ spun Feĭgheleĭ aşa de-odată.

— Eĭ, ce tot aduni şi roḑĭ de pe farfurie, nu veḑĭ că sînt óse şi resturĭ care le-aĭ fost lepădat de-o parte? Scóte mâncare şi mănâncă cum se cade: ḑice acum Feĭghéla cătră Leopold care dus pe gânduri şi vrènd să se arĕte că nu-ĭ pasă, róde în nescire resturile de pe farfurie.

— Dar, nu sciŭ cum, ḑice el, îmĭ plac astea... îmĭ plac să le sug aşa...

— Ce să maĭ sugĭ! Scóte şi mănâncă, nu te maĭ gândi la scrisóre; trebue să fie nisce minciunĭ?..

— Şi dacă ar fi adevĕrat ce adică o să te ĭea de la mine?!..

XIX

— Veḑĭ Hascal, se vede c'aşa a fost scris de la D-ḑeŭ ca Simon să'mĭ fie mie ginere. A umblat el să ĭea pe Feiga şi dacă nu s'a putut, acuma a luat pe Ida.

— Veḑĭ, Sura, Dumneḑeŭ pórtă grijă de toţĭ.

— Da, dar mie îmĭ pare aşa de bine că am vĕḑut'o pe Ida măritată, parcă mi s'a ridicat un petroĭŭ din spate. Mĕ temeam că n'am s'o maĭ pot mărita, şi, uite, d'abĭa dacă a trecut un an jumĕtate de la nunta Feĭgăĭ şi, haĭ, am măritat'o şi pe Ida. De-acuma pe Rifca, dacă merg şi eŭ la Bâră, să'mĭ ajute Dumneḑeŭ s'o vĕd mare şi oĭŭ mărita-o acolo orĭ póte la Podul Ilóeĭ.

Veḑĭ, tocmaĭ când ţi-ĭ frică de ceva, să sciĭ că tocmaĭ atunci ese maĭ bine. Uite, eŭ mĕ temeam că n'am s'o maĭ pot mărita pe Ida şi ĭaca am măritat'o. De-acuma numaĭ să dea D-ḑeŭ să fie el un bărbat bun şi s'o ţină bine şi să veḑĭ ce bine şi ce frumósă o să se facă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Iaca și de Feĭghéla tot așa îmĭ era fricâ de'mĭ tremura inima'n mine; mĕ temeam ca Herman nu cumva să se fi supĕrat de ceva și să se resgândéscă să n'o maĭ ĭea pe Feĭghéla și câte n'am făcut, și pe unde n'am alergat și pe la cărturariți și pe la zodierițe și descântece și farmece, și când colo Herman, bĭetul băét era bolnav și nu scia nimica de ce'l învinovățiam noĭ.

Așa vorbesce Madam Sura și cu frate-sĕŭ Hascal.

Astădĭ e Duminică a treĭa-zi după nunta Ideĭ. Vinerĭ sara a fost nunta. Sâmbĕtă diminéță, aŭ venit nașele Ideĭ și aŭ dus'o la școlă. Acuma sara s'aŭ adunat aĭ familieĭ, și staŭ de vorbă. S'a dat dulcéță și apă și s'a pus să se facă céĭŭ. Madam Sura șede tot acolo jos în casele cele din hudicĭóră.

E pe la sfârșitul luĭ August. Ușele și ferestrele sînt deschise. E cald.

Pe masa din mijlocul odăiĭ sînt darurĭ care s'aŭ adus de nuntă. In săliță ferbe un samovar.

In casă maĭ sînt: Herman cu Feĭga, Albert, Clara cu bărbatul-sĕŭ Simon, Leĭba, băétul luĭ Simon și Rifca. Toți însă obosiți ca după nuntă staŭ cam tăcuți.

Herman scrie nu sciŭ ce într'un carnet. Dr. Horn povestesce luĭ Simon, despre profesorul de la Viena Dr. Tun, cât de bine își face la Universitate cursul de fisiologie; ĭar Simon ascultă cu sfințenie. Albert umblă de colo, colo fumând.

Rifca și Ida și cu Feĭga staŭ lângă masă de se uĭtă la darurĭ și Rifca spune Clareĭ care de unde sînt.

— Sfeșnicele aste douĕ, de argint sunt de la Moș-Hascal. Cutia asta de parfumerie și tualetă a adus'o Herman. Coșulețele aste douĕ de argint pentru prăjiturĭ sînt de la Clara.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bravo, ḑice Clara, de astea chĭar aveam nevoe să'mĭ spuĭ de la cine sînt!...

— S'apoĭ, rĕspunde Rifca, urmând: Aste 12 linguriţe de argint sînt de la Mătuşa Beĭla. Inelul din cutie, de la Albert; tabloul de la Malca, serviciul de lichĭor de la Madam Leĭa, serviciul de dulcéţă de la Madam Burăh, perina de la Toni.

— Rifca, strigă Madame Sura, dar ceaĭul maĭ trăesce!

Da, mamă; uite Leĭba suflă în samovar.

— Mĕ rog, dar cine e tînĕrul Leĭba? întrĕbă Albert.

— St! Albert.

— Ce-ĭ, mătuşă.

— Vino 'ncóce, şoptesce Madame Sura. Ian ascultă tu, gură mare, nu maĭ întreba de Leiba.

— Dar cine'ĭ Leĭba? ḑice Albert şoptind şi el cu mirare.

— Leĭba e băétul luĭ Simon.

— A! Vra să ḑică Ida are băét gata, n'are nevoe să maĭ se trudéscă?...

— Eĭ! Tu tot nebun! Ascultă. Leiba e de la nevasta cea dintâiŭ a luĭ Simon; dar el nu maĭ şede la Simon; el lucréză la croitorie la Iancu Schĭopu, care face haĭne preoţeştĭ şi moldoveneştĭ şi caţaveĭcĭ şi blănăriĭ. Si umblă cu Iancu Schĭopu pe la ţară pe la popĭ, pe la boerĭ şi'ş câştigă pânea luĭ. Tată-sĕŭ a vrut să-l ţină cu dînsul, dar dacă a vĕḑut că nu se pricepe la negustorie, l'a dat la meşteşug.

— Dar de ce e aşa pântecos?

— A fost bolnav de mic şi a rĕmas aşa. De ac ea îĭ şi ḑic Leiba Burduhosul.

— Vra să ḑică ni se completézĕ familia, am avut

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.transilvania.ro/mdrr1901-1932

pe Iţic Chîoru, acuma avem şi pe Leîba Burduhosul, ne-ar mai trebui un schiop, un chelbos.

— Haîde, fugî de-acolea.

Acuma s'aude glasul luî dr. Horn care vorbesce cu Simon.

— A ! Micrascopia e studiul cel maî interesant ! ă veḑî D-ta celula de cincî miî de orî maî mare !...

— Ḑeŭ ? !... cinci miî? întrerupse Simon.

— Da !

— Bravo luî ! Si e însurat el, D-rul Tun ?

— ! a, are şi vr'o treî fete.

— Eî, atuncî are dreptate.

— Maî înainte însă în medicină domnîa numaî empirismul...

— Cine?

— Empirismul.

— Póte, dar la noî aice 'n Iaşî avem pe D-rul Kiner şi pe D-rul Hener, săracul, Dumneḑeŭ să'î dea sănătate, că el m'a scăpat pe mine din gura morţiî. Sciî cum eram ? M'am fost uscat ca o córnă şi nicî apă nu puteam să îéŭ în gură. Ia, pe lângă dînsul să te pui D-ta ! Câtu-î învĕţa de la dînsul nu poţî învĕţa nicî dincolo de Viena.

Aci se apropie şi Herman :

— A ! Aice staŭ de vorbă doî gospodarî, unul tînĕr şi altul bĕtrân.

— Da, ḑice Simon şi acuma vine altul şi maî bĕtrân.

— Aşa e, rĕspunde Herman, eŭ sînt maî bĕtrân, mie trebue să'mî purtaţî respect. Eî, dar cum se laudă D-l Dr.? Cum îî merge clientela ? Cum merge practica ?

— Apoî, rĕspunde Clara, încă ce să mérgă ? Că lu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lius nu 'şĭ-a pus încă nicĭ tablă afară! Sciĭ deabĭa a venit de la studiĭ şi vré să se maĭ odihnéscă şi el.

Cu crâmpee de vorbă, aşa, vremea trece şi vine céĭul, şi turtă-dulce şi prăjiturĭ şi ceva vin. De-acuma 'nnainte glasurile încep a se drege şi a se auḑi maĭ bine.

Dintre toţĭ s'aude glasul luĭ Albert.

Albert povestesce de fata luĭ Marcu Leĭzeróeĭ din Fălticenĭ pe care o furase sergentul de pompierĭ:

— Când mĕ duc eŭ la Fălticenĭ se întîmplă tocmaĭ să trag la gazdă la Marcu Leĭzeróeĭ. Era într'o Vinere şi sara mĕ poftesc să staŭ la masă cu dînşiĭ. La masă, ĭaca şi Domnişóra Maria.

— D. Albert Stul şi fiica nóstră Maria.

— Imĭ pare bine, ḑic eŭ, dar par'că ne-am maĭ vĕḑut noĭ unde-va?

— Da, respunde ea, când eram cu sergentul.

Dar când a pomenit ea de sergent, luĭ tată-seŭ parcă i-ar fi tras o palmă. El ar fi voit să nu se maĭ vorbéscă de asta, dar eĭ să vede că'ĭ plăcea.

După aceea cât am stat eŭ acolo, vr'o câte-va septemânĭ, am trăit fórte bine. Şi tată-seŭ şi măsa mereŭ îmĭ ḑiceaŭ să maĭ staŭ de vorbă cu «Dumnĭa-eĭ» că i-ĭ urît! Şi eŭ, se înţelege, de ce să nu staŭ? Mi se pare că ar fi voit eĭ să mĕ 'ncalţe, să mĭ-o dee mie că mereŭ tot îmĭ spuneaŭ că are zestre frumósă.

Sergentuluĭ i-a fost dat parale ca s'o lase, aşa îmĭ spunea ea, dar se vede că sergentul a ţinut'o cât a ţinut'o şi s'a plictisit de ea şi pe urmă a lăsat'o s'o ĭea acasă părinţiĭ.

Când am maĭ fost acolo peste vr'o treĭ lunĭ ea era măritată. A fost măritat'o după un negustor din Botoşanĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuseum.ro/mdrr1901 1932

Când a luat'o de la sergent tatăl eĭ ar fi voit numaĭ de cat s'o mărite, dar nu se putea. Pe urmă nu sciŭ cine l'a învĕțat, că a trecut granița, la Cernăuțĭ și a venit de acolo cu un jidan și a măritat'o cu dînsul. Dar d'abĭa s'a măritat și l'a și trimis înapoĭ, a despărțit'o de el și pe urmă a măritat'o la Botoșanĭ ca vĕduvă. Acuma e la Botoșanĭ, femee cinstită.

— Și copilul ce s'a făcut?

— Copilul e la tatăl eĭ. Un băeat frumos! sergentul în piciore; îl chĕmă Herșcu. O să se facă un jidan sdravăn!!. O să se mire lumea că strănepoțiĭ luĭ Avraam saměnă cu strănepoțiĭ luĭ Traĭan. Cum?! ce rîdeți, adecă eŭ samăn a evreŭ? Orĭ sînt eŭ din sânge evreŭ curat?! Orĭ voĭ puteți jura că sunteți evreĭ curați!

— Așa e, ḑice Herman.

— Ba nu e eșa, ḑice Doctor Horn.

— Pentru ce nu'ĭ așa, întrĕbă deodată și Herman și Albert.

— Apoĭ, nu-ĭ așa, ḑice D-rul, pentru că eŭ nu voiŭ să admit că noĭ am fi nisce bastarḑi!

— A! Bravo logică, ḑice Albert. Felicitările mele! Nu'ĭ așa pentru că nu vreĭ d-ta să admiți!!.

— Mĕ rog, dar e bine să fie așa?... întrebă D-rul.

— Fórte bine, ḑice Albert, că dacă n'ar fi fost așa socoți că ar maĭ fi astăḑĭ atâția evreĭ și încă în stare așa de înfloritóre. Si mĕ mir de D-ta că eștĭ Dr. și nu recunoscĭ însemnătatea ce are încrucișarea pentru îmbunătățirea raselor. Apoĭ ómeniĭ ĕștia frumoșĭ, fetele astea, fetele evreice așa de frumóse nu creḑĭ D-ta că sînt resultatul încrucișăriĭ?! Dar dacă s'ar face o exposiție, orĭ o anchetă, orĭ un recensămînt, eŭ cred că, în proporție, se 'nțelege, s'ar găsi că între evreĭ sînt

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Toți cititorii

Cupon No. 12

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Resultatul tragerei Premiilor acordate cititorilor romanului „FEIGHÉLA"

In ziua de 6 Martie c., ora 4 p. m., în *„Biuroul Universal" A. I. Niţeanu* din splaiul Brâncoveanu No. 103, s'a efectuat tragerea la sorţi a premiilor acordate cititorilor romanului *Feighéla*, iar resultatul e următorul:

1) *D-l Alexandru Grosu*, Loco. un abonament la *„Ecoul Călătoriilor*

2) *D-l Marin I. R. Grindăşeanu*, Loco, un abonament „Ecoul Călătoriilor".

3) *D-l I. Săvuleanu*, Loco. un abonament Ecoul Călătoriilor".

4) *D-l Massim Orăşanu*, Brăila, un exemplar *Studii asupra cronicarilor Moldoveni.*

5) *D-l Carol Apfelbaum*, Loco, abonament „Ecoul Călătoriilor".

6) *D l I. Apostolescu-Nasica*, Buzĕŭ, un exemplar *Studii asupra cronicarilor Moldoveni.*

7) *D-na Aneta Butoianu*, Diriginta scoalei din com Latinu, jud. Brăila, abonament „Ecoul Călătoriilor".

8) *D-na Savastiţa D. Theodosiade*, com. Mastacani, jud. Covurluĭ, *bilet de lotărie No. 032,229 al societăţii Italiane.*

9) *D-l Stefan K. Manole* Bârlad, abon. „Ecoul Călătoriilor"

10) *D-l Theofil Atanasiu* Loco, *biletul de loterie No. 046.735 societăţii Italiane.*

11) *D-l Teodor Constantinescu* Loco, exemplar *Studii asupra cronicarilor Moldoveni.*

12) *D-l Ilie Ifrim*, jud. Covurlui, *10 cărţi postale ilustrate.*

13) *D-l Simion Căpităneseu*, jud. Prahova, *un mărţişor*

14) *D-l Al. Alexandrescu*, Ploeşti, un exemplar *Omer întinerit.*

15) *D-l M. Duţescu*, jud. Prahova, *10 cărţi postale ilustrate.*

16) *D-l Dumitru Chiţimia*, jud. Mehedinţi un exemplar *Omer.*

17) *D-l Dumitru Niculescu*, Loco un exemplar *Omer*

18) *D-ra Lucica Nicolescu, biletul de loterie No. 044,831 al societăţii Italiane.*

19) *D-l Petre I. Căpităneseu* T.-Severin, *10 cărţi postale ilustrate.*

20) *D-na Florica F. Rădulescu, un mărţişor drăguţ şi fin.*

Domnii câştigători sunt avizaţi prin aceasta ca în termen de o lună de la data tragerii să-şi ceară câştigurile ; dacă însă doresc a le avea prin poştă, să bine-voiască a trimite la „Biuroul Universal" A. I. Niţeanu, splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureşti, cei care aŭ câştigat abonamentul la „Ecoul Călătoriilor" 40 bani ceĭ cu „Studii asupra Cronicarilor Moldoveni" 50 bani, ceĭ cu «biletele de loterie» 15 bani, ceĭ cu «cărţile poştale ilustrate» 30 bani, ceĭ cu «mărţişorul» 25 bani, ceĭ cu «Omer» 20 bani.

Suma se poate trimite şi în mărci poştale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ceĭ maĭ mulţĭ frumoşĭ şi viguroşĭ, de cât în tóte popórele.

— Bine, asta o admit şi eŭ.

— Da, o admiţĭ!! O admiţĭ, o admiţĭ pentru că 'ţĭ place, însă o admiţĭ dar n'o susţiĭ.

— Cum n'o susţiŭ.

— N'o susţiĭ!! sciĭ care sînt evreiĭ ceĭ maĭ curaţĭ, maĭ pur sang? sînt tocmaĭ ceĭ maĭ uriţĭ şi maĭ uricioşĭ şi maĭ prăpădiţĭ şi maĭ puchinoşĭ! Na. Eŭ vorbesc sincer. Eŭ sînt ovreĭŭ, şi încă naţionalist înfocat ovreiŭ, dar vĕd lucrurile cum sînt. Noĭ sîntem un popor noŭ, format prin încrucişare sub adăpostul religieĭ nóstre, că dacă religia nóstră nu era diferită, astădĭ nu maĭ era nicĭ picĭor de ovreĭŭ. Noĭ sîntem un popor nu de sânge ci de religie şi de obiceĭurĭ. Nu vedĭ că evreiĭ din fie-care ţară samănă cu poporul în mijlocul căruĭa trăesc?

— Apoĭ, degĭaba, D-ta nu eştĭ ovreĭŭ.

— Ba sînt. Sînt cum sînt toţĭ ovreiĭ. Şi îmĭ place chĭar că sînt ovreĭŭ pentru că avem o religiune aşa de bună, o religiune care din sfărmăturile resleţe ale unuĭ popor, e în stare ca într'un viitor óre-care să facă un popor compact, moştenitor al tuturor popórelor, cu calităţile tuturora şi cu defectele a nicĭ unuĭa, un popor care să fie poporul viitoruluĭ!...

— Bravo! bravo! bravo! Am ajuns departe, ţice D-rul, bătînd în palme.

— Da, şi din punctul ăsta de vedere, urméză Albert, eŭ detestez pe ceĭ ce se botézĕ, îĭ privesc ca desertorĭ.

— Ba eŭ nu, ţice Herman: fie-care e liber să 'şĭ alégă religia care 'ĭ place.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da, dar aci nu 'ĭ vorba numaĭ de religie, aci e vorba de naţie, căcĭ cine părăsesce religia părăsesce naţia.

— Ba eŭ, ḑice D-rul. ĭĭ privesc pur şi simplu cu dispreţ, că nicĭ naţia nicĭ religia n'are nevoe de nisce păcătoşĭ!...

— Eĭ, destul ḑice Clara, maĭ schimbaţĭ vorba că pe urmă o să ajungeţĭ la sfadă.

— Asta 'mĭ place mie grozav, ḑice doctorul, îmĭ place când s'amestecă şi femeea.

— Eĭ, ce s'amestecă?! ḑice Herman.

— Apoĭ s'amestecă, pentru că D-nia-eĭ cam are obiceĭul să se amestece în multe.

— Cum am obiceĭŭ? întrébă Clara.

— Cum? ḑice Albert, aşa de curênd cu cérta?!

— Nu cu cérta, ḑice D-rul, dar trebue de la început fie-care să 'şĭ cunóscă datoria luĭ; eŭ nu voĭŭ să fiŭ bărbat de aceĭa care staŭ sub papucul femeiĭ. D-nia-eĭ cam într'acolo tinde, dar nu şi-a găsit omul.

— Eĭ, încetéză cu prostiile, ḑice Clara.

— Ia, te poftesc.

— Ba te poftesc eŭ.

Aci doctorul se înroşesce până în urechĭ, pe faţă i se vede pornirea şi începe a vorbi repede vrute şi nevrute.

In urma celor ḑise de D-r. la adresa Clareĭ, se supără şi ea şi începe şi ea cu gura la cértă; ĭar Albert şi cu Herman caută să liniştéscă lucrurile.

— Să vĕ spun eŭ, ḑice D-rul. Oameniĭ când se căsătoresc fie-care îşĭ ĭea câte o sarcină de îndeplinit, voĭŭ să ḑic că fie-care îşĭ ĭea în sama luĭ un numĕr de lucrurĭ pe care trebue să le facă şi de care să pórte grĭjă; Eĭ bine, D-nia-eĭ spune că n'are nicĭ o datorie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cum, ḑice Albert, voĭ aḑĭ început de pe acuma a face datoriĭ?!

— Ba nu, nu trebue să glumescĭ, ḑice D-rul; aci e lucru fórte serios. Aci e vorba de datoriile pe care le are în căsnicie şi bărbatul şi femeea.

— A! Aşa? ḑice Albert; voĭ nu vĕ sciḑĭ datoriile unul către altul?!... Bine, atuncĭ haĭde să vĕ învĕḑ eŭ. Ascultaḑĭ:

— Maĭ întâĭŭ, adecă întâĭŭ şi întâiŭ, articulul unu: când bărbatul vine în casă, femeea trebue să sară şi să 'ĭ sărute mâna. Articulul doĭ: la masă femeea să scótă ce'ĭ maĭ bun din bucate şi să pună în farfuria bărbatuluĭ.....

— Aşa, ḑice Clara; tu Albert glumescĭ şi el o s'o ĭea cu siguranḑă că e aşa.

— Ba, aşa cum facĭ tu să nu porḑĭ nicĭ o grijă de bărbat şi să l laşĭ pe dînsul să se înjosască la lucruri care nu se potrivesc pentru bărbat. Din pricina D-tale eŭ trebue să port grija şi să mĕ bag până şi în cele maĭ micĭ flécurĭ.

— Poĭ, n'aĭ de cât să nu te bagĭ!

— Cum să nu mĕ bag?! Dacă nu te ocupĭ tu, trebue să vĕd eŭ de ele.

— De pildă, de ce lucruri?!

— De ce lucruri?! Apoĭ chĭar asară n'a fost vorbă între noĭ că nu voĭaĭ să stingĭ lampa, că nu voĭaĭ să pregătescĭ chibriturĭ la pat, că nu voĭaĭ să încuĭ uşa la balcon, să veḑĭ dacă este în cană apă próspĕtă de bĕut, astea ale cuĭ datoriĭ sînt?! Ale mele? Mĕ rog. Herman, tu eştĭ maĭ de mult însurat, spune cine trebue să le facă astea?

— Eĭ l... ḑice Albert, apoĭ astea sînt chĭar flécurĭ!! Pentru asta vĕ certaḑĭ voĭ?!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
1868 transilvania.ro/mdrr1901-1932

— Sigur, ḑice Clara, asară n'am voit să le fac pentru că îmĭ spuneaĭ cu un ton aşa de autoritar!! Eŭ cred că dacă m'am măritat, nu m'am băgat la stăpân!

— Ba, cam aşa! Bărbatul este stăpân. Nu cum-va vreĭ să cânte găina? In casă la mine voiŭ să cânte cocoşul.

— Ba să cânte dracu! ḑice Clara şi plécă de acolo de se duce în fundul caseĭ unde se aşaḑă pe un scaun lângă Feiga şi ḑice: lua-l'ar dracu de măritat.

Aci Feiga, privind'o cu óre-care mulţumire ḑice: Se vede că pentru fericire nu e de ajuns să aĭ zestre!

Apoĭ întinḑêndu-se maĭ mult vorba între ele, Feiga începe s'o mângâe pe Clara, ḑicênd: cu tóte acestea nu trebue să-ţĭ facĭ inimă rea pentru asemenea flécurĭ. S'aŭ maĭ vĕḑut aşa unele neînţelegerĭ pe la început de căsnicie, dar în urmă se trec, maĭ ales după ce încep a maĭ veni şi copiĭ.

— Da, dă-l la dracu, că el nicĭ copiĭ nu vré să aĭbă. Dice că ḑece anĭ n'o să aibă copiĭ.

In vreme cât Clara maĭ stă de vorbă cu Feĭga şi cu Madam Sura, dincolo vorba cu doctorul apucă altă cale S'aude Doctorul ḑicând:

— Da, da; să sciĭ D-ta că farmacistul trebue să fie la ordinul d-ruluĭ! E inferior, inferior ca toţĭ inferiorii!

După acésta Herman nu sciŭ ce maĭ ḑice, că doctorul începe a bate cu pumnul în masă, iar Herman ridică un scaun să-l lovéscă în cap.

— Ha-ha! strigă Albert punênd mâna pe scaunul din mâna luĭ Herman, şi vârîndu-se între d-rul şi Herman. Simon de asemenea se băgă între eĭ. Apoĭ vine Feĭga şi apucă pe Herman şi Clara pe D-rul.

In sfârşit cum a fost, cum s'a făcut, a apucat înainte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

D-rul ? orĭ Clara?... nu se scie ; dar deodată şi D-rul şi Clara eşiră pe uşă fără bună sara.

Ba, s'a maĭ auḑit din uşă gura D-ruluĭ :

— Las că ţĭ-oĭŭ arăta eŭ ţie ! !...

— Ba, să mĕ săruţĭ... rĕspunde Herman.

In urma lor s'a făcut o tăcere desăvârşită, toţĭ se uĭtaŭ unul la altul.

Tocmaĭ în urmă Albert, uĭtându-se în jos, ridică din umerĭ cu mirare ; iar Herman resuflă :

— Ce să'ĭ fac dacă 'ĭ dobitoc şi nu şcie a vorbi cu ómeniĭ ? !

— Eĭ ! — ḑice acum Albert ca să'ĭ schimbe vorba — va să ḑică moşul Hascal de acum o iea pe mătuşa la Bâra ?

— Apoĭ, ce să maĭ facă aice ? să plătéscă chirie ? să cheltuiască parale degĭaba !

— Dar sciĭ că a avut frumósă petrecere D-rul şi s'a dus c'un paşaport cum i se cădea, ḑice Herman şi începe a rîde cu un rîs de'ĭ curg lacrimile.

Ceĭlalţĭ rîd şi eĭ şi maĭ glumesc pe socotéla D-ruluĭ Fega maĭ ales nu maĭ póte de bucurie :

— Dar când a vĕḑut pe Leopold cu scaunul o sfeclisă, săracul. Din cât e blond se făcuse şi maĭ blond ! Păcat c'a pus Albert mâna pe scaun ! Minunat odor şi-a ţăsit Clara ! !..

Mă încolo după ce se schimbă vorba, Simon ḑice cătră Herman :

— Dar tatăl D-tale ţi-a făcut proces ca să strice nunta ?

Da, rĕspunse Herman.

— Veḑĭ, n'am ḑis eŭ bine, că nu e de ajuns numaĭ căsătoria religiósă ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Eĭ şi ce póte să fie întrebâ Hascal.

— Ce póte să fie! răspunde Albert. Póte să fie că anulézĕ căsătoria, adică face ca şi cum nu s'ar fi căsătorit de loc.

— Şi ce'mĭ pasă mie de-acolo? Ce eŭ nu sciŭ că s'aŭ căsătorit?!

— Poĭ! chĭar adevĕrat, ḑice madam Sura, adecă am eŭ nevoe să'mĭ spue alţiĭ când eŭ am vĕḑut şi am fost de faţă la nuntă?!

— Mĕ rog, să vĕ spun eŭ, ḑice Herman. Tată-meŭ o să isbutéscă să anuleze căsătoria, adică o să facă întocmaĭ ca şi cum n'am fi fost căsătoriţĭ. Aicĭ însă nu e vorba de ce ḑice legea, aicĭ e vorba de ce fac eŭ. Eĭ, bine D-lor, pot să anuleze căsătoria orĭ cât or vrea şi eŭ când oĭŭ împlini aniĭ ca să fiŭ major, adică de acum peste doĭ anĭ, fac formalităţile cerute de lege, adecă fac acte respectóse către părinţĭ şi după aceea mĕ cunun civil şi s'a încheiat socotéla.

Asta e. Aice, în casul meŭ nu e vorba de ce ḑice legea, aci e vorba de cinstea mea.

Eŭ, însă, când am luat pe Feiga am luat'o ca să fie soţia mea legitimă, şi ea pentru mine e soţia mea legiuită: dacă legea maĭ cere nisce formalităţi le voĭŭ face şi pe acelea.

— Bravo dragul mameĭ, să trăescĭ, ḑice madam Sura, apropiindu-se de Herman şi sărutându'l pe amândoĭ obrajiĭ.

— Bravo, bravo, dragul moşuluĭ, ḑice şi Albert neteḑind pe Herman pe cap. Apoĭ întorcându-se către Leiba.

— Auḑĭ, Her Leibiş? Tu când t'eĭ însura á nu te însorĭ numaĭ religios, tu să te însorĭ şi civil şireligios:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine, respun e Leiba, atunce n'am să mĕ maĭ însor de fel.

XX

Dómne, Duducă, dar tare trebui să maĭ şii buni plăşintele astea cari li faşĭ d-ta.

— Dĕ, cred şi eŭ că trebue să fie bune, Frosino.

— Duducă, dar mata sciĭ să faşĭ de-aşeea verdi cu cari ti ungĭ pi cap şi gnirosĭ frumos?

— Care verde? Pomadă?

— Da, pomadă de-aşeea cari să ĭe di la spiţerii?

— Da, sciŭ, Frăsino.

= Pi d-ta trebui să ti şi învaţat cuconaşu?

— Da. Dar ce? Vreĭ să te 'nvĕţ şi pe tine?

— Eeee! Oiŭ maĭ pute eŭ învĕţa!!

Aşa vorbesce Feighéla şi cu-o sluguliţă a eĭ, o fetiţă ca de vr'o doĭ-spre-ḑece saŭ treĭ-spre-ḑece anĭ.

E vara şi e cald. E aprópe de amédă. Feighela e în curte, la bucătărie. Nicĭ nu s'a îmbrăcat de diminéţă. A eşit numaĭ într'o fustă albă şi în capoţel, iar din pricina căldurii a lepĕdat şi capoţelul. Acuma e în verdacul de la bucătărie, stă în picióre lângă o măsuţă albă de brad, şi face plăcinte; iar Frosina singura eĭ slugă stă şi se uĭtă la dînsa.

Astă-ḑĭ Feigléla face mâncare maĭ multă pentru că la amédă vine şi Herman acasă la masă.

Feĭghéla face acum plăcinte, le face pe masă şi le prăjesce în bucătărie şi vorbesce cu Frosina, iar cu gândul e tocmaĭ pe la Iaşĭ, pe la Clara, pe la Olivenbaum şi cine maĭ scie pe unde.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce? te temĭ, Frosino, că nu'ĭ putea învĕţa a face pomadă! Nu te teme, învaţă omul de tóte! Câte nu învaţă! Eŭ cum am învĕţat?!

Aci Feïghéla se opresce şi nu maĭ ţice nimica din gură, dar în gând îşĭ ţice:

„Bine, cel puţin că acuma numaĭ sînt acolo în Iaşi să fiŭ în ochiĭ lor să mĕ tot cerceteze şi să mĕ urmăréseă şi să mĕ întrebe: Dar tu, Feïghéla, ce maĭ facĭ? Dar nu m'aş maĭ duce acuma să trăesc la Iaşĭ, Dómne feresce! Chiar şi când o isprăvi Herman de şĭ-o lua diploma de licenţă, tot nu mĕ duc la Iaşĭ. Nu mĕ duc pînă când n'om ajunge şi noĭ să avem farmacia nóstră, să nu maĭ fim tot cu stăpân şi cu şef, cum ţice Herman. Bună e farmacia, dar bună şi ea pentru cine are parale. Dacă n'aĭ parale e greŭ, trebue să aştepţĭ cam mult. Şi pe lângă aşteptare trebue să maĭ şi suferĭ şi să înghiţĭ şi să rabdĭ când auţĭ că te căinéză némurĭ ca al de Clara. Că tu eştĭ fată săracă şi ea e fată bogată. Şi bărbatu-sĕŭ măcar că e doctor e un gogoman, de dă în gropĭ, nicĭ cânele nu i-l dă omul pe mâna luĭ; dar dacă are parale trece, îĭ ţice Domnu Doctor; când îl veţĭ colo în trăsură înmănuşat şi cu pălărie naltă, parcă tot creţĭ că trebue să fie ceva de capul luĭ. Si aşa cu banĭ îţĭ apucă înnainte şi trec tóte secăturile şi tu remâi în urmă să le saluţĭ şi să le strigĭ: ura!... Parcă le vĕd, când am fost atunce la Iaşĭ, la nunta Ideĭ, care din cotro: Ce maĭ face Feïghéla? Ce maĭ facĭ, Madam Herman? Da cât câştigă D l Herman? Cât are pe lună? Aĭ casă mare? Câte slugĭ aĭ? Cu cine sînteţĭ în visită?... Visite, şi slugĭ, şi casă mare!!.. când nu sciĭ cum să'ţĭ maĭ întinţĭ bĭétă léfă până la capĕtul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lunii !! Albert e nebun el, dar nu-i mai nebun de cât alții cuminți, care cred că numai ei se pricep la tóte. Nu—nu—nu! Nu vreŭ ca fata mea să se facă actoriță! Nu mĕ uĭt eŭ în gura unuĭ nebun ca Albert. Așa ₫icea mama. N'a voit să se uĭte în gura luĭ Albert, și cu ce m'am ales? Am ajuns tot la calicie și din înjosire n'am scăpat! Ca actor cel puțin pe scenă îți poți închipui și tu că ești cineva. Pentru un rând de aplause de pe scena teatruluĭ poți suferi un an de ₫ile calicia; ĭar pe scena lumeĭ toți numaĭ te ghiontesc, nimene nu te aplaudă. Când am fost la Iași, Clara se uita la mine de sus; Olivenbaum parcă se fereà pe departe de mine și se păzĭa să n'o ating să i se róḑă poleéla. Matilda vré să fie politicósă și îmĭ vorbĭa ca la un copil care vré să plângă orĭ ca la un bolnav căruĭa ĭi pipăĭ o rană. Moș Iți, tatăl Clareĭ și Faĭbiș, jidanĭ proștĭ: N'aĭ parale nu ești nimic, parcă nicĭ nu vré să ne bage în samă. Ceĭlalți mai tinerĭ ca al de Dr. Horn al Clareĭ, Dr. Hirsch al Matildeĭ, Iacob Grün și maĭ ales Iacob Grün se învĕrtea grozav împrejurul luĭ Herman ca să 'mĭ pótă face curte mie.

Așa gândesce Feĭghéla și gândesce în tótă voea pentru că acuma e singură căcĭ pe Frosina a trimes'o să aducă o doniță de apă.

Așa gândesce Feĭghéla când de-abĭa isprăvise plăcintele și când de odată se aude un glas din spre pórtă:

— Bonjour.

Feĭghéla sciindu-se desbrăcată abĭa întórce capul și repede fuge în bucătărie. Fuge în bucătărie tocmaĭ în fund, stă o bucată acolo fără nicĭ să resufle și apoĭ venindu-și óre-cum în fire se 'ntrébă cine să fie? și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

parcă un chip ceva cunoscut îĭ vine în minte. Se apropie de feréstră, se apropie maĭ tare, parcă nu'ĭ vine a crede. De unde şi până unde?! E chĭar el! Chelbosul mameĭ, Tupescu; dar ce-o fi căutând el aice?! E el. Gras, roşcovan, mustaţa... E el. El şi stă. Stă şi se uĭtă spre casă. Acuma se uĭtă încóce. Dar te poţĭ uĭta cât de mult, n'aĭ grijă că n'oĭŭ eşi eŭ aşa cum sînt să te 'ntreb. Dacă'ĭ avea noroc să vină Frosina, bine, îĭ întreba-o pe dînsa; dacă nu, sănătate. Hă-hă. tuşesce, cât îĭ vré. Ce să'ţĭ fac. Uite şi capoţelul mi l'am uĭtat afară pe grilaj. Aşa, maĭ bine du-te. Aşa, mergĭ sănătos.

Tupescu ese, ĭar Feĭghéla îşĭ acopere bucatele şi se duce să aştepte până ce o veni Herman. Iea, decĭ, o străchiniţă cu nisce grăunţe; merge de se aşédă pe scara de din dos a caselor, şi chémă găinele.

Intr'un moment pe dinaintea scării sînt numaĭ găinĭ care cu-o hărnicie ne pomenită se întrec se adune de pe jos grăunţele pe care Feĭgéla le arunca pe 'ncetul. Se aude, cum cĭupesc ele, numaĭ un fel de bocănéla désă orĭ un fel de buchisală de parcă plouă şi din când în când câte un *câr* al uneĭ găinĭ pe care a cĭupit'o alta, orĭ câte un *cotcodac* al cocoşuluĭ lovit şi el în toĭul lupteĭ de câte vre-o găină maĭ îndrăznéţă. Si chĭar sînt vr'o douĕ maĭ îndrăznéţe: Este una négră şi grósă dar grósă sdravăn: când o privescĭ aşa pe la spate parcă-ar fi o cocónă de cele scurte şi grósă, printre patru-ţecĭ şi cincĭ-ţecĭ de anĭ, îmbrăcată cu rochie de mătasă négră lungă şi cu lanţ gros de aur la gât, un fel de cocónă preotésă care nu lipsesce de nicăerĭ unde este vr'o masă; şi maĭ este şi una cam cafenie la pene. adecă un fel de gălbeniŭ închis şi cu negru, un fel

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de găină nebună care dă ca chĭóra încotro apucă, un fel de mueroĭŭ lung, cu picĭórele góle, cu brobóda ascuțită în sus, parc'o veḑĭ bétă, cu ţigara în mână şi înjurând ómenii de pe uliță.

Feighéla dă mâncare găinilor şi se uită la ele; ĭar uitându-se la ele i se pare că se găsesce chĭar în Iaşĭ. Găinele astea în faţa eĭ sînt tot Iaşul. Tóte rudele şi tóte cunoscinţile eĭ sînt acolo. Uite colo Leia luĭ Faibiş, colo mătuşa Beĭla, colo Clara, colo madam Zindel, colo madam Holtzstein. Şi ea chĭar le ḑice pe nume. Numaĭ dintre bărbaţĭ nu prea are mulţĭ pentru că are un singur cocoş bĕtrân. A vĕḑut ea la un vecin acolo, este un clapon mare şi frumos, pe acela ar vré să-l aĭbă ea, că grozav seména cu moş-Hascal. Ba şi pe dînsa chĭar se aré printre găinĭ: este o puicuță frumósă, albă şi picĭórele galbene pe care ea o strigă Duduca, aceea i se pare că sémănă cu dînsa.

Nu mult după ce s'a aşeḑat ea acolo pe scară, ĭaca şi Herman vine.

— Dar ce, a fost pe-aice Tupescu? întrébă el.

— Da, da de unde scĭĭ?

— Apoĭ din capĕtul stradeĭ l'am vĕḑut când eşĭa d'aci de pe portiță.

— Da, a fost.

— Şi la ce?

— Habar n'am, că eram desbrăcată şi n'am putut să es.

— Dar fata unde era?

— Fata, la apă.

— Şi cum? El a plecat aşa cum a venit?!..

Poĭ; ce să'ĭ fac? Eram în bucătărie şi n'aveam cu ce să mĕ îmbrac să es.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

— Ce găsescĭ de mirat?

— Nimic.. întreb numaĭ.

— Ce să maĭ întrebĭ?! Ce puteam să fac?

— Eĭ, lasă'l încolo. Tu ce maĭ facĭ?

— Ce să fac? Uite acuma am venit de la bucătărie. Mâncarea e gata.

— Şi acuma petrecĭ cu găinile?..

Ḍicênd aceste vorbe Herman se aşaḍă pe scară lângă Feĭghéla şi o cuprinde de mijloc.

— Póte, ḍice Feĭghéla, chelbosul ăsta o fi venit aice să întrebe de odăĭ de închiriét?

— De închiriét? Dar ce să'ĭ trebuéscă luĭ odăĭ acolea când el stă la Iaşi?

— De, l'or fi mutat aice. Nu sciĭ cum se mută eĭ.

— Eĭ, dă-l încolo. Uite găina cea négră, grósă, madam Zinḍel, cum se uĭtă la tine, se vede că maĭ vré mâncare?

— Las să se uĭte. Sciĭ ce-a mâncat până-acuma? Maĭ ducă-se la Viena să mămânce cu împĕratul la Schönbrun.

— Cum şedem acuma colea ce frumos tabloŭ ar fi fost dacă ne trăĭa şi copilul nostru.

— Ar fi fost, dar ceĭ ce mor o nimeresc maĭ bine.

— Ce maĭ vorbescĭ şi tu!

— Vorbesc ce este, rĕspunde Feĭghéla şi ochiĭ eĭ marĭ şi genoşĭ se umplu de lacrimĭ.

— Eĭ, aĭ început iar cu plânsul, ĭa lasă, ḍice Herman sărutând'o.

Ea nu ḍice nimic.

— Lasă, ḍice el maĭ sărutând'o odată, lasă, ce socoţĭ că eştĭ acuma bĕtrână şi n'o să maĭ aĭ copiĭ.

— Ehĭ! Tu glumescĭ, dar eŭ nu mĕ plâng de copiĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine, bine, haĭ la masă, orĭ haide să schimbăm locul, haĭ de-aice. Haĭde. Dacă nu mergĭ jos atunce haĭ sus în casă.

Isprăvind aceste vorbe, Herman o ĭea maĭ mult în braţe şi plécă amêndoĭ sus.

— Sciĭ că mătuşa a fost ĭar bolnavă, tot de inimă. Mĭ-a spus astă-ḑĭ cine-va care a fost la Iaşĭ.

XXI

— Ho! Stăĭ, unde te ducĭ tu Zoiţo cu óla ceea?

— Mĕ-c în casă....

— Cum în casă?! In casă la lehuză cu óla deşartă? Da nu sciĭ că în casă la lehuză cât şéde lehuza 'n pat nu'ĭ ertat să intri cu ólă deşartă?

— Apoĭ avem de luat în ólă...

— Când aĭ nevoe de luat ceva în ólă, atunce când viĭ în casă puĭ în ólă o lécă de apă şi pe urmă lepeḑĭ apa şi puĭ în ólă ce aĭ de pus.

— Apoĭ vinisem cu óla ca să ĭeŭ...

— Fugĭ, fugĭ cu dînsa de pune apă. Maĭ uĭte una!! Fă 'napoĭ, tu Mariţo!! N'auḑĭ tu?! Fă 'napoĭ cu gunoiul? Unde scoţĭ gunoiul sara? Tu nu sciĭ că în cele opt ḑile cât şéde lehuza 'n pat nu-ĭ ertat să daĭ sara gunoĭul afară?

— Apoĭ amu...

— Ce amu?! Fă 'n napoĭ cu gunoĭul. Mare comedie cu próstele astea!! Trebue să staĭ jitar să le păzescĭ, că nicĭ nu sciĭ când îţĭ fac coneţul!!

Aşa vorbesce Madam Sura de slugile de la Ida.

Madam Sura e acum la Ida.

Ida e lehuză, a căpĕtat Duminică un băĕt.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Simon bărbatul Ideĭ nu maĭ póte de bucurie că a căpĕtat un băĕt. Séde în dughénă şi vorbesce una alta cu muşteriĭ dar cu urechea într'una trage spre odaea unde este Ida.

Şi pe lângă odaea Ideĭ ce linişte! Toţĭ umbá în vârful degetelor. Madam Sura tótă ţiua stă de caraol ca să fie linişte.

Simon şéde în Târguşor, pe la Ḑiua Crucĭĭ. Acolo ţine el han. Cum mergĭ spre Perjóea, hanul luĭ Simon vine în mâna dréptă. La pórta hanuluĭ stă în tot-d'auna unul care vinde site.

Casa începe de la stradă. Din stradă chĭar intri în dughénă la Simon. Icĭ e dughéna şi alătur a e pórta hanuluĭ, pórtă mare de intrat cu căruţa. Aci, la han la Simon trag toţĭ popiĭ şi primariĭ şi notariĭ şi perceptoriĭ de pe la sate, care vin la târg în partea asta. Hanul luĭ Simon e han vechiŭ şi lumea îĭ ţicea „la Codiţă" pentru că din vechiŭ ţice că stăpânul hanuluĭ era unul jupânul Manoloche Codiţă, care fusese la Ierusalim de se făcuse hagiŭ, şi ómeniĭ îĭ ţiceaŭ Codiţă pentru că el purta pĕr lung şi îl împletea în douĕ codiţe după cap, cum pórtă fetiţele cele micĭ de pe la ţară.

Din dughénă, prin fund, treci într'o odae cam întunecósă care vine aşa la mijlocul caseĭ şi din care este uşă de eşit în curte, saŭ maĭ bine ţis, de eşit în han, pentru că tot locul de-alungul caseĭ este acoperit, adică este sub acoperĕmânt şi se chémă han.

Aci în han este loc pentru căruţe şi pentru caĭ. Căruţele staŭ prin mijloc, ĭar caiĭ îĭ légă ómeniĭ la esle; că de la stradă, de la trotuar şi până în ogradă cât de lung ţine hanul, pe tot lungul părĕteluĭ de din afară este numaĭ eslă şi corlată de fân.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/ro/1927-1928

Toți cititorii

Cupon No. 13

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Resultatul tragerei Premiilor acordate cititorilor romanului „FEIGHÉLA"

In diua de 6 Martie c., ora 4 p. m., în *„Biuroul Universal" A. I. Niţeanu* din splaiul Brâncoveanu No. 103, s'a efectuat tragerea la sorţi a premiilor acordate cititorilor romanului *Feighéla*, iar resultatul e următorul:

1) *D-l Alexandru Grosu*, Loco, un abonament la *„Ecoul Călătoriilor.*

2) *D-l Marin I. R. Grindăşeanu*, Loco, un abonament „Ecoul Călătoriilor".

3) *D-l I. Săvuleanu*, Loco, un abonament „Ecoul Călătoriilor".

4) *D-l Massim Orăşanu*, Brăila, un exemplar *Studiĭ asupra cronicarilor Moldovenĭ.*

5) *D-l Carol Apfelbaum*, Loco, abonament „Ecoul Călătoriilor".

6) *D-l I. Apostolescu-Nasica*, Buzĕŭ, un exemplar *Studiĭ asupra cronicarilor Moldovenĭ.*

7) *D-na Aneta Butoianu*, Diriginta scoaleĭ din com. Latinu, jud. Brăila, abonament „Ecoul Călătoriilor".

8) *D-na Savastiţa D. Theodosiade*, com. Mastacanĭ, jud. Covurluĭ, *bilet de lotărie No. 032,229 al societăţiĭ Italiane.*

9) *D-l Stefan K. Manole*, Bârlad, abon. „Ecoul Călătoriilor".

10) *D-l Theofil Atanasiu* Loco, *biletul de loterie No. 046,735 societăţiĭ Italiane.*

11) *D-l Teodor Constantinescu* Loco, exemplar *Studiĭ asupra cronicarilor Moldovenĭ.*

12) *D-l Ilie Ifrim*, jud. Covurluĭ, *10 cărţi postale ilustrate.*

13) *D-l Simion Căpităneşcu*, jud. Prahova, *un mărţişor.*

14) *D-l Al. Alexandrescu*, Ploeştĭ, un exemplar *Omer întinerit.*

15) *D-l M. Duţescu*, jud. Prahova, *10 cărţi postale ilustrate.*

16) *D-l Dumitru Chiţimia*, jud. Mehedinţĭ, un exemplar *Omer.*

17) *D-l Dumitru Niculescu*, Loco, un exemplar *Omer.*

18) *D-ra Lucica Nicolescu*, *biletul de loterie No. 044,831 al societăţiĭ Italiane.*

19) *D-l Petre I. Căpităneşcu*, T.-Severin, *10 cărţi postale ilustrate.*

20) *D-na Florica F. Rădulescu, un mărţişor drăguţ şi fin.*

Domniĭ câştigătorĭ sunt avizaţi prin aceasta ca în termen de o lună de la data tragerii să-şi ceară câştigurile ; dacă însă doresc a le avea prin poştă, să bine-voiască a trimite la „Biuroul Universal" A. I. Niţeanu, splaiul Brâncoveanu No. 103 Bucureşti, ceĭ care aŭ câştigat abonamentul la „Ecoul Călătoriilor" 40 banĭ, ceĭ cu „Studiĭ asupra Cronicarilor Moldovenĭ" 50 banĭ, ceĭ cu «biletele de loterie» 15 banĭ, ceĭ cu «cărţile poştale ilustrate» 30 banĭ, ceĭ cu «mărţişorul» 25 banĭ, ceĭ cu «Omer» 20 banĭ.

Suma se poate trimite şi în mărcĭ poştale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Din odaea cea întunecósă, din mijloc, trecĭ prin fund în odaea cea mare unde este acuma patul lehuzeĭ.

Odaea cea mare acuma e despărţită în douĕ părţĭ printr'un fel de perdea făcută din cérşafurĭ (prostirĭ).

Patul Ideĭ este după perdea aşa că nu se vede când intri pe uşă.

Pe deasupra ferestrelor şi a uşelor sînt atârnate ca un fel de portrete numite *brivlâh* saŭ *scrisorĭ* pe care e scris câte un psalm de-aĭ luĭ David şi rugăcĭunĭ.

Madam Sura, acuma maĭ mult prin odaea din mijloc îşĭ face vécul. Acolo era ea când a vĕḑut pe Zoiţa că intră cu óla deşartă în odaea cea mare; acolo era când a vĕḑut pe Mariţa eşind din odaea cea mare să dea gunoĭul sara afară.

In odaea cea mare de obiceiŭ, acuma de când cu lehuzia Ideĭ nu maĭ intră nimenĭ, dar acuma aŭ poftit acolo pe părintele Costache care tocmaĭ acuma stă de vorbă cu jupânul Zalmân, tatăl vitrig al luĭ Simon Calmân.

Părintele Costache de câte orĭ vine la târg tot-d'auna trage la gazdă la Simon. Ce era să facă Simon acuma? A trebuit şi acuma să'l priméscă în odaea cea mare.

Şi are Simon nisce vin de un franc şi douĕ-ḑecĭ de banĭ oca, alb, din ţara de jos, dar sciĭ cum se dă la bĕut?! Şi părinteluĭ Costa[illegible] grozav îĭ place vinul ăsta pentru că cu dênsul se uşuréză la inimă. De aceea părintele Costache tot vin de acesta cumpĕră şi pentru slujit Duminica la sf. biserică; în fie-care sĕptămână cumpĕră câte o garafă de cincĭ ocale, o garafă de cele negre marĭ, căreia părintele Costache îĭ ḑice Maĭca Melania.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mdrr1901-1932

Acuma părintele are dinainte un pahar de o litră de vin şi a cerut luĭ Simon şi o cafea négră. Părintele a isprăvit de târguit de prin târg şi acuma e gata să plece acasă. Dar pân să plece maĭ stă de se maĭ odihnesce.

— Mĕ rog, dar pe portretele astea care le vĕd pe la uşĭ şi pe la ferestre aŭ şi ele vr'un cântec ceva, aŭ vr'un înţeles? Pe acesta de aicĭ parcă vĕd o mână?

— Da. Este mâna luĭ Adam.

— Mâna luĭ Adam?! De ce mâna luĭ Adam?

— Heĭ, părinte, D-stră cunóscetĭ Biblia luĭ Moisi. La Biblie scrie că D-ţeŭ a făcut pe Adam şi pe Eva.

— Da.

— Dar la Biblie nu scrie nimic de Lilit.

— De Lilit nu. Dar Lilit e Samca acea care ucide copiiĭ.

— Eĭ, veţĭ tocmaĭ aceea. Dar de ce Lilit ucide copiiĭ?

— De, iĭ ucide ca să nu trăéscă să crédă în Domnul Nostru Iisus Christos.

— Dar de ce să nu crédă în Domnul Christos?

— Pentru că Lilit e diavolul, e tot diavolul care de la început a pismuit fericirea ómenilor.

— Eĭ, nu. Nu, părinte, nu-ĭ aşa Asta n'o sciĭ D-ta pentru că nu-ĭ scris la carte. Asta o scim numaĭ noĭ, şi se scie numaĭ din bĕtrânĭ şi de la ómenĭ învĕţaţĭ. Sĕ veţĭ acum e asta.

— Eĭ?

— Mĕ rog, Lilit asta a fost nevasta luĭ Adam, nevasta cea de'ntâĭŭ.

— Cum? Adam a avut douĕ femeĭ?

— Poĭ se'nţelege. Ca adecă D-ţeŭ cu înţelepcĭunea luĭ cea aşa de mare, când a făcut ómenĭ n'a sciut că trebue să facă păreche, bărbat şi femee?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Eĭ ? !..

— Eĭ, şi a făcut pe Adam şi pe Lilit.

— Apoĭ în Biblie spune numaĭ de strămóşa Eva.

— Eĭ, se'nţelege, pentru că Eva în adevĕr e strămóşa nóstră, ĭar Lilit a fost o ticălósă.

— Eĭ ? !.

— Eĭ, Lilit a fost o ticălósă şi nu vrea să asculte de Adam pe care D-ţeŭ i l'a fost dat de bărbat. Ea voĭa ca Adam să asculte de dînsa.

— Eĭ ? !

— Eĭ, şi Adam n'a voit să sufere să'l pórte femeea pe degete şi într'o ţi când l'a supĕrat ĭ-a cârpit şi el o palmă de s'a dus nebună.

— Bu-u-u-un !

— Da. Şi chĭar s'a dus, a fugit de la dênsul. S'a dus încolo departe tocmaĭ pe la marginea lumeĭ, unde a găsit un ostrov şi a rĕmas acolo.

— Bine.

— Da, şi atuncea a ţis D-ţeŭ că nu e bine să fie omul singur, şi a făcut pe Eva chĭar din cósta luĭ Adam, adică chĭar din trupul luĭ ca să nu maĭ fie streină de dênsul.

— Eĭ ?

— Şi Adam a avut copiĭ cu Eva, şi pe Lilit o lua toţĭ draciĭ când vedea că Adam are copiĭ cu Eva şi ar fi vrut să-ĭ ucidă pe copiĭ, să nu se înmulţéscă sămânţa luĭ Adam ; dar cât a trăit Adam ea n'a îndrăsnit să se apropie de copiiĭ luĭ. Iar după ce a murit Adam atuncĭ eĭ aŭ păstrat mâna luĭ Adam cu care i-a dat el palma şi Lilit unde vedea mâna nu maĭ îndrăsnĭa să se apropie. Iar maĭ pe urmă ómeniĭ aŭ început să închipuéscă numaĭ câte o mână, de pildă o zugrăvéŭ orĭ o făcea de lemn orĭ de pétră orĭ cum

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

puteaŭ eĭ şi dacă ţiceaŭ că e mâna luĭ Adam, atuncĭ Lilit tot nu maĭ îndrăznĭa să se apropie. Si de-atuncĭ a rĕmas aşa obiceiŭ ca unde este un copil mic să se pună şi chipul mâneĭ luĭ Adam.

— Asta n'am sciut'o pân acuma. La noĭ în legea nóstră se spune numaĭ că ea venise cu gând rĕŭ asupra sf. Fecĭóreĭ Maria ca s'o smintéscă să nu nască pe Mântuitorul.

— Eĭ, bine aşa e la D-stră, dar dacă a venit şi acolo, atuncĭ eŭ socot că a venit tot de necaz pentru că Christos era tot din Adam.

Pe când jupânul Zalmân şi cu părintele Costache vorbesc ast-fel, ĭată şi Madam Sura intră pe uşă cu o tavă încărcată cu turtă dulce:

— Poftim, părinte, dacă nu vĕ supăraţĭ, luaţĭ ş D-stră o bucată de turtă dulce. Acésta e din partea nepoţeluluĭ meŭ care ni l'a trimis D-ţeŭ acuma. Poftim.

— Mulţumesc, madam, de ce să mĕ supĕr? ba chĭar ĭéŭ. Ba încă, dacă mĭ-aĭ da voe, eŭ aş lua vr'o bucăţică şi pentru acasă, pentru copiĭ.

— Poftim, poftim că am făcut destulă. Am făcut maĭ multă pentru că trebue să ne vină şi Feĭghéla, fiĭcă-mea cea-laltă, să trăéscă, şi cu bărbatul D-nia-eĭ, care e farmacist; póte aţĭ auḑit de D-luĭ?

— Farmacist?

— Da, farmacist, să'mĭ trăéscă, D-l Herman, ginerimeŭ, să fie sănătos. Trebue să vină şi D-luĭ cu nevasta D-sale, fiică-mea, cea maĭ mare, Feĭghela, să fie sănătósă; Madam Herman.

— Da?

— Da, îĭ aşteptăm să vie.

— Apoĭ să vie sănătoşĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Credém că-l sciţĭ şi D-vóstră pe gineri-meŭ, pe farmacistul...

— De, sciŭ eŭ, póte l'oĭŭ fi sciind.

— Trebne să-l sciţĭ, mĕ rog Leopold Herman.

— Leopold?... Dar Leopold e un nume... dar D-luĭ e tot de legea D-vóstră?

— Cum nu, saracan de mine, da de ce lege să fie?! Feréscă D-ḑeŭ.

— Nu, dar ḑicém numaĭ pentru că eŭ sciam un némţ un maşinist care se chema Leopold.

— Póte, dar D-luĭ să trăéscă să fie sănătos...

— A-hă. Dar asta, turta asta dulce e tare bună.

— Poftim luaţĭ, părinte.

— Apoĭ că chiar ĭéŭ. Dar mĕ rog încaltea să 'mĭ maĭ dea şi o litră de vin.

— Cum nu, aduce îndată.

— Şi va să ḑică aşa e povestea cu Lilit şi cu mâna luĭ Adam?

— Aş dori fórte mult să vedeţĭ pe ginerimeŭ, care e farmacist. Am aşa mare bucurie de D-luĭ, şi cu fiică-mea se împacă aşa de bine...

— Eĭ, apoĭ unde e înţelegerea bună şi unire, acolo e şi darul luĭ D-ḑeŭ.

— Trebue să vină şi D-lor

— Da?

— Da, póte să vină chiar astăḑĭ.

— De, dacă pot... voea D-lor.

— D-lor vin cu trenul.

— A-ha l?... Atunce e maĭ bine. Dar nu sciŭ... eŭ am fost cerut o litră de vin?...

— Da, ḑa, aduce, da sciţĭ şi bietul Simon e acuma singur în dughénă şi-ĭ vine greŭ.

— Aşa e.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvaniana.ro/mdrr1901-1932

— Dar eŭ maĭ am o copilă, afară de aste douĕ, dar aceea e la frate-meŭ la Podul-Ilóeĭ. Pe aceea o chémă Rifca.

— Rifca trebue să fie Roveĭca, adică cum ar fi la noĭ Ruxanda. Ruxanda, Roveĭca tot cu *r* începe.

— Póte. D-ta spuĭ cum scrie la Biblie!

— Da, după Vechiul Testament.

— Când s'a mutat Hascal de la Baco la Podul Ilóeĭ, ne-am mutat şi noĭ acolo.

— Unde?

— La Podul-Ilóeĭ.

— Dar maĭ nainte unde eraţĭ?

— Maĭ înainte la Bâra, cu Hascal.

— Şi el unde e acuma?

— D-luĭ e la Podul-Ilóeĭ, cum v'am spus că s'a mutat de la Bâra şi când s'a mutat D-luĭ atunce se înţelege m'am mutat şi eŭ cu Rifca.

— Dar eŭ o să las şi vin şi tot şi o să plec că se face nópte.

— Nu, că vine acuma, vine 'ndată. Eĭ, şi acuma când am venit încóce pe Rifca am lăsat'o acolo

— Unde?

— La Podul-Ilóeĭ, la moşu-sĕŭ.

— Are acolo un moş?

— Da, pe Hascal,

— Iĭ dascal?

— Nu, Hascal, aşa îl chémă, frate-meŭ.

— A-ha! Il chémă fratele D-tale... dar eŭ socot c'aŭ uitat de adus vin, şi întârdie tare.

— Vine, vine, părinte, n'aveţĭ grijă. Dar eŭ ḑicém că pe frate-meŭ îl chémă Hascal.

— A-ha? Pe fratele D-tale, care spunéĭ... da. Şi Rifca aceea cine era?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Rifca e copila mea, care şede la Podul-Ilóeĭ, cred că sciţĭ că eŭ sunt sócra luĭ Simon.

A ! sócră ? să fiţĭ sănătósă dar eŭ mĕ duc să 'mĭ pregătesc căruţa.

* *

— Dar ce copiĭ sînt aceştia de merg aşa frumuşel câte doĭ şi în rând ca soldaţiĭ ?

— Aceştia, părinte, sînt copiiĭ de la o şcólă de ale nóstre, viĭ aice la noĭ. Aşa se face în ḑiua a cincea după ce se nasce un băĕt.

— Şi ce fac eĭ aice ? Hiritesesc ?

— Eĭ, vin şi eĭ, cântă şi se capătă cu turtă dulce.

— Eĭ, apoĭ să vĕ trăéscă. Fie-care după legea luĭ. Remâneţĭ sănătoşĭ.

Părintele Costache dă bicĭŭ cailor şi plécă. Vinul şi-l bĕuse când se suise în căruţă.

Până să trécă părintele cu căruţa copiiĭ s'aŭ fost oprit pe trotuar.

Copiiĭ aceştia sunt de la *hederul,* adică de la şcóla ovreiască din apropiere. Eĭ vin aice ca să facă *crişmileinin*, adică spunerea creḑuluĭ. Cel care merge înnaintea lor e belferul cel mare.

Copiiĭ toţĭ îmbrăcaţĭ curat ca de sĕrbătóre, intră prin dughénă, şi trec tocmaĭ în odaea cea mare.

— *Ghitn uvênt, mazeltov*, adecă bună sara, noroc bun, ḑic copiiĭ intrând, apoĭ fac un fel de cântare orĭ rugăcĭune ; spun adecă creḑul şi un psalm al luĭ David care e scris şi pe *brivlîhurile* care sînt atârnate pe la ferestre şi la uşă. După acésta Madam Sura împărţesce la copiĭ turtă dulce şi apoĭ copiiĭ se duc.

— Ce frumuşeĭ sînt, ḑice Madam Sura privind după

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvana.ro/mdrr1901-1932

copiĭ cum se depărtéză. Ce frumuşeĭ sînt şi ce frumos aŭ spus *Crişmileinin*. Păcat că n'a fost şi Leopold cu Feĭghéla. Dar trebue să vină în astă sară. Cu trenul ce ţi-ĭ a veni? Ţi-e greŭ până te suĭ în el, ĭar după ce te-aĭ suit aĭ şi ajuns.

* * *

— Eĭ! Ian lasă-mĕ, Claro. Ce tot îĭ daĭ înainte cu supăratul?!

— Apoĭ, dacă aĭ supĕrat'o, aĭ supĕrat'o, Albert.

— Eh! supĕrat! Ba i-a venit aşa cum îĭ vine D-sale. N'o cunosc eŭ pe mătuşa!! De când am venit am vĕḑut'o că o să-ĭ fie ĭar rĕŭ că hojma tot îĭ da că trebue să vie copiiĭ, trebue să vie Feĭghéla şi cu Leopold. Şi eŭ sciŭ că în tot-d'a-una când o să-ĭ vie rĕŭ începe a vorbi de copiĭ, orĭ caută pricină să plângă după cineva.

— Eĭ, şi tu dacă aĭ vĕḑut'o c'o să-ĭ fie rĕŭ te-aĭ apucat şi i-ăĭ spus numaĭ de cât tocmaĭ acuma că tatăl luĭ Leopold a câştigat procesul şi a anulat căsătoria luĭ Leopold cu Feĭghéla?

— Şi tu creḑĭ că din pricina asta i-a venit rĕŭ?

— D'apoĭ cum!

— Aş! Aĭ idee! Haĭ să întrebăm pe dr. Hirsch, orĭ chĭar pe barbatu-tĕŭ, pe dr. Horn. Ce ḑicĭ Iulius?

— Ce să ḑic? Trimiteţĭ pe cine-va colea la farmacie la Naumann să-ĭ aducă nisce aether şi nisce natrium bromatum şi lécul e gata.

— Eĭ, auḑĭ, Claro, ce ḑice doctorul?

Cam aşa se cértă acum între dânşiĭ Clara şi cu Albert din pricina Madam Sureĭ căreia i-a venit rĕŭ.

Eĭ cu toţiĭ din familie, împreună cu familia Olevenbaum şi cu dr. Moritz Hirsch sînt acum la Simon.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

E Joĭ sara, a cincea ḑi după nascere.

Sub sară se făcuse crişmileinen şi acuma s'aŭ adunat ceĭ din familie împreună cu maĭ mulţĭ prietenĭ de-aĭ luĭ Simon—maĭ mult parte bărbătéscă şi petrec. Sînt în odaea cea mare.

In mâna stângă, cum intri în odae, este trasă o perdea de cusafurĭ, ca un paravan, după care e patul lehuzieĭ; iar în restul odăeĭ suut musafirĭĭ ceĭ maĭ mulţĭ împrejurul uneĭ mese care e în mijlocul caseĭ.

S'a adus pe masă vin şi nisce turtă făcută cu oŭ, şi linte fértă presĕrată cu asre. Toţĭ mănâncă şi béŭ şi vorbesc, afară de madam Sura, care e culcată pe un pat în odaea din mijloc.

— Mĕ rog, şi ce e dacă judecata a anulat căsătoria? întrebă Matilda Dr. Hirsch.

— Ce să fie, ḑice Albert, e rĕŭ.

— De ce e rĕŭ?

— Pentru-că e rĕŭ, pentru că d'aci înainte nu maĭ pot trăi împreună. Afară numaĭ dacă Feighéla vré să-ĭ rĕmână ca un fel de metresă luĭ Leopold.

— Cum? Adecă până ce-o ajunge el major?

— Da, pentru tot-d'auna, pentru că o căsătorie odată anulată, rĕmâne anulată, rĕmâne anulată pentru tot-d'auna.

— Dar când o ajunge el major. Să nu maĭ aĭbă nevoe de consimţimânt?

— Când o ajunge major şi o vré să se însóre, póte să se însóre cu alta, dar cu dênsa nu se maĭ póte.

La aceste vorbe ale luĭ Albert, toţĭ ceĭ din casă rĕmân cu ochiĭ holbaţĭ.

— Vĕ uitaţĭ la mine, ha? ḑice Albert. Uitaţi-vĕ că şi eŭ mĕ uit la voĭ şi când mĕ uit la voĭ şi vĕd cum vĕ uitaţĭ ca viţelul la pórtă nouă, par'că mĕ uit la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivania.ro/mdrr1901-1932

toţi jidanii să-ĭ vĕd ce păcătoşi sunt. Sciţi ce păcătoşi?! Aşa de păcătoşi că dacă ĭ-aĭ lua să-ĭ întindĭ la scară şi să le daĭ câte douĕ-ţecĭ şi cincĭ, când s'ar scula, ţĭ-ar ţice sărut mâna.

— Nu te 'nţeleg!

— Auţĭ, Dr. Horn nu mĕ 'nţelege! E grozav de greŭ de 'nţeles.

— Explică-te.

— Mĕ explic, mĕ explic, dar îmĭ pare rĕŭ că unuĭ om învĕţat ca D-ta îĭ maĭ trebuesc explicaţiĭ.

— Mĕ rog, Românii se mândresc că ţara asta e o ţară tolerantă.

— Da.

— Bine. Dar o ţară tolerantă trebue să-mĭ respecte cultul meŭ, religiunea mea şi să mĕ lase să o practic în tótă libertatea?

— Da.

— Vra să ţică, dacă după legea mea eŭ trebue să mănânc carne tăétă de haham, legile române trebue să mĕ lase în pace să mănânc carne tăétă de haham?

— Da.

— Dar dacă ar ţice: „Ba D-ta n'aĭ voe să mănâncĭ carne tăétă de haham dacă n'o fi blagoslovită şi de-un preot creştin", cum ţi s'ar părea asta?

— Cum să'mĭ pară?

— Cum să'ţĭ pară!! Ar trebui să-ţĭ pară ne-drept; pentru-că silindu-te numaĭ de cât să aĭ şi blagoslovenia preotuluĭ creştin, prin asta te împiedică pe D-ta a-ţĭ practica legea D-tale, mâncând carne care e tăétă de haham. Inţelegĭ? Mĕ rog, închipuesce-ţĭ că eŭ carnea tăétă de haham o privesc ca un lucru sfînt; şi dacă românii mĕ opresc de a mânca ast-fel de carne, vra să ţică mĕ opresc de a mĕ folosi de un lucru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sfânt, vra să ḑică mĕ opresc de la practica religiuneĭ mele?!

— Şi unde vreĭ s'ajungĭ cu asta?

— Unde vréŭ s'ajung? Vréŭ s'ajung acolo că dacă eŭ sînt căsătorit în legea mea, cum e de pildă Leopold Herman, şi D-ta stat român, cu legile D-tale, viĭ şi-mĭ anulezĭ căsătoria, D-ta mĕ împiedicĭ de a-mĭ practica religiunea mea şi D-ta nu maĭ eştĭ un stat tolerant, după cum te laudĭ ci eştĭ un stat exclusivist, şi eŭ pot să mĕ plâng contra D-tale puterilor streine, ca să te pună la rezon, să te înveţe minte. Am orĭ nu dreptate?

— Aĭ, rĕspunde dr. Moritz Hirsch. Aĭ dreptate, fórte multă, numaĭ păcat că nu sînt mulţĭ ca D-ta.

— D-ta eştĭ?

— Eŭ sînt.

— Hotărît?

— Hotărît.

— Dar D-ta, Dr. Horn?

— Eŭ? Eŭ... voesc maĭ întâiŭ...

— A-ha?... voescĭ maĭ întâiŭ?.. Asta vré să ḑică maĭ simplu că nu voescĭ de loc.

— Mĕ rog...

— Ci maĭ mĕ rog, orĭ ne mă rog? spune maĭ bine că nu vreĭ.

— De unde sciĭ că nu vréŭ?

— De unde!! Dar se vede că nu vreĭ, adică se vede că D-ta nu simţĭ nevoe, nu simţĭ strimtorare, în ţara asta, D-ta găsescĭ că trebue să fiĭ fericit şi chiar te simţĭ fericit. Să'ţĭ fie de bine.

— Şi D-tră, ce? Vĕ faceţĭ revoluţionarĭ?? Vĕ faceţĭ volintirĭ?!..

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu, ţice Albert, nu ne facem nicĭ volintirĭ, nicĭ revoluţionarĭ, dar judecăm lucrurile cu curaj.

— Şi punem punctul pe *i*, ţice Dr. Hirsch. D-ta d-le Dr. Horn, sciĭ că noĭ în ţara asta sîntem consideraţĭ numaĭ ca musafirĭ şi de aceea ni se fac iuputărĭ pe care numaĭ nisce gazde din cele maĭ rele pot să le facă musafirilor. Ni se scot hojma ochiĭ că suntem toleraţĭ, că suntem îngăduiţĭ, că trăim ca în sânul luĭ Avram, că ne îmbogăţim, că ne înmulţim şi câte şi câte. Şi dacă tacĭ şi nu ţicĭ nimica atuncĭ însemnéză că D-ta iscălescĭ că tot ce se spune este adevĕrat. Şi dacă e adevĕrat ceea-ce se spune, atuncĭ d-ta nu maĭ aĭ dreptul să maĭ pretinzĭ altă-ceva. Decĭ te arăţĭ că d-ta socotescĭ ca bună starea de acuma, şi prin urmare, nu doriscĭ nicĭ o schimbare, vreĭ să se păstreze tot acéstă stare nu numaĭ pentru d-ta ci şi pentru copiiĭ d-tale.

— Şi d-ta ce doriscĭ?

— Eŭ doresc schimbare.

— Şi ce facĭ pentru asta?

— Ce fac? Vorbesc. Vorbesc cu d-ta, vorbesc cu cu d-luĭ, vorbesc cu cine pot şi 'mĭ spun părerile ca să le maĭ rumege şi alţiĭ şi dacă maĭ mulţĭ le vor găsi bune, atuncĭ aceĭ maĭ mulţĭ vor lucra să aducă schimbările trebuitóre.

— Bine, vorbiţĭ dacă credeţĭ că faceţĭ bine.

— Dar, d-ta nicĭ nu vreĭ să vorbescĭ?

— Ba vorbesc, dar când vĕd pentru ce vorbesc.

— Da, să'ţĭ spun eŭ: D-ta te ţiĭ de proverbul: *Capul ple..., sabia nu-l tae.*

— Ba, să mĕ erţĭ! Ce, ca să nu fiŭ fricos trebue numaĭ de cât să mĕ plâng la puterile streine?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ba, nu, dar fiind-că eştĭ fricos de aceea nu îndrăsnescĭ măcar drepturile d-tale să ţi le aperĭ.

— Bravo, dr. Hirsch, ţise Albert. Bravo! Béŭ un păhar de vin în sănătatea d-tale. Trăiască dr. Moritz Hersch!

Slavă luĭ D-ţeŭ că aţĭ e a treia ţi de când o ducem numaĭ într'o petrecere! să fie sănătoşĭ copiiĭ! Am început'o bine de Joĭ; întâiŭ cu crişmileinen, pe urmă aŭ venit ceĭ din familie. Dintre familia Olevenbaum cu dr. Hirsch; Morgenstern cu dr. Horn, Faibiş şi ceĭl'alţĭ. Vineri sara, adică erĭ aŭ venit de pe-aice din prejur prieteniĭ luĭ Simon şi aŭ stat până aprópe în ţiuă.— Aşa ţice Madam Sura cătră Madam Olivenbaum. Şi aşa de cu drag vorbeşte Madam Sura cătră Madam Olivenbaum că nu scie ce să-ĭ maĭ spună ca să-ĭ placă maĭ mult şi tot odată simte şi singură aşa mare plăcere că se află împreună cu Madam Olivenbaum că parcă i-se pare că nu-ĭ destulă lume care s'o vadă că stă de vorbă cu Madam Olivenbaum şi de-aceea nu se astâmpără parcă a prins'o şi mereŭ îşĭ aruncă ochiĭ şi îşĭ întórce capul când într'o parte când în alta.

Acum e Sâmbătă diminéţă. S'a făcut la Sinagogă botezul copiluluĭ şi toţĭ ceĭ de la Sinagogă aŭ venit pe-aci pe la Simon să'l hiritisască şi pe el şi pe Ida.

Pe masa din odaea cea mare sînt înşirate mulţime de sticle şi pahare şi farfuriĭ şi linguriţĭ. S'aŭ pregătit pentru musafiriĭ de la Sinagogă; turtă dulce, rachiŭ, dulcéţă şi apă rece.

A venit lumea de la Sinagogă, dar a venit atâta lume că, tocmaĭ cum ţice vorba: un ac dac'aĭ scăpa n'ar avé unde cădea să nu dea peste om. Tótă negustorimea din târguşor e aci. Sînt atât de mulţĭ că nicĭ n'aŭ unde să maĭ şédă jos; maĭ toţĭ staă în picióre.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Şi tot ómenĭ de samă, ómenĭ bogaţĭ; când te uiţĭ pe deasupra, aşa pe la capete veḑĭ numaĭ căciulĭ de cele marĭ de Sabes orĭ pălăriĭ nalte. Sînt mulţĭ şi toţĭ vorbesc. Femeile iéŭ dulcéţă cu apă, bărbaţiĭ iéŭ dulcéţă cu rachiŭ şi cu toţiĭ turtă dulce.

Asta e un fel de gustare în trécăt pentru că de-aicea cu toţiĭ se duc la masă pe la casele lor.

In fundul odăiĭ între masă şi ferestre pe vr'o câteva scaune staŭ lăţite al de Madam Olivenbaum, Madam Morgenstern, Madam Enich, Madam Grünfeld şi cu dênsele Madam Sura, rumenă la faţă de bucurie şi de mulţumire şi sfătósă, sfătósă de le întrece pe tóte celel'al te.

Şi tótă lumea e veselă şi toţĭ vorbesc, saŭ dacă nu vorbesc, cel puţin îngână aşa ceva cam pe nas, parcă ar cânta, căcĭ dóră vin de la Sinagogă şi e Sâmbétă când trebue să fiĭ vesel, dor femeile vorbesc maĭ mult de cât toţĭ.

Şi Madam Sura povestesce ce bolnavă a fost Joĭ sara şi ce rĕŭ i-a fost:

Povestesce Madam Sura dar şi celelalte vorbesc, şi vorbesc tóte deodată. Intr'un moment le-auḑĭ vorbind aşa:

— Şi sciĭ cum mĭ-era de rĕŭ? Să nu maĭ dee D-ḑeŭ aşa rĕŭ nicĭ la vrăşmaşiĭ ceĭ maĭ marĭ nicĭ la puiul cel de şérpe.

— Apoĭ dér nu sciŭ eŭ, nu te-a căutat gineri-meŭ Doctorul dr. Hirsch!

— Da şi gineri-meŭ Doctorul dr. Horn.

— Da, dar păcat că n'a fost aicea gineri-meŭ farmacistul! Când era d-luĭ aicea şi se întîmpla de'mĭ era rĕŭ, cât de rĕŭ să'mĭ fi fost, d-luĭ îmĭ dădea acolo ceva şi numaĭ de cât îmĭ era bine.

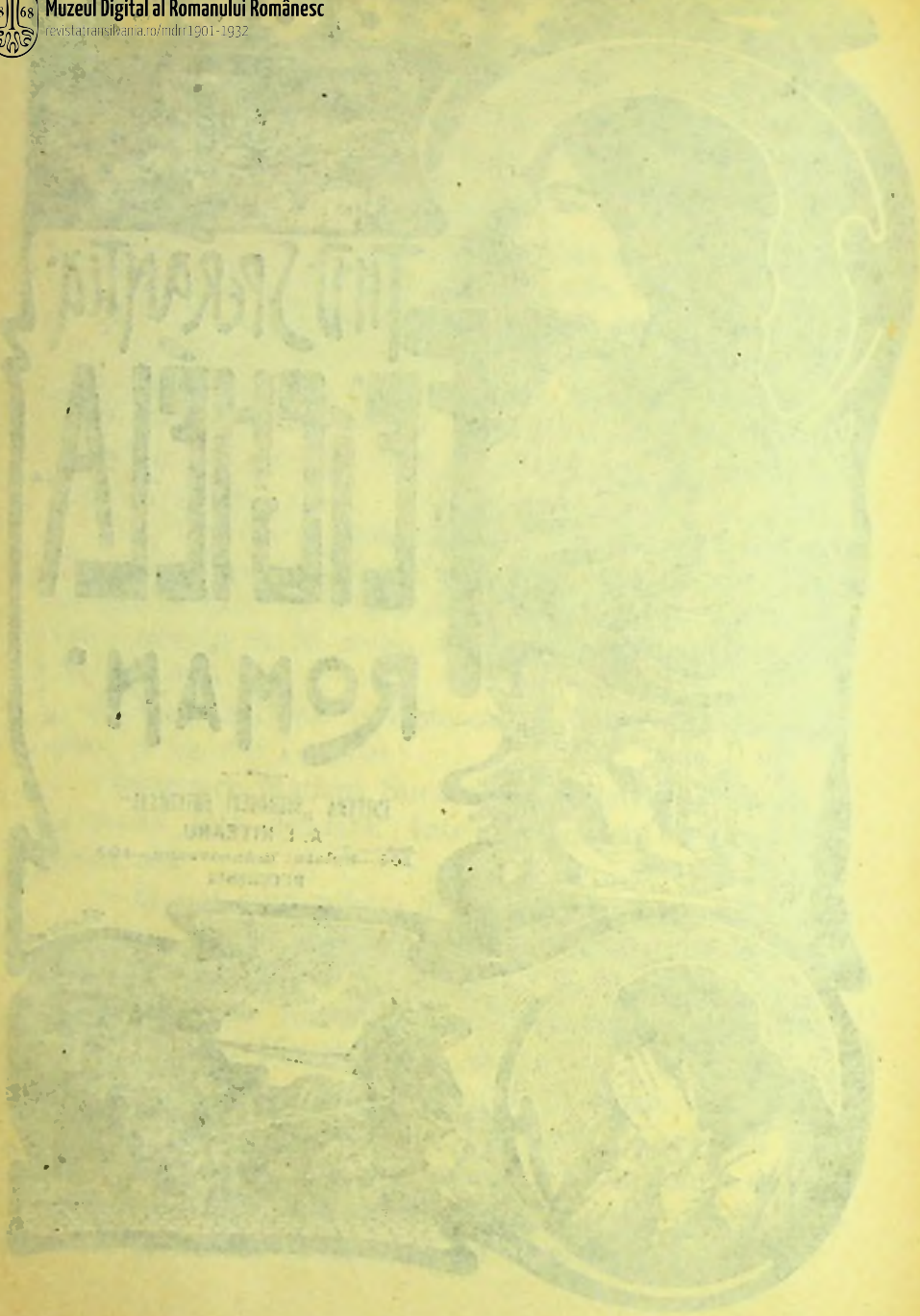
Muzeul Digital al Romanului Românesc

Toți cititorii primesc un premiu

Cupon No. 14

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaransilvana.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Apoĭ aşa şi gineri-meŭ doctorul, dr. Hirsch.

— Apoĭ aşa şi gineri-meŭ doctorul dr. Horn.

— Dar gineri-meŭ farmacistul când îţĭ dă ceva, sciĭ parcă'ţĭ ĭea cu mâna.

— Apoĭ aşa, veḑĭ, şi gineri-meŭ doctorul Dr. Hirsch.

— Şi gineri-meŭ doctorul Horn.

— Dar gineri-meŭ farmacistul, el nicĭ nu maĭ umblă cu doctoriĭ să te năcăjască cu căutatul, să te bată la pept să te asculte, să te pue să tusescĭ orĭ să sufli tare, nu, nimic; el, cum îĭ spuĭ, haĭde, îţĭ dă ceva şi gata.

— Apoĭ aşa şi gineri-meŭ doctorul, dr. Hirsch, numaĭ la mare nevoe.

— Şi gineri-meŭ, doctorul, dr. Horn.

— Dar gineri-meŭ farmacistul nicĭ-odată, dar, sciĭ, nicĭ odată; dór, de, l'am vĕḑut de-atâtea orĭ că dacă mi-ĭ ginere.

— Aşa, şi eŭ pe gineri-meŭ doctorul, dr. Hirsch.

— Şi eŭ pe gineri-meŭ doctorul, dr. Horn.

— Dómne, Madam Sura, ḑice Madam Grünfeld amestecându-se în vorbă. Eŭ vĕd, Madam Sura, că d-ta ţiĭ fórte mult la ginerile d-tale, dar eŭ, de, te-aş întreba ceva.

— Poftim; mĕ rog.

— Mĕ rog, dar să mĕ erţĭ că'ţĭ vorbesc aşa...

— Mĕ rog.

— Mĕ rog, aĭ d-ta încredere că ginerile d-tale ţine la nevasta luĭ măcar pe jumĕtate cât ţĭ d-ta la dînsul?

— Şi de ce să n'am?

— Mĕ rog, eŭ întreb pentru că am auḑit o vorbă.

— Poftim, poftim.

— Mĕ rog, am auḑit că cuscru d-tale, dl. Herman,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhiva.ro/mdrr1901-1932

cu judecăţi, cu ce-a făcut, ce-a dres a stricat căsătoria.

— Bine, asta am mai auzit'o eu dar n'am habar, pentru că mai sînt atâţea alţii, care aŭ făcut ca ginerі meŭ farmacistul, adică nu s'aŭ mai dus pe la Primărie; şi încă gineri-meŭ farmacistul nicĭ nu s'a însurat ai ĭ, el s'a însurat dincolo, în ţara nemţéscă şi dacă nunta luĭ este bună acolo în ţara nemţéscă, în Austria, unde este împĕrăţie, apoĭ cred eŭ că n'o să fie ea rea tocmaĭ aice 'n ţara asta.

— Bine, dar eŭ am maĭ auzit şi alt-ceve.

— Mĕ rog?

— Mĕ rog, ĭaca ce-am auzit eŭ. Dice că Madam Leizarovicĭ când s'a bolnăvit atunce de-a fost bolnavă tare a făgăduit că ea lasă tótă averea eĭ luĭ nepotuluĭ eĭ, adică ginerilui D-tale, dacă s'o despărţi de Feïghéla.

— De unde aĭ auzit?

— Mĕ rog, am auzit şi eŭ de la cineva. Şi am maĭ auzit că chiar a şi pus pe cineva să-ĭ spue luĭ nepotu-sĕŭ, adică ginerilui D-tale şi să-ĭ spue şi să vorbéscă cu dînsul adecă să-l ademenéscă.

— Şi de mult aĭ auzit?

— De, cam de mult, dar sciĭ stătém şi eŭ la gând: să'ţi spun să nu'ţi spun.

— N'aş putea să sciŭ şi eŭ cine ţi-a spus?

XXII

Nu pricep! ḑice Leopold Herman, în gândul luĭ. Leopold Herman e acumă în farmacie. Lucréză la receptură. Sînt orele un-spre-ḑece şi jumĕtate, înnainte de amĕḑă. Are o comandă de chinină de la un spital;

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

trebuea să facă vr'o 200 de prafurĭ de chininā. A înşirat pe receptură cincĭ-ḑecĭ de cărţĭ de joc, a împărţit pe ele câte jumĕtate de gram de chininā şi acuma ĭe în mâna stângă câte un numĕr de capsule de hârtie, suflă în câte unul de îl deschide, tórnă în eĭ o porţie de chininā de pe o carte din cele 50 şi tot aşa face până ce le umple pe tóte. Apoĭ le închide şi ĭea altele.

Sînt vr'o treĭ anĭ de când s'a cununat cu Feiga.

Nu pricep eŭ purtarea Feĭgeĭ, ḑice el. Dupe treĭ anĭ de căsnicie, în loc să se cuminţéscă, să se pună pe cale, ea din potrivă pe ḑi ce merge îşĭ perde sărita. De casă nu'şĭ vede, de mine par'că a şi uitat, par'că i-aş fi, nu sciŭ cum, indiferent şi par'că chiar de prisos. Ba şi după copil acum o vĕd nepăsătóre. Uneĭ mame tinere ca dînsa să-ĭ móră un copil, cel dintâiŭ copil şi ea să fie aşa de nepăsătóre!!

De, eŭ parale multe n'am ca să trăesc în lux şi să fac cheltuelĭ! Dar ea a sciut'o acésta. A sciut că eŭ încă nu mi-am isprăvit studiile şi trebue să maĭ staŭ încă tot ca asistent în farmacie până ce voiŭ isprăvi. Dar ca asistent ce am? 120 de leĭ pe lună? E adevĕrat că am şi casă şi mâncare. Dar tóte acestea eraŭ bune şi 'mĭ eraŭ de ajuns unde eram eŭ singur, când nu eram însurat. Acuma însă trebue să maĭ plătesc şi chirie în târg şi să ţin orĭ-cum o gospodărie, că de, sunt om însurat. Aci, în târg, e maĭ eftin de cât la Iaşĭ dar, tot e cheltuélă şi baniĭ se duc. Póte ar vré să mĕ vaḑă că sînt farmacist chiar, să am farmacia mea! Se póte şi asta! Şi chĭar se póte. Atuncĭ când am fost cu dènsa, aci la farmacistul în visită nu degĭaba îmĭ ḑicea ea: Să veḑĭ că nevasta farmacistuluĭ n'o să ne maĭ întórcă visita!—Îmĭ aduc aminte cum vorbesc:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— De ce? ḑic eŭ.

— De ce, pentru că se vede că nu'ĭ ședе bine să fie în visită cu noĭ!

— Aș! Nu cred.

— Ba, o să vedĭ. Uite a trecut sĕptămâna de când am fost și ea n'a maĭ venit.

— Și dacă n'o veni, ce să'ĭ fac? Mĭ-e șef.

Apoĭ, maĭ deunăḑĭ când m'am cĭondănit cu farmacistul, și i-am spus eĭ, ea rĕspunde cu vorba mea

— Ce să'ĭ facĭ, dacă e șef!

— Da, rĕspund eŭ, dar o să fiŭ și eŭ șef odată.

— E-heĭ! ḑice ea, când o fi data aceea!..

— De ce?

— De ce așa! Cu ce să fiĭ șef?

— Bine, o să fac cursul la Bucurescĭ și o să'mĭ ĭéŭ licența.

— Cu ce să facĭ cursul? Mĕtușă-ta nu-ți maĭ dă părale.

Dar acésta e demult! Asta s'a întîmplat încă peatuncé când am venit aci, când ne-am mutat aĭcé 'n târgul ista. Ți-închipuesce, ce sacrificiŭ am făcut eŭ ca s'o ĭéŭ pe dînsa! Mĕ cert cu părinții, mĕ stric cu mătușa, fac nuntă pe ascuns peste graniță; căcĭ a trebuit să mă cunun numaĭ religios, pentru că n'avém consimțimîntul părinților să mĕ căsătoresc și civil! Și cu ce mĕ aleg? Acuma trăesc cu dînsa în casă pare că aș trăi c'un om străin. Și o vĕd eŭ că vré ea să se arate că mĕ ĭubesce și ține la mine, dar par'că nu'ĭ sânt gândurile acasă. De multe orĭ când mĕ apropiĭŭ de dênsa—de și se arată mulțumită, totuși par'că nu sciŭ cum ar face să scape maĭ degrabă de mine! Chiar data trecută când am fost acasă, eŭ o sărutam și ea bătea cu degetele pe masă. Adevĕrat că și vĭéța asta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

e próstă aşa cum trăim noĭ. Ce vreĭ, cincĭ ḑile pe sĕptămână trehue să dorm la farmacie şi numaĭ douĕ nopţĭ acasă. Prea puţin daŭ pe-acasă. Uite astă-ḑĭ am liberă o jumĕtate de ḑi. Odată pe sĕptămână o ḑi întrégă şi odată jumătate de ḑi şi când am o jumĕtate de ḑi, tot trebue să vin sara în farmacie, după masă şi să staŭ până ce închid. Să stea ea atâtea ḑile tot singură se recesce şi ea de mine. Ochiĭ care nu se vĕd, se uĭtă! Dar eŭ cred că vorba asta n'are înţeles orĭ cel puţin nu se potrivesce în tóte părţile. Se uită ochiĭ acolo unde nu este ĭubire, dar unele este, tocmaĭ depărtarea saŭ lipsa o face şă se aprindă maĭ mult! Şi apoĭ cu cortelul [1]) roş! Că se pórtă rochia roşă şi pălărie şi cortel roş; şi vré să 'şĭ facă şi ea.

— Bine, dragă Feighélă, luna asta am cumpĕrat lemne, am plătit chiria; am maĭ avut ceva datoriĭ de la Pascĭ, n'o să putem să maĭ cheltuim.

— Dar ce costă? Pe mine mĕ costă numaĭ materia şi garnitura şi încolo eŭ cos singură, că dór sciŭ să cos singură, că dór sciŭ să cos.

— Bine, tu sciĭ să coşĭ, dar, orĭ-cum, costă parale şi paralele trebue să scoţĭ să le daĭ.

— Séĭ-ḑecĭ de leĭ.

— Da, dar când aĭ o sută douĕ-ḑecĭ de leĭ pe lună, şéĭ-ḑecĭ de leĭ e léfa de pe jumĕtate de lună; şi cheltuéla caseĭ pe o lună întrégă de unde s'o scoţĭ? Luna cealaltă poţĭ să'ţĭ facĭ.

— Luna cealaltă!.. Luna cealaltă deabia cumperĭ materia şi până ce-o facĭ, până ce-o coşĭ când s'o maĭ porţĭ? Să umbli cu cortel érna?!

---

1) Umbrelă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Mi se pare mie că e de felul ei cam chochetă. Când am fost atunci la Abramovicĭ, stăteam sara de vorbă cu toţiĭ şi era veselă şi spunea şi glumea şi când a venit Madame Blumenfeld deodată a încetat vorba, că pe dînsa o dóre capul şi haïde acasă. Atunci am creḑut că a fost o scenă de gelosie, dar tocmaĭ dacă era să fie jelósă maĭ curênd putea să fie de Madame Berger şi chiar de Madame Marcus, care sînt şi maĭ frumóse şi maĭ tinere de cât Madame Blumenfeld; acasă însă vĕd că i-a fos necaz că Madame Blumenfeld era îmbrăcată maĭ luxos, şi maĭ ales că de vr'o câteva orĭ vorbind de Madam Blumenfeld, mĭ-a spus că e o ţîfnósă şi înfumurată şi că se sucesce şi se fâţie ca să-ĭ fâşie mătasa pe dînsa. Tot ea mi-a spus că Madame Blumenfeld era îmbrăcată numaĭ în faĭ şi în mătasă!...

Apoĭ ce să-ĭ fac eŭ?.. Maĭ încolo când voiŭ isprăvi şi eŭ şi voiŭ avé farmacia mea, bine, înţeleg, dar acuma cînd şi eŭ sînt încă în condiţie la alţiĭ, de unde să cheltuesc? De unde să-ĭ fac?!

Dar n'ar trebui să facă aşa mare cas pentru modă, pentru nisce bulendre *). Când ajunge să pună aşa mare preţ pe aşa lucrurĭ atunci e prost lucru! Şi gelosie o maĭ înţelegeam, că de, gelosia plécă de la inimă, dar, veḑĭ, eŭ nicĭ odată nu i-am dat prilej să fie jalusă. Dar nicĭ nu e jalusă, eŭ o vĕd indiferentă, maĭ mult, o vĕd până chiar plictisită şi plictisită, orĭ sătulă parcă, lehametuită de căsnicie!

Dar la urma urmeĭ îmĭ pare că eŭ sînt un prost, că fac mare cas de nişte copilării, ca de pildă istoria cu trăsura a fost curat o copilărie! Ca să mergem să ne plimbăm cu trăsura, să dăm aşa de geaba vr'o doĭ-

*). Cărpe.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

spre ce leĭ! Pentru ce? Aşa?... Bine, daĭ când aĭ, dar cînd n'aĭ de unde să daĭ?.. să ĭéŭ mereŭ léfa înainte?! Asta a fost curat copilărie.— Ea face copilăriĭ şi eŭ fac prostie că le bag în samă! Póte maĭ e şi altă ceva? Póte n'are încredere în mine? Scie că tată-meŭ ne-a anulat căsătoria şi cine scie să teme să n'o las? Dar nu póte să fie nicĭ asta. Prostia mea! Staŭ tótă ţiua singur colea în farmacie, departe de dînsa şi gândesc la prostiĭ!!...

Pe când Herman se gândesce ast-fel, deodată aude:

— Bon jour, Domnule Herman.

Era farmacistul — stăpânul.

— Sciĭ ce, Domnule Herman? Eŭ am stat la dejun şi pot să rĕmân acuma în farmacie. D-ta aĭ astăţĭ ţi de eşire. In loc să eşĭ la douĕ, poţĭ să ĭeĭ dejunul acuma şi apoĭ să eşĭ. Te rog, însă disară în loc să viĭ la opt césurĭ, vino pe la şése, şése jumĕtate.

— Bine la revedere, ţise Herman şi chiar plécă de la receptură.

*

Herman şéde acum în Uliţa Vaduluĭ. O căsuţă albă cu patru odăĭ şi cu sală prin mijloc. Un fel de casă popéscă, cu cerdac în faţă şi tot aşa dindos unde e bucătăria şi pimniţa şi grajdul şi grădina şi poéta pentru găinĭ şi tótă gospodăria. In faţă, la stradă are numaĭ o grădiniţă de florĭ, din care pe la o cóstă a caseĭ trecĭ din dos la bucătărie. Aci şede acum Herman şi cu Feïga. Douĕ odăĭ le ţin eĭ şi celelalte douĕ de peste sală, mobilate cu un pat, o masă şi câte-va scaune le-daŭ cu chirie.

Când intră Leopold pe pórtă, Feïga şéde jos pe scăriţă de la balconul din faţă; şéde jos şi cóse ceva.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bon jour, ḑice Herman, oprindu-se dinaintea eĭ.
— Bon jour, respunde ea încet.
— Dar ce şeḑĭ tu aşa?
— Dar cum se şed?
— Parcă te vĕd supĕrată, ce aĭ?
— Nimic.
— Cum nimic? Te vĕd cu ochiĭ roşĭ, aĭ plâns?
— Şi ce'ţĭ pasă?
— Cum, ce 'mĭ pasă? Ce aĭ?
— Nimic.
— Iar nimic! Se póte să plângă cineva pentru nimic?
— .....
— Spune, ce aĭ. Ce este?
— Nimic.
— Iar nimic! Sciĭ că nu pot suferi să te vĕd necăjită, să te vĕd plângênd.
— Ce să'ţĭ fac?
— Spune ce aĭ.
— Nu ţi-am spus?
— Ce? Nimic?
— Nimic.
— De ce mĕ faci să mĕ necăjesc?
— Nu te fac eŭ.
— Ba, tu; că dacă plângĭ, negreşit că aĭ ceva asupra mea, eştĭ supĕrată pe mine.
— De ce numaĭ de cât pe tine?
— Dar pe cine? Pe slugă, pe Smaranda orĭ pe Nastratin Hogea?
— . . . . . .
— Nu rĕspunḑĭ? Veḑĭ că te-am prins. Haĭ, sărută-mĕ să te ert.

Zicênd aceste vorbe, Leopold se aşeḑă pe scară lângă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dînsa, o cuprinde cu mâna peste umere şi 'şĭ apropie obrazul să-l sărute:

— Haide, ḑi! N'auḑĭ tu? Sĕrută maĭ repede să te ert. Sărută şi ḑi pardon. A! Mi se pare că tu vreĭ să te sărut eŭ întâiŭ. Haĭ, să fie şi-aşa. Dar ce facĭ tu? Plângĭ?! Bravo. Asta 'ĭ grozav. Asta 'ĭ nespus de grozav. Întrebĭ ce e: nimic. Ce e? Nimic. Nimic şi cu toate astea plânge! Dar înţelegĭ odată, dragă, că pentru mine nu e nimic, pentru mine e nepomenit de mult! Când te vĕd pe tine plângênd, orĭ-cât de mică ar fi pricina pentru care plângĭ tu, pentru mine e fórte mare, de óre-ce te face pe tine să plângĭ. Eĭ? Spune ce este. Feĭga! N'auḑĭ tu? Dar, sciĭ îmĭ vine să 'mĭ daŭ cu ceva în cap? Dómne, ce sînt femeile astea! Dar cel maĭ mare criminal când e osândit, i se spune pricina pentru care trebue să suferă osânda; dar mie nicĭ atâta favóre nu mi se póte face. Pe mine mĕ osândesce fără să-mĭ spună pentru ce. Imĭ vine să 'mĭ daŭ cu ceva în cap. Na.

Odată cu vorba *na*, Leopold îşĭ dă şi un pumn în cap. Iar când dă cu pumnul lovesce în marginea pălărieĭ şi pălăria se rostogolesce dinnaintea luĭ.

— Na, du-te şi tu, la dracu, ḑice acum Leopold, repeḑind pălăria cu piciorul.

Feiga, cum se ridică de pe scară şi se duce în casă.

— Da, unde te ducĭ?

— Dar ce? să staŭ să mĕ baţĭ?

— A-ha! Acum aĭ nimerit'o!! Halal de bine! Minunat o maĭ ducem! Cine scie ce prostie i-a maĭ intrat în cap. Cum a fost maĭ erĭ saŭ alaltă-erĭ: plâns şi necaz şi supĕrare şi pentru ce? Pentru că Smaranda s'a dus de s'a îmbĕtat, şi că aséră n'avea cine să-ĭ aducă o doniţă de apă. Apoĭ bine, să plângĭ pen-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromania.ro/mdrr1901-1932

tru asemenea lucru?! Că eŭ o pun acuma să care şi apă! Asta era supĕrarea! Adică vina mea era dacă Smarandeĭ i-a venit gust de bĕut! Parcă eŭ aş fi pus'o la cale pe Smaranda şi i-aş fi ţis: sciĭ ce, Smarando, du-te tu la cârciumă ca să n'aibă cine aduce apă colea acasă, căcĭ voiŭ s'o fac pe stăpână-ta să se ducă să aducă apă cu doniţa. Nu ştiŭ, nu sciŭ ce fel de socotélă 'ţĭ facĭ, orĭ nu sciĭ ce vreĭ, că próstă vĕd că nu escĭ; slavă luĭ D-ţeŭ escĭ destul de deştéptă. Rea iar vĕd că nu escĭ!! Próstă nu, rea nu nu pricep.

Aşa, ţice Leopold, şi rĕmâne ca un stâlp, pe loc, uĭtându-se în casă în cotro s'a fost dus Feĭghéla.

XXII

— Ah, dragă Hana, ce bine aĭ făcut de aĭ venit să mĕ maĭ scoţĭ din casă.

— Vĕd că aĭ plâns, dragă Rifca.

— Da, dragă; numaĭ cu plânsul cât îmĭ maĭ răcoresc sufletul.

— Dar ce aĭ tu?

— Sînt nenorocită, dragă Hana, sciĭ cât sînt de nenorocită?..

Aşa vorbesce primblându-se pe stradă Rifca, fetiţa cea maĭ mică a Madam Sureĭ şi cu altă fetiţă tot cam de vârsta eĭ, adecă de vr'o cincĭ-spre-ţece anĭ trecuţĭ, Hana, fetiţa unuĭ negustor din Podul-Ilóeĭ, care e vecin şi prieten cu Jupânul Hascal.

Jupânul Hascal de când s'a mutat de la Bâra, aicĭ în Podul Ilóeĭ şéde într'o casă de pe dél, în partea de apus a târguluĭ, despre Sârca. Acolea ţine jupânul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Hascal cârciumă cu bucătărie şi un fel de han, adică maĭ bine ḑis o cârcĭumă cu ogradă mare din dos şi cu şopron unde trag ómeniĭ căruţele când vin la târg.

Astăḑí e Sâmbătă. E după prânḑ, pe la orele douĕ. prăvăliile sînt închise. Cât ţin caselе, de rând şi în partea unde şéde jupânul Hascal şi dincolo peste şosea şi în colţul pe unde a fost poşta veche veḑĭ numaĭ uşĭ închise şi tărăbĭ închise, etc., tot la fel: case cu straşine marĭ din faţă, straşine aşa de eşite 'nnainte că acopĕr tot târnaţul saŭ peronul din faţă, aşa că la vreme de plóe lumea umblă pe-aĭcĭ, ca să nu fie udată şi când are de trecut maĭ departe trece de pe târnaţ pe târnaţ. Numaĭ printre case unde este locul saŭ pórta de trecut în curte la şopron acolo e maĭ rĕŭ că acolo nicĭ acoperit nu este nicĭ pe jos nu e petruit aşa că noroĭul e maĭ mare de cât în uliţă orĭ pe măĭdan.

Astăḑĭ, Sâmbătă, sĕrbătóre, e închis tot: în cotro te uĭţĭ veḑí numaĭ păreţĭ albĭ-albăstruĭ şi pe fie-care părete saŭ faţă de casă câte douĕ pete marĭ gălbuĭ: una maĭ îngustă care merge până jos, şi care e uşa, închisă, a prăvălieĭ; iar alta maĭ lătăréţă, la mijlocul păreteluĭ, pe unde ar trebui să fie feréstra acésta e taraba, făcută din scânḑurĭ de lemn şi vopsită cu lutişor galben, taraba care în ḑilele de lucru şi maĭ vîrtos în ḑilele de târg, cum e Duminica, stă deschisă, adecă lăsată în jos ca o masă, dinaintea feréstreĭ, iar sĕrbĕtórea, ca astăḑí închisă cu un simplu oblon de feréstră.

E ḑi frumósă de primăvară, cald şi sóre. Sóre şi cald şi în acéstă lumină şi căldură lenevósă, casele cu tărăbile lor închise, par nisce feţe de ómenĭ adormiţĭ şi cu ochiĭ închişĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.ro/mdrr1901-1932

Liniște mare.

Cât ține măidénul, cât ține drumul în sus, cât ține uliţa la vale, afară de Rifca şi Hana nicĭ o suflare omenéscă nu se vede, nicĭ un câne. Ovreiĭ aŭ serbătóre şi încă sunt prin case, la odihnă, ĭar ómeniĭ la târg nu vin astăqĭ ; ce să caute omul Sâmbăta la Podu'-Ilóeĭ, afară, Dómne feresce, de-o întâmplare de mórte şi încă şi-atunce se duce omul devale în târg de târguesce şi el ce póte găsi, pe unde este câte un român.

— Da, înţeleg, dragă Rifca, tu eştĭ deprinsă la Iaşĭ unde e târg mare şi nu'ţĭ place aice la noĭ la Podul-Ilóeĭ.

— Apoĭ, cum vreĭ să'ţĭ placă ? Ce să'ţĭ placă ? Are ce'ţĭ plăcea aice ? Să'ţĭ placă cârcĭumile astea ? Să'ţĭ placă uliţele astea góle ? Uĭte nicĭ un câne nu veqĭ pe uliţi ! Aĭ tu aice o grădină cum e grădina Copoŭ saŭ grădina Primărieĭ ? Aĭ tu o cofetărie cum e la Madame Alexandre, saŭ la Georges ? Pe-aice pe la Podul-Ilóeĭ nicĭ nu se scie ce e înghețata. Şi, pe urmă, la Iaşĭ e altă ceva, e altă lume ! Aice aĭ numaĭ cârcĭumarĭ !

— Ba este şi Leĭba Vexler care ține moşie.

— Şi ce ţĭ-e bun Leĭba Vexler ?

— Leĭba Vexler ține moşie.

— Heĭ, draga Hana, să veqĭ colo la Iaşĭ lume : bancherĭ, doctorĭ, farmacieştĭ, contab[illegible] şi o mulţime de tinerĭ de pe la magazinele cele maĭ marĭ ! !

Pe vremea asta pe-acuma toţĭ sunt la primplare, strada Copoŭ e plină. Heĭ, când eram la Iaşĭ !... Să veqĭ musică la grădina Primărieĭ ! !

— De, dragă Rifcă, Iaşu 'ĭ Iaşĭ şi Podul-Ilóeĭ e Podul-Ilóeĭ, dar ce să facĭ ? ! Socotiţi-vĕ că eŭ n'aşĭ vrea să mĕ duc la Iaşĭ. Numaĭ eŭ sciŭ cât sufĕr

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în inima mea!! Dar eŭ încă nicĭ n'am văḑut Iaşul până acuma.

— Eĭ!! Parcă socoţĭ că eŭ numaĭ din pricina Iaşuluĭ sunt necăjită?

— Dar de ce?

— E-heĭ!...

— ?

— Dac'ar fi numaĭ de-atâta n'ar fi nimica.

— A! Dar tu plângĭ?

— Da, plâng, că sunt neoorocită şi să mĕ erţĭ dacă 'ţĭ spun ţie. Iţĭ spun căcĭ mĕ încred în tine şi vĕd că aĭ e inimă simţitóre, şi eŭ care mĕ simt aşa de sigură, aşa de streină, aşa de *abandonată* pe lume, am nevoe de o persónă căreia să'ĭ deschid inima, şi să'mĭ vĕrs focul să mĕ uşurez. Póte, însă, mărturisirea mea îţĭ face rĕŭ, póte vorba mea nu'ţĭ place, te rog, atuncea, spune-mĭ fără inconjur şi fără milă; opresce-mĕ de a'ţĭ maĭ vorbi; nu'ţĭ fie milă de mine, lasă necazul să mĕ apuce cu tótă greutatea luĭ, să mĕ apuce până îmĭ va înceta şi suflarea. A!! Bine ḑicea Martha.

— Martha?

— Da, Martha, sărmana aşa vorbea ea cu Ghisela.

— De unde? Tot din Iaşĭ?

— Aş! N'aĭ citit: *Secretul Suferinţiĭ*?

— Nu.

— Păcat! Acolo în *Secretul Suferinţiĭ* să veḑĭ cât sufere Martha, e ceva de necreḑut! Te înspăimânţĭ, nu ceva! Si eŭ sufer tocmaĭ ca dînsa. Şi eŭ sînt o nenorocită şi de aceea [illegible] Martha se încredinţa bieteĭ Ghisela şi-ĭ desvĕlea tótă inima, aşa şi eŭ voĭŭ să'mĭ desvelesc inima mea ţie, dacă nu te superĭ şi dacă îmĭ daĭ voe?

— Cum nu, de ce să mĕ supĕr.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Vra să ḑică pot să'ți spun?

— Cum nu, cât vreĭ.

— Eĭ bine, află că sînt nenorocită.

— Bine, asta mĭ-aĭ maĭ spus'o, dar nu mĭ-aĭ spus din ce pricină.

— Din ce pricină? Mĕ rog, tu ĭubescĭ?

— Pe cine?

— Pe cine-va, aşa...

— De, nu sciŭ.

— Heĭ, veḑĭ?! Inimă tare, inimă indiferentă, inimă rece! Dar eŭ ĭubesc, ĭubire fără nicĭ o speranță. Ce fericită eştĭ tu, şi ce nenorocită sînt eŭ!!

— Apoĭ tu de ce ĭubescĭ?

— Iubesc pentru că aşa mĭ-e inima mea. Iubesc şi n'am nicĭ o speranță, mĕ supun unuĭ amor nenorocit.

— Şi, mĕ rog, trebue numaĭ de cât să te supuĭ?

— Dar ce să fac?

— De, întreb şi eŭ!

— Intrébă, dar scĭĭ pe cine ĭubesc?

— Pe cine?

— Pe vĕru-meŭ, Albert.

— Şi el ce face?

— Ce să facă!! Ce fac toți bărbații; fură inima bietelor femeĭ şi apoĭ se arată nepăsători. Căcĭ scĭĭ ce-a făcut? Ce-a făcut?

— Ce?

— Apoĭ să'ți spun şi să vezĭ că el e tótă pricina, el cu vorbele lui mi-a deşteptat în suflet astă nenorocită iubire.

— Da?

— Da, uĭte cum a fost. Eŭ de când m'am pomenit țineam la el ca la o rudă, precum şi era, dar nu mĕ

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

No. 15. 10 BANI No. 15.

FEIGHÉLA

ROMAN ORIGINAL

DE

TH. D. SPERANTIA

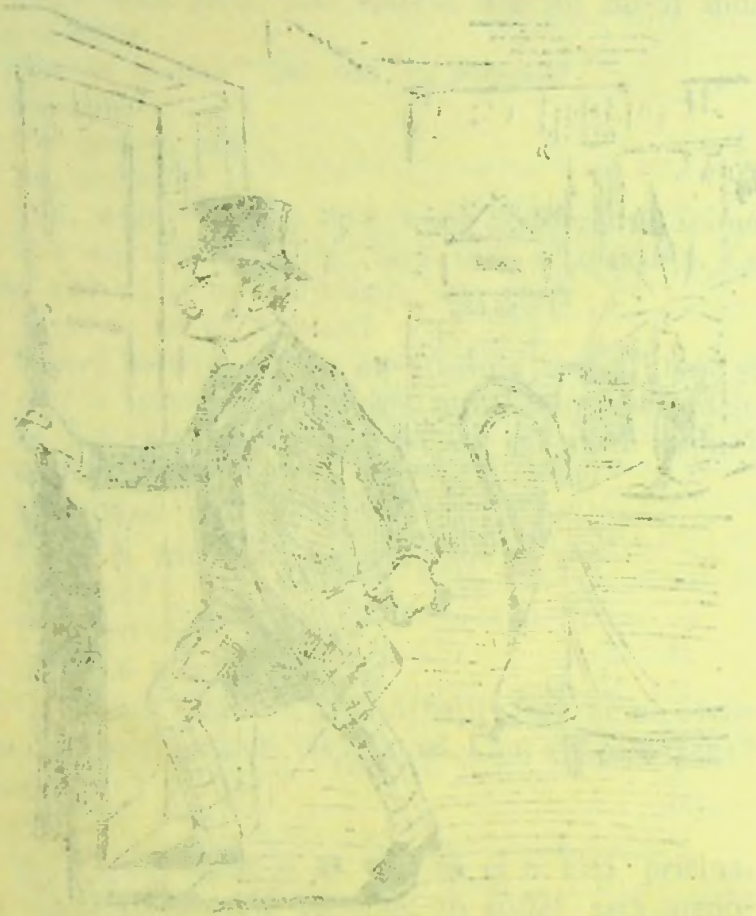
Editura „*Biuroului Universal*“ **A. I. NIȚEANU**
103. — Splaiul Brâncoveanu. — 103.

Toți cititorii primesc un premiŭ

Cupon No. 15
FEIGHÉLA

Numĕrul viitor va apare Joia viitóre 11 Aprilie, 1902

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

gândiam să-l iubesc. Săptămâna trecută însă când a fost aicé la noĭ, cum m'a văzut sciĭ ce mi-a zis?

— Ce?

Cum mĕ vede ḑice: A!... Uĭte Rifca ce fată mare şi frumósă s'a făcut!!... Şi pe urmă când şi-a luat ḑiua bună ca să plece, şi m'a sărutat, nu m'a sărutat ca altă dată aşa numaĭ de mântuélă; când m'a sărutat acuma de-abĭa şi-a atins gura şi i-am simţit gura ferbinte ca de foc.....

— Eĭ, şi de ce maĭ plângĭ?

— Dar ce să fac? Să rîd de fericire?... Ah! Păcat că n'aĭ citit «*Secretul Suferinţeĭ*», atuncĭ maĭ înţelege. Dar eŭ sciŭ ce-are să fie?

— Ce?

— Am să mor!

— De unde sciĭ?

— Sciŭ! Sciŭ! Sciŭ pentru asta nu e întâea dată!!

— Nu e 'ntâea dată?

— Nu, că am maĭ ĭubit de douĕ orĭ şi tot ĭubire zadarnică!...

— Atunce de ce maĭ ĭubescĭ?..

XXIV

— Dómne, ḑice Feighéla în... nd, cum stă în cerdacul de din fată şi migălesce cu acul un fel de cusătură.— Dómne, cum le potrivesc D-ḑeŭ! Cât de urît e omul ĕsta, dr.. Wolf, când îl veḑĭ întâeaşĭ dată şi cum ţi se pare pe urmă! Când a venit întâeaşĭ dată aice să caute odăĭ de închiriét m'am speriét de dînsul: Urît! Ciupit de vĕrsat! Nasul mare şi cocoşat! Dinţĭ marĭ! Mustăţile parcă-ar fi róse de gârgăriţe!! Urît! Urît de nu se maĭ póte şi cu tóte astea când vorbescĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cu dînsul e altfel, alt om: uiți că-i urît; ba chiar ți-i drag de dînsul. Are însă un cusur și asta chiar nu'mi place. Asta o să mă facă într'o di să-l mărginesc, o să mă facă să fiu grosolană dar n'am ce-i face!!

Are prea mare îndrăsnélă, e prea îndrăsneț!! Póte c'or fi și unele femei așa cum își închipue el, dor cu mine se înșală. Am s'o i-o spun curat. Eŭ glume de astea nu pricep. Dacă mă port delicat, el se obrăsnicesce! Audi, mă rog, asară își întide botul să mă sărute! Eŭ îl isbesc, el mă apucă de mână!... A trebuit să fug afară!!... Dar dacă 'l spuneam lui Leopo'd?

Și chiar îi spuneam lui Leopold dacă nu 'mi era frică de scandal; că cum e Leopold ĭute s'ar fi întîmplat o comedie, un scandal, or cine scie ce... póte și bătael! Dar când s'o împlini luna îi spun că nu-i mai închiriez mai departe! Ce să-i fac, dacă nu scie să se pórte cu ómenii?! Dacă e.... e... socot chĭar nebun?! Bată-l D-deŭ de năsos! Imi vine să rîd!!... După ce îl isbesc și fug afară și strig la dînsul, atunce se rușinéză și el și pocăit așa ca o pisică vine să-mi céră ertare-l... Dar bine, i-am respuns și eŭ: D-ta, d-le, cere ertare la cine ai mai cerut și ți-a dat ertare, ĭar mie să fii bun să'mi dai pace! Așa i-am dis și rĕspunsul meŭ l'a usturat și adi diminéță când m'a vĕdut, când eșii de-acasă, a ridicat numai pălăria cu respect și n'a dis nici o vorbă.

Așa i-se cade. Cu tóte aceste când mă gândesc la dânsul ce mucalit e și cât sfînt era adi diminéță, îmi vine și acum rîd. Póte o fi om bun, cine scie, dar trebue orĭ-cum să-i daŭ o lecție până și-o băga mințile în cap.

Astă nópte l'am audit plimblându-se prin casă. De necaz să vede că nu putea dormi? Și Ion vizitiul spunea că diminéță l'a vĕdut supĕrat și a întrebat de mine:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ce face dudu a ? Cine scie! Băét tênĕr! De-abia a eşit de la şcólă, n'a fost prin societate, prin lume, printre ómenĭ, şi face prostiĭ. Pentru asta însă nu sînt eŭ de vină să-ĭ sufer prostiile!

Domnul Wolf e doctor de plasă. A luat cu chirie de la Herman douĕ odăĭ mobilate, adică cu un pat o masă, câteva scaune vr'o canapea şi nu sciŭ maĭ ce. Om tênĕr ne'nsurat, mănâncă la birt şi nu ţine nicĭ o gospodărie. Are numaĭ un flăcăuan care e şi vizitiŭ şi rândaş, care aduce apă, mătură şi face di tóte şi de care la nevoe se servesce şi Herman şi Feighélă.

XXV

— Cum s'a schimbat Feighéla! ţice Leopold Herman în gândul luĭ, mergînd spre casă, la dijun.

Afară e cald şi frumos, ţi de vară în tótă puterea cuvîntuluĭ.

După cum o luase ea era ceva de desperat, acuma însă e aşa de bună, aşa de blândă, aşa de îngăduitóre, aşa de dulce, maĭ dulce şi maĭ bună de cum era când am cunoscut'o, maĭ bună şi maĭ dulce de cum am visat'o eŭ în visele mele.

Ce vreĭ, mĕ rog, se căsătoresc douĭ tinerĭ, dupĕ cum ţicea Albert, douĕ firĭ deosebite, douĭ ómenĭ cu apucăturĭ deosebite, cu deprinderĭ deosebite, cu dorinţĭ deosebite şi tu vreĭ ca deodată numaĭ de cât să se împace şi să trăiască bine! He-heĭ!

Trebue vreme, trebue vreme multă ca amândoĭ să se obicĭnuéscă unul cu altul, ca fie-care să scurteze din ale luĭ pentru a îngădui unele de ale celuĭlalt, ca fie-care să vadă că celalt îĭ este un prieten nu un rival, că celalt îl iubesce, că celalt e sincer, că amândoĭ trebue

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să se adăpostéscă unul pe altul. Ne-am vĕḑut, ne-am plăcut unul altuia, ne-am ĭubit dar nu ne-am cunoscut. Fie-care din noĭ credea de cel alt că e aşa cum şi-l închipuĭa el. Eŭ credeam de dînsa că e aşa cum o visam, ea credea de mine aşa cum i-ar fi plăcut să fiŭ. Dar eŭ nu eram aşa, ci eram cum eram eŭ, cum era firea mea şi ea era aşa cum era firea eĭ. Şi ea când vedea că fac ceva care nu se potrivea cu ce s'aştepta ea de la mine o lua din partea mea ca rea voinţă saŭ ca un gust al meŭ de-a o contraria pe dînsa şi eŭ când o vedeam că face ceva la care eŭ nu mĕ aşteptam credeam că 'mĭ face în necazul meŭ. Adevĕrul era că şi unul şi altul făceam ce puteam, şi nu puteam face alt-fel. Adevĕrul era că noĭ amândoĭ aveam dreptatea în ceea-ce făceam fie-care şi nicĭ-unul n'aveam dreptate să cerem de la celalt să facă aşa cum ne aşteptam noĭ. Şi unul şi altul aveam dreptate în unele şi n'aveam dreptate în altele ; dar cu tóte acestea între noĭ se iscaŭ neînţelegerĭ şi nemulţumirĭ care ne amărĭa vĭéţa lă amândoĭ.

Cu vremea însă deosebirile între noĭ s'aŭ micşurat, s'aŭ ros, s'aŭ dus ; iar pe de altă parte am început a ne cunósce unul pe altul, aşa cum suntem fie-care şi am încetat de a maĭ pretinde ca celalt să facă ceea-ce nu póte face ceea-ce e nepotrivit cu firea luĭ. Pretenţiile mi s'aŭ micşurat, buna înţelegere aŭ început să le ia locul şi cu buna înţelegere aŭ început să vină şi ḑilele fericite. Ḑilele fericite aŭ început să vină şi de-acuma vor veni din ce în ce maĭ multe şi maĭ frumóse. Aşa e vĭéţa, aşa sunt ómenĭĭ, aşa e lumea. Am fost copiĭ ! Am fost copiĭ şi a trebuit să le învĕţăm tóte pe rând. Învĕţătura acésta este costisitóre, dar ce să-ĭ facĭ ? Trebue să o învéţĭ singur că de-aĭurea n'o poţĭ căpăta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pot alţiĭ să'ţĭ spună şi să'ţĭ tóce cât de mult, până nu înveţĭ singur de gĭaba e totul. Şi pe lângă tóte astea între noĭ aŭ maĭ fost şi a tele care nu era de nevoe să fie, de pildă procesul care l'a făcut tata ca să'mĭ anuleze căsătoria. Tata 'mĭ anulézĕ căsătoriea; ea—Féĭga—se vede deodată óre cum părăsită, lăsată în voea sórteĭ, rĕmasă pe drumurĭ. Acuma s'a încredinţat însă şi despre statornicia mea şi de aceĭa s'a întors acuma spre mine cu tótă încrederea cu tótă dragostea şi cu tótă inima.

Par'că o vĕd acuma cum mĕ aştéptă acasă şi cum îmĭ sare înainte şi cum alérgă la mine îndată ce mĕ vede; şi mĕ cuprinde şi mĕ sărută par'că ar vrea să mĕ despăgubéscă de tóte mângâierile pe care le-am perdut maĭ nainte din pricina copilărieĭ nóstre şi din alte pricinĭ strĕine de noĭ.

Cu gânduri de acestea, Leopold Herman ajunge acasă la el.

Când ajunge el acasă, uşa din faţă încuétă. Apucă pe lângă casă şi trece dindos. Acolo ĭacă Ion.

— Apoĭ duduca nu-ĭ acasă.

— Da unde-ĭ?

— Nu-ş, că s'o-s dimult.

— De demult tare?

— Poĭ, di von cés.

Asta însémnă că s'a dus cel puţin de vr'o două césurĭ.

— Şi când s'a dus n'a spus nimica?

— Mţĭ. O-s numa să daŭ apâ la găinĭ.

S'o fi dus să'şĭ târguéscă ceva pentru drum, se gândesce Herman. Când a venit erĭ la farmacie mi-a spus că vré să se ducă la Iaş: s'o vadă pe mă-sa, că'ĭ bolnavă, acolo la Ida.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar sciĭ una, măĭ Ióne? Poţĭ tu să'mĭ daĭ un pahar de apă rece, dar sciĭ rece? Ha?

— Cum nu! S'o cofă.

— Ian să te vĕd.

— Ion ĭea doniţa şi într'o minută se întórce cu apă rece.

Herman se aşedase acolo dindos pe scara de la cerdac.

— Acuma, Ióne, deschide dulapul cel negru de colo din odae şi scóte vr'un pahar şi veḑĭ dacă nu este acolo şi vr'un gavanos cu dulcéţă şi adă şi-o linguriţă. Adă-le pe-o tablă.

Ion se duce şi aduce tot ce ĭ-a ḑis Herman.

Herman bé apă şi apoĭ începe să facă o ţigară.

— Sciĭ ce, Ióne? Acuma dac'aĭ găsi şi nisce papucĭ...

— Cum nu.

Ion aduce papuciĭ, şi trage ghetele luĭ Herman.

— Eĭ!.. d'apoĭ botinili astea a D-stră s'o cam stricat!

— S'aŭ cam stricat Ióne.

— A! Da eŭ le-aş purta încă, he-heĭ!..

— Apoĭ ĭea-ţi-le ţie.

— Bogdaproste!... Dumneḑeŭ să vĕ dee sănătate!!! Da Domn-doftor nu-ĭ aşa...

— Dar cumu-ĭ?

[illegible]

— Apoĭ numaĭ de pe atâta socoţĭ că'ĭ sgârcit?

— Ba şi la drum când mĕ ĭe di multi orĭ răbd di foame! Şi dacă 'mĭ dă von gologan ni-l puni 'n léfă.

— Aş! ţi-se pare ţie, dar nu'ĭ sgârcit.

— Dĕ, D-ta îĭ ţiĭ parti, da el nu'ţĭ ţini d-tali!!!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cum nu?

— Aşa. Aş maĭ spuni eŭ da ni'ĭ ruşini.

— Cum ruşine?!

Dacă cându-ĭ acasă numaĭ di duduca sê ţini şi pi mini mê bati.

— Cum?

— Ghini! Uite, când aĭ venit D ta acasă Duminică ni o dat vre-o douê palme di ni-o scânteet ochiĭ.

— Pentru ce?

— Pentru că nĭ-o-spus că cînd a veni cine-va eŭ să'ĭ spun; că el s'o-s di o intrat în odai la duduca. Şi eŭ m'an-s pân la grajdiŭ şi numaĭ atuncea hop şi D-ta.

— Eĭ?

— Eĭ, şi când aĭ venit D-ta, numaĭ el te-o auḑit; că D ta când aĭ dat pe cole pe lângă casă aĭ început a grăi cu cânili.

— Eĭ şi?

— Şi atuncĭ sê vede c'o trecut în casâ la dînsu şi după ce aĭ intrat D ta apoĭ o vinit la mine şi m'o bătut. Nĭ-o dat nisce palmi de ni-o scânteet ochiĭ! Că de când eram să vin la D-ta, da ni-o fost ruşini că-mĭ ard ohrajiĭ ca focu.

— Şi de mult se ţine D-rul de duduca?

— E-he-he!..

—Şi vine el aicĭ în casă la noĭ orĭ duduca se duce dênsul?

— Dê, nu sciŭ ghini, da eŭ tot în odai la D-strâ l'am vêḑut intrând.

— Şi ce fac când sînt acolo?

— Ce sê facâ, sê drăgostesc.

— Dar tu nu i-aĭ vêḑut nicĭ odată?

— Nu. Numaĭ asară când o pornit el di s'o-s di

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

acasă i-am vĕḑut că s'o pupat, da aldată nu. Ce să ḑic dacă n'am vĕḑut!?...

— Si ĭ-aĭ vĕḑut tu bine când s'aŭ pupat.

— Puĭ-cum!

— Si cum s'aŭ pupat?

Dĕ, în gură.

— Si ce-aŭ ḑis?

— Puĭ nu sciŭ că, să ertaţĭ, o grăit jîdănesci.

— Si când vine el el?

— Puĭ, pi Marţĭ sara aşa o ḑis. Da ni-se pare c'am audit portiţa: Vinĭ duduca. Da, D-ta nu maĭ spuni luĭ Dom-doftor, că ĭar mĕ bati.

Ion nu s'a fost înşelat că s'aude portiţa. Venia Feiga.

Aci Herman remâne pe gânduri şi în gând îşĭ ḑice: Iată pricina pricinilor!! Acuma se explică tóte! De pildă, inelul cel cu briliant! De unde 'l aĭ? L'am găsit!!... Să găsescĭ aşa inel pe-aice? Dar cine l'a perdut? Apoĭ cu bombónele. Cumpĕr şi eŭ póte la o lună de ḑile de doĭ leĭ bombóne şi ea mănâncă în tóte ḑilele bombóne cu pumnul!! Da de unde bombóne, Feĭgala?! — Apoĭ nu mĭ-aĭ adus tu atuncea?!

Când vine Feiga dindos şi dă cu ochiĭ de Herman, deodată parcă se opresce mirată, apoĭ începe a rîde, şi se apropie de el să-l sărute:

— A! Ţiganul meŭ! A scăpat aḑĭ maĭ de vreme!

XXVI

Ea mĭ-a spus că se întôrce de la Iaşĭ pe Marţĭ sara şi doctorul Wolf tot Marţĭ sara se întórce, după cât am aflat de la Ion. Vra să ḑică d-lor s'aŭ înteles şĭ-aŭ dat întâlnire acolo la Iaşĭ, vor să petrécă vr'o câte-va

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ţile în liniște! Póte că nicĭ nu e adevĕrat că mă-sa e în Iaşĭ, bolnavă?!. Şi dacă o fi adevĕrat, asta nu'ĭ împedică să se întâlnéscă. D că aş puté să mĕ duc să'ĭ urmăresc! Dar cum? S'alerg pe la Iaşĭ? Dar se póte prea bine întîmpla să te vaḑă cine-va şi atuncĭ se strică totul. Se póte întîmpla să te vaḑă chĭar unul dintre dînşiĭ. Dar dacă se întorc Marţĭ sara amândoĭ aş putea sa le es înnainte la o gară maĭ aprópe de-aice şi să mĕ suĭ şi eŭ în tren.

Dar dacă nu nimeresc vagonul, orĭ dacă chĭar îl nimeresc, la ce folos? Ce pot să vĕd în vagon?! Maĭ bine să le es înnainte aci la gară! Asta e maĭ bine.

Staŭ deoparte când sosesce trenul şi dacă 'ĭ vĕd că aŭ venit, mĕ suĭ şi eŭ într'o trăsură şi mĕ ĭéŭ după dînşiĭ. Cu tóte acestea ar fi bine să fiŭ chĭar în trăsură cu dînşiĭ, că negreşit eĭ se vor sui împreună în aceeaşĭ trăsură. Dacă aş fi cu dânşiĭ i-aş auḑi ce vorbesc şĭ i-aş vedé ce fac. Stăĭ. Mĕ îmbrac femeesce şi vorbesc cu birjarul să mĕ ĭea pe capră! Aşa e fórte bine! Adecă nicĭ n'am nevoe să mĕ îmbrac femeesce. Dic laborantuluĭ de la farmacie şi'mĭ aduce el nisce haĭne ţĕrănescĭ de nu mĕ maĭ cunósce nicĭ dracu.

Aşa plănuĭa Herman încă şeḑînd pe scară, acolo dindos când a venit Feĭga din târg.

El a plănuit, Feĭga s'a dus şi Marţĭ sara când trebuea să soséscă trenul de la Iaşĭ, Herman îmbrăcat cu suman, căciulă mare albă pe cap, glugă cĭobănéscă la şold şi bĕţ în mână, şedea lângă perete pe peron la uşa de eşire. Pe faţă s'a fost înegrit nu sciu cu ce că chiar el nu s'ar fi cunoscut.

Trenul sosesce şi Feĭga se dă jos din vagon, dar numaĭ ea singură, doctorul nu e. Te maĭ suĭ cu dînsa în trăsură? De ce nu?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Herman a vorbit cu birjarul să-l ĭea înderăt: Dacă nu se sue în trăsură trebue să mérgă pe jos şi până în târg e departe.

Feĭga să sue în trăsură pregătită de Herman, şi Herman îmbrăcat ţĕrănesce se sue pe capră.

— Haĭde, birjar, ḑice Feĭga.

— De nu ĭ-ar veni în gând se trécă pe la farmacie să vadă că eŭ nu sunt acolo.

Trăsura plécă spre târg. E întuneric.

— Ah, ce reŭ s'a întîmplat că n'a venit şi doctorul cu dînsa. N'aŭ fost aşa de proştĭ cum îĭ credeam! Dar ce ar fi acuma dacă m'aş arĕta că sînt eŭ! Să ḑic că am făcut o glumă?!... La ce nevoe? Asta ar face-o să priceapă că o urmăresc. Nostim ar fi însă ca să nu fie nimic adevărat din câte mĭ-a spus Ion!.. În tot casul e caraghios să te îmbracĭ ţĕrănesce şi s'alergĭ pe la gară, să mergĭ pe capră... Maĭ virtos dacă dobitocul de vizitiŭ mĭ-o fi spus minciunĭ! Cine scie ce i-s'a părut luĭ şi pentru ce ĭ-a dat Doctorul palme.. şi el de necaz, haĭde a croit mincĭuna.

Şi mie chiar îmĭ pare că mĭ-a spus mincĭunĭ. Na, uĭtă-te la dînsa, poţĭ să ḑicĭ că samănă a femee rea?!... Parcă mĭ-e milă de dînsa că am ajuns s'o învinuesc de asemenea lucrurĭ, şi parcă mĭ-e ruşine mie că m'am înjosit să cred şi s'o bănuesc!

Dacă m'aş descoperi acuma şi i-aş spune tot?! Uite cum şéde ea acuma colo în fundul trăsurĭĭ cu cortelul în mână, ce-ar fi s'o strig odată: Feĭga?! S'ar speria, ar ţipa. Ar avé birjarul ce povesti prin târg. Nu. Eŭ trebue să caut să mĕ încredinţez, să vĕd cu ochiĭ meĭ dovadă dacă este ceva, orĭ să mĕ încredinţez că nu este.

— Fă la drĕptă în Uliţa Vaduluĭ, ḑice acum Feĭga

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cătră birjar; ĭar He man se dă jos şi plécă la farmacie.

XXVII.

— Apuĭ, să 'ţĭ spun eŭ D-şorule, că digĭaba umblăm noĭ cu dĭ-aestea, că nu faşim ninica.

— Pentru ce, Ióne?

— Pentru că am vĕḑut eŭ acuma pintru şi. Noĭ tot punim semni să vidim când s'a duşi el în odai la dînsa; da, digĭaba. In v'o douĕ serĭ am luat papuciĭ luĭ şi ĭ-am scris cu cridă pe talpă, lĭ-am făcut câti-o cruc grósă ca să rĕmăi semn pi gĭos când s'a duci el în odai la dînsa. Da digĭaba, că amu am vĕḑut că duduca sĕ duşi în căsă la dînsu; şi ni sĕ parcă şi dórmi acolo.

— Cum se póte?!...

— Ḑeŭ! Să 'nĭ sară ochiĭ.

— Atuncĭ n'aĭ puté tu cum-va să laşĭ deschisă feréstra de la patul luĭ?

— Ba, da.

— Adică închiḑĭ tóte ferestrele, ca de obiceĭŭ, tragĭ perdelele, numaĭ feréstra de la patul luĭ n'o prinḑĭ în zevóre.

— Da, pot cum nu!..

— Bine, dar dacă bagă eĭ de samă şi trag zivórele, şi când vin eu colo găsesc închis?

— Las, domnişorule, că fac eu on meşteşug sî şadă zivorîli trasĕ da să nu şii prinsĕ; şî ca să şadă gĭamurili închisĕ li înţepinesc cu ceva pi dinafară.

— Bine, şi când ĕĭ vedé-o că s'a dus la el viĭ şi 'mĭ daĭ de scire.

— Cum oĭŭ vide-o eu îs aicĭ, la spiţerii.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Aşa vorbiseră într'o ḑi Herman şi cu Ion; dar trecuseră maĭ multe ḑile de-atunce şi Ion încă nu venise să 'ĭ dé de a scire.

Acuma era aprópe de meḑul nopţiĭ. Herman nu putea dormi; şedea cu lumînarea aprinsă şi se uĭta pe podele, se gândĭa tocmaĭ la cele ce vorbise cu Ion.

Ce-ar fi să vie Ion acuma? îşĭ ḑicea el în gând. Dar de unde să vină Ion când doctorul nicĭ nu e acasă!

Erĭ sară Herman dormise acasă şi scia bine că doctorul e dus prin plasă şi o să vină tocmaĭ peste vr'o douĕ saŭ treĭ ḑile.

Tot erĭ sară Herman fiind acasă a fost încercat singur să vadă cum staŭ gĭamurile prinse şi dacă se pot deschide uşor pe dinafară.

Tot acuma se gândĭa că se póte ca Feiga să trécă în odae la d-rul. Să vede că Doctoruluĭ îĭ place să fie maĭ în siguranţă, să fie la el. Şi se póte fórte bine. Maĭ întâĭŭ uşa de dindos unde sînt odăile de culcare umblă greŭ, aşa că eŭ când mĕ duc nóptea acasă în totdeauna bat la uşa din faţă. Eĭ n'aŭ de cât să lase uşile de la săliţă deschise, maĭ vêrtos că săliţa e despărţită la mijloc şi când mĕ duc de bat la uşa din faţă, Feiga ese frumos de la D-rul, trece prin săliţă, închide uşile şi trece dinfaţă prin odăile nóstre. Apoĭ până ce intru eŭ, el póte să 'şĭ închiḑă şi răsînchidă uşa, că din faţă nu se maĭ aude nimic ce se face din dos.

Cu gânduri de acestea Herman era aprópe să adórmă când deodată se aude bătând la feréstră.

— Cine e a[illegible]

— Eŭ, domnişorule.

— Tu eştĭ Ióne.

— Eŭ. Dacă 'vreĭ să viĭ, amu 'ĭ cum 'ĭ maĭ ghini

— Bine. Du-te că te-ajung.

*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Leopold Herman nicĭ n'a sciut când s'a îmbrăcat. Ghetele, pantalonii, pardesiul, pălăria, mâna pe revolver şi haĭde.

Nicĭ nu scie pe unde calcă, nicĭ pe unde merge.

Ĭi pare că a ajuns un criminal: ĭată unde m'a adus Feĭga! Ĭată cum se nenorocesce un om! Dar pot să fac alt-fel? Ce să fac?! Nu trebue óre să véd, să mĕ încredinţez odată? Aşa mĭ-a fost norocul!

Merge parcă l'ar împinge cine-va. Simte în tot trupul un fel de recélă. I se tae resuflarea. Nu póte nicĭ înghiţi! Drumul par'că s'a făcut acuma alt-fel de cum era înmainte: e maĭ sprăvălatic, par'că păsescĭ tot în maĭ în jos, tot în sec.

XXVIII

— Vaĭ, ce vis am visat ḑice Ma am Leĭzarovicĭ.

Ma dame Leĭzarovicĭ a fost greŭ bolnavă şi acuma e maĭ bine. E maĭ bine, dar tot stă încă 'n pat, ĭar prietenĭ şi cunoscuţi pe 'ntrecute vin s'o vaḑă ce maĭ face şi staŭ de vorbă cu dînsa. Ce vreţĭ, e din aristocraţie, e şi femee bĕtrână şi e şi una din milostivele târguluĭ şi pe lângă tóte e şi bună şi are şi parale. Şi are şi dă. Nu prea dă mult dar dă. Acuma sînt în casă şi împrejurul patuluĭ maĭ vr'o ḑece persón. Şi maĭ toţĭ se ţin că sînt rude şi încă din ce în ce maĭ rude. Şi ca rude, de, ferésc Dumneḑeŭ să móră, dar orĭ cum dacă se întîmplă şi-o lasă inima să-ţĭ dea ceva, aşa spre aducere aminte, de, nu'ĭ rĕŭ să aĭ ceva aşa de la o rudă la care ţiĭ, chĭar dacă 'ţĭ da ceva şi în banĭ încă nu e de lepădat, şi de la Madam Leĭzarovicĭ toţĭ s'aştéptă la câte ceva; de aceea de 'ndată ce-o véd ceva cam tuşind orĭ cam gemênd îndată sar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cu toţiĭ s'o ajute. Doctorul a dat poruncă să stea liniştită adică să nu priméscă pe nimenĭ. Dar, ce nu primescĭ pe nimene!

De când s'a auḑit de porunca asta a doctoruluĭ tocmaĭ de atuncea a început să vină maĭ multă lume.

Fórte bine a făcut doctorul de ĭ-a ḑis să stea liniştită şi să nu maĭ primésca pe nimene. Acuma când e singură o să mĕ duc şi eŭ s'o vĕd, că trebue să-ĭ fie urît grozav. Aşa se gândesce acuma fiescecare, şi fiescecare se duce să-ĭ ţină de urît.

Se duce să-ĭ ţină de urît şi când ajunge colo maĭ găsesce şi pe alţiĭ veniţĭ înnaintea luĭ. Dar dacă-ĭ găsesce ce să facă el? Să se întórcă înnapoĭ? Cum? Adică de-aceea a venit el până-acolea ca să se întórcă înnapoĭ?!.. Să plece el după ce-a venit?!. N'aŭ de cât să plece maĭ bine ceĭlalţĭ! Eĭ ce caută?!. I-a poftit el? Nu sciŭ eĭ că doctorul a dat poruncă să nu maĭ primésca pe nimenĭ?!. Nu sciŭ eĭ că bolnava trebue să stee în linişte?! Şi fie-care aştéptă ca să plece să se ducă ceĭlalţĭ şi fie-care remâne pe loc, adecă remân pe loc cu toţiĭ. Şi Madam Leizarovicĭ sciind că doctorul a ḑis să nu maĭ vorbéscă cu nimene de aceea vorbesce ea acum cu toţĭ şi vorbesce şi pentru toţĭ pentru că vré să 'i întrécă pe toţĭ. Şi toţĭ ca să'ĭ intre în voe, ĭi lasă eĭ cuvîntul şi să mulţumesc numaĭ să dea din cap şi să aprobe tot ce spune ea, până când li va veni şi lor rândul de vorbă. Daŭ din cap şi o aprobă pentru că pe-un bolnav nu trebue să-l contrariezĭ, dar după cum vorbesce ea acum lor li se pare că are chiar dreptate, de aceea o aprobă din inimă şi se minunéză şi rîd şi flueră şi daŭ din cap, de şi câte odată perḑînd şirul vorbeĭ nicĭ nu maĭ sciŭ despre ce maĭ vorbesce ea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Numărul viitor va apare Joia viitore 18 Aprilie, 1902

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Şi Madam Leĭzarovicĭ şéde culcată în pat pe un căpătâiŭ de o mulţime de perine şi acoperită până pe pept cu o plapomă de mătasă galbenă. Stă cu o mână sub cap şi cu cealaltă pe pept şi vorbesce.

— Am visat pe Leĭzarovicĭ, bărbatul meŭ, D-ḑeŭ să-l erte.

— Leĭzarovicĭ?!...

— Leĭzarovicĭ?!...

— Leĭzarovicĭ!!!...

— Da, pe Leĭzarovicĭ, D-ḑeŭ să-l erte, l'am visat că par'că mĭ-adusese o rochie de mirésă.

— De mirésă?!..

— De mirésă?!.. Asta nu e bine.

— Asta nu prea 'mĭ place.

— A! nu e nimică.

— Adecă, da, nu e nimică.

— Da, nimica, ba încă póte să fie fórte bine.

— Şi par'că ḑicea el, Leĭzarovicĭ, că rochia de mirésă mĭ-o dă din pricina Feĭghéleĭ.

— Feĭghéla?!..

— Feĭg?!!

— Feĭga?!..

— Da, şi ḑicea el, Leĭzarovicĭ că trebue să'mĭ fie milă de Feĭghélă că-ĭ fată bună şi'ĭ copilul nostru.

— Copilul nos ru!?

— Copilul nostru!!

— Da, că'ĭ copilul nostru şi că să'ĭ daŭ eĭ tot ce trebue să'ĭ daŭ luĭ nepotu-meŭ Leopold.

— Eĭ?!.. Să'ĭ daĭ eĭ?

— Aşa ḑicea el?

În acest moment ceĭ din casă încep a băga de samă cam despre ce este vorba, încep adică a băga de samă că e vorba de daĭ, de aceea o îndesesc cu întrebările:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Vorbĭa el chĭar de dînsa.

— Şi ţicea să-ĭ daĭ?

— Apoĭ, dacă ţice 'n vis ca să'ĭ daĭ, óre să fie bine să daĭ?

— Da cum nu, ţice Madam Leĭzarovicĭ, dacă 'mĭ vorbĭa şi mĕ uĭtam la dînsul, na, cum mĕ uĭt la voĭ.

— Cine scie, de; să nu gresescĭ să facĭ maĭ rĕŭ!!..

— Aşa e, da, să nu facĭ rĕŭ!

— Da, că dacă facĭ rĕŭ, atuncĭ nu e bine.

— Se'nţelege că nu e bine.

— Ba, eŭ par'că'l vĕd pe bĭetul bărbatu-meŭ cum ţicea chĭar: Feĭghéla, Feĭghélă; şi de-aceea am stat şi eŭ şi m'am gândit? Dar cum m'am gândit? Dacă Leopold era cuminte şi nu făcea el ce-a făcut atuncĭ şi eŭ pentru dînsul făceam aşa cum ĭ-am fost făgăduit; dar dacă s'a găsit el maĭ cu cap să facă altfel şi să n'asculte nicĭ de mine nicĭ de tată-sĕŭ, atuncĭ în locul luĭ am luăt şi eŭ pe fetiţa nepoată-mea, pe Rosa şi am făgăduit s'o înzestrez. Acuma, se'nţelege că ce-am făgăduit pentru Rosa rĕmâne bun făgăduit, dar din pricină că am făgăduit de-aceea nicĭ eŭ nu maĭ am aşa de unde; dar orĭ cât din cât am, am să daŭ Feĭghéleĭ, am să pun chĭar pe numele eĭ la un bancher atîţea banĭ cât le-ar ajunge lor de cheltuélă până ce şĭ-o face Leopold studiile şi o eşi cu diploma. Nu e bine aşa?

— Ba... de,

— Dacă... socoţĭ

— Mĕ rog, la urma urmeĭ eŭ banĭĭ ĭĭ daŭ tot pentru Leopold, dar fiind-că bărbatu-meŭ ţice că să'ĭ daŭ eĭ, bine, eŭ ĭĭ pun pe numele eĭ. Nu-ĭ aşa?

— Da, da.

— Aşa, da.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce să fac, dacă l'am visat eŭ aşa, trebue să fie ceva, ci ca dovadă că este ceva este că şi lucrurile se potrivesc. Sînt vr'o câte-va ţile de când am primit de la Leopold o scrisóre în care îmĭ spune ce bine se împacă cu Feĭghéla, ce bine trăesce cu dînsa şi ce fată bună e, şi se plânge de noĭ, adică maĭ mult de tată-sĕŭ că ne-am pus să'ĭ stricăm fericirea. Şi de când am primit scrisórea mereŭ mĕ gândesc la dînsul, şi cum am visat pe Leĭzarovicĭ, D-ţeŭ să-l erte, numaĭ de cât mĭ-am adus aminte de scrisórea luĭ Leopold şi de aceea ţic: trebue să fie ceva, căcĭ lucrurile prea se potrivesc. Cine scie ce-o fi! Sciŭ eŭ!!... Mie visurile de multe orĭ mi s'aŭ împlinit. Şi bĭetul Leopold ce-o să facă el dacă n'are nicĭ un ajutor de nicăeri?! Póte că tată-sĕŭ, adică frate-meŭ Herman să se supere pe mine, dar ce să'ĭ fac? Mĭ-e milă şi mie de bĭetul băét. Şi pe urmă frate-meŭ, tatăl luĭ Leopold, n'are dreptate şi din altă pricină: el e supĕrat pe Leopold că n'o lasă pe Feĭghéla şi eŭ găsesc tocmaĭ că face fórte bine, chĭar pentru că în tot-deauna mĭ-a plăcut bărbatul care ţine la nevasta luĭ. Heĭ! Mare lucru e bărbatul care 'şĭ ĭubesce nevasta, dar nepreţuit lucru e acela care remâne credincĭos nevesteĭ. De, ce să ţic, n'ar fi să maĭ vorbesc, dar şi bĭetul Leĭzarovicĭ, bărbatu-meŭ, în tinereţe mult venin mĭ-a pus la inimă din pricina asta! Om bun, om delicat; mĕ ĭubĭa, n'am ce să ţic, dar când întîlnĭa câte una maĭ frumuşică îşĭ perdea capul!

De aceea eŭ laud pe Leopold că o ţine pe Feĭga. maĭ ales aşa cum se găsesce el, că toţĭ din tóte părţile îl găsesc de rĕu şi el trăesce numaĭ el scie cum. De aceea binele ĕsta i-l fac acuma, dar maĭ încolo nimic pentru că şi mie mĭ-a întors spatele; şi nimic pen—

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mnrr/1931-1932

trů că nici nu mai am de unde, fiind că am făgăduit pentru Rosa. După aceea, acuma ajutându-l pe Leopold se chémă că ajut o familie, că, de, sînt cununaţi, după tótă legea. Dacă n'ar fi cununaţi, haĭ, trécă-mérgă. Eŭ ĭ-am ḑis chiar luĭ Herman că face rĕŭ de umblă să strice cununia, şi i-am ḑis chiar că face rĕŭ să umble el cu tribunalul să strice ceea ce este sfînt şi făcut de Rabin. In sfârşit eŭ socot că am să fac bine dacă oĭŭ face aşa?

— De, dacă socoţĭ.

— De....

— Numaĭ, de, să nu facĭ reŭ...

— De-asta ḑic şi eŭ.

XXIX

— Iată pórta, ḑice Leopold oprindu-se de-odată din mersul luĭ grăbit şi fără socotélă.

Când pornise de la spiţerie parcă tot se maĭ gândĭa la ceva, dar maĭ în urmă parcă nu maĭ gândĭa nimic, mergea numaĭ cu paşĭ neregulaţĭ parcă l'ar fi împins cine-va cu sila. Mergea şi nu-şĭ dădea sama unde se duce nicĭ la ce se duce. Numaĭ când ajunge în dreptul porţiĭ de la casa unde sta el, atunce îşĭ aduce aminte pentru ce venĭa.

— Iată pórta, ḑice el. Blestemat fie césul în care am intrat întâĭŭ pe pórta asta.

Deschide portiţa şi intră încet.

— Ah, ce sgomot fac paşiĭ! Nisipul e aşa de mĕrunt şi cu tóte astea ce sgomot face!

Ion e în colţul caseĭ.

Leopold vĕḑîndu-l se opresce, fără să'şĭ dea samă.

— Eŭ sînt cuconaşule.

— Bine Ióne.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— S'acolo, amîndoĭ, maĭ ḑice Ion şoptind.

— Bine, rĕspunde Leopold, pe care vorba luĭ Ion parcă l'a maĭ desmeticit. Apoĭ trece din dos.

Prin perdelele gróse se vede lumină în odaea doctoruluĭ.

Leopold sue scara încet, apucă la drépta spre odaea doctoruluĭ şi se apropie de feréstră.

Ascultă.

S'aude ceva vorbă...

S'aude parcă rîs...

Apucă cu o mînă de-un gĭam şi cu célaltă de altul, smuncesce de odată apoĭ bagă capul înnăuntru printre perdele.

Sub ochiĭ luĭ în pat vede pe d-rul şi pe Feĭga. Iĭ privesce un moment şi un moment privesc şi eĭ. Apoĭ şi doctorul se ridică în sus ĭar ea se acopere pe faţă.

— Nu, nu vĕ deranjaţĭ, mĕ rog, ḑice Leopold şi se retrage.

XXX

In sfâr...şi-i-it!...

Atâta ḑice Herman, oprindu-se lângă masă în odae la farmacie, după ce vĕḑuse pe Feiga cu doctorul.

Atât ḑice şi remâne în picióre lângă masă, cu mânele la spate şi cătând în jos.

Aĭ crede că gândesce ceva, dar atâtea gânduri i se bat în minte că nicĭ unul nu se póte alege, nu se póte desluşi. Vede numaĭ sub ochiĭ luĭ pe Feĭga şi pe doctorul; Feĭga acoperindu-se pe faţă şi doctorul ridicându-se în sus. Dar cine sînt eĭ, de ce se uĭtă el la dînşiĭ, ce caută saŭ ce urmăresce el, asta n'o scie acuma şi nicĭ nu 'şĭ dă samă că n'o scie nicĭ că o póte sci. El e în acest moment întocmaĭ ca omul rătăcit care a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901_1932

ajuns într'o rĕspântie şi nu şĭ maĭ cunósce nicĭ drumul pe care a venit.

De la o vreme începe a face câte un pas prin odae prin-prejurul mesiĭ, dar şi paşiĭ sînt înceţĭ şi micĭ şi nesiguri şi gândurile tot nehotărăte rĕmân.

Se vede obosit pare că ar fi umblat cale de poşte orĭ ar fi ridicat la holovanĭ.

Umple un pahar de apă şi remâne cu mâna pe tórta căneĭ şi privind la pahar ca şi cum n'ar sci pentru ce l'a umplut.

Se plimbă ĭar, apoĭ bé păharul de apă şi se aşadă într'un fotoliu vechiŭ lângă masă.

Acuma parcă s'ar deştepta din somn, începe să privéscă masa şi lumînarea şi să se întrebe

Ce fac eŭ? Unde sînt aicĭ? Nóptea! Lumînarea aprinsă! Sînt în odae la farmacie. Visez orĭ vĕd aeve? Parcă am fost, parcă vin de undeva!?... Da, am vĕḑut'o pe dînsa! Ce diavol cu chip de înger! Feĭga! Feĭga mea!!...

Să fi fost óre adevĕrat ce-am vĕḑut?!... Fost'a ea? Chiar ea? Nu cumva servitorul Ion m'a adus la altă casă? Dar îmĭ aduc aminte. Am intrat pe pórtă, am apucat la drépta pe lângă casă, am eşit dindos, am apucat spre stânga la scară, m'am suit sus, am apucat la drépta spre odaea doctoruluĭ. M'am apropiét de feréstră, am ascultat. Auḑisem parcă ceva vorbă.., rîs, am deschis giamurile...

Da, a fost ea!

Sciŭ şi ce am ḑis: «Nu vĕ deranjaţĭ». Am ḑis fórte puţin. Fórte puţin am făcut! Trebuea să'ĭ împuşc miserabiliĭ, să le sdrobesc creeriĭ, să pĭéră amîndoĭ în patul ruşiniĭ!! Ar fi fost o pildă pentru alţĭ miserabilĭ ca eĭ! Aş fi scutit póte pe mulţĭ nenorociţĭ ca mine de păharul otrăvit pe care l'am înghiţit până în drojdiĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ah! Dómne, cum de nu ţi-a fost scârbă să plăsmuescĭ nisce fápturĭ aşa de josnice, aşa de perfide aşa de neruşinate!!...

Nu! Eŭ nu maĭ pot trăi! Le-am dăruit lor vĭéţa, ĭ-am lăsat să trăéscă, să sufĕră ruşine, să se îmbete în mocirla în care s'aŭ băgat, iar eŭ voĭŭ muri. Păcat că n'am armă. Un glonte ar curma într'o clipă orĭ ce sbucĭum orĭ ce gândurĭ. La ce să trăesc? Să te rîdă lumea? Să te umiléscă înnaintea părinţilor pe care n'aĭ voit să'ĭ asculţi?!

Armă! Unde să găsesc armă?!...

A! Zăpăcit ce sînt!! Caut armă!! Dar n'am revolverul?!.. Unde e?...

Dar cine mĕ rĕsbună? A! Nu! Fără răsbunare nu se póte! Aş fi un imbecil!! Scriŭ sócreĭ, mameĭ eĭ; scriŭ la Iaşĭ, scriŭ la tótă lumea! Iĭ public! Da, într'o gazetă, în *Curierul*, un articol lung în care lămuresc tot, tot cum a fost! Un articol intitulat: *Infamie neaudĭtă*! Şi pun şi nume şi tot, şi mĕ iscălesc; să scie cine a scris să nu pótă ḑice că'ĭ calomnie.

Nu sciŭ dacă n'ar fi maĭ bine o broşură. In gazetă nu'ţĭ încape aşa totul. In broşură scriĭ cât vreĭ. Şi broşura poţĭ s'o trimiţĭ orĭ cuĭ îţĭ place.

Haĭde s'o încep chĭar acuma. Uite colea hârtie, cernélă, tot ce trebue. Hârtie însă nu sciŭ dacă o fi de-ajuns. Aice trebue să fie numaĭ vr'o ḑece cóle, n'are s'ajungă, dar s'o scriŭ întâiŭ pe-asta. Haĭde, titlul: *Infamie neaudĭtă*.

Bun titlul, fórte nimerit, nicĭ nu'ĭ prea mare nicĭ prea mic şi califică fórte bine: *Infamie neaudĭtă*, adică, ceea ce aŭ făcut nisce infamĭ! Adică de ce n'aş pune maĭ bine: *Nisce infamĭ* şi mai jos pun numele lor: *Feĭga luĭ Berlă sin Ghersin şi D-rul Wolf*. Saŭ aş

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

puté să pun numaĭ numele lor: *Feĭga luĭ Berlă sin Gherşin şi D-rul Wolf.* Orĭ să pun întâiŭ pe D rul şi pe urmă pe dînsa: *D-rul Wolf şi Feĭga luĭ Berlă sin Gherşin?* Saŭ maĭ bine să las acuma titlul: găsesc eŭ titlu maĭ pe urmă. Să încep a scrie cuprinsul: chĭar e maĭ nimerit să scriŭ întâiŭ cuprinsul şi pe urmă să pun titlul potrivit cu dînsul. Haĭde dar să încep:

«Când iubescĭ cu sinceritate, când inima ta bate «pentru fiinţa pe care o ĭubescĭ...»

Atuncĭ, atuncĭ, atuncĭ?? Să mĕ primblu puţin prin casă: când te primbli îţĭ vin maĭ lesne ideile. Atuncĭ... atuncĭ... atuncĭ...

— Mĕ rog Domnişorule, ḑice laborantul intrând, a venit o femee cu o reţetă.

Se făcuse ḑiuă.

XXXI.

— Nu sciŭ ce să mĕ fac eŭ, ḑice madam Raşel cătră fetele din atelier; a venit Clădureanca din Tânjelescĭ şi spune că are de cusut pentru o nuntă, are de complectat un trusoŭ şi 'mĭ cere să'ĭ găsesc pe cineva care scie să cóse bine, ca să mérgă la ea la ţară. Pe cine să-ĭ daŭ? Ar trebui să-ĭ daŭ pe cineva în care să am nădejde. Plătesce bine şi póte să aĭbă de lucru vre-o douĕ-treĭ lunĭ. Şi eŭ aş vré s'o mulţumesc, că totdeauna vine pe la mine, orĭ de ce are nevoe.

— Mĕ duc eŭ, ḑice Feĭga.

— De; dacă vreĭ. Sînt ómenĭ fórte de trébă şi bogaţĭ: aŭ moşie aice la Tânjelescĭ şi aŭ şi case la Iaşĭ. Iĭ cunosc nicĭ nu maĭ sciŭ de când.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

la sara când a fost Herman de s'a uĭtat în odae la D-rul, după ce a plecat Herman, Feĭga a fugit în odae la ea şi a plâns şi s'a svârcolit maĭ tótă nóptea.

Doctorul şĭ-a luat pe dînsul un pardesiŭ, a stat o bucată pe marginea patuluĭ apoĭ s'a întins pe pat şi a rĕmas aşa până diminéţă când a plecat nu se scie unde.

Pe la ţece césurĭ, diminéţa Herman a trimis pe laborant să-ĭ aducă, de acasă, la farmacie tóte lucrurile luĭ şi tot pe laborant a trimis Feĭgăĭ o sută de leĭ şi o cartă de visită pe care scria:

«Iţĭ trimit o sută de leĭ. Fă ce sciĭ. Adio pentru «totdeauna. *Herman.*

După ce a dat laborantuluĭ lucrurile luĭ Herman, Feĭga, fără să ĭea măcar cafea cu lapte s'a îmbrăcat şi s'a dus în târg la Madam Raşel.

Madame Raşel avea prăvălie de lipscăniĭ şi mărunţişurĭ şi avea şi atelier de croitorie şi de albiturĭ de tot felul.

Feĭga, de când venise acolo în târg făcuse cunoscinţă cu Madam Raşel, şi târguea de la dînsa şi îĭ era prietenă.

De alt-fel Madam Raşel era femee fórte deştéptă şi fórte prietenósă şi nu numaĭ se arăta prietenósă dar chĭar îşĭ îndatora prietenele. Pe câte nu le-a fost făcut ea fericite! Madam Raşel era şi un fel de starastóe, aşa că pe multe le-a fost măritat ea.

Când a venit Feĭga plângênd şi ĭ-a spus că Herman e jalus şi s'a supĕrat pe dînsa şi a plecat, ea repede ĭ-a ţis:

— Eĭ, tacĭ nu maĭ fiĭ copilă! Las că te mărit eŭ de ţece orĭ maĭ bine de cât cu d. Herman. Eştĭ tinĕră, eştĭ frumósă, slavă luĭ Dumneţeŭ! Nu te teme!

In ţiua întâea a opritʼo deodată la dejun şi la masă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivaromania.ro/mdrr1901-1932

pe urmă sara a oprit'o să dórmă acolo la ea: la ce să te mai ducĭ acasă? Să staĭ singură ca huhurezul? Şi după ḑiua întâea aşa s'a urmat şi în celelalte: Feĭga a rĕmas acolo. Ba după vr'o septĕmână s'a mutat cu totul la ea.

Doctorul Wolf, de când a plecat în diminéţa ceea, nu s'a maĭ întors de cât după vr'o patru ḑile şi atuncĭ nicĭ n'a sciut nimene când a venit, căcĭ Feĭga nu era acolo. Şi el a venit şĭ-a luat lada şi gemandanul şi lucrişórele ce maĭ avea şi s'a camaĭ dus. A lăsat numaĭ o cartă de visită pe care a fost scris cu creĭon:

«Imĭ pare fórte rĕŭ că nu v'am putut găsi acasă. «Sînt nevoit să plec de urgenţă căcĭ sînt mutat de «aicĭ la altă plasă şi trebue să mĕ presint la post.— «Respectele mele. *Dr. Wolf.*

Pe la început Feĭga a avut ceva parale: suta de leĭ de la Herman, pe care el ĭ o dăduse, pe cât se pare ca să aĭbă cu ce se duce la Iaşĭ; maĭ avusese şi ea încă vr'o douĕ-ḑecĭ de leĭ la dînsa pentru cheltuéla caseĭ, şi vr'o şéĭ-ḑecĭ de leĭ pe care cu o ḑi înnainte ĭ-ĭ dăduse Doctorul să'şĭ cumpere nu sciŭ ce.

La Iaşĭ, însă n'a voit să se ducă pentru că ĭ-a fost ruşine, iar banĭĭ cu încetul s'aŭ cheltuit, pentru că orĭ cât de prietenă îĭ era Madam Raşel nu putea să stea la dînsa aşa de pomană, măncător domnesc. A trebuit să plătéscă. A plătit, şi când n'a maĭ avut în pungă atuncĭ a început să vîndă ba dulap, ba masă, ba scaune, până la urmă a vîndut tot, de a remas numaĭ cu un cufĕr în care îşĭ ţinea lucrurile, şi a început să lucreze în atelier la Madam Raşel.

Madam Raşel era fórte mulţumită de dînsa, dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ea nu era mulţumită de condiţiunea în care se găsia: după ce fusese odată gospodină şi, de, orĭ cum, Madam Herman, adecă nevasta unuĭ farmacist, acuma să fie o simplă cusătorésă, ĭĭ venĭa greŭ. De aceea primi cu mare bucurie să se ducă la ţară; cel puţin va scăpa din tîrg, de-o camdată, nu se va maĭ întâlni cu ómenĭ cunoscuţĭ.

Primi decĭ propunerea de a merge la ţară şi Madam Raşel o presintă Dómneĭ Clădureanu.

— Cucónă Profiră, ìmĭ daţĭ voe să vĕ presint pe Madam Fani Berliner care vré să mérgă la d-stră la ţară.

XXXII

— Na!... ḑice Leopold Herman aruncându-şĭ ochiĭ pe feréstră.

— Ce este? întrébă stăpânul farmacieĭ.

— Am... nu... vream să ḑic... asta, sciţĭ că ne maĭ trebue *axunghia şi vată?*

— Da, sciŭ, nu mĭ-aĭ dat'o erĭ şi pe listă?

— Ba da, tocmaĭ, dar... mĭ-am adus aminte.

Leopold Herman lucréză la receptura în farmacie împreună cu stăpânul sĕŭ. Când a ḑis: Na... şĭ-a fost aruncat ochiĭ pe feréstră şi a fost zărit pe Albert Ştul ĭar când stăpânnl l'a întrebat ce este, el a căutat să drégă vorba cu *axunghia* şi cu *vată* şi să nu spună drept de ce a ḑis: Na.

In sfârşit stăpânul a băgat de samă orĭ nu, dar el urméză maĭ departe a ţinea feréstra din scurt cu ochiĭ şi a'şĭ ḑice în gând:

— Adică, cine, Dómne értă-mĕ îl maĭ aduce acuma şi pe Albert Ştul aice?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Să'ĭ spun ?.. Ce să'ĭ spun ? E om deştept, e adevĕrat, dar, orĭ-cum, e vĕrul eĭ ?... Ba, staĭ, mi se pare că nu e el ! Ce maĭ e şi frica la om ! ! Nu e el.

De ce te temĭ ţi se pare că tot peste aceea daĭ, Dar ce mĕ făceam dacă era el ?

Eŭ până acuma n'am spus nimenuĭ nimic din cele ce s'aŭ întîmplat, şi el, ne sciind nimica se putea fórte bine ca venind p'aice prin târg să vină pe la mine ca la o rudă ; să mĕ vadă, să stăm de vorbă, să merg cu el acasă, să-l opresc la masă...

Rudă ce vreĭ, şi rudă şi amic...

Se simte chĭar dator să vină la mine : Să mĕ duc şi pe la Herman să nu se supere că l'am încunjurat ! Aşa ar fi şi fost dacă lucrurile nu s'ar fi schimbat.

A ! dar ce ţic eŭ că n'am spus la nimene ? !.. Nu ĭ-am spus D-luĭ, şefuluĭ meŭ ? Ce vré să ţică zăpăcélă ! Uĭtasem că şi asară am vorbit cu şeful despre căsnicia mea ! !... Se póte fórte bine ca şeful să fi maĭ spus cuĭ-va şi lucrurilea astea, veştile astea merg maĭ repede de cât telegraful ! !... Orĭ póte chĭar ea să fi scris a casă la sócră-mea ! Orĭ, adică, de prin târg nu s'o fi aŭţit ?! N'o fi eşit vorba chĭar de acolo de unde şede ea acuma ?!... A-ha !.. Na, că chĭar e el, Albert ! !.. Vine 'ncóce ! Uĭte-l se îndréptă spre farmacie ! Are haz că vine să'mĭ céră socotélă orĭ cel puţin să mĕ 'ntrebe ce s'a 'ntîmplat ! ! . Ce să'ĭ spun ? Să'ĭ spun adevĕrul ?!.. Uĭte-l că intră ! ! Haĭ, că trec dincolo în *material-camer*, repede, cel puţin să nu daŭ de-odată ochĭ cu dînsul !...

Acum Leopold trece în camera de alăturea, umblă să-şĭ caute acolo ceva de lucru şi trage cu urechea ce s'aude în farmacie.

S'aude uşa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bon jour, Domnule.
— Bon jour.
— Mĕ rog, aice este Dl Leopold Herman?
— Da, D-le.
— Mĕ rog, dacă s'ar putea să-l vĕd?...
— Da, numaĭ de cât, poftim de luaţĭ loc.
— Sînt rudă cu d-luĭ, mĕ presint Albert Stul.

Aci stăpânul farmacieĭ întinḑindu-ĭ mâna, îşĭ spune şi el numele, îl poftesce încă odată să ĭea loc pe-un scaun şi apoĭ se întórce cătră camera de alăturea:

— Domnule Herman, vĕ caută cineva.
— Da, da, numaĭ de cât, respunde Herman, umblând repede printre borcanele cu material şi căutând prin ele ca să'şĭ găséscă de lucru.
— Sînteţĭ din Iaşĭ?
— Da, din Iaşĭ de loc. Am ceva trĕbă pe-aĭce prin târg şi am venit şi pe aice.
— Sînteţĭ rudă chiar cu D-luĭ?
— Ba, cu nevasta D-sale, cu Feĭghéla, sîntem verĭ.

Albert Stul se aşaḑă pe-un scaun ĭar Leopold, dincolo în odae, umblând mereŭ cu nisce borcane, nu scie ce să facă.

— Cum să es acuma de-aĭce? Se gândesce Leopold Ce să'ĭ ḑic? Să mĕ duc să mĕ sărut cu el? Dar dacă el e cumva supĕrat? Cum să mĕ uit la el? Să'mĭ schimb faţa? Să mĕ prefac!? Orĭ să mĕ arĕt rece? Dar dacă el e tot vesel şi plin de b curie că mĕ vede!?

Nu sciŭ cum aş face să-l vĕd unde e el, să-l vĕd la faţă l... Stăĭ, în gĭamul de la uşa asta din mijloc?... Parcă se vede ceva? Da, se vede, dar dacă aş puté-o împinge maĭ încolo ceva. Cum să fac? Dac'aş avé un bĕţ ceva... Parcă maĭ erĭ mĕ tot încurcam pe-aice cu un bĕţ, o vargă... aşa; dar veḑĭ că tocmaĭ când aĭ ne-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1901-1932

voe atunce nu găsescĭ. A-ha! Ian stăĭ! Ce se vede acolo sub dulapul cel din colţ? Parcă vĕd un tub de tinichea? Mi se pare că e tubul cel mare de sifon? Tocmaĭ ce bine ar fi!

Acum Leopold se plécă şi începe a trage de sub dulapul din colţ un tub lung de tinichea. Trage tubul, se murdăresce de praf căcĭ e galben de praf tubul, dar cu tóte acestea faţa i se înveselesce că tubul, o să-l ajute să se pótă uĭta la Albert cam ce fel de căutătură are.

Scóte Leopold tubul şi umblă cu el încet, ca un copil care e pe cale de a face o poznă. Umblă încet şi mereŭ se uĭtă spre uşă, parcă să nu-'l prindă cineva.

Acuma e cu tubul în mână. Vrea să 'mpingă uşa. Dar cum s'o mpingă? Până să 'mpingă el uşa, tubul se vede din farmacie! Se aplecă decĭ s'o împingă pe jos. Pune tubul jos şi îl împinge încet spre uşă. O împinge puţin. Merge bine. Acuma în gĭamul uşeĭ se vede capĕtul recepturiĭ şi spĕtarul scaunuluĭ pe care stă Albert. Incă puţin şi se vede şi Albert. Aşa. A! Dar acuma se vede chĭar Albert cu faţa încóce.

Leopold vĕdênd pe Albert în faţă se retrage repede într'un colţ şi rĕmâne ca surprins uĭtându-se cu gróză la uşa pe care o deschisese şi la gĭamul care în loc să-ĭ arate luĭ pe Albert, vré să-l arate luĭ Albert pe dînsul.

— Dar ce staĭ acolo aşa d-le Herman? ḑise acum stăpânul farmacieĭ care intrând pe uşă se împedică de tubul de sifon.

Herman îl privesce fără să răspunză.

— Ce? Ţi-e rĕŭ.

— Nu dar...căutam voiam să...

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Numĕrul viitor va apare Joia viitóre 25 Aprilie, 1902

Cupon No. 17

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar tubul ĕsta cine l'a pus aice?..
Trebue dat să-l scuture, să-l curăţe.
— Da... chĭar de-aceea l'am scos....
Aci bucuros că a găsit pricina pentru care a scos tubul, Leopold parcă maĭ prinde la curaj; ĭea într'o mână un borcan şi c'o pâlnie de sticlă în care se filtra un lichid roşiétec şi în cealaltă mână o sticlă négră şi trece în farmacie.
— A! Bon jour, Leopold, ḑice Albert repeḑindu-se bucuros la el, şi sărutându-l.
— Bon jour, respunde Herman nesciind ce să respundă şi din acéstă pricină nesciind nicĭ ce să facă cu lucrurile pe care le are în mână.
— Ce, maĭ faceţĭ, ḑice Albert vorbind repede, Ce facĭ tu, ce face Feĭga?
— Bine, bine, respunde Herman aprópe fără să 'şĭ dea sama de ce respunde.
— Iaca şi eu am avut trébă pân' aice, dar să mĕ ertĭ că n'am când merge pe-acasă pe la voĭ s'o vĕd pe Feĭghéla, că mĕ grăbesc să mĕ duc undeva la ţară şi mĕ întorc mâne diminéţă la tren, vin chĭar de-a dreptul la tren şi n'am când maĭ veni prin târg. Trăsura trebue să vină chĭar acuma aice la Farmacie: s'a dus birjarul numaĭ să schimbe caiĭ şi vine. Dar voĭ ce maĭ faceţĭ?
— De, ce să facĭ...
— Mĕ rog, d-le, am o reţetă, ḑice o ovreică bĕtrână.
— S'o vedem, ḑice Herman trecênd repepe la receptură, bucuros că şĭ-a găsit altă trébă ca să nu maĭ stea de vorbă cu Albert.
Ovreĭca îĭ dă reţeta şi Herman luând'o îşĭ aruncă pe negândite ochiĭ la Albert.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ani/1901-1932

— Haïde, haïde, ţice Albert, caută-ţĭ de trébă nu te uĭta la mine.

Herman zîmbesce dând din cap cu recunoscinţă la Albert şi privesce la reţetă ca şi cum ar citi, ĭar în gândul luĭ îşĭ ţice: parcă D-ţeu a adus'o pe asta cu reţeta tocmaĭ acuma, numaĭ de mĭ-ar lăsa-o să ĭ-o fac. Te pomenescĭ că face cum fac de obiceĭŭ: întrébă cât costă şi apoĭ ţece: am să trec eu maĭ pe urmă să mĭ-o faceţĭ.

— D-ta, Madamă, vreĭ să'ţĭ fac reţeta acuma?

— Da, dar aş vré maĭ întâĭŭ să sciŭ cât costă.

— Cât costă? face Herman privind pe reţetă şi făcênd socotéla în gând.

— Se 'nţelege! S'o fac aşa, cu ochiĭ închişĭ?

— Asta costă vr'o cincĭ leĭ.

— Chĭar cincĭ leĭ?

— Da, vr'o cincĭ leĭ, n'am făcut încă sosotélă...

— Mĕ rog, dar asta cât costă?

Cu aceste cuvinte ovreĭca îĭ maĭ dă o reţetă.

Herman privesce şi acéstă reţetă şi apoĭ respunde:

— Asta costă 65 de banĭ.

De-aci 'nainte Albert care stă privind la amêndoĭ urmăresce cum vorbesc eĭ:

— Dar asta, mĕ rog? că maĭ am una.

— A! Asta costă scump.

— Scump tare?

— Asta costă peste douĕ-ţecĭ de leĭ.

— Mĕ rog, dar pentru ce bólă e asta?

— Asta pentru stomah.

— Şi cea de 65 de banĭ?

— Tot pentru stomah.

— Şi cea de cincĭ leĭ?

— Tot pentru stomah.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mĕ rog, dar eŭ maĭ am una, dacă eștĭ bun d-ta s'o veḑĭ, poftim.

Asta pentru ce e?

— Asta tot pentru stomah

— Și cât costă?

— Costă vr'o treĭ leĭ jumĕtate.

— Mĕ rog, uĭte, să'ți spun eŭ dumitale un lucru, și pe urmă am să te rog ceva.

— Poftim.

— Este o fată a mea care'ĭ bolnavă de stomah. Adică doctorii ḑic că'ĭ de stomah. Las să fie de stomah sĕ nu fie altă ceva maĭ rĕŭ.

Si dacă 'ĭ bolnavă de stomah, ce să ḑic, nu'ĭ așa mare spaĭmă: póte a mâncat ceva, póte cine scie cum, de, s'a bolnăvit; dar e vorba că e bolnavă de mult și în loc să mérgă maĭ spre bine, ea, ducă-se pe pustiŭ. Și sciĭ d-ta de când e bolnavă? Am cheltuit mulțime de banĭ cu doftoriĭ și cu doftoriile. De-aceea acuma sciĭ ce-am făcut? Ce să fac! Am cheltuit până acuma mulțime de banĭ. M'am gândit să fac un consult. Dar la consult trebue să plătescĭ la doftorĭ mulțime de parale, de-aceea mĭ-am ḑis eu: de cât să dau parale pe consult, maĭ bine să dau maĭ mult la spițerie să cumpĕr nisce doftoriĭ maĭ bune. De-aceea, cum veḑĭ, am luat pe copila mea și m'am dus pe la maĭ mulțĭ doftorĭ, pe la ĕștia care veḑĭ că mĭ-aŭ dat rețete. Am fost și la de ceĭ maĭ scumpĭ, și la de ceĭ maĭ eftinĭ. La unul am plătit cincĭ leĭ, la altul cincĭ-ḑecĭ de banĭ, la altul un leu și la altul nimica. Și acuma te rog, pe d-ta, să 'mĭ spuĭ din tóte rețetele astea care e maĭ bună, adică pe care s'o ĭéŭ.

— Ie, madamă, bune sînt tóte.

— Bine, înțeles eu că sînt bune, pentru că și acele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro 1901-1932

care le-am luat până acuma aŭ fost bune, numaĭ atâta că copila mea, să fie sănătósă, tot nu s'a făcut bine cu dînsele.

— Eĭ, bine, aşa să se facă sănătósă deodată...

— Nu ḑic deodată, las să se facă şĭ maĭ pe urmă, numaĭ atâta că eŭ vĕd că prea întârḑie, prea lucrézĕ încet şi de-aceea aş vré să 'mĭ spuĭ D-ta care din reţetele astea póte să lucreze maĭ repede şi maĭ bine, ca să se facă copila sănătósă.

— De, de bine, tóte lucrézĕ bine, adică fie-care lucrézĕ cum e felul eĭ.

— Mĕ rog, eŭ nu sînt doftor, nicĭ spiţer, eŭ sînt acolo o femee, dar aş vré să te întreb pe D-ta un lucru?

— Poftim.

— Mĕ rog, eŭ am aicé cincĭ reţete şi fie-care are alt preţ şi tóte sînt tot pentru stomah. Dacă sînt tóte pentru stomach, de ce n'aŭ tóte tot un preţ?

— Bine, n'aŭ tot un preţ pentru că în unele sînt lucrurĭ maĭ scumpe şi în altele maĭ eftene.

— Da de ce unele sînt maĭ scumpe? Aŭele maĭ scumpe fac maĭ bine?

— De, sînt care pot să facă şi maĭ bine.

— Mĕ rog, uite ce: un om póte să mănânce şi puĭ fript şi prăjiturĭ şi póte să mănânce şi mămăligă cu cépă şi póte să mănânce şi o bucată de pâne cu o ciorbă acolo şi să se sature şi să pótă trăi. Eŭ ḑic: dacă pot eŭ trăi acolo, nu cu mămăligă şi cu cépă— pentru că-ĭ vorba de un bolnav— dar dacă pot trăi pâne şi cu o farfurie de ciorbă, eŭ mĕ mulţumesc cu cu atâta şi te rog pe D-ta, ca din tóte reţetele astea să-mĭ alegĭ D ta care sînt maĭ bune, una, două, şi să le iéŭ pe-acelea. Dacă fie-care sînt bune, eŭ ḑic să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ĭéŭ douĕ care sînt maĭ bune şi să scap, să-mĭ vĕd copila sănătósă.

— Atuncĭ daca vreĭ aşa eŭ te sfătuesc să le ĭeĭ pe asté douĕ.

— Na ! La revedere, la revedere. Iaca trece trăsŭra ḑice Albert, repezindu-se grăbit la Leopold şi sărutându-se cu el. La revedere, sărută pe Feĭghéla din partea mea, săruť'o de multe, de mnlte orĭ, de o mie de orĭ, de un milion de orĭ!.

— La revedere, rĕspunde Herman, petrecêndu-l până afară.

La revedere maĭ ḑice el în sine, la revedere, dar bine că te vĕḑuĭŭ odată plecat.

XXIII

— Neculaĭ Scutarĭu ! strigă supleantul de la suprefectură. Neculaĭ Scutarĭu ! repetă Vasile Ionescu primarul din Tânjelescĭ care séde rezemat la uşa primărieĭ. Neculaĭ Scutarĭu ! strigă un vătăjel ce stă pe prispă în capul scăriĭ.

Ograda primărieĭ din Tânjelescĭ e plină de ómenĭ. Locuitoriĭ din satul Sburliţĭ, Comuna Tânjelescĭ, aŭ rĕmas în urmă cu plata biruluĭ şi supleantul de la suprefectură de douĕ ḑile şéde şi scrie, la fie-care om, vitele şi lucrurile care s'aŭ sechestrat pentru plata biruluĭ. Pe urmă aŭ să vină şi călăraşĭ să strângă vitele ţi lncrurile să le vêndă cu doba.

Supleantul la bĭuroŭ citesce, notarul scrie la o masă şi primarhl împreună cu consilieriĭ şéde lângă uşă.

— Neculaĭ Scutarĭu, ḑise vătăjelul.

— Neculaĭ Scutariu, repetă primarul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Un om scurt, roş la faţă şi larg în umere intră în primărie.

— Neculaï Scutariu, ḑice supleantul, aï rĕmas în urmă cu birul.

— De, dacă ne-a bătut D-ḑeŭ, ḑice omul.

— Apoï cu ce plătescï ?

— Poï, câi-am plătit noï păn'amu, om plăti noï şi-asta, da să şiţï bunï să ni maï îngăduiţï.

— Ţi s'a sechestrat o vacă.

— Da, c'atâta am; că boiï nï-o perit.

— Apoï să sciï că dacă nu plătescï birul tot, ţi se vinde vaca.

— Ba maï ghini ï-oïŭ da eŭ un maïŭ în cap !

— St ! St ! face primarul.

— Poï, nu mĕ maï ţistui, d-le Primar, că dór n'am ḑis nimica.

— Haïde, eşï, nu fiï obraznic.

— Nu-s obraznic, D le primar, făr de cât eŭ n'am parale ca D-ta, că eŭ când m'am însurat n'am luat o fată care o lepădat'o boeru, ca să mï-o 'nzestreze...

— Haïde, eşï.

— Es, D-le primar, că nicï nu intram dacă nu mĕ chemaţï, ḑice Neculaï Scutariu eşind.

— Es, da sciŭ eŭ ce's aestea ! Vreţï să ne vindeţï luï Clădureanu ! Să ne îngenunche şi pe noï cum ï-a îngenunchĕt pe Tânjelescï !

— Vine D-l subprefect, strigă speriĕt, vătăjelul din capul scării şi de-odată o trăsură cu patru caï înaintaşi şi cu patru călăreţï după ea se opresce la scară în faţa primărieï.

Din trăsură se scobóră d-l suprefect, major Catrino, om nalt, uscăţiv; cu barbişon sur, mustĕţï lăsate în jos, dinţï marï şi căutătură încruntată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Sub-prefectul intră în primărie.

Oamenii se îndésă la uşa primăriei.

Printre oameni îşi face loc un preot tînăr, îmbrăcat cu jubea négră, reverendă roşă şi pălărie albă.

— Iacă şi popa Iftimescu, s'aude un glas dintre ţěrani.

— Popa Iftimescu, urechea lui Clădureanu!

— Sluga lui Clădureanu. In loc să'şi caute di biserică s'o făcut ghişĭuşcari la Clădureanu.

— Eĭ, ce s'a făcut? Intreabă sub-prefectul.

— Am verificat listele; d-le sub-prefect, respunde supleantul.

— Au plătit mulţi?

— N'au plătit nimene d-'e sub-prefect

— Eĭ! atunci trebue să se facă vînđarea.

— Mě rog, domnule sub-prefect, đice preotul Eftimescu, cuconul Neculaĭ Cladureanu a đis că d-luĭ póte să dea chiar acuma bani pentru oamenii carĭ vor să se angajeze să'ĭ facă ceva muncă.

— Bine, atunci să facă o listă de aceea care vor să ĭea banĭ de la d-luĭ.

— Apoĭ, adaogă preotul, ar trebui să iscălească oamenii singurĭ carĭ vor, că d-luĭ a đis că vré să le facă un bine la aceia care vor să se prindă de bună voe, căci d-luĭ cu banĭ îşĭ găsesce oamenĭ orĭ când la lucru.

— Bine, fie şi aşa, đice sub-prefectul. Du-te d-ta d-le primar şi întrébă pe ómenĭ care vor, să vină să iscăléscă. Haĭ să li facem şi binele ěsta ómenilor.

— Am înţeles, d-le sub-prefect, đice primarul şi ese în capul scării:

«Iaca, ómenĭ bunĭ, cine vré să se prindă de bună voe să facă ceva muncă, cuconul Neculaĭ Clădureanu le dă părale, să se plătéscă de bir. Domnnl sub-prefect a đis că pentru ca să scăpe pe ómenĭ să nu le maĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

vîndă viteli, d-luĭ primesce şi aşa. Acuma cine vre să să se prindă, să vie să iscăléscă.

— Nu ni trebui pomana luĭ Clădureanu, strigă unul dintre ómenĭ. Maĭ ghini să ni vîndă viteli.

— Clădureanu să-şĭ plătéscă datoriile luĭ, că ţine di pomană moşia Sburliţiĭ că a luat'o di la Stat şi n'a plătit caştiul de atâţia anĭ.

— Să ne îngădue şi pi noĭ nu numaĭ pi Clădureanu

— Ni vinde pi noĭ ca să'l păsuéscă pi dînsul.

— Maĭ bine ne angajăm la Bourenĭ la cuconu Ienacachi.

— Nu maĭ vrem la Clădureanu; ni-am săturat de muncit dn pomană.

— Am muncit cincĭ anĭ şi mĭ-o dat doĭ galbinĭ când mi-o murit fimeea.

— Nu maĭ vrem la Clădureanu să'şĭ facă rîs di fimeile nóstre.

— Si de fetele nóstre.

— Afurisit şi a draculuĭ să şie şel şi s'o angăja la Clădureanu, ptiu! na.

Aşa s'aude strigând afară în faţa primărieĭ.

— Da, mĕ rog, ce strigăte sînt astea, întrébă subprefectul.

— Da nu-ĭ nimica, ţice primarul, făr di cât sînt vr'o câţi-va care aŭ trecut pe la crâşmă.

— Ba póte or fi având dreptate, de strigă eĭ aşa. Atuncĭ du-te d-le primar şi să mérgă şi d-l Supleant şi vedeţĭ care sînt ómeniĭ care aŭ de spus ceva, să vie să 'mĭ spună mie.

— Mĕ rog, ţice supleantul cătră ómenĭ, d-l sub-prefect a ţis că cine are de spus ceva să vină să'ĭ spună d-sale.

— Să vorbesc eŭ cu d-l sub-prefect!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Şi eŭ.

— Şi eŭ! şi eŭ! şi eŭ! rĕspund glasurĭ.

— Bini, ḑice supleantul. Iaca d-l primar o să vĕ ţină minte, să'ĭ spună d-luĭ sub-prefect.

— Eĭ cine sînt aceĭ care vor să'mĭ vorbéscă ?

— Apoĭ, respunde primarul, este maĭ întâĭŭ Neculaĭ Scutariŭ, pi urmă Gh. a Safteĭ, Andreĭ Turé tca, Costachi a Vĕdăniĭ, Ilie a popeĭ şi Neculaĭ Pave l.

— Bine, aceştia toşĭ să se ducă la sub prefectură că vin şi eŭ să vorbim acolo. Spune la vr'o doĭ călăraşĭ să mérgă cu dînşiĭ.

Primarul ese şi peste câte-va minute se întórce :

— Aŭ plecat, d-le sub-prefect.

— Bine, nu maĭ este nimine care vré să'mĭ vorbéscă? Întrébă d-le primar.

— Nu maĭ este nimine care vré să vorbéscă cu d-l subpre'ec ?

— Nu maĭ este nimine, d-le sub-pre'ect.

— Eĭ, ḑice sub-prefectul, acuma strigă-ĭ după listă să viná aci.

Vasile Mârţógă, strigă supleantul.

— Vasile Mârţógă repetă primarul.

— Vasile Mârţógă repetă vătăjelul.

Vine Vasile Mârţógă.

— Eĭ, d-ta Vasile Mârţógă, aĭ baniorĭ te angajezĭ la D-l Clădureanu? Întrébă sub-pre'ectul.

— Da, mĕ angajez.

— Bine. Dacă te angajezĭ iscălesce.

— Iscălesc D-le sub-prefect.

— Iscălescĭ, dar să sciĭ că de bună voe te iscălescĭ, nu te silesce nimene.

— Se 'nţelege, Dom-sub-prefect, ḑice omul punĕnd degetul pe semnul crucĭĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine, strigă pe altul, D-le supleant.

— Preţurile le sciţi? întrebă sub-prefectul,

— Da? ţice omul, preţul cum a mai fost.

— Bine, adaugă sub-prefectul, atunci care cum iscălesce póte să plece să se ducă acasă' căci contractele se fac conform legii.

— Să trăiţi, D-le sub-prefect, ţice Vasile Mârţógă eşind.

— Mergi sănătos, băete, ţice subprefectul.

Aşa aŭ început iscăliturile şi cu rânduéla asta până la amédă toţi iscăliseră contractul de angajament şi se şi duseseră pe acasă.

Când eşia sub-prefectul póte mai eraŭ pe afară vr'o ţece saŭ cinci-spre-ţece ómeni, care nu sciŭ la ce mai rĕmăseseră de nu plecaseră, dar printre care s'auţea ţicênd:

— Aĭ vĕţut cum s'aŭ dus la iscălit, ca oile?!.. cum aŭ vĕţut că pe ceilalţi ĭ-aŭ luat călăraşii, pe loc s'aŭ muét.

— Dacă 's proşti!! Par'că eŭ aş fi iscălit dacă nu iscălĭaŭ alţii. Dar aşa li se cade.

— Ba aşa ni se cade la toţi că sîntem gegomani. Ia să fi fost noi nisce ómeni coleal..

— Da, aşa'i; dar cine să fie?

— He! dar'ar fi ómeni...

— Ba sub-prefectuluĭ istuia numai un glonte...

— Ei, remâneţi sănătoşi, ţice sub-prefectul după ce se aşadă 'n trăsură. V'am scăpat de vînţarea vitelor şi de dobă.

— Să trăiţi, D-le sub-prefect, D-ţeŭ să vĕ dea sănătate, strigă cu toţii scoţînd căcĭulele şi ridicându-se în picióre.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Iea la drépta spre Ţelinescĭ la sub-prefectură, ḑice sub-prefectul către vizitiŭ.

Drumul spre Ţelinescĭ era pe la han şi pe la curtea proprietaruluĭ Clădureanu, iară moşia Sburliţiĭ o ţinea el în arendă de la Stat.

Aprópe în acelaş timp când sub-prefectul pleca de la primărie, atuncĭ şi Neculae Clădureanu eşia din ogradă de la curte şi apucă spre primărie. Când ajunge însă în dreptul hanuluĭ ĭaca şi călăraşiĭ cu Neculae Scutariŭ şi cu ceĭlalţĭ ómenĭ. Călăraşiĭ legaseră caiĭ de câte o furcă de scrăncĭob şi le dăduseră câte ceva fân iar eĭ împreună cu ómeniĭ şedeaŭ jos rezemaţĭ de furcă, acolo în faţa drumuluĭ.

Neculae Clădureanu ajungând în dreptul lor opresce trăsura :

— Da ce staţĭ acolo?

— Puĭ iaca, ḑice Niculaĭ Scutariŭ, ni trimeti la sub-prefectură să ne închidă, să ni bată.

— Cine?

— Puĭ, Domnul sub-prefect.

— Pentru ce?

— De

— Cum se poate? Şi de când?

— Puĭ, de aḑĭ diminéţă, da călăraşiĭ n'o putut mergi că li era caiĭ osteniţĭ şi flămînḑĭ.

Tocmaĭ în timpul acesta ajunge şi sub-prefectul şi opresce şi el trăsura.

— Bună diminéţă, D-le sub-prefect.

— Bună diminéţa, D-nu Clădureanu.

— Da 'ncotro?

— Apoĭ am avut ceva trébă aci la D-stră şi acuma mĕ duc spre Ţelineştĭ la subprefectură.

— Bine, dar la masă unde staţĭ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeulromansivania.ro/mdrr1901-1932

— La masă a casă.

— Ba eŭ v'aş ruga să fiţĭ aşa de bun să poftiţĭ la mine. Până ce ajungeţĭ la Ţelinescĭ e prea târdiŭ.

— Bine, mulţumesc, numaĭ atâta că sînt cam grăbit.

— Bine, ĕţĭ sta cât ĕţĭ pofti. Dar de o camdată aş vrea să vĕ rog ceva.

— Poftim.

Apoĭ vĕ rog să ertaţĭ pe ómeniĭ iştia.

— Care ómenĭ?

— Iaca ómeniĭ iştia de colea ḑic că D-stră i-aţĭ trimis să-ĭ închidă la sub-prefectură.

— Da de unde, ferésca D-ḑeŭ! Eĭ aŭ ḑis că vor să'mĭ vorbéscă nu sciŭ ce şi eŭ le-am spus să se ducă să mĕ aştepte la sub-prefectură.

— Vra să ḑică sînt liberĭ.

— Da, se 'nţelege.

— Auziţĭ, ómenĭ bunĭ, duceţi-vĕ şi vĕ căutaţĭ de trébă.

— Să trăiţĭ, respund ómeniĭ, Dumneḑeŭ să vĕ dea sănătate.

— Dar noĭ, ce să facem? întrebă un călăraş.

— Voĭ să veniţĭ după mine.

— Mĕ rog, D-le sub-prefect, ḑice Clădureanu, mer geţĭ înnainte că eŭ întorc după D-stră.

*

Curtea boerésca din Tânjelescĭ vine cam la marginea satuluĭ spre resărit. Din depărtare se vede ca o pădure înconjurată cu zid, o pórtă mare cu stâlpĭ de zid şi în partea drépta a porţiĭ nisce case lungĭ, albe.

Cum întri pe pórtă în partea stângă veḑĭ grădina şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

florăriile, în fund grajdurile cu şurile, iar spre drépta casele.

Case lungĭ, case făcute de zid, din vechime. Balcon, saŭ maĭ bine un fel de târnaţ nalt de un stat de om de la pămînt, făcut de zid, şi sus cu stâlpĭ şi cu parmaclîc de lemn.

Mulţime de odăĭ. In capĕt despre pórtă salóne marĭ: un salon e ca de dans, altul maĭ mic, odae de arme, camere de biliard, antreurĭ. In capĕtul celalt al balconuluĭ, în faţă un fel de cancelarie saŭ odae în care Cuconul Neculaĭ Clădureanu primea pe ţĕranĭ, când veniaŭ mulţĭ.

Acolo era o scară ce scobora în curte. Pe acea scară venea lumea în cancelarie, de aceia se şi ḑicea cancelaria de la scară. In dos la capĕtul caselor, în rând cu scara de la balcon, altă scară ce ducea într'o odae care în vreme de vară, când nu eraŭ musafirĭ, servea de sufragerie la vremea meseĭ; ḑiua cameră de lucru a cucóneĭ Profireĭ, ĭară sara, tot la vreme de vară, acolo stătea cuconul Neculaĭ după masă, de'şĭ fuma ţigara şi maĭ dormita în linişte gândindu-se la treburĭ. Chĭar lângă uşă era un fel de canapea, şeḑlong, pe care se întindea boerul şi se svârcolĭa boerul când pe-o parte când pe alta în linişte şi în voe că pe acolo numaĭ slugile cât umblaŭ de strângeaŭ de la masă, încolo maĭ târḑiŭ nimene nu maĭ umbla. Pe acolo maĭ era şi drum, adică se putea trece în biuroul boeruluĭ, dar trecea cine-va numaĭ când vrea D-luĭ. D-luĭ însă de obiceĭŭ umbla pe acolo adică prin odaea de din dos, şi când venea acasă şi când se ducea şi când eşia sara prin ogradă. Pe acolo trecea boerul şi în biuroŭ şi în odaea de culcare şi în sufragerie, pentru că din acéstă treceaĭ dincolo într'un fel de antreŭ mare din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

care o uşă mergea la sufragerie şi bucătărie, alta la biuroŭ, şi altă uşă în faţă spre odăile de culcare.

Acolo în faţă stătea cucóna Profira, dar cucóna Profira umbla maĭ mult prin balcon, orĭ prin odăile celel'alte despre pórtă. Chĭar era vorbă între dînsa şi între Cuconul Neculaĭ: eŭ staŭ din faţă şi D-luĭ din dos. Cuconul Neculaĭ însă umbla maĭ mult pe din dos pentru că nu vrea să se întâlnească totdeauna cu lume.

«Pórta e mare, şi intră cine vré, şi din faţă e ca şi «la pórtă, numaĭ de cât te pomenescĭ cu ómenĭ când «n'aĭ gust de vorbă; dar din dos e tot maĭ la dos», aşa respundea el cucóneĭ Profireĭ cînd îĭ imputa că stă din dos.

Şi cucóna Profira stătea din faţă în adevĕr dar stătea numaĭ când venĭa la ţară pentru că de obiceĭŭ Dumnia-eĭ era când la Iaşĭ, când la băĭ, adică érna la Iaşi şi vara la băĭ: hojma dupĕ doctorĭ, că nu sciŭ ce avea: o apuca durere de cap, migrenă, or durere de stomach şi trebuĭa să aibă doctor de grabă. În oraş avea doctor de casă, ĭar la ţară ruga în tot d'auna pe doctorul de plasă să vină de câte orĭ trece prin sate.

Avea chĭar şi odae anume pentru Doctor. Las că se întîmplă câte odată să 'ĭ fie aşa de rĕŭ că era nevoit doctorul să stea tótă nóptea lângă dînsa. Şi tótă bóla îĭ venĭa maĭ mult din pricină că n'avea *distracţie*. Iaca, ma' cher, vorbĭa „d-nia-eĭ odată cu o amică a d-sale, eŭ „când sînt la băĭ. şi chiar când sînt la Iaşĭ sînt maĭ „tot-deauna bi[illegible] la ţară sînt maĭ mult bolnavă. „Şi asta [illegible] mult din pricină că la ţară n'am distracţie. „Ce să vedĭ la ţară? Caĭ, boĭ, vacĭ, ţĕranĭ?! Ba la „ţară mă bolnăvesc chiar şi numaĭ din ideea că sciŭ „că n'am doctor. Eŭ [illegible]ără doctor nu pot

18 68 Muzeul Digital al Romanului Românesc

Numĕrul viitor va apar' viitóre 2 Maiŭ, 1902

Toți citiorii

Cupon No. 18
FEIGHÉLA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

«Mie 'mĭ trebue doctor, mie 'mĭ trebue distracţie; «eŭ nu mĕ pot amusa cu *menajul*; eŭ în bucătărie «şi în ruf murdare nu găsesc distracţie».

În adevĕr, cucóna Profira de când era măritată, de vr'o două ţecĭ şi ceva de anĭ, până acuma nu stătuse o vară întrégă la ţară. O sĕptămână, saŭ două treĭ ţile la ţară şi două treĭ sĕptĕmânĭ la Iaşĭ, aşa petrecea D-nĭa-eĭ.

Acuma se hotărâse să stea maĭ mult la ţară ca să pregătéscă trusou fiiceĭ sale Olga, pe care vrea s'o mărite, şi care era încă în Pension la Dresda.

Moşia Tânjelescĭ era dată de zestre cucóneĭ Profireĭ când s'a măritat după Neculaĭ Clădurénu Cucóna Profira era din familia Helgescilor, fata luĭ Alexandru Helgea, feciorul luĭ Mihalache Helgea care făcuse şi casele şi biserica de pe moşie.

Neculaĭ Clădurénu stătea bine înnainte, dar acuma începuseră să'l strângă datoriile.

— D le sub prefect, n'am cuvinte să vĕ mulţumesc pentru binele ce mi-aţĭ făcut: astea aŭ fost cuvintele cu care Clădurénu l'a întâmpinat pe sub-prefect când acesta s'a dat jos din trăsură şi i-a strâns mâna cu amêndouĕ mânele şi ochiĭ i s'aŭ umplut de lacrămĭ.

— Mĕ rog, rĕspunde sub-pre ectul, am făcut'o şi asta şi odată ce-am făgăduit trebuea s'o fac.

— Eŭ, drept să'ţĭ spun că eram îngrijat; sciam că ómeniĭ nu prea vor.

— A! Veţĭ aicĭ a fost rolul disciplineĭ.

Aŭ mers apoĭ la masă, dar masa, fiind-că subprefectul era grăbit n'a ţinut de cât numaĭ până când era sórele la tócă.

Şi póte ar maĭ fi ţinut, dară s'a întâmplat de a ve-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ro/1901-1932

nit şi supleantul şi cu notarul, să'l maĭ cheme la primărie.

Cel din urmă pahar de cotnar l'a ridicat Clădurénu cu vorbele :

— Trăiască ómeniĭ cu disciplină.

Şi Clădurénu care de obiceiŭ era cam negru la faţă acuma se înroşise şi el, iar sub-prefectul se făcuse mĭelul luĭ D-ḑeŭ, râdea şi glumĭa cu tótă lumea.

Aşa când eşia pe pórtă, că a eşit o bucată pe jos cu supleantul şi cu notarul după el, iată vede pe orândarul saŭ cârciumarul de la cârciuma luĭ Clădurénu, Gheţel sin Burăh, care era cu un băeţel de mână.

— Da al cuĭ e băétul, jupâne ?

— Al meŭ, D-le sub-prefect, să fie sănătos.

— Şi cum îl chémă ?

— Şmil, să fie sănătos.

— Dar frumos băét, samĕnă cu boerul.

— Las să samene numaĭ să fie sănătos.

— Da, sa fie sănătos.

— Apoĭ, altă ce să ḑic ? Dacă mi l'a dat D-ḑeŭ ?!

— Dar de unde ţi l'a dat ?

— Asta nu'ĭ tréba mea : ce câştig eŭ e-al nevesteĭ şi ce câştigă nevasta e-al meŭ.

— Bine, fórte bine, asta 'mĭ place, ḑice sub-prefectul, apoĭ se întórce către notar : mi se pare că am gâcit.

— Ba, gâcit bine, D-le sub-prefect rĕspunde notarul, că nevasta luĭ e fata luĭ Iancu Moşilică cel care ţine cârciuma de la sléh. Şi Iancu Moşilică remăsese în urmă cu câştiul şi boerul a ḑis să'ĭ trimiţă baniĭ câştiului aicé acasă.

— Dacă n'am pe cine, să trimit, ḑice Iancu Moşilică.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dacă n'aĭ pe cine atuncĭ am să te daŭ afară din cârciumă.

— Da, nu'ĭ păcat de D-ḑeŭ, dacă n'am pe cine trimite ?!.. Cum să daŭ banĭ în mâna unuĭ străin.

— Vino tu.

— Eŭ nu pot.

— Trimite-ţĭ nevasta.

— Ea'ĭ bolnavă.

— Trimite fata.

Şi a trimis fata, şi a stat fata vr'o treĭ ḑile aicĭ la curte la boer şi când s'a întors acasă s'a întors şi cu banii şi cu chitanţă că a plătit câştĭul pe-un an de ḑile. Iară când a venit aista-Gheţel sin Burăh ca să ĭea în arendă cârciuma, boerul ĭ a spus : îţĭ daŭ cârciuma dacă ĭeĭ pe fata luĭ Ianeu Moşilică. Şi el a luat'o şi a luat'o cu prăsila gata.

— Cu alte cuvinte, Neculaĭ Clădureanu are şi un băĕt pe care 'l chémă Smil !!...

* *

Sub-prefectul s'a dus o bucată pe jos ca să maĭ facă mişcare, să se maĭ distindă. După dînsul s'a dus şi trăsura şi călăraşiĭ.

De când a plecat Sub-prefectul, Neculaĭ Clădureanu a rĕmas în balconul cel lung din faţă şi se plimbă dintr'un capăt în altul încet cu mânele în buzunar, cât e balconul de lung.

De statură, Clădureanu e de mijloc, de vârstă cam pe la vr'o patru-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ ; om cărunt dar bine legat, larg în umere şi vânjos : unde punea mâna era pusă, vorba ceea, de unde apucă, ţine, taĭ dar nu lasă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Plimblându-se el aşa vr'un cés, pe la orele cinci, spre şase, iaca vede pe drum venind la vale, printre nucĭ pe şosea trăsura cu caiĭ luĭ şi cu cucóna Profira.

— E Profira, da, se gândesce el, dar maĭ e cu cine-va! A! Maĭ e încă o femee, o damă cu pălărie cu florĭ roşe! Trebue să fie cusutorița că'mĭ spunea ea, nevasta, că are nevoe de o cusutoriță.

In timpul acesta trăsura ajunge şi intră pe pórtă.

— O ha! bravo, cusutoriță, ḑice el, zărind chipul de pisicuță cu ochĭ albaştri al Feigăĭ, şi făcând o întorsătură intră în casă de-acolo să se uite pe feréstră s'o vaḑă maĭ bine.

Cucóna Profira şi cu Feiga se daŭ jos din trăsură. Slugile aduc în casă ce era în trăsură şi duc tóte lucrurile tocmaĭ în odaea de din dos, unde stă Feĭga până ce cucóna Profira se desbracă de hainele de drum. In urmă vine acolo şi cucóna Profira de aduce vr'o câte-va de bucățĭ de pânză ce a fost cumpĕrat şi apoĭ scobóră scara şi împreună cu Feĭga se sue pe scara cea-laltă de dinfață şi intră în cancelaria de la scară.

— Iaca Madame Fani, aice o să staĭ d-ta şi aice o să lucrezĭ în linişte, că aicĭ nu vine nimenĭ. Am să'țĭ daŭ de ajutor la cusut pe o fetiță de-aice, din sat, o chémă Tereza.

Si Feĭga a rĕmas să stea în faţă în cancelaria de la scară.

*

Sara, după masă vine la boer, preotul Eftimescu şi primarul, şi staŭ maĭ multă vreme de vorbă cu boerul în nĕuntru în bĭuroŭ. Vorbĭau despre treburĭ de ale boeruluĭ. S'auḑia într'o vreme preotul:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Apoĭ eŭ cucóne Neculaĭ dacă n'oiŭ face pentru D-strĕ şi nu v'oiŭ fi credincios D-strĕ apoĭ cuĭ să maĭ fiŭ? Las că sînt şi om singur şi n'am nicĭ femee nicĭ copil, dar eŭ ţin la D-strĕ şi voiŭ să vĕ servesc. De aceea v'am şi rugat să nu maĭ veniţĭ D-strĕ la primărie, să mĕ lăsaţĭ să mĕ duc numaĭ eŭ că eŭ sînt învĕţat cu dînşiĭ. Mi-aŭ strigat acolo ghicuişcon, şi sluga luĭ Clădureanu şi că nu'mĭ caut de biserică.

— Da, adaugă primaru', şi mie nu mi-aŭ strigat... că mi-ĭ ruşine să maĭ spun.

— Aşa, ţice preotul Eftimescu şi la urmă la ce-aŭ ajuns?!. Nu tot s'au angajat?! Dar astea tóte's numaĭ din pricina luĭ Popa Costache că el ţine cu ómeniĭ şi are ciudă pe mine că'mĭ ţice că-s popă de moda nouă, şi că arunc cu barda în D-ţeŭ, pentru că i-ĭ ciudă că eŭ am învĕţat în seminar şi el a învĕţat la catihet şi a împletit la gard la seminar şi l'a făcut popă. De, D-ţeŭ să mĕ erte, câtu-ĭ de bĕtrân, dar eŭ să fie să fiŭ şi eŭ vr'odată blagociu, adică cum se ţice subprotoereŭ, tare l'aş maĭ scutura! S'apoĭ cu dînsul s'a maĭ întâlnit şi nespĕlatul cel de învĕtător Frunzilă, care ţine pe nepótă-sa, că şi acela vorbesce hapiu de mine şi de D-strĕ şi de D-luĭ. Şi Frunzilă are pică pe mine maĭ ales de atuncĭ de când caiĭ meĭ aŭ scăpat în nisce ovĕz al luĭ. De tot să'mĭ închidă caiĭ la primărie că i-aŭ stricat ovĕzul!! Lual-ar dracu cu ovĕzul luĭ cu tot!! Şi eŭ nu vréŭ să maĭ ţic dar mĕ mir de d strĕ că sînteţĭ aşa de blând şi de îngăduitor!! Dar altul în locul D-strĕ demult ar fi vorbit cu revisorul şi l'ar fi trimis unde a dus mutu épa şi surdul róta.

— Şi vra să ţică aŭ iscălit cu toţiĭ angajamentul, întrébă boerul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da, da, toţi, ḑice preotul. Apoĭ când am venit eu de v'am spus atuncĭ nu sciŭ dacă maĭ eraŭ vr'o douĕ-ḑecĭ de iscălit.

— Dar ceĭ şése ?

— Care ? întrébă primarul Neculai Scutariu şi cu ceĭ-lalţĭ ?

— Eĭ! Aŭ iscălit toţi!—Am auḑit numaĭ pe Neculaĭ Scutariu şi Costache a Vădaniĭ, că ḑicéŭ ca ceĭ-l'alţĭ aŭ fost nisce păcătoşĭ şi nisce gură de vacă, şi pe urmă maĭ ḑicéŭ că orĭ cu capul de pétră orĭ cu pétra de cap. Dar aŭ iscălit, ba încă parcă se temĕŭ că or rĕmânea neiscăliţĭ.

Când a eşit preotul şi primarul de-aŭ plecat acasă, era târḑiŭ şi boerul le-a dat drumul prin odaea de din dos şi a eşit şi el după dînşiĭ până la portiţa de din dosul caselor. Aŭ maĭ stat de vorbă puţin la portiţă şi apoĭ eĭ s'aŭ dus şi boerul s'o întors în casă. Dar când să intre în casă ĭaca, drept în uşă, în umbra luniĭ, numaĭ în fustă şi într'un capoţel alb Feĭga Se scoborîse în ogradă şi auḑind vorbă şi pe cine-va umblând s'a fost îndosit acolo în uşa odăeĭ, ţinênd în mână un sfeşnic cu lumînarea stinsă.

— Cine'ĭ ? întrébă boerul încetişor.

Ea nu rĕspunde.

— Nu rĕspunḑĭ, maĭ întrébă el prinḑind'o de braţ.

Ea se feresce.

El, simţind carnea braţuluĭ eĭ, apropie şi mâna cealtă şi o coprinde. Ea sub puterea braţuluĭ de fer care o strînge parcă s'o rupă, simte de-odată un fel de ameţélă şi parcă vede înainte-ĭ faţa luĭ Herman care cu ochĭ marĭ şi speriéţĭ o privesce dintre perdelele ferestreĭ, tocmaĭ aşa cum o privĭa atunce nóptea când o găsise la doctorul Wolf.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ah! face ea smucindu-se ca şi cum s'ar da în dărĕt, simte un fel de slăbire în tot corpul şi fără voe se lăsă pe canapea.

Maĭ târdiŭ când luna era acuma sus de tot, Neculaĭ Clădureanu privĭa din uşa de din dos la Feĭga care cu paşĭ uşorĭ suĭa scările de la capĕtul balconuluĭ spre odaea eĭ.

— Ce drac, ḑice el privind'o; m'a muşcat de umĕr de credém că mĭ-a rupt bucata.

XXXIV

— Bată-te să te bată, Leopold!

— Ḑĕŭ, dragă Albert, să'ţĭ spun drept că mi-aĭ făcut o plăcere nespusă că te-aĭ întors ĭar pe-aice şi aĭ venit pe la mine. Mi-aĭ ridicat un petroiŭ din spate.

— Ţi-aĭ regulat situaţia! Te-am vĕḑut eŭ atunce când te-am găsit în farmacie, că aĭ ceva, parcă vreaĭ să fugĭ de mine.

— De, chĭar aveam, cum să'ţĭ fi spus?..

— Dar eŭ cum ţĭ-am spus acuma?

— Bine, tu eştĭ maĭ îndrăzneţ.

— Ascultă. Mie când mi-a spus atunce acel de la ţară, că te scie pe tine, că scie adecă pe Herman cel care a avut scandal cu nevasta şi cu un doctor şi nu sciŭ maĭ ce, atunce îndată mi-aŭ venit în gând tóte ticăiturile şi tóte stângăciile câte le-aĭ făcut când maĭ vĕḑut şi am priceput că ceea ce spune trebue să fie adevĕrat şi l'am împins să'mĭ povestéscă tot ce scia.

Aşa vorbesce Albert Stul şi cu Leopold Herman. E pe la meḑul noptiĭ: Farmacia era închisă şi eĭ amêndoĭ eraŭ în odaea farmacieĭ lângă Material-camer, adecă în odaea unde dormĭa Leopold. Albert

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rĕmăsese ca să dórmă şi el aci la Leopold. Acuma însă până să se culce şedéŭ la o masă în mijlocul odăiĭ şi luaŭ câte un pahar de vin cu ceva uscăturĭ.

Trecuse maĭ bine de un cés de când începuseră eĭ cu vinul şi paharele fucepênd a se îndesi şi eĭ amêndoĭ încep a vorbi maĭ de la inimă şi maĭ *pĕ şléŭ*, ca să nu maĭ repet vorba latinuluĭ *in vino veritas*.

— Ian ascultă, Leopold.

— Zi.

— Nu ţi, ascultă.

— Bine, ascult.

— Nu. ascultă şi să 'mĭ spuĭ drept.

— După cum vreĭ.

— Bine. Ian spune-mĭ tu cum simţĭ acuma, o urĕscĭ pe Feĭga, o despreţuescĭ, o respingĭ, orĭ încă tot ţi-a maĭ rĕmas în suflet vr'un pic de iubire.

— I'e, dragă Albert...

— Eĭ, na! Ţi s'aŭ umplut ochiĭ de lacrimĭ!! O iubescĭ.

— O iubesc da, ce să fac dacă o iubesc!

— Şi ce gând aĭ?

— Ce gând vreĭ să am?

— Sciĭ ce? Eŭ mĭ-am pus în cap să vĕ împac.

— Aş! Cum să te 'mpacĭ!?

Socoţĭ că mie mi se pare lucru greŭ împăcarea cu dînsa? Nu e vorba de dînsa, e vorba de lume. Ce facĭ cu lumea?

Ce o să ţică lumea.

— Şi ţie ce'ţĭ pasă de lume? Ce, aĭ ceva de la lume? Iţĭ dă lumea ceva şi te temĭ că pe urmă n'o să'ţĭ maĭ dee? Orĭ póte ţi-ĭ grijă de părinţĭ şi maĭ ales de mătuşă-ta, Madam Leizorovicĭ.

— Nu, nu de mătuşa. Ţi-am spus că mătuşa toc-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

maĭ a început s'o iubéscă pe Feĭga şi a făgăduit să ne dea ceva banĭ până ce voiŭ isprăvi studiile.

— Apoĭ dar ce maĭ aştepţĭ?

— Ce s'aştept, uite planul meŭ.

Eŭ am hotărît ca de sĕrbătorile de tómnă să mĕ duc la Iaşĭ, şi în ţiua ceea, sciĭ când toţĭ trebue să se erte şi să se împace cu toţĭ, să mĕ duc şi eŭ să mĕ 'mpac cu mătuşi-mea şi cu părinţiĭ.

— Fórte bine.

— Da, dar dacă m'o întreba de ceea-ce a făcut Feĭga?

— Spune că nu 'ĭ adevĕrat. Ascultă, dragă Leopold Să nu creḑĭ că eŭ aprob o purtare ca aceea a varămea Feĭga. Nu, ferésc D-ţeŭ; dar eŭ ţin aşa de mult la némul nostru, la evreĭ că maĭ bine mĕ las să sufĕr şi să înghit eŭ neajunsurĭ de cât să daŭ în vilég cusururĭ de ale lor. De aceea ţic, spune că nu-ĭ adevĕrat. Sînt scornituri! A fost o cértă, nu sciŭ ce... saŭ... ba chiar aşa, a fost o cértă care a eşit din pricina procesuluĭ prin care ţi-a anulat căsătoria, şi din cérta aceea s'a întîmplat de v'aţĭ despărţit unul de altul.

— Dar doctorul Wolf, creḑĭ că n'a vorbit, n'a spus chĭar el?

— Eĭ şi?! A spus mincĭunĭ.

— Dar am vorbit chĭar eŭ.

— Eĭ!! Aĭ spus şi tu mincĭunĭ.

— Eŭ?

— Da, fórte bine: mĭ-a fost necaz, şi de necaz am spus şi eŭ tot ce mĭ-a venit în minte maĭ rĕŭ.

— De...

— Orĭ te mustră póte consciinţa? Nu te lasă inima? Aĭ vĕḑut cu ochiĭ şi nu poţĭ erta?...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

— Nu sciŭ cum să ḑic.

— Dacă nu sciĭ cum să ḑicĭ atunce nu poţĭ să ḑicĭ că o ĭubescĭ; poţĭ maĭ curênd să ḑicĭ, că o despreţuescĭ. Atunce însă ar trebui să te despreţuescĭ şi pe tine.

— Pentru ce?

— Pentru că... ce, adică tu faţă de dênsa te socoţĭ că eştĭ sfînt?

— Nu, dar.

— Dar ce? Că ea e femee? Ia fugĭ de-acolea. Noroĭul e noroĭŭ, murdăresce pe toţĭ; dacă tu eştĭ bărbat nu poţĭ să pretinḑĭ că noroĭul căḑut pe tine e aur şi cel căḑut pe o femee e noroiŭ.

— Nu sciŭ, dragă Albert, nu sciŭ ce să ḑic. Maĭ ĭea un pahar de vin.

— Dar óre câte césurĭ să fie?..

XXXV

— Dar ce, mĕ rog, asta'ĭ cinste? Dacă face soră-ta aşa atunce la ce mĕ pot aştepta şi eŭ de la tine? Dacă a găsit ea un Dr. de ce n'aĭ găsi şi tu uuul? Şi de unde sciŭ eŭ dacă nu cum-va aĭ şi găsit!! Ce, par'că dracu face biserică?

Aşa vorbesce Simon certându-se cu Ida, din pricina celor întêmplate cu Feĭghela.

Simon e în casă la dînsul şi în casă maĭ sînt şi musafirĭ între carĭ şi Dr. Hirsch cu nevasta şi Madam Olivenbaum şi Madam Merghenstern.

Şi câţĭ sînt în casă toţĭ tac şi pare că'ĭ daŭ dreptate luĭ Simon, care din ce în ce se aprinde maĭ mult şi vorbesce maĭ tare şi trântesce cu pumnul în masă.

Şi Simon bate mereŭ cu pumnul în masă şi răc-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nesce până când de odată Matilda, nevasta luĭ Dr. Hirsch, începe :

— Ian ascultă, d-le Simon, de ce vorbescĭ d-ta cu atâta siguranță? Eștĭ D-ta sigur de ceea ce spuĭ? Aĭ dovedĭ? Aĭ vĕdut D ta?

— Ba, eŭ n'am vĕdut, dar vorbesce lumea ḑice Simion.

— Vorbesce lumea? Și numaĭ după cele ce vorbesce lumea D-ta te aprinḑĭ așa și baṭĭ cu pumniĭ în masă? Lumea fórte bine póte să vorbéscă și de D-ta, póte să spună că aĭ făcut cine scie ce, póte să spună că aĭ făcut mórte de om.

— Apoĭ de ce nu spune și de mine?

— Dar de unde sciĭ că nu spune?

— Apoĭ dacă-ar spune așa ceva ar veni poliția și m'ar închide.

— Ba, póte să spună fórte bine, dar poliția are atâta minte să nu se ĭea după gura lumiĭ și să se lege de ómenĭ.

Ascultă, D-le Simon, eŭ cred că tot ce se aude despre Feĭghéla sînt tóte minciunĭ, tóte, tóte. Si aș puté să mĕ prind cu D-ta pe orĭ și ce pentru Feĭghéla.

Eŭ cred că este tocmaĭ așa cum scrie ea, cred că certat cu Leopold; s'o fi supĕrat póte din pricină că bĕtrânul le-a anulat căsătoria saŭ póte chiar Leopold să se fi rĕsgândit s'o lase, dar ceea ce spuĭ D-ta nu cred, nu cred orĭ-ce mĭ-aĭ spune.

De aceea eŭ chiar am să'ĭ scriŭ Feĭghéleĭ, și am s'o rog, să'mĭ scrie și mie ce i s'a întâmplat și dacă vine în Iașĭ să vină la mine ca la o soră bună, ca la sora eĭ. Mie n'o să'mĭ fie rușine cu ea, pentru că o sciŭ și o cred fată cuminte.

— Bine, ḑice Simon; dacă ḑicĭ D-ta așa, las să fie așa; mie îmĭ pare maĭ bine să fie-așa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

XXXVI

— Auḑĭ, Matilda?! De unde şi până unde să'mĭ scrie şi să'í vină milă?....

Feĭghéla, în odaea unde stătea da obiceiŭ, în cancelaria de la scară, stă lângă feréstră şi ţine 'n mână o scrisóre pe care a citit'o, dar la care se maĭ uĭtă din când în când.

Matilda, îşĭ ḑice Feĭghéla în gând, Matilda mĕ poftesce la dînsa, îmĭ făgăduesce să mĕ împace cu Leopold.

Adecă ce-or fi dacă aş încerca? Dar cum se 'ncerc? Ea mĕ 'ntrébă dacă vréŭ. Dar pe Leopold l'a întrebat? Şi apoĭ, óre scie dînsa pentru ce nu maĭ sînt cu Leopold? Ea o fi creḑênd ceea ce am scris eŭ Ideĭ dar când o vorbi cu Leopold, el n'o să'ĭ spună ce-a fost în adevĕr? Eh! Ce cap prost am avut!! A trebuit să mĕ potrivesc nebunuluĭ de Dr. Wolf!... Matilda e fată bună, cam înfumurată ca şi mă-sa, cam prostuţă, dar bună. Eĭ î-ĭ milă de mine ca de dênsa. Ea e cuminte, nevinovată, şi crede că sînt ca dînsa. Şi eŭ ce să'ĭ rĕspund? Orĭ cum ĭ-aş scrie, dacă voĭŭ să ascund adevĕrul, orĭ cum aş înconjura, tot mincĭunĭ trebue să scriŭ. Şi cu tóte acestea trebue să'ĭ scriŭ. Dar dacă nu i-aş rĕspunde? Pot să nu'ĭ rĕspund, mĕ fac că n'am primit scrisórea eĭ: scrisórea eĭ s'a perdut la pórtă şi eŭ nu sciŭ nimica de ea; dar ea de unde o să scie că eŭ n'am primit scrisórea? Maĭ bine fac alt-fel, scriŭ Ideĭ, şi în scrisórea Ideĭ vorbesc şi de Matilda, întreb ce maĭ face Matilda, că nu maĭ sciŭ nimica de dînsa. Asta e calea cea maĭ bună. Cine scie póte că tot o să am nevoe să mĕ maĭ duc pe la Iaşĭ orĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cine scie cum maĭ vine vremea, maĭ ales că Matilda îmĭ ḑice în scrisóre că orĭ de ce voiŭ avé nevoe să nu mĕ feresc a mĕ adresa la dînsa: pe cât vĕd, ea îmĭ dă a înţelege că la nevoe ar vré să mĕ înlesnéscă şi cu banĭ. Şi bunătatea asta a Matildei face parte tot din înfumurarea şi din mândria eĭ: vino la mine, dragă, să te ajut! Vino că eŭ te ajut, căcĭ eŭ pot să te ajut, eŭ sînt bogată nu sînt ca tine săracă! Vino la mine de cerşesce, vino de te înjosesce înaintea mea! Vino căcĭ cerşitul tĕŭ îmĭ place maĭ mult de cât milogéla cerşetorilor streinĭ pe care nu'ĭ cunosc. Pe cerşetoriĭ de rând îĭ ajut de milă ĭar pe tine te ajut pentru că umilinţa ta îmĭ gâdilă mândria, îmĭ gadilă inima, umilinţa ta mĕ înnalţă!..

Ah! Matildo îţĭ mulţumesc de mila şi buna-voinţa pe care mĭ-o arăţĭ! Vĕd eŭ ce e mila ta! Te vĕd chĭar pe tine privindu-mĕ cu bunătatea vóstră despreţuitóre şi cu mila vóstră obraznică! Nu'mĭ trebue mila ta şi în loc de mulţumirĭ, dacă aĭ fi înaintea mea, te-aş pălmui! Te-aş pălmui da! Ah, ce plăcere mĭ-aş face să'ţĭ trântesc vr'o câte-va palme peste obraz! să'ţĭ daŭ îndesat să simt cum se sprijină palma de obrazul tĕŭ, să'ţĭ vĕd obrajiĭ înroşiţĭ de palmele mele; să'ţĭ vĕd faţa umflată să nu maĭ poţĭ deschide ochiĭ, să privescĭ la mine cu dispreţ! Mult m'a otrăvit privirea vóstră!..

De câte orĭ nu mĭ-a venit să vĕ rup cu dinţiĭ să vĕ calc în picĭóre ca pe nisce cârpe, dar am tăcut, am suferit, am fost cuminte!! Şi cine scie, cu tóte acestea dacă n'o fi nevoe să maĭ rabd încă şi să maĭ fiŭ cuminte. Mare păcate e calicia pe lumea asta. De mâncare găsescĭ, un adăpost găsescĭ dar de calicie nu poţĭ scăpa. Şi cum te înjosesce calicia, şi cum se ţine de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tine!! Când eram la şcólă, spunéŭ fetele o poveste de un om care şi-a dat diavolului sufletul ca să 'í dea bogăţiĭ: de ce nu vine acuma un diavol să-ĭ daŭ şi eŭ sufletul numaĭ să mĕ scape de calicie?! Si dacă ar fi vorba de împăcat cu Leopold, nimene altul nu póte de cât tot eŭ. Alta e să vorbesc cu dînsul. Dar când şi unde? Uĭte acuma ar fi bine de sĕrbătorile de tómnă, nu prea ţine el la sĕrbătorĭ dar, de, cel puţin de sĕrbătorĭ găsesc eŭ prilej. Las că şi cu Leopold tot am de întins la calicie! Fire-ar afurisită de calicie!!

Cu Leopold însă eram şi eŭ în rând cu lumea, nu eram cusătorésă ca acuma, să fiŭ la ordinele uneĭ strâmbe cum e Clădureanca, şi pe mâna unuĭ Clădureanu.

Nu sciŭ ce e de făcut... O să 'ncerc.

XXXVII

— Mĕ nĭeram eŭ di şi s'o stricat vremea aşa şi plouă!

— Di şi, jupînésă Sultană?

— Apuĭ, di şi! Din prişina jidanilor că amu-s sĕrbătorile jidănescĭ sĕrbătorile şeli di tómnă.

— Si óri di şi plouă numaĭ di cât la sĕrbătorile lor?

— Heĭ, plouă pintru că dacă n'a ploua atunşia íĭ umple rapânu.

— Auḑĭ D-ta?

— Da, că de aşeea sê string iĭ şi sî rógă aşa tari şi aşa mult ca sî plói. Nu i-aţĭ vĕḑut astăḑĭ pi iştĭ di la crâşmă cu căruţile? Toţĭ s'o încărcat şi s'o dus la târg.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista „Viața Românească” 1901-1932

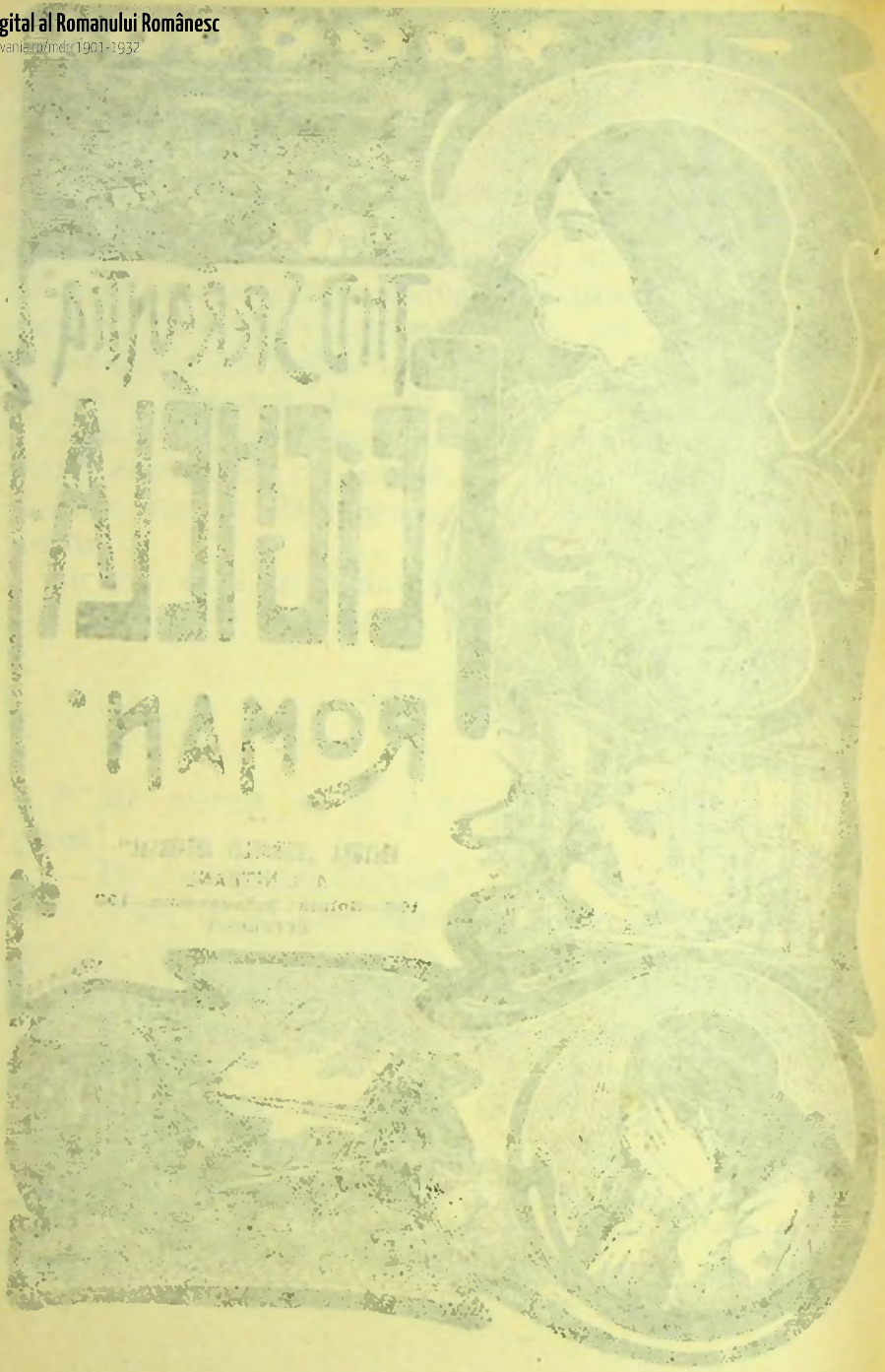

Numĕrul viitor va apare Joia viitóre 9 Maiŭ, 1902

Toți cititorii primesc un premiŭ

Cupon No. 19
FEIGHÉLA

18 68 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Mama Sultana cămărăşita cucóneĭ Profireĭ stá în bucătărie de dişghiócă nisce bob tînĕr din pastărĭ şi vorbesce cu celelalte slugi.

— Dă, óre la sĕrbătorile astea 'ĭ ĭea dracu?

— Da, la astea, da, că de aşeea la sfârşitul serbătorilor, şiĭ carĭ scapă di nu'ĭ ĭe dracu, jócă şi cântă şi fac chef şi sê 'mbată.

— Şi óre când îl ĭe dracu şi dişi el?

— Şini?

— Dĕ, jidanu pi cari'l ĭe dracu.

— Si să ţică! Apoĭ, uĭti, când eram eŭ copchilă, nu maĭ diparti chiar tatiĭ i s'o 'ntîmplat. Tata vine di la pădure cu carul di lemni şi întârdiesî pe drum, nóptea. Si cum mergi el aşă numaĭ deodată audi aşa pi sus pin văzduh un ăcăit aşa nu sciŭ cum amorţit parcă ar fi ţipat o raţă: aaaaac! aaaaaac! lung şi rar, sê vidé că nu maĭ póti. Când audi tata aşă, numa sê uĭtă în sus, şi când sê uĭtă el, şi sê veḑĭ?!. Dracu duşé ou jidan. Cheĭ draşi dişi tata şi deodată îşĭ faşi cruşĭ. Da cân d îşĭ faşi el cruşi deodată şi dracu sê faşi nivĕḑut şi jidanul cade buf jos şi faşi: *ĭ!*

— Si şĭ-o făcut cu jidanu.

— Si sê facă! L'o pus în car şi la adus acasă.

— Nu era mort?

— Nu, era numaĭ leşinat de frică şi de durerĭ.

— Di durerĭ?

— Da, că dracu bagasê în el ghĭarîle.

Si-că era numa borti pi subsiorĭ şi pe la dişerturĭ.

— Şi şĭ-o făcut el?

— Puĭ şi să facă? O stat până şĭ-o vinit în şiri şi pi urmâ s'o-s acasă di unde era el. Dişi că era di la un sat di pe-aişĭ, nu sciŭ di pi undi. Iar tati i-o dat un galbên, şi s'o rugat tati sê nu maĭ spuĭ la nimini.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Şi n'o spus?

— Eĭ. di şi să maĭ spuĭ? Dar după aşeea s'o maĭ întâlnit tata cu dînsa, şi di câte-orĭ îl întâlné de-atâtea orĭ il cinsté pĭ tata şi 'ĭ mulţémé. Dar nu multă vreme l'o maĭ întâlnit; sciŭ că într'on rând dişé tata: nu-l maĭ întâlnesc pi negustorĭu neŭ sĕ vedi că acu l'o luat dracu chĭar dĭ-a ghinile, n'o avut şini să-l maĭ scăpe.

— Şi orĭ cum ĭĭ ĭe dracu?

— Dĕ, dişi că eştĭ-o di când se duc iĭ la havra lor, sara, numa 'n papuşĭ şi cu lumînărĭ. Şi fii-carĭ aduşi şi câti-o găină négră, adecă barbaţiĭ câte-un cucoş negru şi fimeile câte o găină négră. Şi după şi sĕ string tăţĭ acolo în şcóla lor, în havră, s'apucă di cântat şi di rugat şi cântă şi plâng şi sĕ rógă şi fac on hirit di nu sĕ maĭ audi nişĭ în şeriŭ nişĭ în pămînt.

— Şi óre di şi fac aşa hirit?

— Dĕ, sĕ rógă luĭ Dumneţeŭ ca să nu'ĭ ĭeĭ dracu. Şi cum sĕ rógă ĭĭ aşa deodată vini un vînt şi li stîngi lumînările atuncĭ ĭĭ încep să învîrtéscă găinili pe deasupra capuluĭ şi să sĕ apirĭ.

— Di cini sĕ apârî?

— Di dracu. Şi învêrtesc, învêrtesc până când Badea Ion aprinde lumînările.

— Şini-ĭ badea Ion?

— Badea Ion, ĭ-on om tocmit anume să aprindă lumînările că lor nu li se cadi.

— Şi-l chémă Ion.

— Da, dacă nu-l chémă Ion, atunşe nu-l tocmesc.

— Eĭ şi după şi aprindi lumînările?

— După şi aprindi lumînările, iĭ iar să rógă şi plâng şi ţipĭ şi dracu ĭar stingĭ lumînările. Lumînările sĕ sting di trĭĭ orĭ şi dracu dacă ari di luat pi v'on jidan

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îl ĭe atunşĭ când îĭ întuneric. Şi dacă o scăpat toţĭ pân la a treia óră atunşĭ sînt scăpaţĭ pentru anu ista. Iar dacă ĭe pe v'o unu atunşĭ îĭ remân papuşiĭ. De aşeea când badea Ion aprinde luminărili atunşĭ tăţĭ sê uĭtà pi gĭos sâ vadà dacâ n'o remas pi unde-va papuşĭ far di stăpân.

— S'apuĭ óri di şi li rĕmân papuşiĭ?

— Dĕ, şi c'aşă vré Dumneḑeŭ să rĕmăe papuşiĭ ca sâ vazâ jidaniĭ că pi unu l'o lăsat dracu ca sâ sâ témâ sâ nu maĭ înşelĭ pi ómenĭ aşă tarĭ.

— Aşa-ĭ că dacâ nu s'ar temi îĭ că ĭ-a lua dracu atunşĭa nĭ ar înşela şi maĭ tarĭ.

— Si ghini nĭ-ar părea când l'ar lua şi pi ist di la noĭ de la crâşmă. Da óri Madama asta a cucónii sê duşi la serbătorĭ?

XXXVIII

— Mĕ rog, madame Fani, dar eŭ am uĭtat să te întreb dacă sciĭ a broda.

— Sciŭ, cum nu, cucónă Profiră, sciŭ.

— Aşa? Atunce să'ţĭ arăt eŭ ceva. Mĕ duc să'ţĭ aduc. Viŭ acuş.

Trecuse maĭ vre-o jumĕtate de lună de când venise Feĭga la Tânjelescĭ.

In cancelaria cea de la scară, acolo dormĭa, acolo stătea tótă ḑiua şi cosea, acolo mânca.

Maĭ avea de ajutor pe-o fetiţă a maşinistuluĭ de la velniţă, o fetiţă de vr'o cincĭ-spre-ḑece anĭ, care învĕţase a cóse la o «marşan di modă» din Iaşĭ.

Aci în odae la Feĭga fusese acuma Madame Clădureanu. Eşise un moment şi acuma se întórce:

— Uĭte, Madam Fani, eŭ aş vré să'mĭ brodezĭ desemnul ista, ce ḑicĭ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Frumos şi uşor, adecă simplu şi frumos.

— Ce ţici, vreĭ să coşi!

— Cum nu, dar asta merge încet, asta o să ĭea vreme multă!

— Nu face nimică, saŭ póte D-ta eştĭ grăbită, vreĭ să te ducĭ?

— Aş, de unde! Unde să mĕ duc eŭ?!.. Bărbatumeŭ, odată ce-aŭ ajuns părinţiĭ luĭ să'l facă să mĕ lase şi să anuleze căsătoria, negreşit că acuma se însóră cu alta şi nu vré să maĭ scie de mine. Mamanicĭ nu maĭ este în Iaşĭ...

— Vré să ţică poţĭ să staĭ?

— Cum nu.

— Uĭte, atunce, aş vré să'mĭ brodezĭ cămeşile astea. Uĭte modelul ista la platca asta, şi pentru platca astalantă modelul istalant. Si începe chĭar de astă-ţĭ.

— Dar cu lucrurile astelante?

La astea cósă Teresa şi D-ta numaĭ îĭ arĕţĭ din când în când. După ce vedem cămeşile gata, apoĭ începem maĭ cu temeiŭ la astealante.

— Am înţeles.

— Aşa.

XXXIX

— Cine e acolo? Cine bate?

— *Steţ of!*

— Să mĕ scol? La ce să mĕ scol?!

Slihĕs.

— Slihĕs? Ce e asta *slihĕs*? Denie? A! denie, privighere la sinagogă.

Aşa se'ntrébă Leopold Herman deşteptat nóptea din somn. *Slihĕs*? se 'ntrébă el în gând şi sculându-se din pat, din odaea de unde dormĭa, trece în farmacie,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

unde eraŭ ferestre maĭ marĭ, să se uĭte pe feréstră în stradă. Se vĕd trecând nisce ómenĭ. Sînt ovreĭ. Merg grăbiţĭ. Sînt cu căciulĭ de Sâmbĕtă. S'aude bătênd undeva la o uşă. Bate cum bătea şi aice. Spune ceva din gură. A! Ḑice *steţ of.* Tocmaĭ, a ḑis şi *slihĕs.* E tot acel care a bătut şi la mine. Trebue să fie cĭauşul de la Sinagogă care bate 'n uşă să ne ducem la sinagogă. Să vĕd câte césurĭ. Treĭ şi jumĕtate. Da, e Cĭauşul, că rugăcĭunile se încep acuma diminéţa, când maĭ sînt încă douĕ césurĭ până la ḑiuă. Astea sînt cele opt ḑile înainte de *Roş-haşuna*, adică înainte de *anul noŭ* saŭ *capul anului.* Rugăcĭunele ţin acuma până la ḑiuă. Ceĭ care ĭ-am vĕḑut pe stradă cu căciulĭ de Sămbĕtă sînt evreĭ care se duc la Sinagogă. Parcă vĕd pe bĭetul Moş Iancu, când eram mic cum se scula dis de diminéţă şi pleca la şcólă cu lumânarea în mână. De mult n'am maĭ fost şi eŭ la sinagogă. Ar trebui să cercetez mâne când vine ḑiua luĭ *Iom Kipur* cu sĕptemâna ertărĭĭ păcatelor să mĕ duc la laşĭ, póte mĕ împac cu Mătuşa şi cu părinţiĭ. Ce copilărie, ce prostie: dacă nu'mĭ daĭ consimţimântul mĕ însor fără consimţimânt. Eĭ, m'am însurat! Nu e vorbă că nu puteam să'mĭ închipuĭ că Feighela... Dar însfârşit am păţit'o?

XL

— Cum te maĭ simţĭ?

— Bine, adecă binişor, numaĭ dacă-aş puté să adorm puţin parcă aşa mĭ-ar face de bine!

E cătră sară, în ajunul ajunuluĭ luĭ *Iom Kipur.*

Madam Leizarovicĭ e tot în pat bolnavă.

Madam Leizarovicĭ e tot în pat şi ceĭ-l'alţĭ — nému-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rile, și mai ales fel de fel de nemuri de pe bărbatu-sĕŭ—Leĭzarovicĭ, staŭ împrejurul eĭ și-o păzesc.

O păzesc pentru că doctoriĭ aŭ fost spus că puțină nădejde mai este ca să mai pótă scăpa madam Leizarovicĭ. O păzesc eĭ de mult dar acum o păzesc din ce în ce mai de-aprópe și din ce în ce mai mulți. Unde te ducĭ trebue să găsescĭ măcar douĕ, adecă doue din aceste rude. Dacă bagĭ de samă ĭĭ auḑĭ chĭar. Mai întâiŭ aci în odae cu dînsa sînt vr'o cincĭ; în odaea de-alăturea—în salon s'aude vorbă, trebue să fie măcar vr'o doĭ; prin sală s'aude sgomot de pași și vorbă, se primblă și pe-acolo cel puțin doĭ. În odaea de sus s'aude și acolo vorbă și pași, trebue să fie și acolo vr'o doĭ, dar doĭ care se cértă, pentru că după cum vorbesc de tare samănă a se certa. Și acuma încă e bine că s'a întîmplat să se certe numaĭ în odaea de sus, dar altă dată se 'ntîmplă că e cértă în óte părțile: și în salon, și în odaea de sus, și în sală și în odae chiar la Madam Leĭzarovicĭ.

De ce s'o fi certând?

Mai întâiŭ și 'ntâiŭ trebue să se scie că sânt aprópe vr'o patru septemânĭ d· când Madam Leizarovicĭ nu s'a mai sculat din pat și de când doctoriĭ tot spun că... dă, puțină nădejde. Eĭ, bine, de acum patru septĕmânĭ ómeniĭ ĕștia sînt aice și staŭ într'una lângă Madam Leizarovicĭ, nelipsiți. Și stând atâta aŭ perdut și eĭ răbdarea, că póte aŭ și eĭ casele lor, treburile lor; aŭ venit acolea pentru o ḑi, douĕ treĭ, patru și când colo se pomenesc că staŭ patru sĕptĕmânĭ. Se înțelege că aice vinovați ceĭ întâiŭ sînt doctoriĭ că eĭ prea s'aŭ grăbit și aŭ speriét lumea că: móre, móre; s'aŭ prea grăbit pentru că éca acum patru septĕmânĭ și Madam Leizarovicĭ e tot ca atunce și vorbesce, și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

are cunoştinţa şi încă spune că'ĭ e binişor. In sfêrşit cum ḑic doctorii sînt de vină că aŭ perdut bĭeţiĭ ómenĭ răbdarea.

O altă pricină care 'ĭ face de se cértă e că bĭeţiĭ ómenĭ nu sciŭ cu siguranţă nicĭ măcar dacă Madam Leizarovicĭ a făcut orĭ nu testament.

Vra să ḑică vremea trece mereŭ, testament nu sciĭ dacă este saŭ ba, nêmurĭ tot se arată pe ḑi ce merge, cum vreĭ să nu se certe ómeniĭ.

Si Madam Leizarovicĭ ḑice c'ar avea nevoe de linisce!!... Dar ceĭ'lalţĭ n'ar avea şi eĭ nevoe de liniste?

— Dac'aş puté adormi măcar vr'o jumĕtate de cés! simt că 'mĭ-ar face aşa de bine! Nu maĭ pot de somn, ḑice Madam Leizarovicĭ.

— De, bine-ar fi dac'aĭ putea să dormĭ, rĕspunde nu sciŭ cine din ceĭ din casă.

— Da, somnul e bun; ce maĭ este maĭ bun de cât somnul, ḑice un a'tul şi vorba se urmézĕ maĭ departe şi aici în odae şi în cele l'alte părţĭ. De când sunt casele astea póte n'a fost în ele maĭ multă vorbă de cât acuma. Acuma clocotesc de vorbă, care de care se grăbesc parcă să vorbéscă maĭ mult, toţĭ se grăbesc parcă le-ar fi plătit cine-va să se ĭea la 'ntrecute.

In mijlocul acesteĭ vorbe care forfotesce de vr'o patru sĕptămênĭ, uşa se deschide: Albert Stul şi cu Leopold Herman intră.

— Sărut mâna Madam Leizarovicĭ.

— Sărut mâna mătuşă, ḑice Leopold.

— A! Leopold, ḑice Madam Leizarovicĭ întinḑĕndu'ĭ amânduoĕ mânele.

Leopold se apropie, ea îl cuprinde pe după cap şi îl sărută lung şi ĭar îl maĭ sărută şi apoĭ începe un plâns care se pare că o istovesce. Plânge şi cu mânile şi-l aduce cât se póte maĭ aprópe de ea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine c'aĭ venit, dragă Leopold, ḑice ea cu liniște, după ce ĭ-a trecut plânsul; de-acuma să staĭ acolo lângă mătușă-ta, mătușă-ta te iubește. Tu eștĭ tot dragul mătușeĭ. Poțĭ să fiĭ tu cât de mare, la mătușă-ta eștĭ tot mititelul și cum nu mĕ supăram pe tine când eraĭ mic de tot, așa nu mĕ supăr nicĭ acuma. Rógă-te luĭ Dumneḑeu să mĕ fac sănătósă și n'aĭ grijă. Auḑĭ? Rógă te luĭ Dumneḑeŭ să trăéscă mătușă-ta; că omul numaĭ cât trăesce face el ce vrea, ĭar încolo fac ce vor alțiĭ. Dar pe Feïghéla de ce n'aĭ adus'o? Scii că eŭ o iubesc ca și pe tine?

— Apoĭ sciĭ, Madam Leizarovicĭ, ḑice Albert, sciĭ că el și acuma sta la gânḑurĭ să vie orĭ ba: a trebuit să'l ĭéŭ pe sus.

Albert aci s'a amestecat în vorbă tocmaĭ la vreme, ca să scótă din încurcătură pe Leopold care nu scia ce să rĕspundă despre Feïghélă și Albert urméză vorba maĭ departe, lăsând deocamdată pe Madam Leizarovicĭ cu ideea că Feïghéla este tot cu Leopold și că va veni și ea pe-acolea.

Leopold la rêndul luĭ e fórte mulțumit că a venit. Până una alta, de o-dată mătușă-șa l'a ertat, apoĭ vorbele mătușeĭ sunt fórte înțelese: «*mătușă-ta te iubesce, róg*ă*-te luĭ Dumneḑeŭ să mĕ fac sĕnătósă și n'aĭ grijă, róg*ă*-te luĭ Dumneḑeŭ să trăiască mătușă-ta.* Vra să zică tótă grija luĭ de-acuma trebue să fie ca s'o vadă sănătósă pe Madam Leizarovicĭ, că *omul numaĭ cât trăesce face ce vrea el, ĭar încolo fac alțiĭ ce vor.* Așa a ḑis ea și dacă a ḑis trebue să fie vr'o pricină care a făcut'o să ḑică.

Un lucru se maĭ gândesce acuma Leopold: cum o să se vadă el cu tată-sĕŭ. Vine el pe-aicĭ? Dacă vine póte să vină și acuma. Ce-o să facă el când l'o vedea?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Parcă mai bine ar fi să se întîmple să vină el aicĭ. Să te ducĭ acolo acasă la el îţĭ vine greŭ; cine scie ce 'ţĭ ḑice, póte nicĭ nu te primesce; nu-ĭ vorbă că dacă o vrea să ḑică póte să-'ţĭ ḑică şi ḑiae.

— Dómne, tare-ĭ rĕŭ când e omul bolnav, ḑice Madam Leizarovicĭ. Iaca nicĭ măcar de *Roş-haşuna* n'am putut să mĕ duc la sinagogă. La aşa sărbătóre cine mai şade acasă afară de fete? Când eram sĕnătósă într'amêndouĕ ḑilele de *Roş-haşuna* mĕ duceam la sinagogă de diminéţă de la şépte césurĭ şi stăteam până la unu după douĕ-spre-zece. Şi cu ce inimă veselă veníam acasă de la sinagogă şi stăteam la masă, mai ales când era însă de trăia şi D-luĭ, bĭetul bărbatumeŭ. Şi în ḑiua întêia de *Roş-hasuna*, pe la treĭ césurĭ când se duc bărbaţiĭ la *Taşlah*, adică la primblare la apă curgĕtóre, ca să lepede păcatele, să se scuture de ele, mĕ duceam şi eŭ cu mai multe dame şi ne scuturam şi noĭ ca bărbaţiĭ la apă curgĕtóre şi ne scuturam buzunările.

— Apoĭ eŭ, ḑice Albert, n'am nevoe să mĕ mai duc la *Taşlah* la apă curgĕtóre pentru că buzunările mele sunt tot-d'a-una scuturate.

— Veḑĭ D-ta, D-le Albert, eştĭ tot glumeţ, şi bine facĭ.

— Ba nu-s glumeţ, sînt sincer.

— Şi n'aĭ fost la Taşlah?

— A! Se póte să nu mĕ duc? Am fost tot-d'a-una la sinagogă şi la tóte cetăniile. Ba chiar şi la *Taşlah* am scuturat buzunările numaĭ n'aveam ce scutura. Dar mie îmĭ plac grozav lucrurile astea: îmĭ place *Taşlah*, îmĭ place la *Roş haşuna*, la citanie când se *cântă din corn*. Imĭ place în ḑiua de Iom-Kipur la sfârşit când se isprăvesce slujba la sinagogă şi cântă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

din corn şi strigă: *Lesunu-habn Iersilaim*, adică: *Anul viitor la Ierusalim*, să scăpăm de jug, să fim liberĭ, în ţara nóstră; şi maĭ ales îmĭ place la urmă când se bea vin la sinagogă şi să jócă cu tablele legiĭ şi vin copiiĭ cu steguleţe şi cu mere, ba îmĭ place şi *Di Capura* saŭ jertfa care se face în astă sară cu găinile.

— Aşa-ĭ, mĕ rog, ḑise Madam Leizarovicĭ, că mâne e ajunul luĭ *Iom-Kipur*, dar nu sciŭ noĭ, avem găinĭ pe de sară?

— Sînt, sînt cum nu, rĕşpund vr'o câţĭ-va de ceĭ din casă.

Ḑic: câţĭ-va de ceĭ din casă, dar ĭată cum trebue să se înţelégă vorbele astea:

Madam Leizarovicĭ de obiceiŭ e singură căcĭ copiĭ n'are şi stă singură; dar de când e bolnavă aŭ început s'o viziteze rudele, maĭ ales rude după bărbat. Si rudele care sunt chiar din Iaşĭ vin. unele în fie-care ḑĭ, altele la douĕ treĭ ḑile, ĭar rudele care sunt de pe aiurea, de pe la Galaţĭ, de pe la Dorohoiŭ şi maĭ nu sciu de pe unde, nu pot să se tot ducă şi ĭar să vină, de-aceea staŭ maĭ mult; şi multe staŭ chiar în casă la Madam Leizarovicĭ, aşa este o nepótă care are cu dênsa şi duoĭ copiĭ.

Din câţĭ sînt acuma în odae cu Madam Seizorovicĭ Leopold e acel care vorbesce maĭ puţin. Şi nu vorbesce maĭ puţin. Şi nu vorbesce Leopold pentru că e dus pe gânduri. Pe de-o parte se gândesce cum va fi întâlnirea cu tatăl sĕŭ, iar pe de altă parte se uită şi la mătuşa sa care e maĭ mult mórtă de cât vie şi care dacă maĭ vorbesce încă, tótă vorba asta saměna ca cea din urmă pâlpâire luminósă cu care se stinge candela vieţiĭ. Cine scie, gândesce Leopold, dacă e aşa de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

slăbită şi tot mai trăesce, se póte fórte bine să se şi îndrepte, să se facă sanătósă ! E reŭ însă că atâta lume stă aice pe capul eĭ.

— Dar tu, Leopold, rĕmâĭ aice la mine ?

— Remân mătuşă.

Remâĭ dragă, maĭ veḑĭ şi de doctoriile care mi se daŭ.

— Da, da, matuşă, respunde Leopold, am să'ţĭ fac eŭ singur doctoriile de-acuma, am să mĕ interesez eŭ de tóte.

Când ḑicea Leopold *de tóte* înţelegea că o s'o scape şi de atâţa musafirĭ.

Nu sfârşesce însă Leopold vorba când uşa se deschide şi iată treĭ dame, una bĕtrână şi douĕ ceva maĭ tinere. Tus-trele se apropie de patul bolnaveĭ şi cea maĭ bĕtrână se aplécă chiar pe bolnavă şi începu să o sărute şi să plângă şi să se bocéscă. Celelalte dame plâng şi ele. Bolnava plânge şi ea. Vr'o douĕ dame care eraŭ în odae plâng şi ele. E un bocit grozav.

— Dar cine sînt astea, întrébă Leopold pe Albert.

— Mĕ rog, cine sînt astea întrébă Albert pe unul din odae.

— Nisce rude.

— Dar de ce plâng aşa ?

— Aŭ venit să se erte.

— Pentru ce?

— Pentru sĕrbătorĭ, nu sciĭ, cum e obiceĭŭ ?

— Obiceiŭ, dar dacă maĭ vin mulţĭ cu ertărĭ de astea o ucid pe bolnavă.

Nu mult după asta vine şi bĕtrânul Herman.

Leopold când vede pe tatul sĕŭ, de-odată se ridică de pe scaun şi apropiindu-se de el îl sărută, fără să ḑică nimic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivaromana.ro/mdrr1901-1932

Tatăl său rămâne şi el mişcat, nu ţice nimic; îl sărută şi apoĭ adaugă:

— Ce maĭ facĭ?

— Bine, răspunde Leopold; iar după ce răspunde bine, parcă i se închide gura, nu maĭ ţice nicĭ un cuvînt, nicĭ nu găsesce ce să maĭ ţică.

XLI

E în ţiua de *Iom-Kipur*, adecă în ţiua de postul cel mare când nu se mănâncă nimică de diminéţă până sara.

Madam Leizarovicĭ e reŭ. Lângă dînsa acuma e numaĭ Leopold. Toţĭ ceilalţĭ sînt la sinagogă. Trebue să se ducă la sinagogă: Iom Kipur e serbare mare, Sâmbăta Sâmbetelor, când D-ţeŭ judecă pe ceĭ viĭ şi după faptele lor hotăresce de sórta fie-căruĭa pe tot timpul anuluĭ. Pentru ţiua asta încă din ajun fie-care trimite la sinagogă câte o lumînare care să ardă douĕţecĭ şi patru de césurĭ. Pe jos prin sinagogă se aştern pae saŭ fân şi toţĭ umblă prin sinagogă numaĭ în ciorapĭ. De Iom-Kipur e slujbă mare şi citanie multă.

Încă din ajun bărbaţiĭ se duc la bae, apoĭ pe la patru césurĭ se duc pe-acasă de mânâncă şi apoĭ se duc la şcólă şi staŭ acolo pân târţiŭ, iar ceĭ religioşĭ tare staŭ până a doua-ţi sară.

Madam Leizarovicĭ e rĕŭ puţin că alaltăerĭ a fost aşa nu sciŭ cum o ţi că ea a fost maĭ veselă şi s'a cam întrecut cu şaga: ca cel ce cheltuesce maĭ mult tocmaĭ când n'au de unde, a stat prea mult de vorbă, ţiua n'a dormit; ba s'a bucurat d'a venit Leopold, ba s'a pupat şi s'a ertat şi a plâns cu mulţime de rude care aŭ venit să se erte şi când a căutat s'a trecut aşa în nelinişte tótă ţiua; iar sara în loc să dórmă, se apucă iar la vorbă: uite tot sînt aice copiiĭ Regineĭ,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

haĭ să-ĭ pue să facă jertfa, adecă să facă *di capură* cu găinile, că copiilor le place şi aŭ să facă bucurie!... Aŭ adus găinĭ, pentru fetiţă o găină şi pentru băét un cocoş. Şi a luat maĭ întâiŭ băétul şi şi-a vînturat cocoşul de treĭ orĭ pe deasupra capuluĭ şi apoĭ a ḑis să fie *di capură* adică orĭ-ce rĕŭ ce era să cadă pe capul meŭ să cadă asupra ta; eŭ să trăesc şi tu să morĭ, şi l'a aruncat sub masă, pe urmă fetiţa şi-a vînturat şi ea găina de treĭ orĭ pe de-asupra capuluĭ, a ḑis şi ea să fie *di capură* a aruncat'o sub masă. Şi găinile cârâĭaŭ şi copiĭ rîdeaŭ, s'a făcut cu asta o bucurie grozavă şi din bucuria asta a ajuns că Madam Leizarovicĭ a stat şi ea şi n'a dormit până la douĕspre-ḑece de nópte, de şi-a vînturat şi ea găina şi a ḑis să fie *di capură*. Pe urmă aŭ vînturat găinĭ şi ceĭlalţĭ care şed la madam Leizarovicĭ. Apoĭ trimite găinile la Haham să le tae, ba aştéptă şi până să vie cu găinile tăete! şi cât a trebuit s'aştepte, ca la Haham, în nóptea asta e curat bălcĭŭ, că toţĭ trimit să le tae găinĭ şi fie-care trebue să aştepte până să-ĭ vină rândul.

Tóte astea aŭ făcut plăcere bĭeteĭ madam Leizarovicĭ, dar a obosito. Acum Leopol l stă şi-o păzesce cu doctoriile.

— Cum aş putea face eŭ, gândesce Leopold, să scap pe bĭata femeea asta bolnavă de sĕlbatecĭĭ ăştia care vin pe capul eĭ şi'ĭ mânâncă vĭaţa? Pe cât vĕd după reţete póte s'ar putea îndrepta, dar pentru asta are nevoe de linişte. Iată acuş ese de la sinagogă şi o să vină iar să o felicite şi să'ĭ bată capul. Se plâng uniĭ că sînt singurĭ orĭ strĕinĭ pe lume, dar bieteĭ nenorociteĭ ăştia la ce'ĭ folosesc rudele?! Nu sciŭ ce-aş face eŭ să'ĭ îndepărtez de pe aice. Două ḑile dacă s'ar odihni cum se cade, cred că ar fi alt om.

SFÎRŞITUL PĂRŢII A DOUA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PARTEA III-a

XLII

— Ştiĭ că voiŭ să mĕ duc la Iaşi? dice Madame Clădureanu către cuconul Niculae.

— Cum? întrebă Clădureanu, parcă n'ar fi auḑit bine, cu ochiĭ scânteitorĭ de bucurie acesteĭ veştĭ, ca un copil care se vede aprópe de-a pune mâna pe jucăria pe care o urmăresce şi neîncreḑîndu-se că ceea-ce vede e realitate.

— Voiŭ să mĕ duc la Iaşi că nu maĭ pot, miĭ aşa de rĕŭ şi pe aice nicĭ doctor nu găsescĭ, nicĭ distracţie, nicĭ nimică. Şi acolo am de aşeḑat în odăĭ pentru érnă, am de pregătit şi dacă nu mĕ duc acuma pe urmă ce fac?

— Bine, dacă socoţĭ dice el bucuros şi în acelaş timp prizindu-se de a fi bănuit că'ĭ par bin că ea plécă şi'l lasă singur.

— Apoĭ ce s'o maĭ socot. Aicĭ pentru casă ce trebu de făcut face Solt na, ea îĭ cămărăşit vache, de-atâta vreme 'ĭ la noĭ şi tóte le scie. Madama asta, cusutorita. Fani nu maĭ are nevoe de mine. I-am dat de lucru numaĭ de l'ar isprăvi ea până ce-oiŭ veni eŭ.

— Şi a până când vreĭ să staĭ? Mĭ întrebă el cu naivitatea unuĭ şcolar care vré să scie cât va ţinea vacanţa.

— Apuĭ până pe la Crăciun, atunci trebue să aduc

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Numĕrul viitor va apare Joia viitóre 16 Maiŭ, 1902

Cupon No. 20

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvane.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi pe Natalița. Şi trebue să vĕd şi pentru nunta eĭ câte maĭ trebue de pregătit. Şi tualete şi câte, că dacă nu fac de pe-acuma pe urmă vine greŭ, că dacă sîntem acuma în Septembrie, ĭaca şi Crăcĭunul şi câşlegile şi nunta. Şi când să pregătescĭ cele ce-ţĭ trebue? Să umbli în timpul serbătorilor cu croitorĭ şi cu încercatul? Şi apoĭ de serbătorĭ nu ne trebuesc tualete? Cu ce să te ducĭ? Cu ce să primescĭ? Maĭ ales înaintea nunţiĭ.

— Bine, du-te.

— Apoĭ eŭ aş vré ca poĭmânĭ diminéță să plec.

— Bine.

— Dar aĭ să maĭ viĭ şi d-ta pe la Iaşĭ.

— Da, oiŭ veni.

— Vini! Bachiar să viĭ, să nu facĭ cum ţi-ĭ obiceiul, că până ce te vĕd la Iaşĭ!! Parcă te-ar aduce acolo la cine scie ce rĕŭ!...

— Vin, vin, că uite acuma parcă mi-ar plăcé şi mie să fiŭ la Iaşĭ.

— Vra să ḑică, atunce poĭmâne plec?

— Plécă dacă vreĭ.

* * *

Madame Clădureanu a plecat la Iaşĭ de vr'o sĕptămână.

Mama Sultana s'a întâlnit cu cucóna Zinca, nevasta grădinaruluĭ:

— Ci maĭ facĭ, cucónă Sultană?

— Puĭ, ci să fac, uiti ĭar mĕ nĕcăjesc să aleg unt că amu în tóti ḑilili boerii noştri vreu prăjiturĭ, şi la prăjiturĭ trebui şi unt próspĕt.

— Cari boerĭ, că sciŭ că cucóna'ĭ la Ieşĭ?

— Puĭ, cocóna nóstră da, da amu o rĕmas cucónă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

madama ceea care-o adus'o di la târg ca să cósă pintru nunta duducâi Nataliții.

— Ḑĕu?!..

— D'apuĭ!

— Vra să ḑicâ boerĭu nostru nu ș'o lăsat obiceĭul?

— E-he! Ba înca'ĭ maĭ lumeț di cum era când era maĭ tînĕr. Să-l veḑĭ, tótâ ḑiua șede maĭ mult pi lângâ dînsa, și mânâncă la masâ cu dînsa, și-o luat'o în odai la dînsu dĭ-o culcă în patu cucónilĭ.

— Ḑĕu!

— Pi crucea me! Și i-se șede bat'o scârba ĭi, că te uiți la dînsa și sciĭ parcă'ĭ cucónă. Și s'o veḑĭ cum umblâ prin cerdac!!.. Și oamini care vin, și'o vĕd, îșĭ ieŭ caciulili și s'o vĕḑĭ pe dînsa cum dă din cap și li mulțămesce, aĭ jura că'ĭ cucónă.

Lĭ-o 'nvĕțat tăti, dacâ umblâ tot pe la cucóni.

— Da, c'apuĭ că grăescĭ și franțuzescĭ! Tâtâ ḑiua cu boerĭu numaĭ franțuzesci grăesc.

* * *

— Heĭ, ci era 'nnainti și ci'ĭ amu!

Innainti boerĭu era așa di hursuz că ti temeĭ să'ĭ ḑicĭ sărut mâna și-amu numa 'ntr'on rîs o duci. Madama asta parcâ l'o maĭ întinerit!

Așa vorbesce vizitiul lui cuconul Nęcurlaĭ și cu un om din Sburliții.

— Puĭ, că și ea 'ĭ tînără. I-am vĕḑut și eŭ astăḑĭ când treceți cu trăsura pi la standóla. Boeriu o ține cu mâna așa pi la spate și ridé amêndoĭ.

— Puĭ, cât îs în trăsură, numa rîd și șuguesc.

— Iacă veḑĭ boerii nu mai cautâ la legi!

— Eĭ, d'apu'i că jidani 's mai buni la D-ḑeu di cât ómeniĭ noștri! Undi țin a noștri Dumineca măcar pi jumătati or pi-on sfert di cum țin jidanii Sâmbĕta lor!..

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvana.ro/mdrr1901-1932

— Aşa da, câ jidani 's curaţi, că îĭ la tati-şele sê spalâ

— Puĭ, nu sciĭ vorba, că la jidan să mănâncĭ şi la Arman să te culcĭ; că la Arman dacă mănâncĭ la dînsu ti spurcî, da la jidan ḑişi că sâ nu ti culcĭ câ iĭ pi la Paştĭ cică umblâ după sângi di creştin.

*

— Dómni, fa Catrinâ, da tari 'ĭ maĭ frumoasâ Madama asta a boerĭuluĭ, ardi-o-ar focu s'o ardă!

— Aşa vorbesc nisce femeĭ din sat.

— Puĭ, frumósâ fa Ileană, câ pi dînsa n'o ardi sórili.

— Da când ar sci cucóna şi faşi boerĭu, cu dînsa, di când o remas singur aişĭ!

— D'apuĭ că cucóna trebui să şiĭ învăţată cu-aestea. ca ţiganu cu scânteea. S'apuĭ la boerĭ aşă-ĭ. Chĭar boeriŭ nostru câte fete n'o pus la mână şi şĭ-o ḑis cucóna?

— Aşă-ĭ, fata luĭ Stroea, fata luĭ Neculaĭ Tudose pe care pe urmă a dat'o după primarile ista.

— Da ĭaca Ilĭana o avut noroc bun, că aḑĭ îĭ primăriţâ.

— Apoĭ aşa a avut noroc şi Mărióra dăscăliţeĭ luĭ Dascălu Alisandru, că i-o dat boeru trei-ḑecĭ di galbinĭ.

— Dómni! Ţĭ-aducĭ aminti atunşĭa?

Dascălul Alixandru dacă o vḑut că fata dăscăliţiĭ o căpĕtat triĭ-ḑecĭ de galbinĭ, haĭdi şi el cu fata luĭ la curti, la boer. Şi când colo sê capêtâ şi è c'on galbîn.

— Apoĭ, dĕ, veḑĭ că Marióra Dăscăliţiĭ era fată di trébâ, ĭar Pachiţa dascăluluĭ...

— Da, mĕ gândesc eŭ la boerĭu, câ cică tari 'ĭ păcat pi ceea-lumi când umblâ cine-va cu parti jidovascâ.

— Eĭ, horbâ sâ şiĭ! Di-asta nicĭ nu sê maĭ gândescĭ boeriu l. Chémâ-acolo pe popa, sâ spăvăduescĭ si dă aco'o ceva la bisericâ şi paci bunâ'

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivaria.ro/mdr/1901-1932

— Da, tari marĭ păcat trebui să'ĭ dee popa. Trebui să'ĭ dee o mulţime di metănĭ?

— Aş! Da: la boerĭ nu dă metănĭ, la boerĭ li dă di cumpĕrâ ceva la biserică: niscĭ lumînări, nisci undilemn pentru candili, v'on irmilic doi la popa. Da boeriŭ póte să dee popii şi-un galbîn şi doi şi cât vré că el are parali!

— Şi ghini 'i di popa.

— Da şi di boeri îi ghini.

— Ghini, da ţişi că 'n iad tot sînt mai mulţi boeri di cât ómeni di-a noştri.

— Puĭ, veţi că sînt şi boerĭ sgârciţĭ cari nu vréŭ să dee orĭ nu sê spăvăduesc.

XLIII

Clădureanu şi cu Feĭga staŭ de vorbă în cerdac, sara după masă:

— Da, sciĭ, Fani, că mâne ĭar îl avem la masă pe subprefectul.

— Aşa? Eĭ, atunce eŭ nu maĭ vin la masă.

— De ce?

— De ce, pentru că nu'mĭ place cum vorbesce. Eŭ nu's învĕţată aşa. Eŭ....

— A! Dar ce'ĭ asta? Plângĭ?! Fani! Fani! Da, ce copilărie?! Fani!

— De! Ce să fac, dacă nu mĕ pot stăpâni!

— Eĭ! stăpâni!

— Puĭ, dacă vĕd lumea că vré să mĕ ĭee aşa!...

— Eĭ, să te ĭee! A glumit şi el...

— Da de ce să gluméscă?! Eŭ nu's de-acele de care 'şĭ închipuesce....

— Da nu'şĭ închipuesce nimică, ce să'şĭ închipuéscă?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Şi maĭ la urmă nicĭ n'a ḑis nimică. Ţĭ-a fácut un complement pentru ochiĭ albaştri.

— Ba maĭ bine nu maĭ ajungeam să viŭ pe-aice.

— Eĭ! Atunce vra să ḑică sînt vinovat şi eŭ?

— Ba eŭ sînt vinovată.

— E-e-e-e-e!.. Dar nu fiĭ copilă! Fani! Fani!.. Da ce vra să ḑică asta? Fani! Fani!.. Bine, nu înţelegĭ că dacă aş fi vĕḑut eŭ că se întinde şi ḑice el ceva aşa cum socoţĭ, atunce i-aş fi tăét apa de la móră pe dată?!

— Nu cer, nicĭ n'am cerut'o asta, da mi-ĭ ciudă că am ajuns ḑilele astea.

— Eĭ! Haĭ isprăvesce cu astea!! Aĭ ajuns ḑilele astea!!. Vorbescĭ parcă aĭ fi o babă: am ajuns ḑilele astea!!...

— Poĭ, cum?

— Poĭ, cum!!..

— De, dacă nu's bogată, orĭ dacă s'o 'ntâmplat să fiŭ nenorocită cu măritatul, cel puţin nu mĕ arĕta nimene cu degetul că's necinstită!..

— Eĭ, vra să ḑică atunce eŭ sînt vinovat?!..

— Nu ḑic că D-ta.

— Nu ḑicĭ dăr ḑic eŭ, pentru că sciŭ că eŭ sînt vinovat şi numaĭ eŭ!!.. E-e-e-e! Frate! ĭar aĭ început!!.. Fani! Fani! Ascultă dragă! Vra să ḑică tot ce ţi-am spus eŭ, tóte vorbele mele, le socoţĭ ca nimică?! Le socoţĭ ca mincĭunĭ orĭ ca vorbe de om nebun, orĭ copilării?!..

— Nu le socot aşa.

— Apoĭ de ce plângĭ, atunce?

— Pentru că'mĭ vine şi nu mĕ pot stăpâni.

— Da vra să ḑică mĕ creḑĭ că ce spun e bun spus şi sînt om care pot să'mĭ ţin vorba?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://www.transilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da.
— Şi chĭar mi-o ţin?
— Da.
— Şi mĭ-o împlinesc?
— Da.
— Eĭ, ţĭ-ĭ maĭ spun odată că te ĭubesc, sciĭ cum te ĭubesc?! Cum n'am ĭubit în viéţa mea şi cum nu mi-am închipuit că póte cineva să ĭubéscă. Şi ţĭ spun că te ĭubesc ca să te încredinţez că nicĭ odată n'o să suferĭ nimica rĕŭ din pricina mea şi că în totdeauna oiŭ căuta să te fac fericită şi voiŭ să te fac fericită pentru că te ĭubesc şi cea maĭ mică suferinţă a ta ar fi pentru mine tortura cea maĭ mare. Inţelegĭ?
— Da.
— Dar mi se pare că ţi-ĭ cam frig aice. Ian să dic să'ţĭ aducă ceva să puĭ în spate; să'ţĭ aducă un şal. Este un şal mare a nevesteĭ.
— Nu, mersi, nu trebue.
— Ba trebue, nu veḑĭ ce rĕcóre-ĭ? Doar iĭ în Octombrie!!
— Nu, nu vréŭ să umblu cu lucrurile cucóneĭ Profireĭ.
— Eĭ, lucrurile cucóneĭ Profireĭ!!.. Da cucóneĭ Profireĭ cine i le-ea făcut? Nu i le-am făcut tot eŭ?
— Măcar.
— Eĭ, atunce haĭde 'n casă, lasă că'ţĭ cumpĕr eŭ mâine un şal. Dar spune maĭ eştĭ supĕrată?
— Nicĭ n'am fost.
— Eĭ! N'aĭ fost! Sărută-mĕ să te cred!.. Apoĭ nu aşa cu gura altuia, maĭ tare.
— Iaca maĭ tare.
— Incă-odată... Incă odată!.. De ce nu săruţĭ aşa de îndesat cum muscĭ?!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Póte a fost prea tare?
— Să veḑĭ umerile, vinete!..
— A-ĭ! De ce nu mĭ-aĭ spus?! Te dóre?..
— Nu, nu face nimică. Şi nu te maĭ uita la flécurĭ, ce ḑice subprefectul orĭ-ce ḑice nu sciŭ cine. Dacă o ḑice cine-va ceva care, sciĭ, nu se potrivesce nu te teme că eŭ nu's mort, ĭĭ rĕspund eŭ. Haĭde 'n casă.

XLIV

E din inéţă, dis de diminéţă, d'abĭa rĕsáre sórele, un sóre de tómnă mic şi roşcat. Câmpul acoperit de brumă pare presărat cu o pulbere de argint şi de cristal.

Clădureanu plécă de acasă. Trăsura îl aşteptă la scară.

Feĭga eşise în cerdac să-l petrécă. Feĭga era cu un şal mare pe dînsa, şalul pe care, după cum făgăduise Clădureanu, i-l adusese de la târg maĭ alaltă-erĭ.

Aerul e rece şi próspĕt. Caiĭ de la trăsură, cu capul sus staŭ drept privind înnainte spre pórtă cu urechele ţepene înnainte şi din când în când întorcênd câte una îndĕrĕt la sgomotul de paşĭ şi la vorba din cerdac. Vizitiul înfipt pe capră ţine în mână hăţurile cu tótă încrederea. Bicĭul lung în códă, drept ca un stég îşĭ ţine cu ipocrisie nasul lăsat în jos.

— La reveder, Fani.
— La revedere, dar fă tóte chipurile şi vino la douĕ-spre-ḑece la masă.
— De, nu cred să pot.
— Ba să poţĭ.

Trăsura plécă, Feĭga stă şi o privesce din urmă, ĭar Clădureanu întórce capul de se maĭ uĭtă odată, la Feĭga şi remâne cu ochiĭ la ea parcă şi-ar fi ḑis: Ce frumósă e! Nu te maĭ saturĭ s'o privescĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistadarmsibiana.ro/mdrr1901-1932

Feïga maï remâne mult acolo în capul scăriï dusă pe gândurï până ce vine mama Sultana şi o întrébă ce mâncare să maï gătéscă. Se ducé apoï cu mama Sultana prin cămară, pe la pimniţă, pe la hambare, pe la Zemnic şi prin grădina de zarzavaturï.

Când se întórce înnapoï, găsesce şi pe Teresa, fetiţa care 'ï ajuta la cusut.

— Acuma, Tereso, să'mï ajuţï să încerc rochia.

Acésta era o rochie de mătasă négră, fórte frumósă pe care nu de mult i-o cumpărase Clădureanu, şi pe care ea şi-a fost cusut'o cu ajutorul Tereseï.

După rochie vine rândul să'şï cósă un robe-de-chambre, pentru care Clădureanu i-a fost cumpărat nisce caşmir albastru de tótă frumuseţea şi apoï avea să'şï brodeze nisce platce de cămăşï după modelele ce 'ï dăduse cucóna Profira.

Rochia de mătasă e gata, după prânz chiar începe să cóse la robe-de-chambre.

Tot diminéţa, Feïga a scris la Podul-Ilóeï următórea scrisóre :

Dragă şi scumpă Mamă,

Ţi-am scris că Albert a avut dreptate când ţicea că nu-ï de ajuns numaï căsătoria releţiósă şi ţi-am spus cum Herman, ca să scape de mine a căutat pricină de jalusie. Tot atuncï ţi-am scris că plec la ţară unde mi-am găsit de lucru la o cucónă. Acuma voiŭ să'ţï spun că sânt la ţară şi mĕ împac aşa de bine şi sînt aşa de mulţumită că vĕd că moşul avea fórte multă dreptate când ţicea că Dţeŭ în tot-deauna are grijă de ómenii ceï buni şi curaţi la inimă.

Eŭ aice la ţară sînt privită ca şi cum aş fi de casă orï maï bine aş puté să ţic că sînt privită nu ca o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

streină ci ca un ném; de aceea voiŭ sta maĭ multă vreme aice căcĭ am şi mult de lucru — lucrez la un trusoŭ de nuntă — şi sînt bine plătită şi bine îngrijită. Trimit prin poştă doĭ galbenĭ ca să cumperĭ ceva pentru Rifca şi te rog să'mĭ rĕspunzĭ de primire. Spune'ĭ Rifcăĭ să'mĭ scrie ea maĭ curênd. Maĭ spuneţi'mĭ şi ce maĭ sciţĭ de pe la Iaşĭ.

Te sărut de miĭ de orĭ dragă mamă precum şi pe Rifca şi vĕ rog să daţĭ multe închinăciunĭ moşuluĭ.

Feiga.

N.B. Adresa mea este : *Madam Fani Berliner*, comuna Tânjelescĭ.

Sara când vine acasă Clădureanu, Feĭga îĭ ese înainte îmbrăcată cu rochia cea de mătasă négră.

XLV

— A! Da de când aĭ venit şi nicĭ nu m'aĭ băgat în samă, ḑice Feĭga cătră Clădureanu care ĭea caféua după masă.

— Ce să bag în samă?

— Ce? m'am făcut frumósă.

— Frumósă eraĭ şi maĭ nainte.

— Eĭ, frate; am rochie nouă.

— A-ha!!.. gata?

— Da.

— S'o porţĭ sănătósă. Fórte bine. Ce bine-ĭ când scie omul să'şĭ facă singur! Uite'ţĭ stă parcă'ĭ turnată. Incă odată, s'o porţĭ sănătósă.

— A! dar nu sciĭ ceva.

— Ce?!..

— De... n'am avut ce face şi m'am apucat de năzbutiĭ...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
transilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce năzbutiĭ?

— De, am găsit vr'o două polobóce de castraveţĭ, cu castraveţĭ stricaţĭ. I-a pus la murat şi nu le-a pus sare maĭ de loc şi s'aŭ stricat.

— Şi aĭ pus de i-a dat afară?

— Ba am pus de a deşertat polobócele şi le-a spĕlat şi le-a afumat şi a ales castraveţiĭ care aŭ fost bunĭ şi i-a spĕlat bine în două ape şi ĭ-a pus într'un singur poloboc....

— Şi astea's năzbutiĭ?!.

— Poĭ, de; dacă mĕ amestec unde nu-ĭ tréba mea, unde nu'mĭ ferbe óla!..

— Aş, ba îmĭ facĭ plăcere şi chiar îmĭ facĭ îndatorire, mĕ servescĭ. Auḑĭ năzbutiĭ!... Ba după cât vĕd te pricepĭ şi la gospodărie?

— De, dar eŭ n'am nicĭ un rol aice, şi m'am amestecat numaĭ pentru că nu mĕ rabdă inima.

— Ba eŭ te rog să te amestecĭ cât de mult, numaĭ daca îţĭ place.

— Cum să nu'mĭ placă, dar ce să fac? Nu îndrăznĭam. Şi încă mĕ mir că nu mi-a ḑis care-va ceva.

— Cum? Cine să ḑică.

— Nu ḑic că cine-va anume; dar, de, eŭ străĭnă, mĕ apuc şi mĕ amestec în treburile lor, le stric obiceiurile lor, se putea să'mĭ rĕspundă care-va maĭ obraznic.

— Aaaş! Să'ndrăznéscă.....

— Nicĭ acuma nu deschideam vorbă, dar m'a apucat gura pe dinainte că mĕ temeam că miros a castraveţĭ că mie aşa mĭ a intrat în nas mirosul cela că tot îmĭ miróse şi acuma. Da, orĭ cum îţĭ vine greŭ să te bagĭ aşa, să te amesticĭ. De aceea până acuma şi dacă vedeam, tăceam.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar ce vedeaĭ ?

— Apoĭ, de vĕḑut, este el ce vedé.

— Cam ce ?

— De, destule. Risipă.

— Mĭ'nchipuĭŭ, dar...

— Uite, de pildă, în zemnic treĭ putinĭ de brânză începute. Şi cum ĭea din putină ? scobesce din mijloc şi pe marginĭ de-un lat de mână rĕmâne brânza stricată pe dógă, aşa că dintr'o putină de brânză nu sciŭ dacă se mănâncă a treia parte.

— Aşa-ĭ. Asta'ĭ tréba luĭ Stefan, chelarul.

— La găinĭ : peste sută de găinĭ şi în tóte cuibarele am găsit numaĭ cincĭ ouĕ, din care treĭ rele, vechĭ cuibare.

— Asta'ĭ tréba mameĭ Sultaneĭ !

— După bucătărie în vr'o douĕ locurĭ vĕrsat laptele prins. Se vede că le-aŭ trebuit óle deşerte şi aŭ vĕrsat laptele ca să ĭee ólele. Şi nicĭ cânĭĭ nu l'au mâncat se vede că's sĕtuĭ şi eĭ de lapte. Unt nu s'a ales de vr'o sĕptămână, şi dóră sînt opt vacĭ cu lapte.

— Mama Sultana.

— Nu maĭ ḑic nimică de grădină, că acolo şi bobul şi fasolele şi lintea, tóte dar tóte putredesc că nu s'a învrednicit nimenĭ să pună mâna să le strînga.

— Aşa'ĭ dacă n'are cine să se îngrijască ! Dacă n'am avut noroc de-o gospodină !! Nevasta mea scie numaĭ să şadă la Iaşĭ, să caute distracţie ! !

— Apoĭ şi altă ceva : am auḑit pe mama Sultana vorbind cu o fată de la agentóea şi'ĭ ḑicea : apoĭ veḑĭ că până acuma aveţĭ să'mĭ daţĭ cincĭ leĭ. Şi fata ĭ-a rĕspuns că i-a adus doĭ leĭ acuma şi maĭ rĕmân treĭ. Şi mama Sultana i-a dat un pachet nu sciŭ cu ce.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Trebue să fi fost zahar saŭ cafea saŭ póte şi una şi alta.

— Când a fost asta?

— Erĭ.

— Se póte.

— De, spun ceea-ce am vĕḑut.

— Se póte. Ce vreĭ dacă toţĭ sînt de capul lor! De a ceea nu maĭ es la capĕt cu cheltueleli.

— Dĕ, ce părăduĕlă să face aice, eŭ cred că se fac pagube nu de sute ci de miĭ de francĭ.

— Am să'ĭ daŭ afară pe toţĭ, am să schimb toţĭ servitoriĭ.

— La ce? Socoţĭ că dacă i-ĭ da afară şi'ĭ lua alţiĭ aceĭa aŭ să fie maĭ bălţaţĭ?

— Dar ce să fac?

— De, nu sciŭ, dar trebue pază, trebue ochiŭ. Schimbĭ o slugă rea când găsescĭ una maĭ bună, dar să schimbĭ una rea pe alta şi maĭ rea, de ce folos?!

— Aşa e, aĭ dreptate, dar nu sciĭ în ce nevoe mĕ găsesc şi în ce încurcătură de banĭ. Din pricina asta trăgănez şi cu nunta feteĭ: am lăsat'o acuma pe la érnă, pentru că Nădulescu tînĕrnl care vré să'mĭ fie ginere îmĭ cere musaĭ parale că şi el are moşie şi'ĭ încurcat în datoriĭ.

Acuma nu sciŭ el de ce o fi încurcat dar sciŭ că eŭ o duc greŭ din pricină că n'am nicĭ un ajutor de la nimene.

Iaca Ienacachi de la Bourenĭ, un biet posesoraş, când a venit la Bourenĭ avea treĭ pluguri şi acuma mĕ întrece pe mine şi şi-a rescumpărat şi moşia de-a rĕmas a luĭ.

De ce? Pentru-că are ajutor. Nevasta luĭ nu umblă după *distracţiĭ* pe la Iaşi şi pe la băĭ; ea caută de gospodărie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Si sciĭ ce gospodărie are Ienăcache? ! El vinde brânză şi cu rechiŭ şi fasole şi câte de astea şi eŭ cumpĕr şi eŭ am maĭ multe vacĭ de cât el.

Ba câte odată la mine se cumpĕră şi ouĕ pentru mâncare. Si s'o veḑĭ pe nevasta luĭ Ienache, numaĭ o mână de femee, şi cam sluţişóră, dar ţi-ĭ maĭ mare dragul de dînsa pentru că-ĭ gospodină. Si nevasta mea vré să mĭ-o facă şi pe fata mea tot ca dînsa. Si dóră feteĭ îĭ place gospodăria dar ea o ţine numaĭ la Dre-da şi la Iaşĭ. Nu sciŭ, nu sciŭ...

Acestea le vorbesce Clădurénu şi cu Féïga fiind în sufragerie, la masă. E cam pe la opt césurĭ sara.

Cum vorbesc eĭ aşa, deodată s'aude afară lătrat de cânĭ, sgomot de trăsură şi o slugă intră:

— Cuconaşule, o vinit Domnu Suprefect.

— Sub-prefectul? !

— Da.

— Poftesce-l să vină-aice Pote'ĭ flămând.

Du-te şi deschide uşa pe din faţă.

— Da, mĕ duc.

— Dar eŭ nu maĭ staŭ aice?

— De ce?! Stăĭ, nu fiĭ próstă.

*

Sub-prefectul era mort de fóme. Mănâncă ca un lup. A fost întârḑiat nu sciŭ unde prin plasă şi s'a oprit aice la Clădureanu pentru că avea şi ceva trébă cu dînsu şi 'ĭ era şi fóme, că o ducea de diminéţă numaĭ cu o cafea cu lapte.

— Dar sciţĭ cum am mâncat?.. ḑice sub-prefectul scurgênd sticla în pahar.

— Să vĕ fie de bine, ḑice Feïga, umplându-ĭ paharul din altă sticlă.

— A! Mersiĭ, Madame Fani, dar să sciĭ că'l béŭ,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.muzeulromanului.ro/mdr1901-1932

nu ḑic mersiĭ de gĭaba! Șunca asta, adică jumările astea cu șuncă, cer udélă.

— N'aŭ fost bune?

— Ba da, Madame, fórte bune.

— Madame Fani întrébă pentru că D-nia-eĭ a pus la cale să se facă, ḑice Clădureanu.

— A! Da? Apoĭ complementele mele, Madame Fani, ḑice sub prefectul. Mĕ miram eŭ de ce sînt așa de bune.... Dar se vede că Madame Clădureanu nu-ĭ acasă?

— Nu, s'a dus la Iașĭ.

— A! Și a lăsat pe Madame Fani să'ĭ țină locul!.. Nu vĕ supărațĭ Madame Fani? Așa e omul, după ce mănâncă bine și bé bine, începe să vorbéscă la prostiĭ.

— Nu mĕ supĕr că sciŭ că așa-s domniĭ.

— Toțĭ?...

— Ceĭ maĭ mulțĭ.

— Vra să ḑică eŭ fac parte din ceĭ mulțĭ. Dar ḑĕŭ îmĭ pare rĕŭ că nevastă mea nu se duce și ea unde-va de-acasă să'și lasă vr'o locotenentă.

— Tare sînteți rĕĭ.

— Pentru ce?

— Pentru că sînteți nedrepțĭ.

— Nedrepțĭ?!

— D'apoĭ. Vĕ place să le găsiți cucónelor locotenente dar ce-aț ḑice dacă și cucónele vor găsi locotenenți?

— Nu! Asta nu! Asta... tae popa limba! Noĭ le iubim prea mult ca să putem să le lăsăm să se înstrăineze!

— Le iubițĭ prea mult?!

— D'apoĭ! Nu'ĭ așa, cucóne Niculaș?

— Maĭ așa!

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Numĕrul viitor va apare Joia viitore 23 Maiŭ, 1902

Cupon No. 21

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ba nu le iubiţĭ de loc, că alt-fel nu le-aţĭ căuta locotenente.

— A! Madame! Imĭ pare rĕŭ că D-stră nu înţelegeţĭ ce'ĭ iubirea. D-stră sînteţĭ exclusiviste! Dacă iubesc pe una nu maĭ pot ĭubi pe alta, dacă iubesc pe una trebue s'o urĕsc pe alta!! Aşa înţelegeţĭ D-stră.

— Dar ce? Când iubescĭ pe una iubescĭ şi pe cealaltă?

— Dar ce? O urĕsc?

— Nu ţic numaĭ decât c'o urĕscĭ, dar ţic că n'o iubescĭ.

— Ascultă, Madame Fani, să lăsăm vorba asta. Vĕ plac florile?

— Da, fórte mult.

— Care anume?

— Imĭ place rosa, camelia, crinul,... îmĭ plac tóte muritórele.

— Eĭ, bravo! Apoĭ şi nouĕ ne plac tóte muritórele! Aşa e că te-am prins?

— Ba nicĭ un prins. Alta 'ĭ flórea şi alta 'ĭ omul.

— Ba de loc! Absolut acelaş lucru; iubim la fel, iubim şi uniĭ şi alţiĭ tot muritóre, numaĭ atâta că muritórele vóstre sînt un fel de zarzavaturĭ pe când ale nóstre sînt femeĭ!

— Aice a adus'o bine D-l Major, ţice Clădureanu. A dus'o cu meşteşug!

— Da, dar numaĭ cu meşteşug, că mie dacă 'mĭ place o camelia eŭ n'o daŭ pe-o rosă, şi dacă 'mĭ place o rosă n'o daŭ pe-o camelia; ce 'mĭ place aceea 'mĭ place; alta nu 'mĭ place de loc, orĭ îmĭ place maĭ puţin.

— Vorba mea: Sînteţĭ exclusiviste, pe când noĭ sîntem generoşĭ! sîntem sentimentalĭ! avem inimă mare!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

XLVI

— Așa, părinte, cându 'ĭ găsi vr'un om vrednic, adecă un om maĭ deșgheț̦at trimite-l încóce. Nu e nevoe numaĭ de cât să fie bĕtrân, póte fi și un flăcăuan, numaĭ să fie desgheț̦at și să nu fie uĭtuc.

— Așa, da, Madame Fani, că bĭetul Ștefan chelaru acuma 'ĭ și bĕtrân și uituc; dar a fost și el bun chelar.

— O fi fost, dar ce să 'ĭ facĭ, acuma nu maĭ este, și boerulu ĭĭ trebue om. Pe Ștefan póte să-l pună la altă slujbă.

— Așa, Madame Fani; D-ḑeŭ să vĕ dea sănătate, ca eŭ tare 'ĭ cred luĭ bietul boerul nostru, că toț̦ĭ care 'n cotro numaĭ să rupă de la D-luĭ; nimene nu 'ĭ cu durere de inimă, și când n'are cine, atunce tóte se ĭerosesc. Eŭ i-am spus maĭ de multe orĭ și cucóneĭ nóstre, dar, de, Dumnĭa-eĭ e alt-fel, nu 'ĭ învĕț̦ată așa să se ț̦ină de gospodărie. Și gospodăria ajută mult pe om, îl saltă mult, maĭ ales o gospodărie mare ca la o curte boerésc̆ă cum e aice!...

— Se 'nț̦elege.

— Apoĭ, plecăcĭune, Madame Fani.

— Plecăcĭune, părinte.

Boerul plecase de diminéț̦ă cu subprefectul și Feĭga vorbĭa acuma cu preotul din sat — preotul Eftimescu și 'ĭ da de grijă să găsască un chelar în locul luĭ Ștefan.

XLVII

— Ce este, Catinco?

— Uite, Madame Fani, o venit moș Ḑigori di la pórtă și ḑișĭ că vre să vĕ spuĭ nu scĭu și.

— Ḑi-ĭ să vii 'n cóși.

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce veste, moş Grigore?

— Puĭ, mădămuţă, o vinit on... să ertaţĭ D-stră, on negust rĭ şi ḑişi că vre să vĕ spui nu scĭu şi.

— Ce fel de negustor?

— Dĕ, on băet de jidan, să ertaţĭ, dar băet maĭ mari, flăcăuan, cum s'ar prindi la noĭ.

— Bine, ḑi-ĭ să vie 'n cóce.

* * *

Aista trebue să fie negustorul luĭ Moş Grigore.

Fani, primbându-se prin cerdacul cel lung de dinfaţă, stă, se uĭtă la cine-va care vine pe pórtă şi ḑice în gând:

— Da, aista trebue să fie. Dar parcă l'aş cunósce nu sciŭ de unde. A? Leiba luĭ Simon?! Leiba Burduhosu?! De unde a ajuns el pe-aice?! Aista acuma are să ducă ştafeta la Iaşĭ, are să spue pe-acolo pe la toţĭ că trăesc cu Clădureanu şi câte şi maĭ câte... Ore scie că sînt eŭ? Negreşit de vreme ce-a trimis pe Moş Grigore! Póte l'a trimis soră-mea Ida. Cine scie ce a maĭ făcut Herman! S'o fi dus la Iaşĭ, o fi fost pe la Ida, o fi fost póte şi pe la mama, o fi bătut doba în tóte părţile?! Eh! De ce nu mĕ trăsnesce D-ḑeŭ acuma să nu maĭ sciŭ ce se face în urmă?! Cine, dracu, l'a adus acolo la noĭ pe Doctorul Wolf?! El a fost tótă nenorocirea mea, el mĭ-a stricat casa! Parcă 'l vĕd atunce, după ce m'am supĕrat că începuse a se obrăznici, parcă îl vĕd cum umbla—slutul draculuĭ—umbla sfios şi cu capul plecat şi cu pălăria 'n mână: Sărut mâna Madame Herma!! Şi vorbia aşa, nu sciŭ cum, cu frică. parcă se temea să nu 'ĭ taĭŭ capul. Şi tot ce spuneam eŭ: aşa, aşa; aşa, aşa: ca un motan, totdeauna îmĭ da dreptate. Mi se părea omul cel maĭ bun, cel maĭ drept, sfîntul luĭ D-ḑeŭ! Aşa se arăta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1901-1932

că 'mĭ intră în voe că 'mĭ părea că parcă aş face un păcat dacă n'aş lăsa aşa cum ţice el! Şi atunce când mĭ-a fost rĕŭ şi l'a chemat Leopold să mĕ vadă, a venit cu-atâta blândeţă, cu-atâta bunătate, cu-atâta interes şi mĕ 'ntreba ce mĕ -dóre, că 'mĭ părea că durerea mea îl dóre şi pe dînsul şi încă parcă pe dînsul, îl durea maĭ tare. Iĭ tremura glasul! Şi când m'a ascultat la pept aşa m'a cuprins cu mâna de mijloc şi aşa mĕ ţinea nu sciŭ cum că 'mĭ părea că vré ca tot rĕul din mine să-l stórcă într'însul ca să 'l prindă şi să 'l vaţă maĭ bine, orĭ să mĕ scape de el. Şi cu ce încredere mĕ lăsam în mânele luĭ. Şi el îmĭ povestea că a ĭubit şi a fost trădat. Şi se plângea de sórtă că l'a făcut urît. Şi cu atâta duĭoşie se plângea că mie 'mĭ venĭa milă de el, şi 'mĭ părea că sînt datóre să-l ascult..

— Plecăcĭune.

— Buna ţiua, ţice Feĭga, uĭtându-se împrejur dacă nu maĭ e cine-va.

— Nu sciŭ, duducă Feĭghe, dacă mĕ maĭ cunósceţĭ. Eŭ sînt Leĭba.

— Leĭba?!...

— Da, Leĭba luĭ Simon, Leĭba Burduhosu!...

— A! Da, sciŭ. Dar, ce facĭ pe aĭce?

— Dĕ, ce să fac! O murit Iancu Schĭopu, croitorĭu şéla la care lucram eŭ şi amu umblu cu altul—unul Marcu Gură-strâmbă, dar nu mĕ maĭ împac aşa bine cu aista cum mĕ 'mpăcam cu bietul Iancu Schĭopu. Ce om era bĭetul Iancu Schĭopu, D-ţeŭ să 'ĭ erte păcatele, tare bun om!!..

— Eĭ, şi ce facĭ pe-acolea?

— Apoĭ îs cu Marcu Gură-strâmbă, aice la părintele Eftimescu, lucrăm la nisce haĭne preoţescĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— De mult?

— Apoĭ de vr'o treĭ ḑile sîntem la părintele, dar aice în sat sîntem de vr'o săptĕmână. Eŭ aş fi venit maĭ de mult dar n'am sciut că 'l fi d-ta. Auḑĭam prin sat că la curte este una Madame Fani, dar de unde să'mĭ vie mie în gând?!.. Dar alaltaerĭ saŭ nu sciŭ când aţĭ trecut în trăsură cu boerĭŭ, încolo pe la han, şi atunce m'am uitat şi te-am văḑut, că tocmaĭ eram la han.

— Şi m'aĭ cunoscut?

— Cum să nu vĕ cunosc! Vĕ cunósce orĭ-cine că dór nu v'aţĭ schimbat. Parcă v'aţĭ făcut ceva maĭ bine, maĭ în putere, dar nu v'aţĭ schimbat..... Dómne, dar câte maĭ auḑĭam de d-ta!!..

— Ce?

— Eĭ! Mincĭunĭ. Nu sciĭ cum îĭ lumea: unul spune aşa, unul aşa şi la urma urmeĭ se face ceva care nu s'a maĭ pomenit. Spuneaŭ că Herman o sărit la d-ta cu revolverul şi Doftoru Wolf s'o uĭtat pe feréstră şi când l'o vĕḑut cu revolverul de odată o smuncit cu mânele de o deschis feréstra şi i-o apucat revolverul din mână. Şi Herman dac'o vĕḑut că i-o luat revolverul atunce s'o dus în târg să'şĭ cumpere altul, dar când s'o întors el n'o maĭ găsit pe nimene că doctorul Wolf o luat revolverul şi pe d-ta şi s'o dus la poliţie ş'o spus poliţaiului că Herman vré să te împusce, şi i-o arătat şi revolverul.

— Ha-ha-ha!.. Şi pe urmă.

— Pe urmă nu maĭ sciŭ ce spuneaŭ d. spiţerĭu, că ḑice că maĭ era acolo şi alt spiţerĭŭ. Si spiţerĭu acela ḑice că vrea să'şĭ împusce nevasta, şi era s'o împusce pe feréstră, când o fi ea numaĭ singură în casă. Şi, ca s'o pótă împuşca, o pus pe-on argat să lese feréstra

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistasilvania.ro/mdrr1901-1932

deschisă. Şi argatu o lăsat feréstra aşa, şi spiţeriŭ când o venit, de odată o apucat cu mânile di feréstră şi-o deschis'o şi-o băgat revelveru 'nnuntru ca să'l slobóde 'n spiţerésă, adică în nevasta luĭ. Şi când l'o sloboţit o dată o făcut paaac !.. Si el o gândit c'o împuşcat'o; dar el în loc să'l fi sloboţit într'însa l'o sloboţit într'o rochie a iĭ care era spênţurată aşa, la un stâlp a sobiĭ. Ţişi că argatu i-o spus iĭ că bărbatu-so vra s'o împusce şi i-o ţis să fugă şi să pui rochiea acolo să'ĭ pară luĭ că 'ĭ é. Şi é ţişi c'o pus rochiea şi-o maĭ pus nu scĭŭ ce deasupra, capoţel orĭ o jachetă şi o pălărie, di era aşa ceva de 'ţĭ păré că'ĭ liştav om, adică curat femee.

— Şi pe unde le-aĭ auţit acestea?

— Apui şi pi la Ieşi şi pist'tăti locurile.

— Pe la Iaşĭ când aĭ fost?

— Apuĭ orĭ şi deatunşia v'o patru şinşĭ sĕptĕmânĭ.

— Eĭ, prin Iaşi ce maĭ este?

— Dĕ, bună paşi. Da, Doftoru Horn trăesce cam rĕŭ cu Clara.

— Ţĕŭ?

— Da. Zişi că s'o dus iĭ la Viena, adecă doftoru şi cu Clara, şi când s'o dus acolo, el o eşit aşa la primblare şi Clara o rĕmas acasă la Hotel, dar maĭ pe urmă o eşit şi é. Dar când ese é şi merge aşa pi uliţă, nu scĭŭ pe undi, numaĭ ĭacă, pi cine să vadă? Vede pe doftoru Horn cu una la brăţetă. Şi atunşia é s'o mâniét şi s'o sfădit şi s'o întors în urmă la Iaşĭ, ş'o stat tot mânioşĭ şi ţişi că vré să se dispartă că ţişi c'aşeea era una cu cari trăé doftoru când învĕţa acolo la Viena.

— Aşa?

— Da, şi lumea grăé de dinşiĭ şi era o comedie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da Ida. Ce face?

— Bini, bini tăţĭ. Da nu sciĭ di şi m'aş ruga eŭ.

— Spune.

— Apoĭ, uiti, tari m'am săturat eŭ di croitoriea asta: tótâ ḑiua numa cu ochiĭ la ac, şi vara şi érna şi totdeauna. Parcă aş maĭ vra şi eŭ sâ maĭ fac şi altă şeva, să maĭ merg, să maĭ umblu în colo pe-afară şi di-aşeea mĕ gândém dacă s'ar puté găsi şi pintru mine v'on loc şeva pi-aicĭ pi la curti, orĭ pi la velniţă, orĭ pi moşie?..

— Ian ascultă, chelar te-aĭ pricepe să fiĭ?...

— I-i-i-i! Apuĭ tucma la chĭlărie mĕ gândeam şi eŭ, da nu'ndrăzneam...

— Ca să fiĭ chelar n'aĭ nevoe să sciĭ nicĭ un meşteşug, trebue numaĭ să nu fiĭ uĭtit.

— A!... feréscă D-ḑeŭ....

— Să fiĭ cinstit.

— Despre asta, las!..

— Să fiĭ harnic.

— Despre harnic nu mĕ tem..

— Şi să nu te potrivescĭ la unul orĭ la altul.

— Nişĭ la mama.

— Şi maĭ este ceva. Dacă intri, să intri chĭar acuma.

— Da, cum nu, când ḑişiţĭ D-stră.

— Adică să intri chĭar în slujbă, să nu maĭ întârḑiĭ să te maĭ ducĭ pe la Iaşĭ maĭ sciŭ pe unde.

— Feréscă D-ḑeŭ, intru şi-acuma: Da şi să caut eŭ acum la Ieşĭ?!..

— Nu numaĭ acuma, nicĭ maĭ încolo, că boerĭŭ are nevoe di om care să'ĭ stee la slujbă nu să umble pe déluri după plimblări.

— Da, nicĭ maĭ încolo: nu-s sătul eŭ di umblat ca ţiganiĭ din sat în sat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine, am să vorbssc cu boerîŭ.

— Şi pe când aş puté să sciŭ ?..

— Apoĭ să véd ce-a ţice D-luĭ.

— Eh !.. D-luĭ nigreşit c'a să ţică cum dişiţĭ D-strá...

— Dé, nu sciŭ.

— Da, dacă vreţĭ D-tră vré şi D-luĭ ; să póte D-luĭ să ésă din vorba D-tră ! !...

— Aşa, se gândesce Féïga. Dacă'l bag în slujbă chiar acuma, atuncĭ îl ţintuesc aicĭ şi nu póte să se maĭ ducă pe la Iaşĭ să bată toba de cele ce-a véḑut pe-acolea.

XLVIII

Zi de érnă de Decembrie. Câmpul alb tot. Zăpada înghețată şi tare.

E pe la césurile douĕ după prânz. Sórele lucesce ca vara.

In casă e o lumină caldá şi plină de viéţă.

Cladureanu, om harnic şi neastâmpĕrat, de când s'a sculat diminéţa nu s'a îmbrăcat însă, e tot în halat. Nu s'a îmbrăcat pentru că e ceva cam răcit şi simte parcă un început de guturaĭŭ.

— Puĭu să fie cuminte, să stea în casă la căldurică, altfel dă mama bătae Puĭuluĭ.

Puĭu era numele ce'ĭ dăduse Féïga luĭ Cladureanu.

Aşa ĭ-a ţis ea astăḑĭ diminéţă şi el a ascultat'o, a fost cuminte.

El a fost copil cuminte şi ea ca bună mamă ĭ-a dat un pahar de lapte ferbinte, bătut cu un gălbenuş de oŭ. Şi după dejun ĭ-a dat un pahar, şi acuma 'ĭ maĭ dă unul. Ea singură umblă pe la cămară şi pe la bucătărie şi'ĭ face lapte cu gălbenuş.

— Dar tu mĕ'ndopĭ cu lapte chĭar ca pe-un copil.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Să taci din gură şi să ieĭ frumos lăptişor.

Şi el ĭea laptele şi ea ’ĭ cântă o bucată din Faust; ĭar la urmă închee amêndoĭ:

— Haĭ să te sărut pentru că aĭ fost cuminte şi aĭ ascultat pe mama.

— Haĭ să te sărut şi eŭ pentru că i-aĭ cântat frumos luĭ tata.

Parcă de când lumea eraŭ tot împreună. Cladureanu o privesce ca pe un adevărat tovarăş de căsnicie şi ea cunósce tóte ale caseĭ şi în tóte se amestecă şi de tóte ingrijesce.

Astăḑĭ însă de la o vreme, nu sciŭ cum Cladureanu parcă nu prea are chef de vorbă, ĭĭ lipsesce ceva.

— De ce staĭ eşa încreţit? l’a întrebat Féĭga.

— Nu scĭŭ; póte din pricina gutunaruluĭ!.. ĭ-a răspunse el

Din pricina gutunaruluĭ, se póte, ḑice Féĭga în gândul eĭ, dar parcă tot nu crêde că pricina e numaĭ gutunarul.

Pe la vr’o patru césurĭ vine preotul Eftimescu şi Clădureanu trece un moment în altă odae să vobéscă cu dînsul.

In lipsa luĭ Clădureanu, Féĭga s’apucă să maĭ aranjeze ceva prin casă şi ridicând o haĭnă a luĭ Clădureanu cade o hârtie îndoită.

Hârtia e o scrisóre cu plicul întrînsa. Pe plic adresa luĭ Clădureanu. Scrisórea e a Cucóneĭ Profireĭ şi trebue să fie primită chĭar astăḑĭ.

Ţinênd scrisórea în mână Féĭga trage maĭ întâiŭ cu urechea spre uşă, parcă s’ar gândĭ:

S’o citesc aicĭ? Să trec în altă odae ca să nu dea el peste mine? Póte că el nu vré s’o citesc, că dacă voĭa mĭ-ar fi arătat’o singur. Saŭ póte c’a uitat de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://muzeulromanului.transilvania.ro/mdrr1901-1932

dînsa ? Dar de ce a pus'o în haĭna asta cu care încă nu s'a îmbrăcat astădĭ ?! In sfârşit ce-atâta socetélă ? haĭ maĭ bine în altă odae, dar să ĭéŭ şi haina în care a fost scrisórea ca să nu vină el s'o ĭea în lipsa mea şi să vadă că scrisórea lipsesce.

Féĭga ese cu scrisórea şi cu haĭna dar nu mult întârdie şi se întórce.

Când se întórce însă nu se maĭ întórce cum a plecat · e tristă parcă ar fi plâns după toţĭ morţiĭ din lume. In faţa eĭ se vede o descurajara grozavă şi o totală lipsă de viéţă în tóte mişcările. Se uită pe feréstră şi nu scie unde se uită ; plécă într'o parte i nu scie la ce-a plecat ; s'aşadă pe-un scaun să şadă şi se scólă parcă ar avea de dus undeva ; plécă undeva şi se opresce cu ochiĭ în jos parcă ar căuta ceva.

Când intră Clădureanu în casă ea nicĭ n'aude, nicĭ nu bágă de sámă : stă lângă feréstră, cu-o mână rezemată cu cotul de pĕrete, şi cu dégetele pe vârful capuluĭ, ĭar cu cea-l'altă mână ţinênd marginea perdeleĭ apropiată de gură. Privesce pe feréstră cu-o căutătură împrăştiétă.

Clădureanu, face câţĭ-va paşĭ, apoĭ se 'ndreptă spre dênsa :

— Dar ce staĭ tu aşa ?

— Eŭ ?... ḑice ea întorcêndu-se spre el şi nesciind ce să rĕspundă.

— Da, de ce staĭ aşa ?

— Mĕ uitam aşa afară, rĕspunde acum luându'şĭ ĭar locul pe care'l avuse lângă feréstră.

— Ba, aĭ ceva ; te vĕd supĕrată. Ce aĭ ? Ha ? Ce aĭ ? N'auḑĭ tu ?

— Nimic.

— Cum nimic ?!... Spune. drăguţă ; spune fetico.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Vorbindu'ĭ ast-fel, Clădureanu se apropie de dînsa şi o cuprinde încet strîngênd'o lângă el.

— Ce aĭ, puĭule? urmézĕ el.

— Iaca ce am, ḑice dînsa întinḑêndu'ĭ scrisórea pe care o avea în mână şi de o-dată începe a plânge.

— A! Asta-ĭ? Imĭ închipuĭam; dar pentru asta nu-ĭ nevoe să plângĭ. Acuma pot să-'ţĭ spun. Mĕ tot întrebaĭ astăḑĭ de ce staŭ încreţit. Când am primit scrisórea dela nevastă-mea şi când am citit că vine, am fost în adevĕr cam încurcat că nu sciam cum să-'ţĭ spun. Adecă a fost o prostie la mine, a fost, nu sciŭ cum, surprins, pentru că de alt-fel nu'ĭ nimica de speriét.

— Póte să nu fie de speriét, ḑice Feĭghéla, cu tóte acestea eŭ... m'am potrivit şi...

— Şi ce?

— Şi, dĕ, tótă lumea scie acuma, tótă lumea vorbesce...

— Şi dacă vorbesce?

— Dacă vorbesce, maĭ bine mĕ lua dracu.

— Eĭ, nu maĭ vorbi prostiĭ; eştĭ fată cuminte.

— Mĕ rog, cuminte, necuminte, vorba e că eŭ cu cucóna D-tale nu pot să maĭ daŭ ochĭ pe aĭce: Lucrurile aŭ mers prea departe. Dacă D-nia-eĭ vine, eŭ trebue să plec.

Eĭ, veḑĭ? Eŭ eram încurcat tocmaĭ din pricină că nu 'mĭ-a venit în gând ca să plecĭ.

— Ba, mie mĭ-a venit numaĭ de cât pentru că nu pot face alt-fel. Trebue să plec şi plec. Nu ḑic nimic că nu mi-ĭ nimenĭ de vină.

— Cum nimenĭ?

— Nimenĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine, dar să te întreb un lucru. Aĭ încredere în mine?

— Apoĭ dacă n'aveam nu ajungeam unde am ajuns.

— Eĭ, ajuns! Ascultă Fani. Eŭ nu sînt copil să nu sciŭ ce vorbesc şi tu eştĭ destul de cuminte să pricepĭ că acuma, ḑic acuma, înţelegĭ, n'am nicĭ un interes ca să-'ţĭ fac numaĭ promisiunĭ şi să nu le ţin. Dacă ţĭ-aş fi făcut asemenea promisiunĭ când te-am vĕḑut întâeaşĭ dată, tocmaĭ la început, atuncĭ aĭ fi avut dreptul să te îndoescĭ că le voiŭ ţinè, dar acuma nu pricepĭ? Bine. Acolo la Iaşĭ, pe cât sciŭ, n'aĭ la cine să staĭ şi chiar de-aĭ avè tot maĭ bine o să staĭ la tine acasă. De-aceea veĭ lua cu chirie o casă, un apartament mobilat frumos şi veĭ sta acolo şi de cheltuélă am eŭ în grijă; ĭar ca să nu-ţĭ fie urît ocupă-te cu muzica. Veḑĭ, la apartamentul mobilat póte să găsescĭ şi un pĭano... Dar ce te uiţĭ aşa la mine?

— Dĕ, mĕ uit şi eŭ cum îmĭ vorbescĭ de apartam nt mobilat şi de piano şi de musică şi nu 'mĭ spuĭ nimica unde o să pot să te maĭ vĕd şi dacă o să te maĭ vĕd vr'odată.

— Să mĕ veḑĭ? Da, se 'nţelege. Dór de ce ḑic să'ţĭ ĭeĭ apartament? Ḑic pentru ca să am unde veni şi eŭ şi să am unde te găsi. Dar eŭ voiŭ veni fórte des, că o să am de-acuma maĭ multe treburĭ în Iaşĭ. Am să încep şi eŭ a face politică maĭ multă, m'am prea sĕlbătăcit la ţară.

— Vra să ḑică o să ne vedem?

— Da, se 'nţelege.

— Ce bun eştĭ?

— Dar cu tine cine ar putea să fie alt-fel?

— Ba eştĭ bun.

— Şi de ce plângĭ ĭar? N'auḑĭ Fani? De ce plângĭ?!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Plâng pentru că mĕ duc tocmaĭ când încep a te cunósce.

După acestĕ explicărĭ şi dupe vr'o câte-va altele, Clădureanu şi cu Feĭghéla aŭ eşit împreună de-aŭ făcut p primblare cu sania.

La masa de sară aŭ fost veselĭ şi la cafea aŭ stat fórte mnit. An pus la cale multe de tóte pe care nu pot să le spun acĭ pentru că nu voiŭ să-mĭ stric rostul romanuluĭ.

A doua ḑi diminéţă, Clădureanu s'a dus chiar el de-a dus-o în trăsură şi a petrecut'o până la gară.

— Vré să ḑică, cum ajungĭ îţĭ ĭeĭ casă ?

— Da.

— Şi de 'ndată ce-'ţĭ ieĭ casă îmĭ scrĭĭ adresa ?

— Da.

— Dar în adresă să 'mĭ scrĭĭ numele stradeĭ ĭară numĕrul să'l scrĭĭ întors, în loc de 25 să scrĭĭ 52. Înţelegĭ ?

— Da. Şi eŭ în scrisóre cum să mĕ iscălesc ?

— Tu.. ? Tu iscălesce de pildă : Ion Ionescu saŭ Petre Petrescu, saŭ Ilie Iliescu, saŭ aşa ceva : nume şi pronume la fel. Dar sciĭ ce mĕ gândesc eŭ.

— Ce ?

— Haĭ, ghicesce.

— Să ghicesc ? Vreĭ să mergĭ cu mine ?

— Ce drac eştĭ ! Aĭ ghicit.

— Ghicit ?! Haĭde, ḑĕŭ : Haĭde ! Ajungem sara, mergem la hotel, o să fie aşa de bine.

XLIX

Când intră trenul în gara de la Iaşĭ Clădureanu se apropie de gĭam şi se uĭta cine maĭ este pe peron.

— Ce aĭ ḑice acuma să'ţĭ veḑĭ cucoana ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce să ḑic? Am venit la Iaşĭ. Aş lua-o înʒtrăsură şĭ aş duce-o acasă.

— Dar eŭ?

— Ah! Tu, aĭ rĕmânea maĭ în urmă, aĭ lua o trăsură şi te-aĭ ducé la otel România.

— Şi?

— Si eŭ după ce aş petrece-o acasă aş veni să te vĕd la otel.

Ce-aĭ ḑice să se întîmple chiar aşa?

— Nimic, dar nu cred.

* * *

Trenul se opresce, Clădureanu se dă jos apoĭ şi Feiga. Un hamal le aduce bagajele.

— Eĭ amêndoĭ aştéptă pe hamal şi privesc la lume când Feiga aude un glas răguşit de femee:

— Ce maĭ facĭ madam Feighelă.

Feiga mirată întoarce capul şi vede o femee cam bătrână şi reŭ îmbrăcată.

— Ce maĭ face madam Feighela? repetă femeea.

— Haĭ cară-te de acolo, ḑice Feiga. Ce madamă?!

— Nu ve superaţĭ, mĕ rog, dacă nu sciŭ să vorbesc frumos: sînt şi eŭ o femee próstă.

— Haĭde, Haĭde, cară-te, lasă.

— Mĕ rog, poate nu mĕ cunósciţĭ?...

— Nicĭ n'am nevoe.

— Dar eŭ vĕ cunosc, v'aţĭ făcut aşa de frumósă şi de rumenă...

— Imĭ pare bine.

Şciţĭ când aţĭ stat colo în hudicióră, lângă Mitropolie când eraţĭ încă fată.

— Eĭ, caută-ţĭ de treabă.

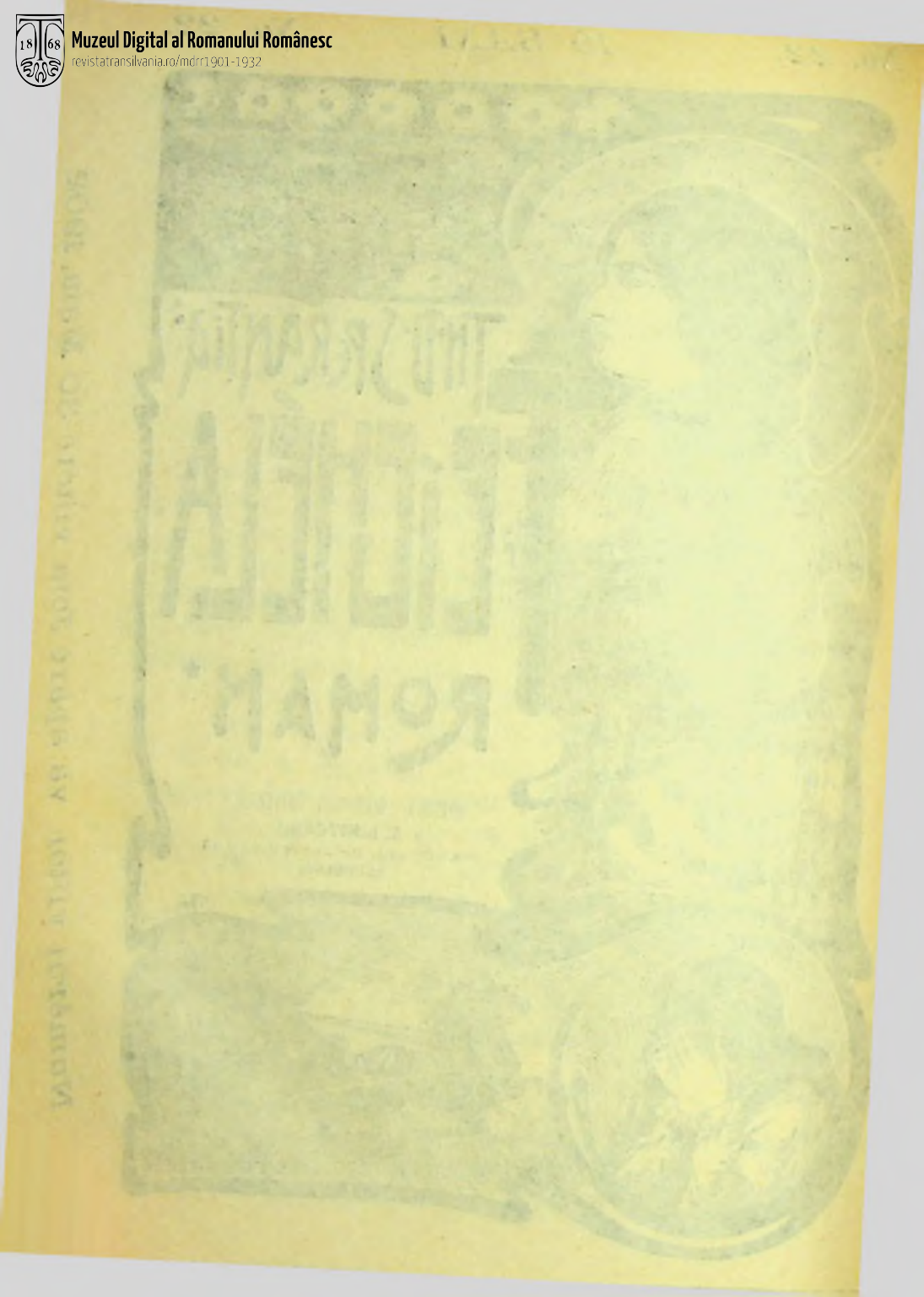
— Si eŭ stăteam acolo 'n fund, eŭ sînt Blima şi tare 'mĭ pare bine că v'am veḑut.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Numĕrul viitor va apare Joia viitóre 30 Maiŭ 1902

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine, dar lasă-mĕ 'n pace.

— Nu vĕ superaţi, mĕ rogll. Ce să fac şi eŭ, mĕ rog ?.... Femee sàracă..... Aşa 'mĭ pare de bine că te-am vĕḑut.

Blima vorbesce, dar Feĭga nu scie cum să scape de dînsa. Tot timpul cât vorbesce Blima, Feĭga se preface că se uită în altă parte, n'ar vré s'o vadă lumea că vorbesce cu Blima, nicĭ Blima să bage de samă pe Clădureanu.

— De acuma rĕmeĭ la Iaşĭ ? întrébă Blima.

— Da.

— Maĭ bine, ḑĕŭ, la Iaşĭ de cât la ţară, nu'ĭ aşa ?

Feĭga vĕḑênd cà nu scapă de vorba Blimeĭ, ĭĭ întinde un franc şi plécă spre uşă.

— Ţine.

— Mersi, ḑice Blima, care într'o clipélă şterge francul parcă n'a maĭ fost şi apoĭ apropiindu-se de ea întrébă pe şoptite cu un glas răguşit :

— Mĕ rog aista'ĭ boerul la care aĭ fost d-ta ?

La ... ste vorbe Feĭga întórce spatele fără să răspundă şi apucă pe uşa de eşire Clădureanu o urmează.

Paste câte-va minute Clădureanu şi cu Feĭga sînt într'o birjă cu doĭ caĭ şi cu coşul ridicat.

— La hotel Romania, ḑice Clădureanu şi birja plécă în oraş.

La hotel, nicĭ nu daŭ drumul trăsuriĭ, staŭ numaĭ până ce'şĭ aleg cameră pentru noapte şi comandă ceva de mâncare şi apoĭ se duc de fac o plimbare prin oraş păn s'... masa.

Primblarea asta o face Clădureauu numaĭ ca să treacă p... strada unde 'ĭ era casa luĭ, să'şĭ arunce ochiĭ să vadă ce maĭ e pe acolo.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Uite casele mele.

— Care? Astea mari, cu grilaj de fer?

— Da.

— Se vede lumină în odaea cea din capĕt.

— Da, acolo e odaia nevesteĭ. Ce-ar ḑice eĭ când m'ar vedé?!.

— Du-te.

— Aș! Mĕ duc eŭ mâne după ce ți-oiŭ găsi case.

— Ba, ḑeŭ, dacă vreĭ, du-te.

— Eĭ Nu fiĭ răutăcĭósă.

— De ce răutăcĭósă?

— Pentru că'mĭ baţĭ capul! Adecă de aceea am venit eŭ până aice ca acuma să te las singură?! Acum pentru tine am venit dóră.

A doua ḑi aŭ găsit casă, aŭ găsit tot ce căutaŭ. Un apartament mobilat şi cu piano în Târgul-de-sus. Intrare prin stradă şi prin curte, bucătărie, serviciŭ şi alăturea locantă, pentru vreme de nevoe! Tocmaĭ vorbĭa Clădureanu şi cu Feĭga; când stăteaŭ acum la dejun în noua locuinţă a Feĭgăĭ:

— Ce noroc am avut noĭ să găsim case aşa degrabă.

In adevĕr, diminéţa, la hotel, când a venit chelnerul el le-a adus caféua, pe când luaŭ eĭ cafelele, nu maĭ ce începe el — chelnerul·

— Mĕ rog, d-voastră, dacă nu vĕ supĕraţĭ, póte poftiţĭ nisce odăĭ mobilate?

— De unde sciĭ că voĭŭ odăĭ mobilate? ḑice Clădureanu.

— Eŭ nu sciŭ, făr de cât întreb şi eŭ pentru că este aĭcĭ un om, un talal care scie case de închiriét.

— Apoĭ îmĭ trebue şi mie nisce odăĭ, ḑice Clădureanu şi aşa intră în vorbă cu talalul care'ĭ găsesce case.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

L

— Ce vreĭ?

— Vreaŭ să vĕd pe Madama de-aicĭ.

— Apoĭ încă nu'ĭ îmbrăcată.

— Şi dacă nu'ĭ îmbrăcată? Parcă eŭ am cerut să fie numaĭ de cât îmbrăcată!

Aşa s'aude în sală, la uşa Feigăĭ glasul slugiĭ de la dînsa şi un glas răguşit de femee bĕtrână.

Feĭga se péptĕnă dinnaintea oglinḑiĭ. Glasul cel răguşit parcă ĭ-ar fi cunoscut, dor, nu sciŭ-cum, parcă nu'ĭ vine, orĭ n'are când să se gândéscă acum aĭ cuĭ póte fi.

E diminéţa întâea diminéţă din casele astea, pentru că de abĭa întâea nópte a dormit aicĭ.

Aḑĭ diminéţă a plecat Clădureanu la gară şi după plecare ea nu s'a sculat din pat până acuma. A dormit o bucată după plecarea luĭ iar pe urmă a stat aşa a lene. Se gândia tocmaĭ cu cine, dintre cunoscuţĭ, o să se vadă maĭ întâiŭ, ce o fi pe-aicĭ. Herman o fi aco'ea? Ce-o fi făcut el, şĭ câte şi maĭ câte.

Aşa se gândia diminéţa şi acuma peptănându-se tot aşa se gândesce când deodată uşa se deschide şi se vede intrând un cap de femee îmbrobodită cu un şal negriŭ:

— Cine e acolo? întrébă Feĭga.

— Cine să fie?!... eŭ sînt.

— Ce vreĭ?

— Eŭ sînt Blima.

— Cum?.... întrébă Feĭga mirată si perḑându-şĭ şirul gândurilor.

— Eŭ, Blima, sciŭ că v'am vĕḑut la gară. Póte ţi-ĭ de mirare că te-am nimerit?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Se înțelege?

— Apoĭ, cum să nu te nimeresc dacă mĭ-a spus omul.

— Care om?

— Omul, talalul care vi l'am trimis eŭ la hotel să vĕ întrebe dacă nu vĕ trebue nisce odăĭ.

— Apoĭ de unde aĭ sciut c'o să'mĭ trebuéscă odăĭ?

— Dacă mi-aĭ spus că rĕmâĭ în Iașĭ e aprópe de mintea omuluĭ că n'aĭ să te culoĭ în uliță.

— Dar hotelul de unde l'aĭ sciut?

— Apoĭ când boerul a spus birjaruluĭ, eŭ ce-am făcut n'am auḑit?

— Si m'aĭ nemerit!

— De, dacă vrut D-ḑeŭ așa și a avut milă de mine să câștig și eŭ câte-va parale.

— De unde să câștigĭ?

— Apoĭ dacă boerul o dat la talal ḑece francĭ bacșiș și talalul mi-a dat mie doĭ.

— Pentru ce?

— Pentru că așa am avut tocméla cu dînsul, când l'am trimis la d-tră la hotel. Dar nu trebue să'țĭ pară rĕŭ că te-am găsit. Eŭ sînt femee cu noroc pentru alțiĭ, pentru casa unde intru. Si eŭ pe d-ta așa te iubesc... că mama d-tale, Madam Sura mĭ-a făcut atâta bine!!... Da tare-a maĭ plâns și ea și-a fost așa de supĕrată Madam Sura.

— De ce?

— De ce! De d-ta, când a auḑit că te-aĭ desfăcut de Herman. Dar eŭ i-am ḑis chiar de atuncĭ: Las, Madam Sura, n'o maĭ plânge pe fata d-tale, că fata d-tale nu se prăpădésce că'ĭ tinĕră și frumósă! Nu-ĭ așa? Ce acum trăescĭ maĭ rĕŭ de cât când eraĭ cu Herman? Si dacă 'ĭ vré poțĭ să puĭ și-o de-o parte ceva parale, că dacă aĭ nu strică nicĭ odată. De-aceea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ḑiceam eŭ şi Matildeĭ luĭ Dr. Hirsch să nu'şĭ maĭ bată capul cu 'mpăcatul iuĭ Herman.

— Ce 'mpăcat?

— Mĕ rog, Matilda luĭ Dr Hirsch umbla, ḑicea ca să-l împace pe Herman cu d-ta, şi eŭ i-am ḑis: ce'ţĭ maĭ baţĭ capul degĭaba? La ce să se maĭ împace cu Herman maĭ ales acuma când a murit mătuşă-sa şi nu maĭ are nicĭ parale.

— Cum? A murit matuşa luĭ Leopold, Madame Leizarovicĭ?

— O-ho-ho! De când! D-ta să fiĭ sănătósă. Şi rudele luĭ Leizorovicĭ aŭ luat tot, tot, tot; ba încă s'aŭ sfădit între dînşiĭ şi ḑiceaŭ să-l tragă în judecată pe Leopold Herman să-l pue să jure jurămîntul cel mare evreesc dacă nu'ĭ la cunoscinţa luĭ că Madam Leizarovicĭ a avut parale maĭ multe.

— Eĭ, şi ce-aŭ făcut?

— Apoĭ, nu sciŭ, n'am maĭ auḑit nimica de când Leopold s'a dus la învĕţătură la Bucurescĭ.

— Vra să ḑică Leopold nu'ĭ în Iaşi?

— Nu. Ḑice că a ḑis tată-sĕŭ că-ĭ dă şépte-ḑecĭ de francĭ pe lună...

Dar mie 'mĭ place maĭ bine jupânul Hascal. Ce om cuminte e Hascal! Iaca Madam Sura atuncĭ s'a supĕrat grozav şi a plâns, ĭar jupânul Hascal de loc. Sciĭ ce-a ḑis el? Adică uite cum a fost Albert Stul tot îĭ dădea într'una că n'a fost căsătoria bună pentru că n'a fost la ofiţerul de la primărie. Dar Hascal sciĭ ce ḑice? Hascal ḑice aşa:

— Ce maĭ ofiţer orĭ ne ofiţer! Putea el să ducă nevasta şi la o sută de ofiţerĭ şi dacă el e un măgar tot măgar rĕmâne. Herman a lăsat nevasta, nu pentru alta ci numaĭ pentru că'ĭ un măgar. Auḑĭ, mĕ rog,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

d-ta, un om care 'şĭ lasă nevasta pentru că n'a dus'o la ofiţer! Dar bĭétă madam Sura plângea săraca de'ţĭ era maĭ mare mila. Şi, ce vreĭ, dĕ, nu'ĭ puţin lucru să aĭ un ginere farmacist. A! Dar ce bucurie făcea Clara.

— Clareĭ îĭ părea bine?

— Sciĭ cum? Iĭ părea aşa de bine că nu scia ce să maĭ facă!

— Cum? Ce făcea?!

— Dar ce nu făcea!!

— Rîdea?

— Dar numaĭ rîdea?!

— Vorbĭa?

— Dar nu maĭ vorbĭa?!

— Dar ce maĭ făcea?

— Dar ce nu făcea.

— Dar bărbatu-sĕŭ ce face?

— Bărbatu-sĕŭ, fie vorba 'ntre noĭ, bărbatu-sĕŭ e un prost. Nu câştigă nimică. A umblat ca să'ĭ dee o slujbă şi l'aŭ pus, dar pe urmă l'aŭ dat afară că l'aŭ vĕdut că'ĭ prost şi pe urmă ĭar l'aŭ maĭ pus şi ĭar l'aŭ dat afară.

— Dar dr. Hirsch cum mergea?

— A! dr. Hirsch merge bine, fórte bine. Şi Matilda e aşa de mulţumită!...Adecă numaĭ de un lucru nu e prea mulţumită ea.

— De ce?

— De ce, pentru că doctoru 'ĭ cam craĭŭ, se cam uĭtă pe la altele.

— Dĕŭ?

— Da. Dar dr. Horn, bărbatul Clareĭ îl întrece pe dr. Hirsch.

— Da?

— O-ho-ho, din pricina asta s'aŭ şi bătut.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cine ?

— Clara şi cu dînsul. Şi mama Clareĭ tot într'una îl laudă : doctorul şi doctorul ; doctorul la vale, doctorul la dél şi din doctor nu-l maĭ scóte ; ĭar socrusĕŭ a început acuma să se cam plângă pe la ómenĭ.

— Dar Clara ?

— De, Clareĭ îĭ place că'ĭ doctorésă.

— Mĕ rog, dar Ida ce maĭ face ?

— Ce să facă, Ida 'ĭ bine, trăesce bine acuma.

— Dar ce, a fost ceva ?

— Nu, nimică, prostiĭ.

— Ce prostiĭ ?

— Eĭ, flécurĭ. Adevĕrat că Rifca 'ĭ frumuşică, dar ce să ţic, póte c'a fost şi Rifca vinovată...

— Dar ce-a fost ?

— Nimica, făr de cât Ida a tras vr'o câte-va palme Rifcăĭ pentru că a vĕţut'o că nu sciŭ ce făcea acolo, şuguĭa cu Simon.

— Cu Simon ?

— Da, dar eŭ nu sciŭ bine cum a fost pentru că eŭ nu'mĭ bat capul cu flécurĭ de aste şi pe Ida am întrebat'o eŭ, dar n'a voit să'mĭ spue şi pe alţiĭ încă n'am avut de cine întreba. Póte astă-ţĭ să mĕ duc pe acolo. Aveam trébă să mă duc şi pe la Clara.

— Te ducĭ pe la Clara ?

— Da, cum să nu mĕ duc ? Pe unde nu mĕ duc eŭ ? ! Dar d-ta să n'aĭ grijă, nu spun nimica de d-ta nicĭ c'aĭ venit, nicĭ că te-am vĕţut: nimic, nimic. Înţeleg eŭ atâta lucru, n'aĭ grijă : sînt femee săracă ! !

La aceste vorbe, Feĭga scóte doĭ francĭ şi'ĭ dă.

Blima luând ceĭ doĭ francĭ îĭ privesce-privesce şi la Feĭga şi ţice :

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indir1901-1932

— Apoĭ, uĭte acuma am mare nevoe de parale, dă-mĭ măcar vr'o ḑece francĭ.

— Ḑece francĭ? întrébă Feĭga cu mirare.

— Şi ce'ĭ ḑece francĭ la d-ta? Parcă cine scie ce muncă facĭ pentru dînşiĭ?

Eŭ din partea mea, dacă mi-ĭ auḑĭ c'am spus cuĭ-va o vorbă îţĭ daŭ voe să mĕ spênḑurĭ de limbă. Asta n'o fac eŭ ferésc Dumneḑeŭ, sînt femee săracă. Cînd îĭ ḑicc D-ta, atuncea e altă vorbă, atuncea spun. Spun cuĭ vreĭ. Negreşit că boerul d-tale n'o să stea tot aice la târg, trebue să se ducă şi la ţară, eĭ, atunce spune-ĭ Blimeĭ, dacă ţĭ-o fi urît să staĭ singura şi ţĭ-a maĭ trebui vr'un tovarăş

— Haĭde, eşĭ afară cu vorbe de astea, eşĭ, strigă Feĭga.

— Pentru ce? întrébă Blima.

— Pentru-aşa. Eşĭ afară nu'ţĭ daŭ voe să vorbescĭ obrăznicĭĭ.

— Eŭ obrăznicĭĭ?! Am ḑis numaĭ că nu spun nimĕnu'ĭ nicĭ o vorbă, nicĭ cu cine te-am vĕḑut, nicĭ cu cine eraĭ, nicĭ unde eştĭ; c' să fac? Sînt femee săracă, dar dacă te superĭ nu-'ţĭ cer nimică. Mie aşa bine ce 'mĭ-a părut că te-am vĕḑut rumenă şi frumósă!! Şi dacă am îndrăsnit să cer ḑece leĭ, am cerut pentru că am nevoe, şi ţĭ-am cerut numaĭ împrumut, sciŭ că eştĭ milósă şi bună la inimă, că la una cum e Clara de ce să mĕ rog? Clara nu ţĭ-ar da măcar să'ĭ scoţĭ şi dinţiĭ. Dar de cât să te superĭ maĭ bine na'mĭ trebue nimică, din cât sînt n'am să fiŭ maĭ săracă.

— Nu'ĭ vorba de ḑece leĭ, rĕspunde Feĭghéla, dar nu'mĭ place să'mĭ spuĭ mie vorbe... care...

— Da, ce-am spus eŭ, păcatele mele? Eŭ nu spun nimică nimĕnuĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mĕ rog, să lăsăm vorba, ţine ḑece leĭ.

— Să trăescĭ. Să dea Dumneḑeŭ să'ţĭ ajute să aĭ miĭ de galbenĭ, că chĭar ţi se cade, că eşti aşa de bună. Da, póte vreĭ să'mĭ maĭ spuĭ ceva ?

— Ce să'ţĭ spun ? N'am nimică de spus. Póte... orĭ lasă.

— Ce ? De ce nu spuĭ ? Ce ţi-ĭ grijă de mine ? !...

— Nu, eram să ḑic, că dacă'ĭ vedé pe Ida, să'ĭ spuĭ că m'aĭ vĕḑut.

— Bine.

— Dar nu sciĭ unde şed, nicĭ...

— Da, nicĭ ce facĭ, nicĭ unde şeḑí, nimic, nimic, numaĭ atâta că te-am vĕḑut. Te-am zărit numaĭ aşa pe stradă în trăsură.

— Ba m'aĭ întâlnit şi aĭ vorbit cu mine, şi ţĭ-am spus că póte să mĕ duc pe la dînsa.

— Am înţeles. Numaĭ la Ida, la alţiĭ nu'ĭ nevoe ?

— La nimenĭ.

— A-ti-e.

— A-ti-e ḑice Blima eşind pe uşă, ĭar în gândul eĭ adaugă: o lécă de supĕrare, vr'o câte-va vorbe... dar cum a fost cum n'a fost, eŭ m'am ales cu ḑece francĭ? Ba încă cu doĭ-spre-ḑece, că a rĕmas şi cel de doĭ franci care mi l'a fost dat înnainte. S'a fost supĕrat ea pentru că ĭ-am ḑis de tovarăş ca să nu'ĭ fie nrît ! Dĕ, ce să'ĭ facĭ, ea încă nu scie cum merg lucrurile în lumea asta !... Acuma Clara ar putea să'mĭ dea şi ea vr'o câţĭ-va francĭ în necazul Feĭghéleĭ.

LI

— Bon jour, dragă Matildo.

— Bon jour, Clara. Ce maĭ facĭ ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Am venit să te vĕd... A! Lume nouă?!... Feĭghéla? Bon jour Feĭghéla. De unde şi până unde?!

— Uite acuma cu vr'un cés maĭ nainte am eşit puţin în târg şi când prin strada Lăpuşnénu, cu cine să mĕ întâlnesc? Feĭghéla, şi am luat'o încóce.

— Eĭ! Ce maĭ facĭ Feĭghéla, pe unde maĭ eştĭ?

— Uite, pe-aice.

— Şi te vĕd galantă de tot, rochie de mătasă!.

— Dar tu nu ştĭ cu rochie de mătasă?

La acest rĕspuns al Feĭghéleĭ, Clara fără a fi vĕdută de dînsa se uĭtă la Matilda şi strâmbă din gură cu înţelesul de: Ian privesce-o, se pune şi ea în rând cu noĭ.

Aci Matilda schimbă vorba şi vorbesc de altele multe fără să se maĭ pótă cĭupî Clara şi cu Feĭghéla; dar Clara caută mereŭ pricină ca să rĕmână tot ea deasupra.

Vine vorba şi de Herman.

— Dacă eraĭ acolea, ţice Matilda, eŭ vĕ împĕcam; nu'ĭ vorbă că nicĭ acuma nu'ĭ vremea trecută. Am vĕţut eŭ că ce-a fost între voĭ a fost numaĭ o copilărie.

— Ce maĭ copilărieĭ orĭ ne copilărie, ţice Clara, a fost că tatul luĭ Leopold le-a stricat căsătoria şi Leopold a lăsat'o, şi dacă a lăsat'o îĭ bună lăsată.

— Tu, Claro, ţici că el a lăsat'o şi eŭ sciŭ că la vorba de 'mpăcare ea s'a arătat maĭ greóe de cât dînsul. Ea ţice că el e prea uşuratic. Ian ascultă, Feĭghéla, ce ţici tu, te-aĭ maĭ împăca?

— De, sciŭ eŭ, dacă ar face căsătoria la ofiţerul stărĭĭ civile, în tótă regula...

Iu mijlocul vorbeĭ vine şi Madam Olivenbaum şi nepotul-sĕŭ Isac Gold.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvana.ro/mdrr1901-1932

— Iaca şi mişimetul ḑice Madam Olivenbaum.

— De ce mişimet? întrébă Feïghéla.

— Pentrn că, rĕspunde Madam Olivenbaum, d-l doctor Horn ¡tot ḑice că se boteza şi Isac ḑice că se botéza şi el.

— Ba, Julius chĭar e fórte serios când ḑice că se botézĕ. Ce vreĭ, mĕ rog, el doctor din Viena, când se vede el doctor de plasă şi încă la o plasă próstă şi să aĭbă neajunsurĭ şi observaţiunĭ.

— Şi eŭ, mĕ rog, nu sînt serios, ḑice Isac Gold.

— Cum nu.

— Ba chĭar sînt serios. Mă botez şi pace. La anul când m'oĭŭ întórce din Viena mĕ întorc botezat. Ne botezat ce să fac? Nu sînt mulţime de doctorĭ evreĭ?!.

Ian ascultă, Feïghéla, începe ĭar Clara. Imĭ spunea Ida erĭ că tu eştĭ la o cucónă, eĭ eştĭ mulţumită acolo, ce'ţĭ plătesce cucóna aceea?

— Mĕ mir ḑice Feïga, ce'ţĭ vine ţie, Clara, să mĕ 'ntrebĭ! Eŭ te 'ntreb pe tine de socotelele tele?! Când ţĭ-am maĭ dat eŭ socotele?

— Dar ce, te superĭ?

— Apoĭ dacă te vĕd cu ce rĕutate mĕ 'ntrebĭ.

In timpul acesta o fată de la o modistă vine cu o pălărie.

— A! Pălărie nouĕ, ḑice Clara, cât aĭ dat pe dînsa Matildo?

— Dar tu cât aĭ dat pe-a ta?

— Eĭ, spune şi tu, ghicesce.

— Spune şi tu. Haĭ Feïghela ghicesce tu cât costă pălăria asta.

— De unde vreĭ să ghicéscă ea, ce? ḑise Clara; ea cumpĕră pălăriĭ de astea?

— Eĭ, vorbă să fie! Ghici Feïghélă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— De, ţice Feïghéla, nu sciŭ cât êï fi dat, dar vĕd că 'ï la fel cu pălăria mea, care-o am aice, colo unde m'am desbrăcat; vĕd că 'ï de la aceeaşï modistă. Şi eŭ pe-a mea am dat cincï-ţecï de leï. Dar eŭ aş vré să mĕ duc.

— Dar ce, te-aştéptă stăpâna? ţice Clara.

— Eu n'am stăpână. Ce acel care 'ţï plătesce orï îţï cumpĕră un lucru ţi-ï stăpân?

— Eï şi ce facï acuma? cum aï să te ducï? că, uite afară plouă, maï ţice Clara.

— Iéŭ o birjă. Na, chiar s'a oprit una. Să vĕd să nu plece.

Cu birja e Albert Stul.

— Bună ţiua, bună ţiua, ţice el intrând, şi se începe de-aci 'ncolo o vorbă lungă şi-o tolocănélă de 'ţï vine a crede că se cértă toţï.

Albert Stul e fórte vesel. De vr'o jumĕtate de an a deschis o fabrică de oţet şi'ï merge fórte bine, de aceea acuma s'a făcut si maï vorbăreţ de cât înnainte.

— Ce tot umblaţï voï, tu Isac Golo şi doctorul Horn, ba cu botezat ba cu prostiï? Dacă vreţï să trăiţï bine apucaţi-vĕ de oţet, ca mine. Domnilor, vĕ pot asigura că nimic nu e maï dulce ca oţetul!

— Eï, când ŭ aï viï pe la mine dragă Feïghela? Vină când-va la masă, dacă nu staï aţï ţise Matilda.

— De, dragă Matildo, mâne viu, astă-ţï nu pot.

Feïghela nu putea veni acuma pentru că Clădureanu era în Iaşï, dar făgăduïa că va veni mâne pentru că Clădureanu trebuea să plece mâne diminéţă.

Clădureanu venïa acuma fórte des la Iaşï. Când nicï nu se aştéptă Feiga atuncï se pomenïa cu el: odată venïa sara, altă dată ţiua, altă dată diminéţa orï chïar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nóptea. Ea nu mai scia când e în lași și când nu, venirea lui nu se mai potrivea cu venirea trenului.

— La revedere.

— La revedere, dragă Feighela. De ce nu ne dai adresa să venim și noi pe la tine?

— Aș, nu-i nevoe! Las că vin eu pe la voi. Imi pare rĕŭ că nu pot să primesc și eu, dar n'am ce face.

— Dar póte e nevoe, de pildă, să'ți scriŭ un bilețel, să'ți spun ceva, unde să'ți scriŭ?

— Nicăeri. Inchipuesce-ți că nu sînt aice 'n târg. Cucóna asta unde șed eu, e o femee așa de bună, așa de... scii, la dînsa nu mai staŭ acuma cu tocmélă, pentru că aprópe nu mai lucrez nimică, dar staŭ așa ca o prietenă și de-aceea nici eŭ nu voiŭ s'o supĕr cu nimic, nu voiŭ nici măcar să se simță de mine.

— Las, Feighela, că rĕmân eŭ la masă în locul tĕŭ dice Albert.

LII

E nóptea, pe la sfârșitul lui Maiŭ.

Grădina domnéscă de la Socolo resumă de cântecul privighitorii: ho-chi-lu, ho-chi-lu, chio chio-chio chio! Pe șoséua de lângă grădină, s'aude scărțiit greoiŭ de care încărcate; ĭar din colo din spre fundul grădinii, de departe, s'aude, ca un glas puternic de străjar, strigătul urcător al huhurezului: hu-hu-hu-hu-hu-hu-hu-hu-hu-hu!...

Casele cele de sus lungi și albe în care șéde Rivalet antreprenorul saŭ póte acuma și proprietarul grădinii sînt luminate din față numai cu o lampă atâr-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nată în balcon deasupra scării. Mai la dél de case, în partea despre Repedea, într'o mică poeniță se vedea însă o masă plină de lumine în dreptul cărora se zăriaŭ capete de femeĭ și de ofițerĭ ruși. Eraŭ patru ofițerĭ și patru femeĭ.

Toți ceĭ de la masă și bărbații și femeĭ se vedeaŭ dând din mânĭ și făcênd ceva cu mare grabă. In acelaș timp la eĭ se auḑia și vorbă și rîs și din când în când vorba *durac*.

Durac se chémă un joc de cărți rusesc.

Ofițeriĭ aceștia și femeile jucaŭ cărți. Jucaŭ la cărți și beaŭ șampanie, ĭar printre șampanie beaŭ céiŭ și maĭ mâncaŭ așa câte ceva.

Se vedea că e maĭ mult petrecere pentru a ucide timpul de cât masă pentru mâncare orĭ joc de cărți pentru cărți. Masa fusese de cu sară cu brânză cu smântână, cu borș de puiŭ, cu puĭ fripți și cu plăcințele moldovenescĭ cu pólele în brâŭ, făcute cu brânză de vacă și prăjite în unt, care maĭ ales când sînt calde alunecă pe gâtul creștinuluĭ de se mîră ce s'aŭ făcut. Masa cu temeiŭ a fost asară, acuma cine mănâncă ĭea uscăturĭ saŭ mâncărĭ recĭ. Maĭ multă căutare are acum șampania, de-aceea nu departe de masă, înfipt în érbă stă în picióre un chelner și clipocesce de somn păzind un cĭubar împănat cu bucăți de ghéță și cu sticle de șampanie și când aude porunca deschide repede sticla.

Una dintre cele patru femeĭ era Feĭghéla.

După ce a venit Feĭghéla în Iași la început era fórte mulțumită. Clădureanu venia fórte adesea în Iașĭ și stătea alte dăți câte treĭ și patru ḑile. Ea avea de la dînsul tot ce'ĭ trebuĭa, avea casă, avea banĭ pentru haĭne, banĭ pentru trăsură de preumblare, avea în sfârșit tot ce putea să aĭbă ea de la dênsul. Dar îĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/node/1001_1022

Cu numĕrul viitor începe în această roman.

Toți citiorii

Cupon No. 23

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mai lipsia ceva. El cu dênsa nu se putea duce la un teatru nu se putea duce în lume pentru că el era om cunoscut. Tótă petrecerea lor era în casă şi câte o primblare în trăsură şi încă şi asta numai sara.

In familie pe cine avea? Simon om prost, un cărciumar, mai mare ruşinea să se ducă pe la dînsul. Se ducea ea din când în când s'o vadă pe Ida, dar n'avea nici o plăcere. Şi când se ducea, tot d'auna se ducea cu trăsura. Tot norocul era că Simon şi cu Ida, unde şedeaŭ ei, era tocmai în marginea târgului, în târgusor spre Galata, n'avea cine te vedé pe-acolo. Jupânul Hascal şi Madam Sura când veniaŭ câte odată pe la Iaşi, dacă o vedeaŭ îi spuneaŭ unul şi acelaş lucru:

E bine să ai rochi şi pălării frumóse şi scumpe şi să umbli cu trăsura dar tot mai bine să fii gospodină cu casă cu bărbat, măcar aşa cum e Ida. Să fii madamă la o ciocóică, nu'i nici o fericire!

Şi Madam Sura şi jupânul Hascal o îndemnaŭ mereŭ pe Feighéla să se mărite. Si ea ar fi vrut să se mărite, dar cu cine? Ea era mai nemulţumită pentru că ea scia mai bine cum e adevĕrul, ea scia că nici madama unei ciocóice nu-i ci curat întreţinuta pe ascuns a unui om însurat.

La început simţia plăcere să vadă că 'i póte face în ciudă unei cum era Clara, arătându-se are haine bune şi pălării scumpe şi bani de trăsură şi tot ce 'i trebue; în urmă însă tóte astea nu 'i mai fac plăcere. De multe ori două trei ţile nu ese din casă, alte dăţi stă ţile 'ntregi la Ida de şi nu'i place acolo. Şi rĕŭ mai e şi din pricina că nu póte primi pe nimene la dînsa. Ea stă ascunsă. Şi când se duce şi când ese de acasă tot cu grijă umblă şi cu pază să n'o vadă ni-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mene. Nicĭ pe soră-sa pe Rifca n'o póte primi la ea pentru că vré să-ĭ spună unde şede. Rifca lucréză la o modistă de pălăriĭ şi într'o sară eşind de la Matilda a vroit s'o petrécă până acasă. Cum s'o ĭea, Feĭghela acasă când ea nu vré să-ĭ arăte unde şede? A luat atunce o trăsură s'aŭ primblat amêndouĕ până sus la Copoŭ şi pe urmă a dus'o Feĭghela pe Rifca acasă.

De un lucru ĭĭ părea eĭ bine, dar nicĭ de acela nu putea să se bucure pentru că n'avea nicĭ o dovadă că e aşa cum ĭĭ părea eĭ. I se părea că nimene nu scie ce a fost între ea şi Herman; dar de unde sciĭ că nu sciŭ?! Dacă s'ar fi sciut, atunci soră-sa, maĭcă-sa ar fi trebuit să-ĭ spună, s'o certe... Dar adese orĭ străiniĭ sciŭ maĭ bine de cât rudele, că rudelor nu îndrăznesce nimene să le spună. Póte că Herman cum e el bun n'o fi spus la nimene!!... Dar e un lucru care e semn rĕŭ: Prea ĭĭ fac curte toţĭ bărbaţiĭ: şi Dr. Horn şi Dr. Hirsch şi Iacob Grün, ba pân şi băeţoĭul de Isac Gold. Si-apoĭ şi nebunul de Albert cu glumele luĭ odată i-a ţis nisce vorbe care dădéŭ a înţelege că el scie ceva, că ţicea el odată: *Inima, inima bat'o vina!!*... şi când a ţis el vorbele astea s'a uitat să nu maĭ fie nimene care să audă. E nebun el nebunul cela dar e maĭ cuminte de cât toţĭ ceĭ-laltĭ. Cine scie dacă nu cum-va el a făcut de s'a acoperit tot! S'arată el aşa nebun dar e om fórte de samă. Pentru mine maĭ ales face tot ce póte.

Numaĭ Blima scia unde şede Feĭghela şi numaĭ ea venĭa pe la dînsa. Blima era acuma singurul om cu care se sfătuia Feĭga şi numaĭ cu Blima ştetea câte odată de vorbă césurĭ întregĭ. Maĭ vêrtos după ce a dat în primă-vară Feĭghela a început să sufere maĭ mult de urât şi singurătate şi de grija de viitor şi de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ḑiua de mâne şi chiar de ḑiua de aḑí, maĭ ales că acuma Cladureanu din pricina treburilor câmpuluĭ nu póte veni aşa dese orĭ pe la Iaşĭ.

— Dar bine că aĭ cele ce-ţĭ trebue: astea eraŭ vorbele cu care încheea Blima.

In primăvară a început să trécă armata ruséscă în Bulgaria.

Ce maĭ de lume în Iaşĭ! Ce mişcare! Pline stradele, pline prăvăliile, pline otelurile şi hanurile şi cârciumile şi cafenelele şi grădinile. Trăsurile pe stradă se ţinéŭ lanţ una de alta ca la nuntă. In cotro te uĭtaĭ numaĭ ofiţerĭ ruşĭ.

— Parcă 's serbătorile cele maĭ marĭ acuma! ḑice într'o ḑi Blima către Feĭghéla. Tótă lumea petrece şi stringe parale.

— De, petrece cine póte, rĕspunde Feĭghéla.

Ea nu póte petrece pentru că n'are unde şi n'are cu cine. Ese câte odată ḑiua pe stradă, dar pe stradă e petrecere? Şi chiar pe stradă nu îndrăsnesce să umble prea mult: nicĭ nu ştiĭ când te pomenescĭ cu Cladureanu.

Intr'o sară Blima intră cam speriétă:

— Vaĭ de mine, ce-am păţit.

— Ce? întrebă Feĭga.

— De? ce să'ţĭ spun... nu sciŭ cum să 'ţĭ spun.

— Eĭ, spune...

— Dar să nu te superĭ că nu sînt vinovată,. ce să fac dacă sînt femee săracă!...

— Eĭ, ce este?!

— Ce să fie! Uite când să intru colea în stradă, un rus de-odată stăĭ, dar a strigat aşa repede că m'am speriét.

— Eĭ!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ḑice stăĭ şi 'ncepe 'n nemţesce: unde te ducĭ? Aice sus, respund eŭ.

— Unde sus? La cine?—La o damă.—Damă tinĕră?—Da.—Frumósă?—Da.—Cu pĕrul negru?—Da. Cu ochĭ albaştri?—Da.—Cu nasul aşa... adus?—Da.—Cu cine şade?—Cu nimene.—N'are bărbat?..—De, ḑic eŭ, bărbat n'are, dar este un bărbat care vine...

— Eĭ, bine, ascultă. Na ţine un pol şi scrisórea asta. Du-te şi-ĭ dă scrisórea şi 'mĭ adă rĕspuns. Aştept aice.

— Şi ce-aĭ făcut? Intrebă Feïghela.

— Ce să fac?.. Am luat scrisórea şi am adus'o. Uĭte-o.

Feïga ĭea scrisórea o citesce şi apoĭ se uĭtă la Blima zimbind.

— Ce ḑice 'n scrisóre?

— Dar ce fel de om e?

— E unul nalt frumos, de, cum să 'ţĭ spun?... Ofiţer! Dar ce ḑice?

— Ce să ḑică!... E un nebun.

— Cum?

— Este vr'o trăsură jos în stradă?

— Nu sciŭ, dar ce e?

— Ḑice că vre să 'mĭ spună ceva şi mĕ rógă să mĕ scobor jos şi să mĕ suĭ în trăsura care e acolo şi să merg până la dél, la Copoŭ să vorbesc acolo cu dînsul.

— Apoĭ ĕsta'ĭ nebun? Te-a vĕḑut frumósă, tinĕră... de ce nebun?

— Nebun pentru că ḑice că dacă nu mĕ duc eŭ, atunce vine el aice sus în casă.

— Ḑeŭ?!..

— Ḑeŭ aşa.

— Se cunósce că-ĭ muscal! Orĭ viĭ tu, orĭ vin eŭ! Şi ce facĭ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce să fac ?!.. Sciŭ eŭ.

Feĭga s'a gândit, s'a răsgândit, şi în sfîrşit nu merge.

— Eŭ nu mĕ duc, ḑice ea. Ce vré să ḑică asta! Incue uşa.

— Dar dacă vine el ?

— Las să vină. Incue uşa. Incue. Ce póte să facă ?

Blima încue uşa şi nu sciŭ ce mai vorbesc, când de-o-dată s'aude bătând jos la scară.

— Ian auḑĭ cum bate.

— Las să bată.

— Dar el bate mereŭ.

— Du-te şi-ĭ spune că orĭ ce-ar fi nu pot să mĕ duc acuma, aştept ca să vină boerul.

Blima ese şi se întórce curînd:

— A ḑis ca să eşĭ măcar până colea la cofetărie, numaĭ ḑece minute şi mi-a maĭ dat un pol! Dracu să'l ĭee, are atâtea parale! scóte cu pumnul la polĭ din buzunar. Ian auḑĭ ĭar bate!

— Eĭ, cum să mĕ duc ?!

— Dar ce? e mare lucru până la cofetărie ?!.. Sciŭ că dóră n'are să'ţĭ tae capul!... Cine scie ce noroc îl aduce!.. Iaca ĭar bate.

— Eĭ, ce să fac ?

— Ce să facĭ!! In târg, între ómenĭ, în stradă, de ce să te temĭ ?

— Eĭ du-te şi-ĭ spune că vîn, dar să nu vorbéscă cu mine pe stradă, şi D-ta mergĭ cu mine

— Bine ḑice Blima şi ese.

In curând apoĭ ese şi Feĭghéla.

In cofetărie, Blima stă în uşă parcă ar păzi în stradă. Feĭga alege prăjiturĭ şi ofiţerul pe lângă ea îĭ vorbesce nu se scie ce. La urmă, Feĭghéla cu un pachet ese

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

opresce o trăsură, se sue cu Blima şi apucă spre Capoŭ. Altă trăsură cu ofiţerul merge după ele.

Aşa a făcut Feïga cunoscinţă cu ofiţerul rus. Era maior. De aci înainte se întâlnïa cu el în fie-care ḑi, când Clădureanu nu era în Iaşi. Pentru potrivirea întâlnirii, Blima ca femee săracă avea ea tótă grija.

Ba, peste vr'o doue sĕptămâni s'a maï întîmplat ceva.

Feïghéla din întâmplare aruncându-şï ochiï în gazetă citesce:

Erï a încetat din vïéţă subit D-nu Clădureanu de la Tânjelescï. Condoleanţele nóstre...

De-odată când citesce, rĕmâne ca trăsnită. Tocmaï când a citit s'a întâmplat că era într'o prăvălie, în strada Mare, era gazeta pe masă şi ea şi-a aruncat ochiï aşa din întâmplare.

După ce a citit n'a maï cumpĕrat nimica, s'a suit într'o birjă şi haïde acasă.

— Dar ce aï ? o întrébă Blima care acuma şéde maï mult la ea.

— A murit boerul.

— Ian taci !!. Cine ţï-a spus.

— Am citit în gazetă.

— Şi ce-a avut?

— Nu sciŭ, mórte grabnică.

— Săracul ! Dumneḑeŭ să'l erte.

Apoï după un moment de tăcere, Blima adaugă.

— Veḑï, parcă Dumneḑeŭ a trimis pe ofiţerul ăsta ca să rĕmâe în loc.

Acesta e unul din ceï patru ofiţerï care, împreună cu cele patru femeï, între care era şi Feïghéla, jucaŭ cărţï, *durac*, în grădina domnéscă la Socola.

Chïar din ḑiua în care Feïga a citit despre mórtea luï Clădureanu, ofiţerul a fost luat'o la dînsul la Hotel.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

LIII

E în Bucurescĭ. O sară de Iuliŭ, maĭ răcorósă ca de obiceiŭ. E pe la órele opt.

Podul Mogoşóeĭ plin de lume. Unde e câte o cofetărie saŭ berărie şed scaunele şi mesele înghesuite pare că le-a adus apa. Şi lume fórte multă, maĭ ales ruşĭ.

Prin faţa Episcopieĭ trece spre Cişméua Roşă o damă tinără, bine îmbrăcată şi făcêndu-şĭ vînt cu un evantaliŭ mare. In faţa eĭ maĭ departe merge în spre palat un domn tinĕr cu pălărie înaltă. Când ajung unul în faţa altuia deodată se opresc:

— Eĭ?!

— Eĭ?!

— Ce maĭ facĭ?

— Dar tu?

— Uite, am venit şi eŭ la Bucurescĭ.

— Cum? Cu ce ocasie?

— Cu ce ocasie! Cu rĕsboĭul.

— Ba, dĕŭ?

— Sérios. Da unde te ducĭ?

— De acuma am scăpat, sînt liber în astă sară şi mĕ duc să mănânc ceva în oraş.

— Eĭ, atuncĭ mergem împreună, dar ascultă. póte nu prea aĭ parale, să sciĭ că plătesc eŭ, te învit eŭ la masă.

— Cu-atâta maĭ bine că eŭ, acuma s'a întîmplat că parale mĕrunte am numaĭ doĭ leĭ, iar bătute nu s'aŭ întîmplat.

Tinĕrul cu pălărie naltă e Leopold Herman şi tinĕra care 'l învită la masă, Feïghela.

Peste vr'o jumĕtate de óră îĭ găsim pe amîndoĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

într'o grădină de la vale de pasajul român. Sînt la o masă mai în fund, aprópe de lăutarĭ.

Peste vr'o două césurĭ béŭ şampanie.

— Şi vra să ḑică aşa? ḑice Herman. Aĭ avut un boer şi boerul ţi-a murit, aĭ avut un rus şi l'aĭ scăpat şi acuma eştĭ liberă?

— *Libre comme l'eau!* ḑice Feĭghela.

— Eĭ, şi cu libertatea cum o ducĭ?

— Cum s'o duc, bine.

— Da, dar, voiŭ să ḑic cu ce trăescĭ? Ce facĭ?

— Ce fac? Hm! Ce fac, pot să'ţĭ spun fără nicĭ un încunjur. Recrutez la Ruşĭ. Ce să fac? *A la guèrre comme à la guerre.* Ha-ha-ha! Ţĭ-am spus?

Aci se face un moment de tăcere după care începe Feĭghéla:

— Nu sciŭ cum judecĭ tu, dar aş vré să sciŭ cam ce gândescĭ tu despre mine, despre purtarea mea. Negreşit tu ḑicĭ că eŭ sînt cea vinovată?

— Dar tu ce ḑicĭ?

— Mĕ rog, voiŭ să sciŭ ce ḑicĭ tu. Nu rîde.

— Apoĭ ce vreĭ să ḑic?

— Vra să ḑică mĕ credĭ vinovată?

— Cam aşa.

— Apoĭ bine, măĭ omule, te-aĭ gândit tu vr'odată în ce stare eram eŭ? A fost într'adevĕr un fapt după care orĭ-ce om în trécĕt putea să mĕ găséscă vinovată, dar tu nu eraĭ ca orĭ-ce om, tu trebuĭa să te gândescĭ mai adânc. Mai întâiŭ să'ţĭ spun drept că eŭ te-am ĭubit şi te ĭubesc încă. Iţĭ spun că te ĭubesc numaĭ pentru că a venit vorba, nu'ţĭ spun pentru că mai am de gând să mĕ mai leg ĭar cu tine, să mai fac ĭar căsnicie. Căsnicia nóstră s'a isprăvit. Te-am ĭubit. Te-am ĭubit, dar cu tóte acestea, nu mĕ grăbĭam

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de loc să fac nuntă cu tine. Ţi-am spus că mi-e frică să facem nuntă fără consimţimînt. Tu: nu-ĭ nimică, nu-ĭ nimică. Mama şi moşul Hascal, nu-ĭ nimică. Ba încă maĭ rĕŭ: Mama, numaĭ decât că să mĕ mărit, orĭ să te ĭĕŭ pe tine aşa fără consimţimînt orĭ să mĕ duc după un om prost ca Simon. Închipuiţĭ cum eram eŭ? ca omul care trebue să sară orĭ în foc orĭ în apă. N'am vrut să sar în foc, am sărit în apă, m'am măritat cu tine. Am sărit în apă, şi am eşit pătată. Mi-am pătat cinstea. Şi cu cinstea cum a fost? Ducém cu tine acolo viéţa de înjosire şi de calicie. Tu părăsit de familia ta din pricina mea. Eŭ ca un fel de câne a niměnuĭ. Tată-tĕŭ ne-a anulat căsătoria. Tu nemulţumit că te-aĭ stricat cu părinţiĭ şi nu găsescĭ nicĭ o portiţă pe unde să'ţĭ poţĭ lua drumul către un viitor maĭ omenesc şi să scapĭ odată de condiţia de slugă. Tu necăjit, eŭ necăjită. Viéţa nóstră iad. De multe orĭ mĕ gândeam să'mĭ fac samă. De multe orĭ îmĭ era aşa de necaz că îmĭ venia să fug, să mĕ duc în tótă lumea. Dar unde să mĕ duc? Să mĕ duc la némurĭ să mĕ găséscă de rĕŭ tot pe mine? A venit măgarul cel de Dr Wolf, şi a început să mă compătiméscă. Imĭ plăcea că avea milă de mine. Imĭ plăcea şi pentru că mĕ încredinţa că el şi cu ceĭlalţĭ prietenĭ aĭ tĕĭ aŭ să te facă numaĭ de cât să te cununĭ cu mine în tótă regula. După aceea îţĭ aducĭ aminte sara ceea când am fost la Marcovicĭ? Sciĭ că acolo advocatul Bistriţianu a ţis că odată căsătoria anulată, noĭ nu ne maĭ putem căsători nicĭ odată?

— Sciŭ.

— Eĭ, după aceea Dr. Wolf a început să'mĭ arăte că eŭ cu nimica nu maĭ sînt legată de tine şi că tu îmĭ eştĭ maĭ străin de cât orĭ-care bărbat, pentru că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de aci 'nnainte cu orĭ-ce bărbat pot să mĕ căsătoresc, ĭar cu tine nu. Pe urmă a început să'mi spună că el îndată ce va isprăvi cu ţlasa vré să se 'nsóre; maĭ pe urmă că el mĕ ĭubesce; apoĭ că ar fi fórte fericit să aĭbă o nevastă ca mine. După ce mĭ-a cântat atâta se înţelege că a venit un moment când l'am creḑut.

M'am gândit atuncĭ îndată să'ţĭ spun, adică să rup cu tine, dar n'am putut. Te-am încungiurat câte-va ḑile, m'am făcut bolnavă, m'am făcut supĕrată. Pe urmă mi-a părut rĕŭ, şi m'am supĕrat pe dînsul. Şi am fost multe ḑile supărată pe el şi în timpul acesta umblam cu binele pe lângă tine, mĕ simţiam vinovată şi nu sciam cum să te despăgubesc. Aicĭ însă ca şi în tóte, începutul era greŭ: orĭ cât m'am supĕrat eŭ pe dînsul a trebuit iar să maĭ ajung la împăcare. Şi împăcarea o făcusem ĭar cu gândul ca s'o rup cu tine. Până s'o rup eŭ însă aĭ venit tu şi aĭ deschis feréstra. Eĭ, veḑĭ cât sînt de vinovată? Cum? Heĭ, Ian spune-mĭ, tu aĭ puté să te împotrivescĭ la atîtea ispite? La ce ispite te-aĭ împotrivit tu? Tu n'aĭ avut răbdare nicĭ să aşteptĭ consimţimîntul de la tatu-tĕŭ.

— Aĭ vorbit ca un advocat, haĭde să maĭ luăm un pahar de şampanie. În sănătatea ta.

— Şi 'ntr'a ta.

— Maĭ eştĭ supĕrată pe mine?

— De loc, dar tu pe mine?

— Ferésca Dumneḑeŭ. Am fost însă...

— Heĭ, dragă, trebue să sciĭ că eŭ nu m'am gândit nicĭ-odată să ajung ḑilele astea. Gândul meŭ şi dorul meŭ a fost în totdeauna să fiŭ gospodină şi femee cinstită. Şi credeam că aş putea să fiŭ. Adecă ce ḑic eŭ să mĕ creḑĭ? Tu sciĭ chiar ce gospodină pot să fiŭ. Creḑĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tu că adecă mai bună stofă e în una cum e Clara? Să nu socoţi însă că mai am vr'un necaz pe Clara.

Nu, pentru că am vĕdut că'i próstă, şi pe prost nu poţi sá te superi pentru că nu póte mai mult.

Pentru ce de pildă te-ai supăra pe un papuc orĭ pe-o pălărie?! Şi Matilda lui dr. Hirsch adecă e mai ceva de cât mine? Matilda e mai ceva mult, mult de tot de cât Clara, dar de cât mine cu ce? Are parale, da; dar încolo nu mĕ daŭ eŭ nicĭ-odată pe dînsa; nu aş voi să schimb cu dînsa nicĭ capul nicĭ inima. Nu e vorbă că Matilda are inimă bună. Are ea ca şi mă-sa obiceĭul să'şĭ dea aerul falş de protectóre, dar acésta ĭar nu-ĭ din vina eĭ: acésta e din pricină că n'a avut prilej să fie înjosită de cine-va ca să pricépă ce rea e înjosirea; n'a avut prilej să se gândéscă vr'odată că buna voinţa ta adese orĭ se póte arăta ca mojicie. Acela scie să facă binele care scie să ajute pe om fără să'l înjoséscă. În sfârşit Matilda e naivă numaĭ dar alt-fel e fată bună. Eŭ ţin la dînsa, de şi într'o vreme începuse a'şĭ teme bărbatul de mine

— Iţi făcea el curte?

— Numaĭ el? Asta chĭar m'a desgustat de dînşiĭ. Şi voĭ toţĭ aveţĭ aşa obiceĭŭ, voĭ, toţĭ bărbaţiĭ.

— Eĭ, şi vouĕ femeilor nu vĕ place!.

— Până la o măsură îţi plac complimente orĭ arătărĭ de simpatie orĭ laude orĭ de la cine, fie bărbaţĭ, fie femeĭ dar când începe omul să'ţĭ cadă silă îi fórte mulţumescĭ de dragoste şi de tot. În sfĕrşit ce voĭam să dic? Eŭ nu mĕ cred vinovată de loc de ceea-ce mi s'a întâmplat.

In tot-deauna am fost nevoită să fac ceea-ce am

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

făcut. N'am avut de unde alege ceva mai bun. Tot-de-auna am avut de ales dintre două rele.

Am ales din două rele pe cel mai puțin rĕŭ. In loc să mĕ împușc orĭ să mĕ omor, în loc să'mĭ curm viéța am ales să'mĭ curm cinstea, să vĕd nu cum-va s'o întîmpla să vie, vremea ca păstrându-mĭ viéța să'mĭ recapăt și cinstea. Acuma îmĭ pare rĕŭ că n'am plecat cu rusul ĕsta. Trebuĭa să mĕ duc cu dênsul; dar nu mĭ-a venit în gând, și nicĭ el nu mĭ-a dat ideea. Adecă la ce am rĕmas aice?. Nu sciŭ ce aveam să fac pe colo, dar ce fac pe aice?! Sciĭ ce? Viéța asta e o bătae de joc. Eŭ nu țin de loc la vĭéță. Viéța pentru mine e un drum care sue saŭ scobóră. Viéța fericită pentru mine e drumul care sue. Și tótă grija mea este să pot sui. Și când am ajuns la un loc mai sus tótă grija mea este să'mĭ pot păstra asemenea loc și tótă nenorocirea mea e când cad mai jos de cât unde m'am fost ridicat.

— Tu eștĭ ambițiósă.

— Sînt. Da sînt și 'mĭ place să fiŭ. Și tu eștĭ ambițios dar eștĭ móle, n'aĭ stăruință, pornescĭ repede și daĭ cu oiștea 'n gard, orĭ apucĭ rĕŭ.

— Cum așa?

— Iaca așa. Cu consimțimîntul n'aĭ fost móle? N'aĭ apucat rĕŭ? In loc s'o ĭeĭ cu încetul, cu socotélă, cu stăruință pe lângă mamă, pe lângă mătușă, pe lângă tată, tu te-aĭ repeđit, te-aĭ burzului it de-odată, te-aĭ supărăt, te-aĭ certat cu toțiĭ, și ca să îțĭ ții ambiția față de dânșiĭ aĭ nenoroci. o biată fată care habar n'avea de ce ḑic legile și care cu tótă buna-credință îșĭ încredința viitorul și cinst... în mânele tale. Iar pe urmă tu vinovatul să te ridicĭ ca moralist și să spuĭ că ea e vinovată. Rușine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Eĭ!! Staĭ, bre, nu isbi cu paharul în masă că se uĭtă lumea.

— Las să se uite, ce'mĭ pasă?! Ce, am de perdut ceva? A! orĭ póte nu'ţĭ dă ţie mâna. Aci aĭ dreptate. Viitorul tĕŭ e deschis încă! Haĭde, tórnă colea şampanie. Nu te teme, nu fac scandal! Sînt fată cuminte!

Aci ochiĭ Feĭghéleĭ se umplu de lacrimĭ.

— Adecă voiŭ să ḑic,—urméză ea—sînt fată ascultătóre. Mĕ supun sórteĭ.

Leopold Herman lăcrăméză şi el.

— Haĭde, ḑice Feighéla luând paharul, ciocneşce colea: să trăéscă ómeniĭ fericiţĭ.

— Ba s'ajungă fericiţĭ ceĭ ce sufer pe nedrept.

— Să dea D-ḑeŭ. Dar ĭan să vorbim de ceva maĭ vesel. Spune, tu cum o ducĭ?

— Prost.

— N'aĭ părale?

— Numaĭ atâta.

— Uite, când eştĭ slobod vino pe la mine. Mâncăm împreună, maĭ stăm de vorbă şi ne maĭ aducem aminte din tinereţe.

— Vin, cum nu, numaĭ să sciŭ unde.

— Apoĭ nu mergĭ acuma la mine?

— A! Aşa da.

— Orĭ póte ţi-ĭ ruşine cu mine?

— Eĭ, asta'ĭ.

LIV

E în Bucurescĭ. După Pascĭ. Rĕsboĭul cu Turciĭ se isprăvise. Ruşiĭ se retrăseseră, numaĭ când şi când maĭ vedeaĭ câte unul.

Era într'o Duminică. Nu era ḑi frumósă, dar lume fórte multă pe stradă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

In fața uneĭ cofetăriĭ marĭ din Podul-Mogoșóeĭ se opresce o carétă cu lacheŭ în livrea și cu doĭ caĭ turbațĭ.

Din caretă se scobóră și intră în cofetărie o damă tânără, brună, cu ochĭ albaștri și îmbrăcată în negru.

Un domn cam bétrân, de la o masă din cofetărie, la vederea eĭ face o mișcare repede și rémâne cu ochiĭ aținuțĭ la dênsa.

Dama l'a vĕḑut și ea, dar și-a stăpânit mișcarea prefăcêndu-se că închide ușa, apoĭ se apropie de contuar.

El privesce mereŭ la dînsa, dar n'o póte vedé bine căcĭ e cu fața în altă parte.

Ea vorbesce nu sciŭ ce la contuar și se maĭ întórce puțin ca să pótă trage cu ochiul asupra luĭ.

Acum el începe s'o vaḑă ceva maĭ bine.

— Mare aseménare! se gândesce el.

— Mare aseménare! se gândesce ea.

— Mare lucru să nu fie ea! Dar cum? De unde? Caretă! Lacheŭ! Livrea! De unde?

— Mare lucru să nu fie el! Dar cum? De unde? De unde el aci când sciŭ că a murit?!

Ea a comandat ceva și acuma plătesce. Casierésa scrie ceva într'o condică, se vede că scrie comanda.

El întrébă 'ncet pe *garçon*:— mĕ rog, nu sciĭ cine e dama asta?—E o rusóică.—Rusóică?!— Da.—Cum îĭ ḑice?—Nu sciŭ. Madam Radașkin. Vine adese p'aice?—Da, fórte des.—Nu sciĭ cam cine e?—De, nevasta unuĭ colonel, așa aud.

Ea se primblă puțin de se uită prin rafturĭ pe la prăjiturĭ și în acelaș timp trage cu ochiul și la dînsul.

— Uite-l vorbesce cu chelnerul. Are haz că'l el și vorbesce de mine!

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Cu numĕrul de faţă se sfârşeşte acest roman.

Toţi cititorii primesc un premiŭ

Cupon No. 24
FEIGHÉLA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dacă m'aş duce s'o întreb ? se gândesce el. Dar cum să te ducĭ ?

Ea se apropie ĭar de contuar. Casierésa îĭ dă un rest. Ea maĭ trage puţin cu ochĭul: Imĭ pare că m'am înşelat, nu e el: el era maĭ dârj, maĭ chipos; ĕsta e prea bleg; uite-l cum şéde ploat !

— Imĭ pare că nu-ĭ ea. Ea era alt-fel, maĭ blândă, maĭ alt-fel; asta'ĭ prea ţanţoşă, prea mândră. Uĭte-o cum stă, bĕţ !

Ea maĭ dă nu sciŭ ce casiereseĭ şi ese.

El se apropie de feréstră şi se uĭtă după ea până ce careta plecă.

— Mare lucru să nu fie Fani !

Ea urcându-se în caretă îşĭ aruncă ochiĭ spre feréstră şi-l zăresce.

— Uite-l se uită după mine. Adevĕrat că toţĭ bărbaţiĭ aŭ obiceiŭ să se uite aşa după femeĭ, dar mare lucru să nu fie acesta Clădureanu !

Eraŭ chiar eĭ.

Clădurénu acuma nu maĭ póte sta, ese şi el pe stradă. Gândul îĭ este numaĭ la dênsa, în gândul luĭ o vede numaĭ pe ea. Îşĭ aduce aminte de tóte din trecut, îşĭ aduce aminte de tóte amĕnuntele, cum vorbia ea, cum rîdea, cum glumĭa, cum îl muşca de umĕr, îşĭ aduce aminte de tóte, de tóte.

— Ah, mare prostie am făcut de nu m'am dus să vorbesc cu ea ! M'am zăpăcit ca un prost. Şi dacă nu era ea, ce era să fie? Scusaţĭ, mĕ rog ! şi pace.

Acuma unde s'o caut ?

*

— Mĕ rog aicé şéde Madame Colonel Radaşkin ?

— Da, domnule.

— Mĕ rog, Madame Radaşkin e vĕduvă ?

— Da, Domnule.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
mdr.bcucluj.ro/mdr1901-1932

— Dar, mĕ rog, pe Madame Radaşkin cum o chémă din botez?

— Ştefania.

— Ştefania ?!

— Da, Domnule.

— Fórte bine. E acasă D-nia-eï?

— Da, Domnule.

— Te rog fiĭ bun de'ĭ dă carta asta de visită şi'ĭ spune că D-l Senator Clădurénu ar dori să'ĭ vorbéscă.

— Da, Domnule.

*

— Si aşa, vra să ţică eştĭ Madame Radaşkin, ţice acuma Clădurénu luând céĭŭ împreună cu Feĭga acasă la ea.

— Da.

— Şi credeaĭ, ţi, că eŭ am murit?

— Dĕ, dacă aşa era scris în gazetă.

— Da, sciŭ că în loc să ţică *D-na* Clădurénu a ţis *D-nu.*

— Dar, aicé cum m'aĭ nimerit?

— M'am dus înnapoĭ la cofetărie şi acolo ţĭ-am vĕţut adresa care aĭ fost lăsat'o.

— Dar pe Colonelul ăsta de unde l'aĭ găsit?

— Apoĭ pe Colonel îl vĕţusem şi'l cunosce m de când eram încă cu Maiorul. Si după plecarea Maioruluĭ la vr'o că e-va sĕptămânĭ îl întâlnesc şi îmĭ spune că Maiorul a murit. Apoĭ eŭ i-am spus că 'mĭ pare rĕŭ că nu m'am dus cu Maĭorul peste Dunăre şi el a ţis ca să merg cu el.

— Si acolo te-aĭ cununat cu dênsul?

— Da, acolo şi cununat şi botezat şi tot. Era fórte bun om Colonelul. Când a vĕţut că rana de la piept îĭ merge rĕŭ de tot, atuncĭ fără să-ĭ ţic eŭ nimic, el singur a trimis după preot şi ne-am cununat. Şi mi-a lăsat şi tot ce avea el la dînsul şi mĭ-a lăsat şi hâr-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tiĭ ca să mĕ duc în Rusia să urmăresc acolo avere şi pensie şi nu sciŭ maĭ ce. Din cât am n'am mul!, dar m'am hotărât ca pe câtă vreme voiŭ avé de unde să trăesc şi eŭ boeresce; de unde nu sănătate.

LV

— Da sciĭ ceva noŭ mamă Sultană?

— De, părinte, dacă ni-ĭ spuni.

— Apoĭ uite, am fost acuma la velniţă şi m'am întâlnit cu maşinistul.

— Eĭ?

— Eĭ, şi maşinistul cum mĕ vede ţice: sciĭ o noutate părinte Eftimescu? Eŭ ţic: sciŭ dacă mi-ĭ spune.

— Eĭ?

— Eĭ, sciĭ ce mĭ-a spus el?

— Si?

— Că boerĭŭ nostru s'o 'nsurat.

— Ţĕŭ?! Si pi şini-o luat?

— Pe una Madame, nu sciŭ cum ĭ-a ţis... a f st colonelésă... stăĭ că mĭ-am adus aminte: Madame Radaşkin.

— Radaşkin?

— Da, Radaşkin, maşinistul ţice că după mine samănă să fie ruscă.

— De, să fie sănătósă. Dar maşinistul de unde scie?

— Apoĭ maşinistul de unde scie?

— Apoĭ maşinistul a citit într'o gazetă din Bucurescĭ.

— Dar se vede că'n Bucurescĭ o făcut nunta?

— Apoĭ, în Bucurescĭ. Am vĕţut şi eŭ gazeta şi am citit şi eŭ! Domnul senator Nicolae Clădureanu, s'a căsătorit cu gentila D-nă Colonel Radaşkin.

— Da óre di şi l'or şi dat în gazetă?

— Apoĭ aşa se pune acuma.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— S'o şi punênd, da veḑĭ că nu sciŭ cum ḑişi dĭ dînsa.

— Nu ḑice nimica de rĕŭ, ḑice numaĭ că'ĭ frumósă.

— Dar când aĭ spus D-ta n'aĭ ḑis frumósă.

— Nu, am ḑis gentilă, dar tot aceea face.

— Aş, dacă era tot aceea nu-l maĭ punĕŭ eĭ în gazetă.

— Ba, gentilă 'ĭ chiar frumósă.

— A şi; da maĭ frumósă dĭ cum era jidanca şeĭa Fani, n'a maĭ şi; şi aşeĭa era şi frumósă şi gospodină. Aşeĭa era a draculuĭ!!... Ḑar şini ştiĭ a şi şî astalantă.

— Apoĭ cum a fi om vedea-o noĭ de-acuma, că acuma'ĭ tómnă şi trebue să maĭ vie boerĭŭ pe-aicĭ. Ba eŭ am să'ĭ ḑic boerĭuluĭ să nu maĭ dee moşia la alţiĭ ci s'o ţie tot D-luĭ. Nu veḑĭ că de când aŭ venit posesoriĭ ĕştia, şi de când boerĭu stă tot pe la Iaşĭ şi pe la Bucurescĭ, parcă'ĭ pustiŭ pe-aicé, ţi-ĭ maĭ mare mila!

LVI

— Auḑĭ Madame Telincă ce'mĭ spune Madame Frunzete?

— Ce?

— Ḑice că aceea cu care s'a 'nsurat Clădurénu 'ĭ jidancă.

— Ḑĕŭ?! Da de unde sciĭ Madame Frunzette?

— Şciŭ de la persónă sigură. Ḑice că'ĭ o jidancă de-aicé din Iaşĭ, una care a fost măritată cu feciorul luĭ Herman.

— Cum? Incă şi vădană?

— Da.

— Bată-l D-ḑeŭ păcătos, tocmaĭ jidancă a trebuit să ĭee!!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da ḑice că'ĭ frumósă tare.

— Eĭ şi? Numaĭ jidancele 's frumóse? Ba maĭ bine ḑi-ĭ nebun.

— Ce nebun! Nebun de legat.

Ba'ĭ un porc.

— Adevĕrat, ḑĕŭ.

— Da! porc şi măgar.

*

— Auḑĭ, Alecule, ḑice că ruscuţa luĭ Clădurénu 'ĭ jidancă?

— Zeŭ?

— Da, cu siguranţă.

— Fie, că'ĭ nostimă. Dar ascultă, Costică de unde a găsit'o el? de unde a scos'o?

— De prin Bucurescĭ. A fost măritată c'un colonel rus, dar ea 'ĭ de-aicé din Iaşĭ.

— Aha. Da'ĭ nostimă, Costică.

— De nostimă'ĭ nostimă, da'ĭ prea nostimă, să nu se pomenéscă bĭetul Cuconul Neculaĭ cu o păreche de córne.

*

— Auḑĭ chir Panaite, şĭ-o făcut Clădurénu?

— Da, chir Nastasă. Am auḑit c'o luat o jidancă,

— Auḑĭ, D-ta, să ĭee o jidancă!!

— Apoĭ dór o botezat'o, n'o luat'o aşa.

*

— Auḑĭ, Hana, că Feĭga Sureĭ s'a botezat şĭ-a luat'o unul Clădurénu?

— Cum se póte, dragă Etala.

— Ḑĕŭ, aşa să am eŭ bine.

— Ptiŭ, bat'o D-ḑeŭ s'o bată!

— Şi'ĭ bogat el?

*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Aĭ auḑit, her Aĭzic, că unul Clădurénu s'a însurat şĭ-o luat o fată de-a nóstră.

— Bine, Zĕĭder, dacă i-o plăcut maĭ bine de-ale nóstre! Da ea s'o botezat?

— Se'nţelege.

— Mn! Ce vreĭ, aşa'ĭ lumea astă-ḑĭ.

— Ba eŭ i-aş trage o bătae să-ĭ trécă gustul de botezat.

— Dar el, ce-ĭ el? E botezat?

*

— Eĭ, Albert, ĭan spune ce ḑicĭ tu de Feĭga? Aĭ auḑit că s'a botezat?

— De, Clara, ce să'ţĭ spun? Vreĭ să'ţĭ spun adevĕrat ce cred eŭ?

— Da.

— Eĭ, bine, Feĭghéla e un lucru rĕŭ; a fost şi este.

— Veḑĭ, aşa ḑic şi eŭ, şi aşa cred că ḑice tótă lumea.

— Da sciĭ că bietul Moş Hascal era să se spînzure?

— Cum se póte?

— Ḑĕŭ, noroc c'o dat mătuşa peste dînsul. Şi biéta mătuşa Sura numaĭ într'un oftat o duce.

— Veḑĭ, şi cum e ea bolnavă.

— A! Mătuşa 'ĭ prăpădită şi moş Hascal plânge ca un copil; numaĭ ce-o să auḑĭ într'o bună diminéţă că 'şĭ-a făcut o samă.

— Dar Rifca ce ḑice?

— Rifca ce să ḑică! Rifca e o parşivă. Rifca ḑice că cutare şi nu sciŭ ce şi că rĕŭ a făcut Feĭga, şi când te uiţĭ la dênsa veḑĭ că eĭ ĭĭ pare rĕŭ că nu găsesce şi ea să se ducă dupĕ unul ca Clădureanu.

— Aşa e.

— Aşa e. Şi când mĕ uit la uniĭ ómenĭ, de pildă ca dr. Horn, cum sunt nepăsătorĭ, mĕ strînge de gât.

— Dar ce vreĭ să fac eŭ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce să facĭ? Heĭ, doctore, dacă te-ar durea inima de némul tĕŭ, te-aĭ pricepe ce să facĭ.

— Eĭ, eŭ nu mĕ pricep, spune'mĭ d-ta ce să fac?

— N'aĭ ce face?! Tineriĭ noştriĭ se botézĕ, pe fetele nóstre le ĭéŭ creştiniĭ; bĕtrâniĭ noştri mor, tineretul se înstrăinézĕ şi D-ta n'aĭ ce face?!... Ruşine! De ḑece orĭ ruşine! Un om atât de nepăsător păcat că maĭ trăesce, păcat că l'a maĭ făcut mă-sa om, maĭ bine îl făcea mânz şi-'l mânca lupul.

— Ian ascultă!

— Dar n'ascult nimică, lasă-mĕ la dracu! Dacă te-am ofensat, provócă-mĕ la duel.

LVII

— Ian vino 'ncóce, Marie.

— Ce este?

— Uite, vine Clădureanu, dar uite dama care'ĭ cu dênsul în trăsură, Madam Clădureanu ce bine samănă cu Feĭga.

— Da, bine ḑicĭ; dar ce maĭ vorbă asta'ĭ chiar Feĭghéla. Acela 'ĭ Clădureanu? Póte nu'ĭ el?

— Ba 'ĭ el, ci nu 'l cunosc eŭ?!...

— Bine, dar ea 'ĭ Feĭghéla.

Aşa vorbesce dr. Cerbescu cu soţia luĭ.

*

— Ascultă, Nicule, ḑice Feĭga către Clădureanu, cum eraŭ în trăsură, aicĭ şede doctorul Cerbescu?

— Da, aice, în casa asta mare din curte.

— Dar se vede că are invitaţĭ mulţĭ?...

— Nu sciŭ, póte. Dar ce e?

— Am vĕḑut pe-acolo pe sus o damă pe care o cunosc de la Iaşĭ.

Imĭ pare rĕŭ că n'am făcut cunoscinţă cu dr. Cerbescu când a fost pe la noĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
repository.ubbcluj.ro/mdrr1901-1932

— De, ce să'ţi fac?! Dacă nu 'l-aĭ putut primi. Bietul om a fost pe la noĭ în vr'o treĭ rînduri. Şi ţinea chiar mult să te vadă pentru că voia să te róge să ţiĭ tu în braţe. Coţilul luĭ e băét şi ţice că 'ĭ maĭ bine că la botez, dacă'ĭ băét atuncĭ să fie naşă o damă.

— Dar sciŭ, 'mĭ-aĭ spus.

— Dar să n'aĭ nicĭ o grije, d-rul e un om fórte de sémă, 'mĭ-a fost presentat de Costică Pânzulea.

Cu aceste vorbe Clădureanu şi Feĭga se opresc la uşa d-ruluĭ Cerbescu.

Uşa se deschide şi numaĭ de cât s'aude din năuntru dintr'un salon: Dl. Clădureanu, Dl Clădureanu.

Se véd maĭ mulţĭ invitaţĭ.

D-na şi D-l senator Clădureanu înaintéză. D-na şi Dl. dr. Cerbescu se apropie. Urmează presintările: dr. Cerbescu, soţia mea; Clădureanu, nevasta mea; dl. Paraschiv, D-na Muţilă, D-na Podgoriceanu, Dl. deputat Podgoriceanu, D. căpitan Caşcovină, D-na Piţigoĭanu, D-na nu sciŭ maĭ care şi aşa maĭ departe.

Tótă adunarea şi invitaţiile eraŭ pentru că era să se facă un botez. D-l şi D-na Clădureanu venéŭ ca naşĭ să boteze un copil al D-ruluĭ Cerbescu. D-na Clădureanu însă, adecă Feighéla nu cunoscea până acum pe D-na şi D-l Dr Cerbescu.

Când s'a făcut presintarea, la intrare, D-rul Cerbescu şi D-na Cerbescu la început, când aŭ véḑut pe Clădureanu se repeḑiseră cu mult entusiasm, dar cu o minută în urmă de odată rĕmân ca aĭuriţĭ, parcă nu sciŭ ce să ţică. Acelaş lucru se întîmplă şi cu Madam Clădureanu.

Presintările s'aŭ urmat însă până la sfârşit, dar într'un moment rĕmân faţă 'n faţă D-na Cerbescu, D-rul Cerbescu şi Feĭga.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mĕ rog, Madame Clădureanu, parcă noĭ ne cunóscem, ḑice D-na Cerbescu.

— Da, şi mie 'mĭ pare, rĕspunde Madame Clădureanu.

În timpul acesta D-na Cerbescu apropiindu-se de D-na Clădureanu îĭ şoptesce: eŭ sînt Matilda.

— Eĭ, asta'ĭ. Ce socoţĭ că nu te cunosc?

După asta D-na Cerbescu şi cu D-na Clădureanu vorbind încet împreună trec în salon, maĭ de-o parte, unde urmézĕ a vorbi, D-na Cerbescu pov stind şi D-na Clădureanu ascultând cu multă plăcere şi făcênd mare haz, până ce într'un moment D-na Clădureanu închee:

— Vra să ḑică v'aţĭ botezat toţĭ?!

— Da, şi eŭ şi bărbatu-meŭ şi copiĭ, toţĭ.

— Bravo! La asta nu mĕ aşteptam.

— Şi staţĭ aicĭ în Bucurescĭ?

— Da, ne-am aşeḑat aice.

— Fórte bine.

In timpul acesta D-na Potgoriceanu se apropie şi ea de el cam zimbind şi privind la D-na Clădureanu. D-na Cerbescu se dă puţin la o parte zimbind şi ea şi privind la D-na Clădureanu.

— Dar pe mine nu mĕ cunósce D-na Clădureauu? Sînt Eufrosina Podgor ceanu.

— Aaaa!! face D-na Clădureanu cu mirare. Ḑeŭ că nu te-aş fi cunoscut! Taubela?!

— Chaĭr eŭ. Nu ne-am vĕḑut de mult.

— Dar eŭ, să te fi întâlnit alt-fel nu te-aş fi cunoscut.

— Ba eŭ, da.

LVIII

Feĭga, adecă D-na Clădureanu sta afară în grădiniţă, ĭea caféua cu lapte, diminéţa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

E în Iași. Casele lui Clădureanu.

E primăvară, prin Maiu. Copacii din grădină încărcați de fruuze și de flori. Un miros de flóre de teiu de te adórme. Diminéța e recorósă și aerul próspět de 'ți dă v éță.

Grădina e în rând cu casa, la stradă; dar grădina vine în partea despre apus așa că acuma diminéța pe lângă umbra de la copaci mai e și umbra caselor.

Casa are intrare și pe partea cea-laltă din spre resărit.

D-na Clădureanu singură e într'un robe-de-chambre, roș, fórte elegant.

O slugă vine din casă și dă Feïgăi o carte de visită.

Feïga citesce:

Alexandru Satulescu, industriaș

— Ce vrea D-l ăsta?

— Nu sciu, vrea să vorbéscă cu boeriu.

— Spune-i că boeriu nu-i acasă.

— I-am spus și zice că vrea să vorbéscă cu D-stră.

— Ei, cum să-l primesc aice? Zi-i să mai stea. Poftesce-l în biuroŭ.

— Dice că vĕ cunósce și pe D-stră.

Sluga plécă.

Peste vr'o câte-va minute, în dreptul ferestrei din biuroŭ, despre grădiniță, se vede un domn.

Feïga privesce spre feréstră și zice zîmbind:

— Tu erai?! Vino 'n cóce 'n grădină.

D-l vine.

— Sărut mâna Madame Clădureanu.

— Tu erai, Albert?

— D'apoi dracu?

— Alexandru Satulescu? de unde și până unde?

— Eu! m'am botezat, m'am însurat, am luat o româncă; vréu să mĕ contopesc. Dă-i draculuĭ pe jidani,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sînt nisce proştĭ, umblă după caĭ morţĭ să le ĭea potcóvele.

— La asta nu mă aşteptam, Dómne feresce?! şi când le-aĭ făcut tóte astea?

— Acuma. Intr'o lună de zile eŭ am isprăvit tot; sciĭ cum sînt eŭ, când îmĭ intră ceva în cap. Dar până ce n'am isprăvit tot n'am spus nimănuĭ nimica. Tu n'ai auzit?

— Nu. De unde! Blima a fost pe-aicé maĭ alaltăerĭ, îmĭ adusese să cumpĕr un inel, şi nu mĭ-a spus nimica de tine, se vede că nu sciaŭ încă.

— Eĭ, acuma sciŭ. Si eŭ sciĭ la ce-am venit!

— Pentru împământenire?

— Se 'nţelege, Mă ţin şi eŭ de modă. Dacă sânt creştin de ce să nu fiŭ şi cetăţean român şi să'mĭ asigur şi copiiĭ? Dar te vĕd în robe-di-cambre, nu cum-va d-l Clădurénu capĕtă vr'un moştenitor?

— Sciŭ eŭ.

— Eĭ, să vie sănătos. M'am întâlnit cu Herman şi-mĭ spunea că'ĭ necăjit că uu póte deschide farmacie.

— De ce? N'are parale?

— Ba parale are, zestrea nevesteĭ, n'a luat zestre? Dar nu póte acuma din pricina Art. 7 din Constituţie. Ce să'ĭ fac? Dacă vré să rĕmâe jidan! De ce nu se botézá?! Vrea să fie el stâlpul ovreimiĭ! Un prost! N'are îndrăznélă, n'are curaj. Să teme să nn se supere Dr. Horn şi Isac Gold şi Iacob Grün.

— Apoĭ auḑiam că tocmaĭ Dr. Horn şi Isac Gold ḑicéŭ că vréŭ să se boteze?

— Aş! acuma s'aŭ făcut zioniştĭ înfocaţĭ, zic c'aŭ să provóce intervenţia puterilor străine, aŭ să scóle tótă Europa să vină aice să-ĭ facă pe dînşiĭ miniştriĭ şi deputaţĭ şi nu sciŭ maĭ ce. Dar de D-. Horn am auḑit că se duce în Serbia. Ce să facă aicea dacă 'ĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
transilvania.ro/mdrr1901-1932

prost? Nu i-am spus'o eŭ mai anul trecut când se plângea că-ĭ merge rĕŭ. Fă oţet, Doctore, apucă-te de făcut oţet, ca mine! Dar veḑĭ că nicĭ oţet nu póte face orĭ-cine.

Să 'ţĭ spun drept, când am auḑit de tine că te-aĭ botezat, am ḑis că rĕŭ aĭ făcut şi chiar te-am ocărît; dar acum vĕd c'aĭ avut dreptate. Şi moş Hascal şi mătuşa Sura, strigaŭ şi blestemaŭ şi după ce le-am vorbit eŭ, s'aŭ muiéat. Ce ţi-aŭ ḑis eĭ?

— Ce să ḑică? Nu le place. Zic că Clădureanu nu tuĕ iubesce.

— A! Da, mi-aŭ spus şi mie, că dacă te ĭubĭa el, se făcea el jidan! Adecă de ce să 'ţĭ schimbĭ tu religia şi să nu şi-o schimbe el!!

— Da, ar fi vrut.

— A! Da scĭĭ ce maĭ spun acuma?

— Cine?

— Cineva, ómenĭ. Zic că tu tot nu te-aĭ depărtat de Herman.

— A!! Asta'ĭ Clara.

— Nu, alţiĭ cineva.

— Ba'ĭ Clara! Cine alţiĭ? Dar las să latre câtu 'ĭ place.

— A! Dar ce-am auḑit de Rifca? A vrut să se otrăvéscă?

— Eh! Rifca ĭ-o nebună. Vrea numaĭ de cât să se mărite, acuma repede.....

Albert şi Feĭghéla vorbesc după asta de multe de tóte, că de multă vreme nu şeḑuseră de vorbă amêndoĭ.

Cum vorbesc eĭ aşa, numaĭ ĭaca din colo de pe după casă vine un flăcăŭ cam scurt de trup dar spătos şi bine legat, îmbrăcat ţărănesce cu iţarĭ creţĭ şi cu brâŭ roş.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce veste Gheorghe? întrebă Feïga.

— Apoĭ duducă, aĭ ḑis mata ca să scot din pivniță nisce lucruri care trebue să le ĭéŭ la moșie.

— Bine, ĭea de-o cam dată tóte gărăfile care aŭ fost în cămară și le pune într'o ladă.

— Dar, mă rog, ce Gheorghe 'ĭ aista? întrebă Albert, pe Feïga.

— Apoĭ eŭ vĕ cunosc pe D-stră, ḑice Gheorghe.

— Tocmaĭ, că și mie 'mĭ pare că te cunosc.

— Cum să nu mĕ cunoasceți! Dór mie 'mĭ ḑiceaţĭ Leïba Burduhasu.

— Te-aĭ făcut ţĕran?

— Ce să fac? Maĭ bine era să mĕ chĭoresc tótă ḑiua și tótă nóptea cosênd cu acul?!..

— Și acum ce facĭ?

— Slavă luĭ D-ḑeŭ, sînt la d-lor, chelar, m'am însurat am și un copil.

— Și cu cine te-aĭ însurat?

— Apoĭ c'o fată a unuĭ om de-acolo de la moșie.

— Cum o chiamă?

— Paraschiva.

— Eĭ, du-te Gheorghe și strânge gărăfele și să mi li daĭ pe samă la ţară.

— Când te ducĭ la ţară?

— Póte chiar mâne. Trebue să mĕ duc pentru că am luat moșia ĭar pe sama nóstră, ne-am desfăcut de arendaș.

— Dar, mi se pare că dl. Clădureanu avea o fiică?

— Da, dar a măritat'o. E o fată fórte bună. Vine fórte des pe la noĭ. Acum e la ţară. Aŭ moș e lângă a nóstră. Trăesce fórte bine.

— Trebue să fie frumos acum la ţară?

— Da, fórte frumos.

— Și aice 'ĭ frumos. Dar acolo peste drum cine șade. Vĕd în cerdac pe unul pleșuv netedind o mâță pe spate.

— Apoĭ nu'l cunoscĭ?

— Nu cumva e Tupescu?...

— D'apoĭ cum.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

LIX

— Ce e asta, Blima? Intrébă Feïga ținênd în mână un pachet.

— Deschideți d-vóstră și vedeți.

— A! E parfumerie. Trebue să fie de la Leopold Herman?!

— Da.

— Apoï să i'l ducï înapoï.

— Da, a ḑis d-luï că astea acum 'i-o venit din străinётate. Sînt o *rariță* pe-aicï n'aŭ nimenï.

— Bine, bine. Dă-ï înnapoï, spuneï-ï că-'ï mulțumesc.

LX

O trăsură cu un domn, o dómnă și un copil ca de vr'o doï anï și jumётate se opresc în fața uneï prăvăliï marï, de lângă *Hotel d'Europe*, mi se pare la *Bazar de Paris*. Sunt d-na și dl. Clădureanu.

D-na se scoboră și intră în prăvălie. Dl. cu copilul rămâne în trăsură.

Din câtă lume se află de întêmplare în prăvălie, un domn cu pălărie înaltă se apropie de Feïga.

— Sărut mâna, Madam Clădureanu.

— Bună ḑua d-le Herman. Târgueștï și d-ta?!

— Cum să nu târguesc, vreți să vĕ las tótă marfa numaï pentru d-vóstră?!

— A! Da sunteți și cu d. Clădureanu?

— Da.

— Ce frumos îi șade d-sale tată tênăr!

— Apoï ce, nu'ï șade frumos?

— Ba tocmaï asta ḑic și eŭ. Dar pe lângă fetiță ar trebui să maï aveți și-un băёt.

— Mt!

— Dar 'mï-a părut rĕu că 'mï-aï refuzat flacónele cu parfum.

— Apoï la ce trebuia?...

— Mĕ rog, fără nicï o obligațiune..

— Nu.

— Fără nicï un angajament.

— *Ah vâl nișt.*

SFÂRȘIT

Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 6597 - 2.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

27. **Memoriile** unui om de prisos, de Ivan Turgenjef, 80 bani.
28. **Scene** din viața Dobrogeană, de O. Tafrali, lei 1.50.
29. **Mergi Isuse,** de Al. A. Rusescu. 2 lei volumul ilustrat.
30. **Borgia,** de Michel Zévaco. 4 vol. ilustrate, 4 lei 50 bani.
31. **Dragoste și Eroizm,** de Michel Zévaco, 3 volume cu ilustrații, 5 lei.
32. **Epopea Dragostei** în legătură intimă cu marele și frumosul roman *Dragoste și Eroism* dela No. 31, de același autor. 2 lei.
33. **Minunile și Grozăviile Indiei,** de J. Verne, 2 lei 50 b. il.
34. **Pe apă,** de Guy de Maupasant, 1 leu și 50 bani.
35. **Tarass Bulba,** de N. Gogol. 1 leu și 50 bani ilustrat.
36. **Studiu** asupra cronicarilor Moldoveni din secolul XVII-lea. de Alexandru V. Gădei, un singur volum 5 lei.
37. **Rușii și Țărănimea Românească,** de A. V. Gădei. Cartea 1 și 2 câte 30 bani.
38. **Culegeri** de Literatură, Artă și Știință, un elegant volum închinat d-lui I. Kalinderu, 1 leu 50 bani exemplarul.
39. **Isvoarele Crimelor** și posibilitatea de a le preîntâmpina. de Contele Eckartshausen, 50 bani.
40. **Tânăra Siberiană,** de Xavier de Maistre, 60 bani.
41. **Coliba Indiană,** de Bernardin de St. Pierre. 50 bani.
42. **Cerșetoarea dela Podul artelor,** de Wilh. Hauf, 60 bani.
43. **Funia Călăului,** de Alexandru Petőfi. 1 leu.
44. **Nuvele și Povestiri Duioase,** de Theodor Körner, 50 bani.
45. **Conferința** despre: Teoria drepturilor individuale, organizarea stărei sociale și misiunea Statului român în fața acestor drepturi și organizări, de A. I. Nițcanu, 1 leu exp.
46. **Conferința** despre: Datoria Preotului de a ști carte și necesitatea conferințelor pastorale, de Economul Stavrofor V. Predeanu. 30 bani exemplarul.
47. **Conferința** despre: Știința, Credința și Postul, de Economul Stavrofor V. Predeanu. 40 bani exemplarul.
48. **Biblioteca Universală,** o prea frumoasă și utilă bibliotecă a 25 bani numărul: au apărut până acum Biblioteca No. 1: **Monstrul,** de N. Tinc; No. 2: **Pricina răzvrătirilor și leacul lor,** de Contele Eckartshausen; No. 3: **Sărmanul Dionis,** de M. Eminescu; No. 4 și 5: **O idilă în Savana,** de H. Sienkiewiei; No. 6: **Sărbătoarea din Coqueville,** de Emile Zolla; No. 7: **Surorile Rondoli, El și Zăvorul,** Nuvele de Guy de Maupasant; No. 8 și 9: **Un desmoștenit al Soartei și Romanul unui cal,** nuvele de Leon Tolstoi; No. 10: Isvoarele crimelor și posibilitatea de a le preîntâmpina, de Contele Eckartshausen; No. 11: Tânăra Siberiană, de Xavier de Maistre; No. 12: Coliba Indiană, de Bernardin de St. Pierre; No. 13: Cerșetoarea dela Podul artelor, de Wilhelm Hauff; No. 14: Muntele Sfântului Mihai. — Juvaerurile.—Văduva.—Noaptea (Vis rău). — Pe lună. — Grădina cu măslini, de Guy de Maupassant; No. 15, 16: Nuvele: Capul lui Iordachi.—O petrecere fără voie.—Copilul cerșetor.—Părăul albastru.—Jucătorul. — Orfanii.—Întâmplări într'un castel vechiu.—După douăzeci de ani, de Mor Jokai; No. 17, 18 și 19: Jertfă, de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

N. G. Rădulescu-Niger; No. 20: Nuvele: Comoara lui Arlatan. — Scrisori din moara mea. — Întoarcerea dela Vărătic și Taina lui moș Cornille, de Alphonse Daudet; No. 21: Nuvele: Un capo de operă necunoscut.—Isus Christos în Flandra, de Honoré de Balzac: No. 22, 23, 24 și 25: Gelozie, de N. G. Rădulescu-Niger; No. 26—27: Funia Călăului, de Al. Petőfi; No. 28: Nuvele: Ideile Colonelului. — Călare. — Cine știe?—Petrică.—Coco.—Sforicica.—O răzbunare, de Guy de Maupassant; No. 29, 30 și 31: Schițe cu cărbune.—Sluga bătrână.—Lux in tenebris lucit. — A treia dragoste.—Nuvele de H. Sienkievici; No. 32, 33 și 34: Hania, roman de H. Sienkievici; No. 35, 36 și 37: Pe Apă, de Guy de Maupassant; No. 38—39: Gândacul de Aur.—Cele două omoruri din strada Morgăi.—Portretul oval.—Puțul și Pendulul.—Hop și Frog.—Adevărul despre d-l Waldemar.—Pisica Neagră.—Butoiașul de Amontillado. Nuvele de Edgar Poe: No. 40: Călătoria la Schandau. — Harfa. — Stâncile lui Heiling. — Woldemar. — Trandafirii. — Turturelele. — Cântec. — Rugă.—Nuvele și povestiri duioase, de Teodor Körner: No. 41, 42, 43 și 44: Furtuna... Trecătoare, de N. G. Rădulescu-Niger; No. 45, 46 și 47: După ce Ulyse revăzu Itaca... de Emile Gebhart; No. 48, 49, 50 și 51: Pământul și Omul, ilustrat, de Ioan Ghica.

49. **Biblioteca Miracolelor**, 30 bani.
50. **Biblioteca Hazlie**, de 32 pagini. 20 bani exempl. ilustrat.
51. **Biblioteca Hazlie**, tomul I, 400 pag.: 1 leu 20 bani, ilustrat.
52. **Biblioteca Basmelor**, 10 bani numărul: a apărut No. 3.
53. **In timpul Jubileului**: Evrei-Români și Români-Evrei, de Ion Troenescu. 40 bani.
54. **Iubire-Durere**, de N. V. Baboeanu în care e idila lui M. Eminescu cu Veronica Micle. 1 leu 50 bani ediție de lux și 80 bani ediție de reclamă.
55. **Almanachul** Administrativ, ilustrat, 1 leu 50 bani ediție populară și 2 lei ediție de lux.
56. **Convorbiri Politice**: 2 lei abonamentul pe an ediție populară și 5 lei ediție de lux. A apărut No. 12, anul I-iu.
57. **Apărătorul Săteanului**, 5 lei abonamentul pe an cu premii; a apărut No. 16, anul II.
58. **Cer Dreptate**, 5 bani fascicola: a apărut No. 10.
59. **Bilete de Plăcintă**, într'o formă literară așa de frumoase cum n'au mai fost până acum. 5 Bani Coala.
60. **Dialog politic între un carpist și un takist** de Horinceanu. 5 bani.
61. **Pământul și Omul**, ilustrat, de Ioan Ghica. 1 leu 60 bani.
62. **Gloria României—Moartea Macedoniei**, de Atanasie I. Niteanu, 10 bani.

Toate acestea sau parte din ele, după alegere, se trimet prompt; iar acei ce vor adăoga pe lângă cost și spesele de transport, devin copărtași la **Casa Obștească** din capitală. Pentru recomandare se adaogă 25 bani, altfel, simpla francare e pe riscul adresantului. Contra ramburs se adaogă speze, ce trebuesc avansate la comandă.

C. 4019.—Tip Coop. «Poporul», B-d Elisabeta 27. București.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932